

Dit rapport is een uitgave van het NIVEL.
De gegevens mogen worden gebruikt met
bronvermelding.

Evaluatie Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012

Resultaten procesevaluatie en monitorstudie

Drs. L. Ooms
Dr. C. Veenhof

U vindt dit rapport en andere publicaties van het NIVEL in PDF-format op: www.nivel.nl

ISBN 97-8946-1221-858

<http://www.nivel.nl>

nivel@nivel.nl

Telefoon 030 2 729 700

Fax 030 2 729 729

©2013 NIVEL, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het NIVEL te Utrecht. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoud

Voorwoord	5
Beleidssamenvatting	7
Leeswijzer	9
1 Inleiding	11
1.1 Achtergrond	11
1.2 Doelen onderzoek	18
1.3 Vraagstellingen onderzoek	19
1.3.1 Vraagstellingen procesevaluatie	19
1.3.2 Vraagstellingen monitorstudie	19
2 Methode	21
2.1 Inleiding	21
2.2 Beoordelingscriteria	21
2.3 Procesevaluatie	27
2.4 Monitorstudie	28
2.4.1 Data verzameling	28
2.4.2 Vragenlijsten	29
2.5 Data analyse	30
2.5.1 Monitorstudie	30
2.5.2 Scoren beoordelingscriteria	31
2.5.3 SWOT analyse	31
2.6 Begeleidingscommissie	31
3 Resultaten procesevaluatie	33
3.1 Algemeen	33
3.1.1 Verloop tijdsplanning	33
3.2 Aantal locaties	35
3.3 Aantal deelnemers	36
3.4 Vervolgactiviteiten en doorstroom naar de georganiseerde sport	38
3.4.1 Vervolgactiviteiten	38
3.4.2 Doorstroom naar de georganiseerde sport	40
3.5 Mate waarin de opgestelde doelstellingen in het algemeen zijn behaald	42
3.6 Mate waarin de doelgroep is bereikt onder de deelnemers en gebruikte wervingsmethoden	43
3.6.1 Mate waarin de doelgroep is bereikt onder de deelnemers	43
3.6.2 Gebruikte wervingsmethoden	45
3.7 Bevorderende en belemmerende factoren benoemd door sportbonden en lokale uitvoerders	49
3.7.1 Bevorderende en belemmerende factoren benoemd door sportbonden	49
3.7.2 Bevorderende en belemmerende factoren benoemd door lokale uitvoerders	55

3.8	Samenwerking	56
3.8.1	Samenwerking met sportverenigingen	56
3.8.2	Samenwerking met andere partijen	60
3.9	Verrijkingsactiviteiten, Effectief Actief en opname op de Menukaart Sportimpuls	61
3.10	Verankering van de sportconcepten en mogelijkheden voor landelijke/bredere implementatie	63
3.10.1	Verankering van de sportconcepten	63
3.10.2	Mogelijkheden voor landelijke/bredere implementatie	67
3.11	Discussie en conclusies procesevaluatie	70
4	Resultaten monitorstudie	73
4.1	Algemeen	73
4.2	Kenmerken deelnemers	74
4.3	Participatiegraad	79
4.4	Nabijheid sportaanbod	79
4.5	Veranderingen in sport- en beweeggedrag	80
4.5.1	Veranderingen in sportgedrag	80
4.5.2	Veranderingen in beweeggedrag	82
4.6	Veranderingen in lidmaatschap	86
4.7	Ervaringen met en waardering van de sportconcepten	88
4.8	Discussie en conclusies monitorstudie	93
5	Scores op beoordelingscriteria en uitvoer SWOT-analyse	97
5.1	Scores op beoordelingscriteria	97
5.2	Uitvoer SWOT analyse	102
6	Algemene samenvatting en discussie	103
	Literatuur	115
	Bijlage 1: Interviewschema sportbonden	119
	Bijlage 2: Voorbeeld interviewschema sportverenigingen	123
	Bijlage 3: Voorbeeld baseline meting monitorstudie	127
	Bijlage 4: Voorbeeld vervolgmeting monitorstudie	137
	Bijlage 5: Omschrijving en SWOT analyses sportconcepten	147

Voorwoord

Dit onderzoek is uitgevoerd met subsidie van het Nederlands Olympisch Comité*Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF). Het betreft een onderzoek naar het verloop en de sterke en zwakke kanten van acht laagdrempelige sportconcepten die zijn ontwikkeld en uitgevoerd binnen Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012.

Voor dit onderzoek is een begeleidingscommissie geformeerd bestaande uit de volgende leden:

- dhr. M. van Ginkel (NOC*NSF)
- dhr. H. Veerman (NOC*NSF)
- mw. W.H. Kuper (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport)
- mw. C. Daniels (Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen)
- mw. M. de Gruijter (Atletiekunie)
- dhr. J. Kok (Koninklijke Nederlandse Voetbalbond)
- dhr. G. van der Scheer (Nederlandse Bridge Bond)

We danken de leden van de begeleidingscommissie voor hun adviezen. Daarnaast willen wij alle sportbonden, sportverenigingen en sporters, die aan het onderzoek hebben meegewerkt, bedanken voor de tijd en aandacht die zij aan het onderzoek hebben besteed.

Utrecht, maart 2013

Beleidssamenvatting

Achtergrond

Met het programma Sport en Bewegen in de Buurt 2012-2016 investeert het huidige kabinet in meer mogelijkheden voor mensen om te kiezen voor sport en bewegen in de buurt. Sportbonden en sportverenigingen kunnen een belangrijke rol spelen bij het toegankelijker maken van sport en bewegen voor iedereen.

Binnen Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012 hebben zeven sportbonden van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) financiering gekregen om laagdrempelige sportconcepten te ontwikkelen, met als doel doorstroom en verdere uitrol binnen het brede Sport en Bewegen in de Buurt programma. In totaal zijn acht sportconcepten ontwikkeld specifiek gericht op doelgroepen die nu nog onvoldoende worden bereikt door sport, namelijk: Schoolgaande jeugd in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (MBO), ouders van jonge kinderen en 45-plussers. De sportconcepten zijn uitgevoerd in een pilotfase. In de huidige studie is deze pilotfase geëvalueerd, waarbij de hoofdvraag was: *“Hoe zijn de sportconcepten Sport en Bewegen in de Buurt verlopen en wat zijn hun sterke en zwakke kanten?”* Specifiek werd hierbij gekeken naar de bijdrage van de sportconcepten aan de algemene doelstellingen van de pilotfase, namelijk het vergroten van de beschikbaarheid van sport en bewegen in de buurt, sport- en bewegingsstimulering en ledenwerving voor sportverenigingen.

Belangrijke bevindingen onderzoek

1. *De kwaliteit van de sportconcepten is erg hoog:* Deelnemers zijn over het algemeen erg enthousiast over de sportactiviteit. Er is een hoge participatiegraad en deelnemers hebben de intentie om de sport(activiteit) te continueren.
2. *Bijna alle sportconcepten worden gecontinueerd:* Zeven van de acht sportconcepten worden na de pilotfase op de één of andere manier gecontinueerd. Deze sportconcepten zijn allemaal opgenomen in het meerjarig beleid van de sportbond. Daarnaast staan ze op de Menukaart Sportimpuls. Dit zal bredere implementatie stimuleren.
3. *Alle sportconcepten kunnen ingezet worden om de beschikbaarheid van sport en bewegen in de buurt te vergroten:* De sportconcepten zijn op wijk- of buurtniveau uitgevoerd en in alle gevallen waren sportverenigingen in de uitvoering betrokken. Om meer mensen de kans te bieden te sporten in hun wijk of buurt, is het wenselijk om de sportconcepten op nog meer plekken te organiseren.
4. *Drie sportconcepten lijken inzetbaar in het kader van sport- en bewegingsstimulering:* Bij drie sportconcepten is het sport- en beweeggedrag van deelnemers na deelname significant toegenomen. Deze sportconcepten bestaan allen uit een programma van een aantal weken, waarbij het beweegniveau van de deelnemers stapsgewijs wordt opgebouwd. Daarnaast worden er sporten aangeboden (hardlopen en wandelen) waarvoor relatief weinig nodig is en die bijna overal en op elk moment van de dag beoefend kunnen worden. Dit lijken dus eigenschappen van een sportconcept te zijn die verbetering van sport- en beweeggedrag faciliteren.

5. *Vier sportconcepten lijken inzetbaar in het kader van ledenwerving voor sportverenigingen:* Bij vier sportconcepten zijn na deelname significant meer deelnemers lid van een specifieke sportvereniging. Bij deze sportconcepten zijn op alle deelnemende locaties vervolgvacatures bij de vereniging aangeboden, terwijl dit bij de sportconcepten die geen nieuwe leden hebben opgeleverd niet het geval was. Het lijkt dus dat, wanneer er een vervolgtraject wordt aangeboden, (meer) deelnemers “gebonden” worden.
6. *Met de sportconcepten zijn weinig of geen inactieven bereikt:* In het algemeen waren de deelnemers aan de sportconcepten reeds sportief en actief. In het kader van sport- en bewegingsstimulering is het juist belangrijk de doelgroep inactieven te bereiken. Sportbonden zouden zich specifiek op deze doelgroep moeten richten en de sportactiviteiten in de buurt van deze doelgroep moeten organiseren.
7. *Na de pilotfase is externe support (nog steeds) wenselijk of noodzakelijk:* Voor zes van de zeven sportconcepten die doorgaan na de pilotfase wordt aangegeven dat enige vorm van support wenselijk of noodzakelijk is voor het continueren en/of breder implementeren van het sportconcept. Meestal gaat het om financiële ondersteuning. Het is belangrijk dat bij dergelijke sportconcepten vooraf goed wordt nagedacht hoe het sportconcept zelfstandig voortgezet kan worden. Bij het beoordelen van subsidieaanvragen zou hier kritischer naar gekeken moeten worden.
8. *Vervolgonderzoek is wenselijk:* Op basis van de resultaten van het huidige onderzoek kunnen de sportbonden hun sportconcepten verder onderbouwen en verbeteren. In het algemeen geven de resultaten van de monitorstudie (slechts) inzicht in veranderingen in sportgedrag, bewegedrag en lidmaatschap op de korte termijn. Om te bepalen welke sportconcepten daadwerkelijk effectief zijn in het verbeteren en/of behouden van deze aspecten, is het daarom wenselijk om vervolgonderzoek uit te voeren, waarbij wordt gekeken naar de langetermijneffecten van deelname met grotere onderzoeksgroepen ($n > 100$), ook in vergelijking met een geschikte controlegroep. Dit is mede belangrijk vanwege de toenemende aandacht voor goed onderbouwde en effectieve interventies, bijvoorbeeld in het kader van de erkenningstrajecten van het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) en het Centrum Gezond Leven (CGL).

Leeswijzer

Het rapport begint met een beschrijving van de achtergrond van het onderzoek en een toelichting van de Nederlandse sport- en beweegnormen (hoofdstuk 1). In hoofdstuk 2 wordt de opzet van het onderzoek beschreven. De resultaten van de procesevaluatie worden gepresenteerd in hoofdstuk 3 en de resultaten van de monitorstudie in hoofdstuk 4. Op basis van de verzamelde informatie uit de procesevaluatie en monitorstudie zijn de sportconcepten beoordeeld op vooraf opgestelde beoordelingscriteria. Aan de hand van de scores op deze criteria is per sportconcept een Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats (SWOT) analyse uitgevoerd. In hoofdstuk 5 worden de scores op de criteria gepresenteerd. Daarnaast wordt een nadere toelichting op de SWOT analyse gegeven. Vervolgens worden in hoofdstuk 6 de belangrijkste resultaten samengevat en bediscussieerd. Leerpunten worden benoemd en er wordt uiteengezet hoe de opgedane ervaringen kunnen worden gebruikt in de toekomst. Informatie over de afzonderlijke sportconcepten, inclusief een samenvatting van de resultaten van de SWOT analyse per sportconcept, kan gevonden worden in bijlage 5.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Sport, bewegen en gezondheid

Sport en bewegen hebben positieve effecten op de gezondheid. Regelmatige lichamelijke activiteit verkleint de kans op vroegtijdig overlijden en verlaagt het risico op het ontstaan van allerlei ziekten, zoals coronaire hartziekten, beroerte, diabetes, kanker, obesitas en botontkalking (1-6). Ook bevorderen sport en bewegen de mentale gezondheid en kwaliteit van leven (7;8). Matig intensieve lichamelijke activiteit, zoals wandelen, heeft al gunstige effecten op de gezondheid, maar extra gezondheidswinst is te behalen met zwaar intensieve lichamelijke activiteiten, zoals hardlopen. Zwaar intensieve lichamelijke activiteit bevordert bovendien de conditie van hart en longen, ofwel de cardiorespiratoire fitheid (9-12). De gezondheidswinst neemt toe met elke toename in lichamelijke activiteit, maar de grootste winst is te behalen bij mensen die niet of nauwelijks sporten en bewegen (13). Lichamelijke activiteit omvat, behalve sporten, ook diverse beweegvormen in de vrije tijd (zoals klussen, wandelen en fietsen) en tijdens dagelijkse verplichtingen (zoals huishoudelijke activiteiten en fietsen of wandelen van en naar werk of school).

Sport- en beweegnormen

Om de ziektelast als gevolg van een inactieve leefstijl te verlagen zijn in Nederland, net als in veel andere westerse landen, beweegnormen geformuleerd voor de minimale hoeveelheid lichaamsbeweging die nodig is voor instandhouding en verbetering van de gezondheid (9;14-16). Voor een uitgebreide beschrijving van de Nederlandse beweegnormen zie tabel 1.1. Hieronder volgt een korte uitleg van de Nederlandse beweegnormen: De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) is apart vastgesteld voor jongeren en volwassenen en omschrijft de aanbevolen hoeveelheid matig intensieve lichamelijke activiteit voor het onderhouden van een goede gezondheid. Naast de NNGB bestaat er ook een Fitnorm, die de aanbevolen hoeveelheid zwaar intensieve lichamelijke activiteit beschrijft. De Fitnorm is voor jong en oud gelijk en is vooral gericht op het onderhouden van fysieke fitheid (uithoudingsvermogen, kracht en coördinatievermogen). Wie tenminste één van beide normen haalt, voldoet aan de zogenoemde Combinorm, en beweegt in feite voldoende. Daarnaast wordt vaak gebruik gemaakt van de termen inactief, semi-actief en normactief, om een onderscheid te maken tussen mensen die op geen enkele dag in de week de benodigde tijd aan lichaamsbeweging besteden (inactief) en mensen die dit wel op een aantal dagen in de week doen, maar niet op voldoende dagen om aan de beweegnormen (NNGB of Fitnorm) te voldoen (semi-actief). De laatste jaren is er ook steeds meer aandacht voor de positieve effecten van spierversterkende oefeningen op de gezondheid. Oefeningen met een gewicht of weerstand verbeteren de spierfunctionaliteit, verhogen de fysieke belastbaarheid en hebben positieve effecten op de botaanmaak, het glucosemetabolisme en de bloeddruk (9;13). Daarom is aan bovenstaande beweegnormen de spiernorm toegevoegd. Deze norm omschrijft de aanbevolen hoeveelheid spierversterkende oefeningen.

Los van de beweegnormen zijn er normen om iemand als sporter te kwalificeren (zie ook tabel 1.1). Een veel gebruikte norm is de zogenaamde Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO) norm (17). De RSO norm definieert iemand als een sporter als hij of zij in de afgelopen twaalf maanden tenminste 12 keer heeft gesport. Dit komt overeen met minimaal één keer per maand sporten. De norm is niet gerelateerd aan beweging of een gezondheidsbevorderende waarde, maar een ondergrens om iemand te kwalificeren als sporter. De duur, intensiteit en frequentie spelen geen rol bij de RSO norm. Aangezien een zekere regelmaat van sportbeoefening van belang is voor gezondheidseffecten, is recent de norm van minstens 40 keer per jaar (minimaal één keer per week) sporten ingevoerd. Dit wordt ook wel de frequente sportdeelname genoemd (17). Deze norm is afgeleid van de aanbodkant van sport. Veel verenigingen en commerciële sportaanbieders organiseren sport buiten de schoolvakantie. Het aanbod start in september als de scholen weer beginnen en eindigt in mei, vlak voor de zomervakantie. Dit komt overeen met ongeveer 40 weken. Veel mensen blijken in dit aanbod mee te gaan en hun eigen sportfrequentie hieraan aan te passen.

Tabel 1.1: Definities van de Nederlandse sport- en beweegnormen

Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)	
<i>Jongeren (< 18 jaar)</i>	
Dagelijks minimaal één uur tenminste matig intensieve lichamelijke activiteit	
<i>Volwassenen (≥ 18 jaar)</i>	
Minimaal vijf dagen per week minstens een half uur tenminste matig intensieve lichamelijke activiteit	
Fitnorm	
Minimaal drie dagen per week minstens 20 minuten tenminste zwaar intensieve lichamelijke activiteit	
Combinorm	
Tenminste voldoen aan één van bovenstaande normen (NNGB of Fitnorm)	
Inactief	
Er wordt geen enkele dag per week de benodigde tijd aan matig en zwaar intensieve lichamelijke activiteit besteed	
Semi-actief	
Er wordt op een aantal dagen per week de benodigde tijd aan matig en/of zwaar intensieve lichamelijke activiteit besteed, maar niet op voldoende dagen om aan de beweegnormen (NNGB of Fitnorm) te voldoen	
Normactief	
Er wordt voldaan aan de Combinorm	
Spiernorm	
Op minimaal twee (niet aaneengesloten) dagen per week 8-10 spierversterkende oefeningen (oefeningen met een gewicht of weerstand), waarbij de grote spiergroepen worden gebruikt	
Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO) norm (sportparticipatie)	
Minimaal 12 keer per jaar (oftewel minimaal één keer per maand) sporten	
Norm frequente sportdeelname (sportfrequentie)	
Minimaal 40 keer per jaar (oftewel minimaal één keer per week) sporten	

Sporten en bewegen in Nederland

Op basis van gegevens uit 2010, blijkt 59% van de Nederlandse volwassen bevolking te voldoen aan de NNGB, 22% aan de Fitnorm en 66% aan de Combinorm. In vergelijking met de volwassenen, is het percentage jongeren (4-17 jaar) dat aan de NNGB en Combinorm voldoet een stuk lager, namelijk 17% en 50%. Jongeren halen daarentegen wel vaker de Fitnorm dan volwassenen (40% van de jongeren voldoet aan de Fitnorm). Voor wat betreft het percentage inactieven lijken jongeren er tevens slechter vanaf te komen; dit percentage is meer dan tweemaal zo hoog als onder volwassenen (12% vs. 5%)¹ (18). Er zijn nog geen landelijke cijfers bekend over het aantal volwassenen en jongeren dat voldoet aan de spiernorm.

In 2011 deed 64% van de Nederlandse bevolking (6-79 jaar) minimaal 12 keer per jaar aan sport. Hiermee voldoen zij aan de RSO norm. De sportdeelname van 6-17 jarigen ligt hoger dan gemiddeld (84%). Het percentage 18-49 jarigen en 50-79 jarigen dat minimaal 12 keer per jaar aan sport doet is respectievelijk 65% en 55%. Als ingezoomd wordt op de frequentie van sportdeelname blijkt dat 29% van de bevolking helemaal niet deelneemt aan sport, 6% sport 1-11 keer per jaar, 53% sport minimaal wekelijks (40 keer of meer per jaar) en 22% sport 120 keer of vaker per jaar (19).

In het algemeen voldoen sporters² vaker aan de beweegnormen dan niet-sporters. Dit geldt zowel voor jeugdige (4-17 jaar) als volwassen sporters. Zo voldoet 70% van de volwassen sporters aan de Combinorm versus 63% van de volwassen niet-sporters. Voor jeugdigen zijn de percentages 50% en 29% voor respectievelijk sporters en niet-sporters. Het grootste verschil doet zich voor bij de Fitnorm; 26% van de volwassen sporters voldoet aan de Fitnorm versus 13% van de volwassen niet-sporters. Bij jeugdigen zijn de percentages respectievelijk 36% en 13% (18). Alhoewel meer sporters voldoen aan de beweegnormen, voldoen niet alle sporters hieraan, omdat sommige sporten een lage intensiteit hebben of omdat sporters niet vaak of lang genoeg sporten om te voldoen aan de beweegnormen. Dit is bijvoorbeeld terug te zien aan het relatief lage percentage jeugdigen dat voldoet aan de Combinorm (50%) versus het (relatief) hoge percentage jeugdigen dat sporter is (84%).

De georganiseerde sport

De georganiseerde sportsector (de sportbonden en de daarbij aangesloten sportverenigingen) wordt steeds vaker, door zowel nationale als internationale partijen, gezien als een potentiële setting om gezond gedrag, waaronder een actieve leefstijl, te bevorderen (20-30). Met een groot bereik (ruim 27.000 sportverenigingen), veelzijdigheid in aanbod (74 sportbonden met een veelvoud aan verschillende soorten sportaanbod) en de beschikbaarheid van professionele trainers, biedt de georganiseerde sport unieke kansen om de mate van lichamelijke activiteit in de Nederlandse bevolking te verhogen. Bovendien levert de sportvereniging een omgeving waarbinnen sociale steun van anderen voor sporten en bewegen aanwezig is. Sociale steun wordt in de literatuur aangemerkt als een

¹ De definitie die hierbij voor inactief werd gehanteerd wijkt af van de definitie die in het onderhavige onderzoek is gebruikt. Volwassenen waren lichamelijk inactief als zij op geen enkele dag minstens een half uur tenminste matig intensief bewogen. Jongeren waren lichamelijk inactief als zij 0-2 dagen per week minstens één uur tenminste matig intensief bewogen.

² Sporter zoals gedefinieerd volgens de RSO norm.

belangrijke factor voor het stimuleren van lichamelijke activiteit, dat wil zeggen, mensen die meer sociale steun ervaren, bewegen meer (31-33). Hierdoor zou sporten in georganiseerd verband een grotere bijdrage kunnen leveren aan bewegingsstimulering dan andere vormen van lichamelijke activiteit. Daarnaast biedt de georganiseerde sport, in tegenstelling tot beweegprogramma's, die vaak van beperkte duur zijn, de mogelijkheid tot structurele sportbeoefening (wekelijks sporten bij een sportvereniging). Op deze manier zou de georganiseerde sport tevens kunnen bijdragen aan het behouden van een actieve leefstijl.

In 2011 was 29% van de Nederlandse bevolking (6-79 jaar) lid van een sportvereniging. De jeugd (6-17 jaar) is gemiddeld vaker lid van een sportvereniging (70%) dan de bevolking in andere leeftijdscategorieën. Volwassenen van 50-79 jaar zijn het minst vaak lid van een sportvereniging (16% in 2011) (19).

Sport- en beweegbeleid overheid

In de afgelopen jaren heeft de Nederlandse overheid veel aandacht besteed aan het stimuleren van een gezonde en actieve leefstijl in samenwerking met de sportsector onder meer in het kader van de Breedtesportimpuls, de BOS-regeling (Buurt, Onderwijs, Sport) en de programma's Meedoen alle jeugd door sport, Proeftuinen Nieuwe Sportmogelijkheden en het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) (20;21;34-38). Ook het huidige kabinet hecht veel waarde aan sport en bewegen als basis voor een gezonde en actieve leefstijl en zet hiermee de plannen van het vorige kabinet voort (24-26). Er is bewust voor gekozen om het sport- en beweegbeleid te combineren met gezondheidsbeleid en preventie. Hierbij staat keuzevrijheid voor het individu voorop. Het beleid is erop gericht ervoor te zorgen dat de gezonde keuze de makkelijke keuze wordt. Dit betekent dat er dichtbij en veilig in de buurt gesport en bewogen moet kunnen worden. Het kabinet heeft aangegeven te willen bijdragen aan een vraaggericht lokaal sport- en beweegaanbod en het stimuleren van meer lokaal maatwerk. Om die reden investeert het kabinet samen met gemeenten en de sportsector in meer mogelijkheden om te sporten en bewegen in de buurt. Daarmee wil het kabinet bereiken dat mensen makkelijker kunnen sporten en bewegen, bijvoorbeeld door aansluiting te zoeken bij werk, school of het veldje om de hoek. Hierdoor worden meer mensen in staat gesteld te kiezen voor sporten en bewegen en een actieve en gezonde leefstijl.

Programma Sport en Bewegen in de Buurt

De beleidsplannen van het kabinet zijn uitgewerkt in het programma Sport en Bewegen in de Buurt (26). Dit programma wordt uitgevoerd in de periode 2012-2016. Belangrijke onderdelen van dit programma zijn de (verbrede) inzet van buurtsportcoaches³, de ontwikkeling van een buurtscan waarmee gemeenten het sport- en beweegaanbod in kaart kunnen brengen, een verdere ontwikkeling en verzelfstandiging van het programma Bedrijfssport⁴ en de Sportimpuls. De laatste, de Sportimpuls, is een subsidieregeling voor lokale sport- en beweegaanbieders, waarmee zij succesvol sport- en beweegaanbod in

³ Buurtsportcoaches, oftewel combinatiefunctionarissen, zijn personen die zowel werkzaam zijn bij een sport- of beweegaanbieder als in tenminste één andere sector (zorg, welzijn, kinderopvang, jeugdzorg of bedrijfsleven). Op deze manier wordt er een verbinding gelegd tussen sport en andere sectoren.

⁴ Vanuit het programma Bedrijfssport worden werknemers gestimuleerd om meer te gaan sporten en bewegen. Hierbij is de organisatie Sport & Zaken de intermediair tussen de sport en het bedrijfsleven.

hun eigen buurt kunnen toepassen (39;40). De financiële middelen zijn alleen bedoeld om sport- en beweegactiviteiten in te zetten die op de Menukaart Sportimpuls staan vermeld. Om op de Menukaart terecht te komen moet het sport- en beweegaanbod aan een aantal vooraf gestelde criteria voldoen. Zo moet het aanbod zich bijvoorbeeld richten op doelgroepen die onvoldoende sporten en bewegen (of dreigen uit te vallen), op minimaal twee locaties succesvol zijn uitgevoerd en na de Sportimpuls zelfstandig (zowel organisatorisch als financieel) kunnen worden voortgezet. Sport- en beweegaanbieders kunnen hun sport- en beweegaanbod aanmelden ter beoordeling voor opname op de Menukaart. De Menukaart Sportimpuls is specifiek opgesteld in het kader van de Sportimpuls en is dus van tijdelijke aard. De regie rondom de Menukaart Sportimpuls ligt bij het Nederlands Olympisch Comité* Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF). NOC*NSF werkt hiervoor nauw samen met het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB).

Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012

Sportbonden en, in het verlengde daarvan, sportverenigingen, kunnen een belangrijke rol vervullen om sporten en bewegen toegankelijker te maken voor iedereen. Daarom hebben binnen Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012 zeven sportbonden van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) financiering gekregen om laagdrempelige sportconcepten te ontwikkelen, met als doel doorstroom en verdere uitrol binnen het brede Sport en Bewegen in de Buurt programma. Er zijn in totaal acht sportconcepten ontwikkeld (41) (zie tabel 1.2). De sportconcepten richtten zich op doelgroepen die nu nog onvoldoende worden bereikt door sport (17), te weten:

- Schoolgaande jeugd in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (MBO) (leeftijd 13-20 jaar): Schoolgaande jeugd in het voortgezet onderwijs en met name het MBO stroomt in grote mate uit de georganiseerde sport doordat andere bezigheden zoals werken en uitgaan een belangrijke rol gaan spelen.
- Ouders van jonge kinderen (leeftijd 25-45 jaar): De tijd om te sporten en bewegen staat bij deze doelgroep onder grote druk door de combinatie van werk en zorg voor jonge kinderen.
- 45-plussers: Ouderen vanaf 65 jaar, met name de groep 75-plussers, hebben beweegachterstand. Door de aandacht te vestigen op de doelgroep 45-plussers is geprobeerd de uitstroom al vroegtijdig tegen te gaan.

De sportconcepten zijn uitgetest en doorontwikkeld in een pilotfase, welke liep van september 2011 tot en met december 2012. De pilotfase had de volgende doelstellingen (41):

- De sportconcepten dienen de beschikbaarheid van sport en bewegen in de buurt te vergroten en daarbij bij te dragen aan de doelstelling: “Iedereen kan sporten en bewegen in de buurt.”
- De sportconcepten dienen bij te dragen aan het verhogen van de sportparticipatie (RSO norm: minimaal 12 keer per jaar sporten).
- De sportconcepten dienen bij te dragen aan het verhogen van de sportfrequentie (norm frequente sportdeelname: minimaal 40 keer per jaar sporten).
- De sportconcepten dienen bij te dragen aan het verhogen van het aantal mensen dat voldoende beweegt (en voldoende blijft bewegen). Dit betekent:
 - Er worden meer activiteiten ontplooid waardoor de deelnemers aan Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012 in grotere getale gaan voldoen

aan de Combinorm (van inactief semi-actief worden dan wel van semi-actief normactief worden; “activering”) en blijven voldoen aan de Combinorm (normactief blijven; voorkomen van “de-activering”).

- Meer mensen worden lid van de georganiseerde sport en het sportaanbod wordt voor hen geschikt(er) gemaakt.
- Er worden meer activiteiten ontplooid door sportaanbieders waardoor de eigen leden in grotere getale gaan voldoen aan de Combinorm.

Deze doelstellingen lopen parallel aan de onderstaande doelstellingen die gesteld zijn voor 2016 in het kader van de Sportagenda 2016, het integrale beleidsplan van de georganiseerde sportsector⁵ (42):

- Meer mensen sporten: 75% van de bevolking sport minimaal 12 keer per jaar.
- Mensen sporten vaker: 60% van de bevolking sport minimaal 40 weken per jaar.
- Mensen worden actiever: 70% van de bevolking voldoet aan de Combinorm.
- Mensen sporten gedurende een langere periode in hun leven: 35% van de bevolking is lid van een sportvereniging of andere sportaanbieder.

De pilotfase moest leiden tot een zelfstandige (zowel organisatorisch als financieel) voortzetting van de sportconcepten en opname van de sportconcepten binnen het reguliere aanbod van de sportbond (en sportverenigingen). Voor een verdere uitrol binnen het brede Sport en Bewegen in de Buurt programma was het daarnaast van belang de sportconcepten op de Menukaart Sportimpuls te krijgen.

De pilotfase is gecoördineerd door NOC*NSF. NOC*NSF bood de sportbonden (inhoudelijke) ondersteuning en begeleiding in de vorm van kennisdeling, communicatie en het faciliteren van samenwerking. In dit rapport staan de activiteiten die zijn uitgevoerd binnen “Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012” centraal.

⁵ De Sportagenda 2016 is tot stand gebracht door vertegenwoordigers van sportbonden, NOC*NSF en andere partijen die nauw bij de sport betrokken zijn, te weten het ministerie van VWS, NISB, de Atletencommissie, Rotterdam Sportsupport en diverse personen uit de wetenschap.

Tabel 1.2: Omschrijving sportconcepten

Sportbond	Sportconcept	Doelgroep (<i>doelgroep in het kader van Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012</i>)	Omschrijving
Atletiekunie	Run to The Start als vervolg op Start to Run	Start to Run deelnemers (volwassenen) (<i>ouders van jonge kinderen; 45-plussers</i>).	Een vervolgtraject van 6-10 weken na het hardlooprogramma Start to Run, om zodoende de overstap naar de vereniging/een loopgroep makkelijker te maken.
Atletiekunie	Run to The Start als voorbereiding op een evenement	(On)gebonden lopers (volwassenen) (<i>ouders van jonge kinderen; 45-plussers</i>).	Een compleet trainingspakket van 6-12 weken voor (on)gebonden lopers, waarbij toe getraind wordt naar een landelijk hardloopevenement.
KNBLO Wandelsport-organisatie Nederland (KNBLO-NL)	WandelFit	Inactieven van 45 jaar en ouder. Daarnaast actieven (wandelaars 45+) die dreigen te de-activeren doordat het huidige aanbod niet meer geschikt is voor hen (<i>45-plussers</i>).	Een wandelprogramma van gemiddeld drie maanden, met (optioneel) deelname aan een meerdaags wandelevenement.
Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB)	Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	Ouders van nieuwe (jongste) jeugdleden van een hockeyvereniging (<i>ouders van jonge kinderen</i>).	Een zesweeks hardloopaanbod op de hockeyvereniging voor ouders van nieuwe (jongste) jeugdleden.
Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB)	Zaalvoetbal-academie ^a	Schoolgaande jongeren (jongens en meisjes) van 12-18 jaar die geen lid zijn van een (zaal)voetbalvereniging (<i>Schoolgaande jeugd in het voortgezet onderwijs en MBO</i>).	Gedurende twaalf weken worden wekelijks op een vaste dag en locatie in de wijk/buurt zaalvoetbaltrainingen gegeven door spelers en trainers van de lokale zaalvoetbalvereniging.
Nederlandse Basketball Bond (NBB)	College Streetball	MBO-studenten (16-20 jaar), waarbij de focus ligt op eerste- en tweedejaarsstudenten (<i>Schoolgaande jeugd in het voortgezet onderwijs en MBO</i>).	Streetball, een basketbalvorm waarbij 3-tegen-3 wordt gespeeld, wordt aangeboden op de schoollocatie onder en na schooltijd. Er worden verschillende Streetball-activiteiten aangeboden.
Nederlandse Bridge Bond (NBridgeB)	Denksportcentra in Beweging	Inactieve (25% van de deelnemers is inactief en/of chronisch ziek) en semi-actieve (25% van de deelnemers is semi-actief en/of chronisch ziek) ouderen (55-plussers) (<i>45-plussers</i>).	Een tweejarig project waarbij bridge als middel wordt ingezet om een sociaal netwerk van ouderen te vormen. Als het netwerk eenmaal gevormd is krijgen de deelnemers beweegactiviteiten aangeboden. Het bridge- en beweegaanbod wordt georganiseerd door en vanuit een denksportcentrum in de wijk/buurt.
Nederlandse Tafeltennis- bond (NTTB)	Join the Table	Jeugd van 12-20 jaar (voetbal) en 35-plussers (hockey) (<i>Schoolgaande jeugd in het voortgezet onderwijs en MBO; 45-plussers</i>).	Een tafeltennistafel wordt geplaatst in de kantine van een sportvereniging (in de pilotfase een voetbal- of hockeyvereniging). Binnen de vereniging kan recreatief worden getafeltennist en daarnaast wordt een (online) competitie opgezet. De winnaars van de interne competitie kunnen deelnemen aan een eindtoernooi waarin deelnemers van verschillende verenigingen tegen elkaar strijden om "de beste tafeltennissende... (bijvoorbeeld voetballer/hockeyer) van gemeente...".

^a Voorheen Zaalvoetbalscholen in de Wijk.

Effectief Actief

Parallel aan de pilotfase is het traject Effectief Actief van start gegaan vanuit NISB (40). Het doel van Effectief Actief is om een zorgvuldige en grondige valideringssysteem van sport- en beweginginterventies op te zetten, om vervolgens tot een database met effectieve sport- en beweginginterventies te komen. De (in ontwikkeling zijnde) database omvat een breder aanbod van sport- en beweginginterventies dan de Menukaart Sportimpuls en wordt ingezet om te kunnen voldoen aan de vraag naar effectieve interventies en methodieken op lokaal niveau, zowel binnen als buiten het programma Sport en Bewegen in de Buurt. Alle interventies die op de Menukaart Sportimpuls staan worden overigens wel in deze database opgenomen. Daarnaast is de (website van de) Menukaart Sportimpuls gekoppeld aan deze database. Binnen Effectief Actief worden verschillende activiteiten onderscheiden, namelijk:

1. Het in kaart brengen, oftewel “*verzamelen*” van interventies.
2. Het *verrijken* ofwel verbeteren/ondersteunen van interventies. Dit gebeurt middels het uitvoeren van één of meerdere acties als het schrijven van een handleiding, het maken van een theoretische onderbouwing, het uitvoeren van een procesevaluatie of effectmeting en (ondersteuning bij) landelijke en lokale implementatie. Ook zijn er modules ontwikkeld om interventies specifiek te ondersteunen op bijvoorbeeld netwerkvorming.
3. Het *valideren* van interventies. Dit gebeurt aan de hand van beoordelings- en erkenningscriteria, die zowel inhoudelijk als procedureel zijn gebaseerd op de beoordelings- en erkenningsniveaus van het Centrum Gezond Leven (CGL) van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), namelijk “goed beschreven”, “theoretische goed onderbouwd”, “waarschijnlijk effectief” en “bewezen effectief” (43).
4. Het *verspreiden* van kennis en informatie over beoordeelde en erkende interventies.

De sportbonden konden met hun sportconcepten aansluiten bij Effectief Actief. Gedurende de pilotfase stond het “verrijken” van de sportconcepten centraal. De sportconcepten dienden hierbij meteen als pilot voor Effectief Actief.

1.2 Doelen onderzoek

Het doel van de studie was tweeledig. Ten eerste was het doel om het algemene verloop en de sterke en zwakke punten van de sportconcepten te evalueren. Ten tweede was het doel om inzicht te krijgen in de kenmerken van de deelnemers aan de afzonderlijke sportconcepten en (eventuele) veranderingen in sportgedrag, beweggedrag en lidmaatschap te monitoren. Hiervoor is een procesevaluatie uitgevoerd op het niveau van de sportbonden, een tussentijdse procesevaluatie op het niveau van de sportverenigingen en een monitorstudie op het niveau van de deelnemers. De resultaten van de procesevaluatie op het niveau van de sportverenigingen boden de uitvoerders (de sportbonden en NOC*NSF) handvatten op basis waarvan zij de sportconcepten of het implementatieproces tussentijds konden bijstellen. Verder is aan de hand van de resultaten bekeken op welke facetten verrijking (ondersteuning) van deze sportconcepten wenselijk is om, vervolgens, bredere implementatie binnen het programma Sport en Bewegen in de Buurt te faciliteren. Dit is gedaan door de sportconcepten op vooraf opgestelde beoordelingscriteria te scoren. Aan de hand van de scores op deze criteria is vervolgens per sportconcept een zogenaamde Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats (SWOT) analyse uitgevoerd.

1.3 Vraagstellingen onderzoek

De hoofdvraag in dit onderzoek was: *“Hoe zijn de sportconcepten Sport en Bewegen in de Buurt verlopen en wat zijn hun sterke en zwakke kanten?”*

Specifiek werd hierbij gekeken naar de bijdrage van de sportconcepten aan de algemene doelstellingen van de pilotfase, namelijk:

- Het vergroten van de beschikbaarheid van sport en bewegen in de buurt.
- Het verhogen van de sportparticipatie (RSO norm: minimaal 12 keer per jaar sporten, oftewel minimaal één keer per maand sporten).
- Het verhogen van de sportfrequentie (norm frequente sportdeelname: minimaal 40 keer per jaar sporten, oftewel minimaal één keer per week sporten).
- Het verhogen van het aantal mensen dat voldoet aan de Combinorm (activering) en blijft voldoen aan de Combinorm (voorkomen van de-activering).
- Het verhogen van het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging.

1.3.1 Vraagstellingen procesevaluatie

Tijdens de procesevaluatie, welke zowel op het niveau van de sportbonden als sportverenigingen plaatsvond, stonden de volgende vragen centraal:

1. Wat is het bereik van het sportconcept?
2. In hoeverre zijn de vooraf gestelde doelstellingen bereikt?
3. In welke mate is de beoogde doelgroep bereikt?
4. Wat zijn bevorderende en belemmerende factoren op het gebied van implementatie van het sportconcept?
5. Is er (lokaal) samengewerkt met andere partijen, en zo ja hoe verliep deze samenwerking?
 - Specifiek voor de sportbonden: Hoe was de samenwerking met en betrokkenheid van de sportverenigingen?
6. Zijn er in het pilotjaar activiteiten verricht gericht op het verrijken van het sportconcept of is er in de nabije toekomst behoefte aan verrijking van het sportconcept?
7. Hoe zien de sportbonden en sportverenigingen de verankering van het sportconcept op de langere termijn?

1.3.2 Vraagstellingen monitorstudie

Tijdens de monitorstudie, welke op het niveau van de deelnemers plaatsvond, stonden de volgende vragen centraal:

1. Wat zijn de kenmerken van de deelnemers aan het sportconcept? In welke mate sluit dit aan bij de beoogde doelgroep, zoals geformuleerd in de doelstellingen?
2. Wat is de participatiegraad van de deelnemers (in welke mate nemen de deelnemers deel aan de activiteiten)?
3. In hoeverre worden de sportactiviteiten in de wijk/buurt van de deelnemers aangeboden?
4. In welke mate voldoen de deelnemers aan de sportnorm van 12 keer per jaar sporten (oftewel één keer per maand sporten), zowel voor als na deelname aan het sportconcept?

5. In welke mate voldoen de deelnemers aan de sportnorm van 40 keer per jaar sporten (oftewel één keer per week sporten), zowel voor als na deelname aan het sportconcept?
6. In welke mate voldoen de deelnemers aan de Combinorm, zowel voor als na deelname aan het sportconcept?
7. Wat is de doorstroom van deelnemers aan het sportconcept naar de georganiseerde sport?
8. Hoe waarden de deelnemers het sportconcept?

2 Methode

2.1 Inleiding

Het onderzoek bestond uit de volgende onderdelen: 1) een procesevaluatie op het niveau van de sportbonden; 2) een procesevaluatie op het niveau van de sportverenigingen en 3) een monitorstudie op het niveau van de deelnemers. Om de sterke en zwakke punten en mogelijkheden en bedreigingen van de verschillende sportconcepten inzichtelijk te maken is voorafgaand aan het onderzoek een lijst met beoordelingscriteria opgesteld. Op basis van de scores op de beoordelingscriteria is per sportconcept een Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats (SWOT) analyse uitgevoerd. Deelname aan het onderzoek was voor de sportbonden onderdeel van de verplichtingen in het kader van de subsidieverstrekking. Gezien de diversiteit in de opzet en inhoud van de verschillende sportconcepten, zijn de sportconcepten in dit onderzoek niet onderling vergeleken. Paragraaf 2.2. beschrijft de ontwikkeling van de beoordelingscriteria. In paragraaf 2.3 wordt de opzet van de procesevaluatie beschreven en in paragraaf 2.4 de opzet van de monitorstudie. De manier waarop de data is geanalyseerd staat beschreven in paragraaf 2.5.

2.2 Beoordelingscriteria

De beoordelingscriteria zijn gebaseerd op de criteria die zijn gebruikt in het onderzoek naar de pilotfase van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen, setting sport (44). De criteria zijn door twee onderzoekers (LO en CV) bediscussieerd en waar nodig aangevuld of aangepast. De definitief opgestelde beoordelingscriteria zijn weergegeven in tabellen 2.1A en 2.1B.

Tabel 2.1A: Beoordelingscriteria procesevaluatie

criterium	Operationalisering
1. Het bereiken van het beoogde aantal deelnemende locaties/sportverenigingen	Goed: ++ - De doelstelling ten aanzien van het beoogde aantal deelnemende locaties/sportverenigingen, zoals geformuleerd in het projectplan, is bereikt (> 95%) Voldoende: + - De doelstelling ten aanzien van het beoogde aantal deelnemende locaties/sportverenigingen, zoals geformuleerd in het projectplan, is gedeeltelijk ($\geq 50\%$) bereikt Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten

criterium	Operationalisering
2. Het bereiken van het beoogde aantal deelnemers	<p>Goed: ++ - De doelstelling ten aanzien van het beoogde aantal deelnemers, zoals geformuleerd in het projectplan, is bereikt (> 95%)</p> <p>Voldoende: + - De doelstelling ten aanzien van het beoogde aantal deelnemers, zoals geformuleerd in het projectplan, is gedeeltelijk ($\geq 50\%$) bereikt</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
3. Het bereiken van het beoogde aantal nieuwe leden voor de sportbond/sportverenigingen	<p>Goed: ++ - De doelstelling ten aanzien van het beoogde aantal nieuwe leden voor de sportbond/sportverenigingen, zoals geformuleerd in het projectplan, is bereikt (> 95%)</p> <p>Voldoende: + - De doelstelling ten aanzien van het beoogde aantal nieuwe leden voor de sportbond/sportverenigingen, zoals geformuleerd in het projectplan, is gedeeltelijk ($\geq 50\%$) bereikt</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
4. Verloop tijdsplanning	<p>Goed: ++ - Het sportconcept is georganiseerd en uitgevoerd binnen de vooraf gestelde tijdsplanning</p> <p>Voldoende: + - Het sportconcept is niet georganiseerd en uitgevoerd binnen de vooraf gestelde tijdsplanning, maar met een beperkte overschrijding van deze tijdsplanning (wel binnen de pilotfase)</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
5. Beschikbaarheid vervolgaanbod	<p>Goed: ++ - De meeste betrokken locaties/sportverenigingen (> 75%) bieden de deelnemers een (passend) vervolgaanbod aan</p> <p>Voldoende: + - Meer dan de helft van de betrokken locaties/sportverenigingen (> 50%) biedt de deelnemers een (passend) vervolgaanbod aan</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
6. Het bereiken van de vooraf gestelde doelstellingen	<p>Goed: ++ - De meeste in het projectplan geformuleerde doelstellingen ($\geq 75\%$) zijn volledig bereikt</p> <p>Voldoende: + - De helft of meer dan de helft van de in het projectplan geformuleerde doelstellingen ($\geq 50\%$) is gedeeltelijk of volledig bereikt</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten/geen duidelijke doelstellingen geformuleerd</p>

criterium	Operationalisering
7. Implementatie van het sportconcept binnen sportverenigingen	<p>Goed: ++ Er wordt voldaan aan onderstaande subcriteria: - Het merendeel van de benaderde sportverenigingen (> 60%) wilde meewerken - De samenwerking was positief met het merendeel van de deelnemende sportverenigingen (> 60%) - Het merendeel van de deelnemende sportverenigingen (> 60%) heeft de implementatie als positief ervaren - Het merendeel van de deelnemende sportverenigingen (> 60%) beschikte over voldoende middelen (materiaal, menskracht, evt. financiële middelen) om het sportconcept aan te bieden - Het sportconcept wordt door het merendeel van de deelnemende sportverenigingen (> 60%) als positief gewaardeerd</p> <p>Voldoende: + - Er wordt aan minimaal één van bovenstaande subcriteria voldaan</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
8. Verloop samenwerking met andere partijen	<p>Goed: ++ Er wordt voldaan aan onderstaande subcriteria: - De samenwerking is met het merendeel van de betrokken partijen (> 60%) positief verlopen - Bij het merendeel van de betrokken partijen (> 60%) is draagvlak voor het sportconcept</p> <p>Voldoende: + - Er wordt aan minimaal één van bovenstaande subcriteria voldaan</p> <p>Of: - De samenwerking verliep met de betrokken partijen in eerste instantie moeizaam, maar er zijn concrete oplossingen gevonden om dit aan te pakken</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Niet van toepassing: N.v.t. - Er is niet samengewerkt met andere partijen</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
9. Afweging kosten en inspanningen	<p>Goed: ++ - Voor de sportbond wegen de gemaakte kosten en geleverde inspanningen duidelijk op tegen de behaalde resultaten</p> <p>Voldoende: + - De sportbond twijfelt of de gemaakte kosten en geleverde inspanningen opwegen tegen de behaalde resultaten</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>

criterium	Operationalisering
10. Verankering van het sportconcept op de langere termijn	<p>Goed: ++ Er wordt voldaan aan onderstaande subcriteria: - Het sportconcept wordt op de huidige locaties gecontinueerd en/of verder ontwikkeld/uitgebreid - Er is een structurele samenwerking mogelijk met partijen die betrokken waren bij de pilotfase; Of: Er zijn concrete plannen om met andere partijen te gaan samenwerken in het kader van het sportconcept; Of: Er is geen samenwerking nodig - Het sportconcept is opgenomen in het (meerjarig) beleid van de sportbond</p> <p>Voldoende: + - Er wordt aan minimaal één van bovenstaande subcriteria voldaan</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
11. Mogelijkheden voor landelijke/bredere implementatie	<p>Goed: ++ Er wordt voldaan aan onderstaande subcriteria: - Er is voldoende draagvlak binnen de sportbond om het sportconcept landelijk/breder te implementeren - Er is voldoende draagvlak buiten de sportbond om het sportconcept landelijk/breder te implementeren - De huidige infrastructuur (voldoende locaties/voorzieningen/menskracht) voldoet om het sportconcept landelijk/breder te implementeren</p> <p>Voldoende: + - Er wordt aan minimaal één van bovenstaande subcriteria voldaan</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
12. Onafhankelijkheid van externe organisatorische support voor landelijke implementatie/het continueren van het sportconcept	<p>Goed: ++ - Er is geen externe organisatorische support nodig voor landelijke implementatie en/of het continueren van het sportconcept</p> <p>Voldoende: + - Er is geringe externe organisatorische support nodig voor landelijke implementatie en/of het continueren van het sportconcept</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Niet van toepassing: N.v.t. - Het sportconcept wordt niet gecontinueerd</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
13. Onafhankelijkheid van externe financiële support voor landelijke implementatie/het continueren van het sportconcept	<p>Goed: ++ - Er is geen externe financiële support nodig voor landelijke implementatie en/of het continueren van het sportconcept</p> <p>Voldoende: + - Er is geringe externe financiële support nodig voor landelijke implementatie en/of het continueren van het sportconcept; Of: Er is duidelijk aangegeven dat financiële support wenselijk is voor landelijke implementatie en/of het continueren van het sportconcept</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Niet van toepassing: N.v.t. - Het sportconcept wordt niet gecontinueerd</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>

Tabel 2.1B: Beoordelingscriteria monitorstudie

criterium	Operationalisering
14. Verandering in sportparticipatie (norm 12 keer per jaar sporten)	<p>Goed: ++ - Na deelname aan het sportconcept voldoen significant meer deelnemers aan de norm 12 keer per jaar (één keer per maand) sporten</p> <p>Voldoende: + - Na deelname aan het sportconcept voldoen meer deelnemers (> 5%) aan de norm 12 keer per jaar (één keer per maand) sporten, maar deze toename is niet significant</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
15. Verandering in sportfrequentie (norm 40 keer per jaar sporten)	<p>Goed: ++ - Na deelname aan het sportconcept voldoen significant meer deelnemers aan de norm 40 keer per jaar (één keer per week) sporten</p> <p>Voldoende: + - Na deelname aan het sportconcept voldoen meer deelnemers (> 5%) aan de norm 40 keer per jaar (één keer per week) sporten, maar deze toename is niet significant</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
16. Verandering in lichaamsbeweging	<p>Goed: ++ Indien aan minimaal één van onderstaande subcriteria wordt voldaan: - Na deelname aan het sportconcept voldoen significant meer deelnemers aan de NNGB - Na deelname aan het sportconcept voldoen significant meer deelnemers aan de Fitnorm - Na deelname aan het sportconcept voldoen significant meer deelnemers aan de Combinorm</p> <p>Voldoende: + Indien aan minimaal één van onderstaande subcriteria wordt voldaan: - Na deelname aan het sportconcept voldoen meer deelnemers (> 5%) aan de NNGB, maar deze toename is niet significant - Na deelname aan het sportconcept voldoen meer deelnemers (> 5%) aan de Fitnorm, maar deze toename is niet significant - Na deelname aan het sportconcept voldoen meer deelnemers (> 5%) aan de Combinorm, maar deze toename is niet significant</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
17. Verandering in lidmaatschap van een specifieke sportvereniging	<p>Goed: ++ - Na deelname aan het sportconcept zijn significant meer deelnemers lid van een sportvereniging die de specifieke sport aanbiedt</p> <p>Voldoende: + - Na deelname aan het sportconcept zijn meer deelnemers (> 5%) lid van een sportvereniging die de specifieke sport aanbiedt, maar deze toename is niet significant</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>

criterium	Operationalisering
18. Waardering van sportconcept door deelnemers	<p>Goed: ++ - Het cijfer voor de algemene waardering van het sportconcept is gemiddeld ≥ 8</p> <p>Voldoende: + - Het cijfer voor de algemene waardering van het sportconcept is gemiddeld ≥ 6</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
19. Waardering van trainer/begeleiding door deelnemers	<p>Goed: ++ Er wordt voldaan aan onderstaande subcriteria: - Het merendeel van de deelnemers (> 60%) is tevreden over de deskundigheid van de trainer(s)/begeleider(s) - Het merendeel van de deelnemers (> 60%) is tevreden over de persoonlijke aandacht van de trainer(s)/begeleider(s)</p> <p>Voldoende: + - Er wordt aan minimaal één van bovenstaande subcriteria voldaan</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
20. Participatiegraad deelnemers	<p>Goed: ++ - De meeste deelnemers (> 75%) waren bij minimaal 50% van de trainingen/lessen aanwezig</p> <p>Voldoende: + - Meer dan de helft van de deelnemers (> 50%) was bij minimaal 50% van de trainingen/lessen aanwezig</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
21. Intentie om de sport(activiteit) te continueren	<p>Goed: ++ - Na deelname aan het sportconcept geven de meeste deelnemers (> 75%) aan de sport(activiteit) (waarschijnlijk wel) te continueren</p> <p>Voldoende: + - Na deelname aan het sportconcept geeft meer dan de helft van de deelnemers (> 50%) aan de sport(activiteit) (waarschijnlijk wel) te continueren</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
22. Het bereiken van de beoogde doelgroep	<p>Goed: ++ - De meeste deelnemers (> 75%) vallen binnen de vooraf gestelde doelgroep, zoals omschreven in het projectplan</p> <p>Voldoende: + - Meer dan de helft van de deelnemers (> 50%) valt binnen de vooraf gestelde doelgroep, zoals omschreven in het projectplan.</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>
23. Nabijheid van sportaanbod	<p>Goed: ++ - De meeste deelnemers (> 75%) geven aan dat het sportconcept in hun wijk/ buurt wordt aangeboden</p> <p>Voldoende: + - Meer dan de helft van de deelnemers (> 50%) geeft aan dat het sportconcept in hun wijk/ buurt wordt aangeboden</p> <p>Onvoldoende: - - Het sportconcept voldoet aan geen enkel subcriterium</p> <p>Onbekend: ? - Onbekend/subcriteria zijn niet gemeten</p>

2.3 Procesevaluatie

De procesevaluatie vond plaats op het niveau van de sportbonden en sportverenigingen.

Procesevaluatie op het niveau van de sportbonden

In november 2012 zijn bij vertegenwoordigers van de zeven sportbonden (projectleiders en/of directie) interviews afgenomen. Hierbij varieerde het aantal geïnterviewden tussen de één en drie. Het interview vond plaats op het bondsbureau van de sportbond. Tijdens het interview stonden de volgende onderwerpen centraal: Algemeen verloop van het sportconcept, factoren die het implementatieproces bevorderen dan wel belemmeren, uitgevoerde verrijksactiviteiten, het aantal locaties, het aantal deelnemers, (het bereiken van) de doelgroep, de tijdsplanning, vervolgvactiteiten, doorstroom naar de georganiseerde sport, (het behalen van) de doelstellingen, ondersteuning vanuit NOC*NSF/NISB, samenwerking met sportverenigingen en andere partijen, kosten en opbrengsten, verankering van het sportconcept op de langere termijn, landelijke/bredere implementatie en de afhankelijkheid van support (zie bijlage 1 voor het interviewschema voor de sportbonden).

Procesevaluatie op het niveau van de sportverenigingen

Om inzicht te krijgen in de uitvoering van de sportconcepten op lokaal niveau is een procesevaluatie uitgevoerd op het niveau van de sportverenigingen en/of andere lokale uitvoerders. Hiertoe is per sportconcept op twee locaties een (groeps)interview uitgevoerd. De sportbonden moesten hiervoor een locatie aanwijzen die het volgens hen goed deed en een locatie die het naar hun mening minder goed deed. De (groeps)interviews vonden plaats in juni, juli en september 2012⁶ op de aangewezen locaties. In bijna alle gevallen was dit een sportvereniging. In totaal zijn 14⁷ (groeps)interviews uitgevoerd, waarbij het aantal geïnterviewden varieerde tussen de één en vijf. Deelnemers aan het interview waren betrokkenen bij de sportvereniging (bijvoorbeeld een bestuurslid, (jeugd)coördinator, voorzitter, secretaris, trainer en/of verenigingslid) en in een enkel geval een andere lokale uitvoerder (bijvoorbeeld een vertegenwoordiger van een onderwijsinstelling). Onderwerpen die tijdens het interview aan bod kwamen waren onder andere: Algemeen verloop van het sportconcept, factoren die het implementatieproces bevorderen dan wel belemmeren, draagvlak voor het sportconcept, het lokale netwerk, het aantal deelnemers, (het bereiken van) de doelgroep, vervolgvactiteiten, doorstroom naar de georganiseerde sport, (het behalen van) de doelstellingen, investeringen en opbrengsten, ondersteuning vanuit de sportbond, het algemeen oordeel over (de uitvoering van) het sportconcept en verankering van het sportconcept op de langere termijn. Hierbij werd steeds gevraagd of specifieke onderdelen van het lokale implementatieproces door de sportbond of een andere partij gefaciliteerd konden worden. Verder werden de sportbonden in staat gesteld om een aantal vragen aan het interview toe te voegen, die specifiek gericht waren op de doelstellingen van het sportconcept (zie bijlage 2 voor een voorbeeld interviewschema).

⁶ Het moment van het interview was afhankelijk van de planning van het sportconcept.

⁷ Bij het sportconcept “Denksportcentra in beweging” was ten tijde van de procesevaluatie op het niveau van de sportverenigingen pas één locatie van start gegaan. Bij het sportconcept “College Streetball” zijn betrokkenen van twee locaties van een onderwijsinstelling gelijktijdig geïnterviewd.

Alle genoemde interviews betroffen semi-gestructureerde interviews, die aan de hand van een interviewschema zijn afgenomen. De interviewschema's zijn opgesteld aan de hand van de vooraf opgestelde beoordelingscriteria. Hierbij is gebruik gemaakt van de interviewschema's uit de onderzoeken "Evaluatie (van de) pilotfase van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen, setting sport" en "Evaluatie van de implementatiefase van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen, setting sport" (38;44). De vragen werden een week voorafgaand aan het interview naar de geïnterviewden opgestuurd, zodat zij zich goed op het interview konden voorbereiden. De interviews duurden gemiddeld anderhalf uur. De interviews zijn opgenomen met een digitale geluidsrecorder en vervolgens uitgewerkt in de vorm van een verslag. De verslagen zijn ter autorisatie aan de geïnterviewden voorgelegd. De verslagen van de procesevaluaties op lokaal niveau zijn naar de sportbonden en NOC*NSF gestuurd. Op deze manier konden de resultaten direct gebruikt worden om de sportconcepten en/of het implementatieproces te verbeteren en/of bij te stellen. Daarnaast zijn deze verslagen naar NISB gestuurd, zodat een (eventueel) verrijkingstraject in het kader van Effectief Actief (meteen) ingezet kon worden.

2.4 Monitorstudie

De monitorstudie is uitgevoerd in de periode januari 2012 tot en met november 2012. Hierbij is op twee meetmomenten een vragenlijst afgenomen onder de deelnemers aan de sportconcepten: Een vragenlijst bij aanvang van het sportconcept (baseline meting) en een vragenlijst direct na afloop van het sportconcept (vervolgmeting). Als het sportconcept langer dan drie maanden duurde, dan werd de vervolgmeting na drie maanden afgenomen. Omdat de sportconcepten niet allemaal tegelijk van start gingen en er per sportconcept verschillende sportverenigingen/locaties betrokken waren, was voor de baseline meting een instroom van deelnemers mogelijk van januari 2012 tot en met juli 2012.⁸ Het doel was dat, voor ieder sportconcept, minimaal 50 deelnemers de twee vragenlijsten zouden invullen. De sportbonden waren verantwoordelijk voor het benaderen van voldoende deelnemers. In het algemeen hadden de sportbonden een belangrijke rol in de monitorstudie. Naast het benaderen van voldoende deelnemers, waren zij verantwoordelijk voor het instrueren van verenigingen en het tijdig aanleveren van gegevens (bijvoorbeeld e-mailadressen van deelnemers).

2.4.1 Data verzameling

De vragenlijsten konden zowel schriftelijk als digitaal worden afgenomen. In overleg met de sportbond werd de methode gekozen die het beste aansloot bij de doelgroep en waarbij de verwachting was dat de respons het hoogste zou zijn.

Schriftelijke afname van vragenlijsten

De sportbonden waren zelf verantwoordelijk voor de instructie van sportverenigingen en de verspreiding van vragenlijsten onder de deelnemers. De sportbonden kregen voor het onderzoek een instructie voor de sportverenigingen en de benodigde vragenlijsten vanuit het NIVEL opgestuurd. In de schriftelijke baseline vragenlijst was een uitleg over het onderzoek voor de deelnemers opgenomen. De vragenlijsten werden lokaal door een

⁸ Bij de sportconcepten "College Streetball" en "Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen" is de instroomperiode verlengd tot en met oktober 2012 om tot voldoende deelnemers aan het onderzoek te komen.

vertegenwoordiger van de sportbond of sportvereniging uitgedeeld en ter plekke ingevuld. De vragenlijsten werden vervolgens naar het NIVEL opgestuurd en daar verwerkt. Voor de vervolgmeting verliep het proces op dezelfde wijze. Met de sportbonden was er regelmatig contact om ervoor te zorgen dat er voldoende vragenlijsten terugkwamen.

Digitale afname van vragenlijsten

Aan de sportbond werd gevraagd om een databestand met gegevens (naam, e-mailadres, locatie/vereniging) van de deelnemers aan te leveren. Vervolgens werden de deelnemers door het NIVEL benaderd middels een e-mail, met uitleg over het onderzoek en een link naar een digitale vragenlijst (de baseline vragenlijst). Door het (volledig) invullen van de vragenlijst stemden de deelnemers in met deelname aan het onderzoek. Om de respons te verhogen is één week na verzending van de digitale vragenlijst nog een reminder verstuurd. Bij de vervolgmeting werden de deelnemers op dezelfde manier benaderd.

Alle gegevens zijn anoniem verwerkt. In tabel 2.2 staat voor elk sportconcept de wijze van dataverzameling weergegeven.

Tabel 2.2: Wijze van dataverzameling monitorstudie

Sportconcept	Schriftelijk (s)/digitaal (d)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	d
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	d
WandelFit	d
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	d
Zaalvoetbalacademie	s
College Streetball	s
Denksportcentra in Beweging	s
Join the Table	d

2.4.2 Vragenlijsten

Algemeen

De vragenlijsten (baseline vragenlijst en vervolgvragenlijst) zijn opgesteld aan de hand van de vooraf opgestelde beoordelingscriteria. Hierbij is gebruik gemaakt van de reeds bestaande vragenlijsten uit de onderzoeken “Evaluatie (van de) pilotfase van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen, setting sport” en “Evaluatie van de implementatiefase van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen, setting sport” (38;44). In beide vragenlijsten werd de deelnemers gevraagd naar een aantal achtergrondkenmerken (geboortedatum, geslacht, postcode, lengte en gewicht), de waardering van de eigen gezondheid, het sport- en beweeggedrag en lidmaatschap van een (specifieke) sportvereniging. Voor het in kaart brengen van het sportgedrag is de Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO) van het Mulier Instituut als uitgangspunt genomen (45). Dit is een gestandaardiseerde vragenlijst om het sportgedrag in kaart te brengen, waarbij wordt gekeken naar het sportgedrag in de afgelopen twaalf maanden. In het huidige onderzoek is de deelnemers gevraagd naar het totaal aantal keer dat zij hebben gesport in de afgelopen twaalf maanden. Daarnaast is gekeken naar de gemiddelde frequentie van sporten en de (meest) beoefende sporten in de afgelopen drie maanden. Voor het meten van de mate van lichamelijke activiteit zijn de standaardvraagstellingen uit Ongevallen en

Bewegen in Nederland (OBiN) gebruikt (14).

Behalve de genoemde onderdelen bevatte elke vragenlijst een aantal specifieke vragen:

- *Baseline vragenlijst*: Vragen over het opleidingsniveau, de werk- en woonsituatie, het eigen geboorteland en het geboorteland van de ouders, chronische aandoeningen en beperkingen, sporten en bewegen in de wijk, de eerste kennismaking met de sportactiviteit en redenen voor deelname (zie bijlage 3 voor een voorbeeld vragenlijst).
- *Vragenlijst direct na afloop/na drie maanden*: Vragen over de wijze van aanmelding (alleen of samen met anderen) voor de sportactiviteit, de mate van participatie, de mate van tevredenheid over de (organisatie van de) sportactiviteit, eigen ervaren veranderingen in gezondheid en het sport- en beweeggedrag en voornemens ten aanzien van het continueren van de sportactiviteit (zie bijlage 4 voor een voorbeeld vragenlijst).

Aanvullende vragen

Naast bovenstaande vragen mochten de sportbonden voor hun sportconcept een aantal sportconcept-specifieke vragen toevoegen. Alle sportbonden hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Vragenlijsten voor de jeugd

Een aantal sportconcepten was specifiek voor de jeugd ontwikkeld. De vragenlijsten zijn wat betreft taalgebruik en context aangepast aan deze doelgroep.

2.5 Data analyse

2.5.1 Monitorstudie

De data verzameld tijdens de monitorstudie is geanalyseerd aan de hand van beschrijvende statistiek. Hiervoor is gebruik gemaakt van het softwarepakket Stata versie 12 (Stata Corporation, College Station, Texas, USA).

Sportgedrag

Voor de verschillende meetmomenten is berekend hoeveel deelnemers voldeden aan de norm om minimaal 12 keer per jaar (minimaal één keer per maand) te sporten en de norm om minimaal 40 keer per jaar (minimaal één keer per week) te sporten (zie tabel 1.1). Hierbij is steeds de gemiddelde sportfrequentie in de afgelopen drie maanden als uitgangspunt genomen.

Lichamelijke activiteit

Met behulp van de verzamelde informatie ten aanzien van lichamelijke activiteit is voor de verschillende meetmomenten berekend hoeveel deelnemers voldeden aan de Nederlandse beweegnormen (NNGB, Fitnorm, Combinorm en spiernorm) en hoeveel deelnemers inactief en semi-actief waren (zie tabel 1.1).

Lidmaatschap

Voor de verschillende meetmomenten is berekend hoeveel deelnemers lid waren van een sportvereniging. Daarnaast is berekend hoeveel deelnemers lid waren van een sportvereniging die de specifieke sport aanbood. Bij het sportconcept “College Streetball” (basketbal) werd bijvoorbeeld gevraagd naar lidmaatschap van een basketbalvereniging.

Statistische toetsen

Veranderingen in sport- en beweeggedrag en lidmaatschap zijn getoetst aan de hand van McNemar testen. Bij een p-waarde < 0.05 was er sprake van een statistisch significant verschil.

2.5.2 *Scoren beoordelingscriteria*

De beoordelingscriteria zijn gescoord op basis van de verzamelde informatie uit de procesevaluatie en monitorstudie. Op ieder beoordelingscriterium kon een sportconcept goed “++” (geheel voldaan aan het beoordelingscriterium), voldoende “+” (ten dele voldaan aan het beoordelingscriterium), onvoldoende “-” (aan geen enkel subcriterium voldaan) en onbekend “?” (informatie voor beoordeling niet beschikbaar/beoordelingscriterium niet gemeten) scoren. In een paar gevallen was er ook nog de optie “niet van toepassing” (n.v.t.). De beoordeling is door twee onderzoekers (LO en CV) onafhankelijk van elkaar uitgevoerd. Indien beide onderzoekers een sportconcept verschillend hadden gescoord op een beoordelingscriterium, werd door middel van overleg tot consensus gekomen. Wanneer er geen consensus bereikt zou worden, zou een derde onafhankelijke onderzoeker het criterium beoordelen. Dit laatste is niet voorgekomen omdat bij alle verschillen in beoordeling tot consensus is gekomen.

2.5.3 *SWOT analyse*

Om een goed beeld te krijgen van de sterke en zwakke punten van de sportconcepten en de facetten waarop verdere verbetering (en eventueel ondersteuning) nodig is, is per sportconcept een Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats (SWOT) analyse uitgevoerd. De SWOT analyse is gebaseerd op de scores op de beoordelingscriteria en bestond uit 1) een analyse van sterktes en zwaktes (bijvoorbeeld veranderingen in sport- en beweeggedrag, de waardering van het sportconcept en het bereiken van de beoogde doelgroep) en 2) een analyse van mogelijkheden en bedreigingen (bijvoorbeeld de intentie van deelnemers om de sportactiviteit te continueren, het verloop van de samenwerking met betrokken partijen en mogelijkheden voor landelijke/bredere implementatie).

2.6 Begeleidingscommissie

In het kader van dit onderzoek was een begeleidingscommissie aangesteld met afgevaardigden van NOC*NSF, het ministerie van VWS, NISB, de Atletiekunie, KNVB, NBridgeB en twee onderzoekers van het NIVEL. De begeleidingscommissie kwam tijdens het onderzoek twee keer bijeen. De begeleidingscommissie had een adviserende rol bij de constructie van de vragenlijsten, de interviewschema's en de opzet van het eindrapport.

3 Resultaten procesevaluatie

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten van de procesevaluatie gepresenteerd. Hierbij staan de resultaten van de procesevaluatie op het niveau van de sportbonden centraal. Waar relevant zijn deze aangevuld met resultaten van de procesevaluatie op het niveau van de sportverenigingen (lokale uitvoerders). In elke paragraaf worden de algemene resultaten beschreven in de tekst. Meer gedetailleerder informatie per sportconcept kan gevonden worden in de tabellen.

3.1 Algemeen

Binnen Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012 zijn door zeven sportbonden acht verschillende sportconcepten ontwikkeld. De opdracht was om sportconcepten te ontwikkelen gericht op het in bewegen brengen en/of houden van mensen en de beschikbaarheid van sport en bewegen in de buurt te vergroten. De inhoud van de ontwikkelde sportconcepten staat beschreven in bijlage 5. Alle sportconcepten waren erop gericht deelnemers in beweging te krijgen en/of houden en hen te binden aan een sportvereniging. Opvallend is het sportconcept “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen” dat als primaire doel had de betrokkenheid van ouders van nieuwe (jongste) jeugdleden bij de hockeyvereniging te vergroten. Hiervoor werd de sport “hardlopen” ingezet. De sportconcepten werden op wijk-/buurniveau uitgevoerd en in alle gevallen waren sportverenigingen in de uitvoering betrokken. De sportconcepten waren erg divers qua inhoud en opzet. Er waren onderlinge verschillen in duur (van een zesweeks traject tot een tweejarig project), doelgroep (jeugd, volwassenen, ouderen) en de aangeboden sport. “Denksportcentrum in Beweging” was de enige vertegenwoordigde denksport. Dit sportconcept week bovendien in opzet af van de andere sportconcepten. Terwijl de andere sportconcepten tussen de zes weken en drie maanden duurden, is dit een twee jaar durend project. De opgestarte projecten lopen dus na de pilotfase gewoon door. Verder is het sportconcept in eerste instantie gericht op het opbouwen van een sociaal netwerk rondom de denksport bridge. Wanneer het sociale netwerk goed functioneert krijgen de bridge-deelnemers beweegactiviteiten, in dit geval wandelactiviteiten, aangeboden. Dit gebeurt pas na een aantal maanden. Zowel de bridge- als wandelactiviteiten vinden plaats op/rondom een denksportcentrum. Bij de interpretatie van de resultaten dient met deze “afwijkende” opzet rekening te worden gehouden.

3.1.1 *Verloop tijdsplanning*

In tabel 3.1 staat aangegeven in welke mate de sportconcepten zijn uitgevoerd volgens de oorspronkelijke tijdsplanning. Alle sportbonden hebben voor hun sportconcept enigszins moeten afwijken van de oorspronkelijke tijdsplanning. Eén sportconcept is uitgevoerd binnen de vooraf gestelde tijdsplanning. Sommige locaties zijn hier echter eerder van start gegaan, wat heeft geleid tot een kortere wervingsperiode voor deze locaties. Bij zes sportconcepten is de vooraf gestelde tijdsplanning in beperkte mate overschreden. De geplande activiteiten zijn uiteindelijk wel binnen de pilotfase gerealiseerd. Bij één sportconcept (“Join the Table”) is zoveel vertraging opgelopen dat het niet meer mogelijk

was om alle onderdelen binnen de pilotfase te implementeren. Redenen voor het oplopen van vertraging waren divers. Voorbeelden zijn: Een langere ontwikkeltijd van de website, het niet tot stand komen van een samenwerking met een bepaalde partij, lokale verenigingszaken die prioriteit hebben en een beperktere inzet van de projectcoördinator.

Tabel 3.1: Mate waarin de sportconcepten zijn uitgevoerd volgens de oorspronkelijke tijdsplanning

Sportconcept	Sportconcept uitgevoerd binnen de vooraf gestelde tijdsplanning?	Reden(en)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	Nee, maar met een beperkte overschrijding van de tijdsplanning (wel binnen de pilotfase).	Latere toewijzing subsidie en langere ontwikkeltijd website.
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	Nee, maar met een beperkte overschrijding van de tijdsplanning (wel binnen de pilotfase).	Latere toewijzing subsidie en langere ontwikkeltijd website.
WandelFit	Ja, maar sommige locaties zijn wel eerder gestart.	Door de koppeling van het programma aan een lokaal wandel-evenement varieerde de start van het programma lokaal. Sommige evenementen vonden eerder in het voorjaar plaats. Hierdoor was voor de betreffende locaties de aanloopperiode (en dus wervingsperiode) vrij kort.
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	Nee, maar met een beperkte overschrijding van de tijdsplanning (wel binnen de pilotfase).	In eerste instantie wilde de KNHB samenwerken met de Atletiekunie voor het hardloopaanbod. Het besluit van de Atletiekunie om niet samen te werken kwam wat aan de late kant (de Atletiekunie kon onder andere niet meedoen vanwege de drukte rondom haar eigen Run to The Start sportconcepten). Hierdoor is het sportconcept iets later gestart dan gepland. De KNHB heeft voor de ontwikkeling van het hardloopprogramma uiteindelijk met Cees Koppelaar samengewerkt.
Zaalvoetbalacademie	Nee, maar met een beperkte overschrijding van de tijdsplanning (wel binnen de pilotfase).	De eerste en tweede cyclus van de zaalvoetbalacademie zijn volgens planning verlopen. De derde cyclus zou aan het begin van het nieuwe voetbalseizoen starten. Toen waren veel voetbalverenigingen echter nog bezig met het regelen van de reguliere “voetbalzaken”. De derde cyclus is daarom wat later van start gegaan.
College Streetball	Nee, maar met een beperkte overschrijding van de tijdsplanning (wel binnen de pilotfase).	Door de complexe organisatie van MBO-scholen (de betrokkenheid van meerdere locaties en personen) en de dagelijkse schoolbeslommeringen, duurde het een tijd voordat de activiteiten daadwerkelijk van start gingen.
Denksportcentra in Beweging	Nee, maar met een beperkte overschrijding van de tijdsplanning. ^a	Op drie locaties moest de gemeente eerst intern toestemming verkrijgen om de doelgroep voor het project aan te mogen schrijven. Dit heeft even geduurd, waardoor de projecten later van start zijn gegaan. Ook moest hierdoor weer afstemming plaatsvinden met de KNBLO-NL voor het wandelaanbod.
Join the Table	Nee, de activiteiten zijn niet gerealiseerd binnen de pilotfase.	Het niet (goed) tot stand komen van een samenwerking met de KNVB en KNHB, het moeilijk bereiken en motiveren van voetbalverenigingen, een langere ontwikkeltijd van de website en een beperktere inzet van de projectcoördinator.

^a De projecten duren twee jaar, waardoor ze niet afgerond zijn binnen de pilotfase. De geplande activiteiten voor de pilotfase zijn wel gerealiseerd.

3.2 Aantal locaties

De sportconcepten zijn in Nederland op verschillende plekken, ofwel locaties, uitgevoerd. De locatie was in de meeste gevallen een sportvereniging. Voorbeelden van andere locaties zijn een onderwijsinstelling en denksportcentrum. In tabel 3.2 wordt per sportconcept het beoogde aantal locaties en de behaalde resultaten weergegeven.

Bij vier sportconcepten is het beoogde aantal locaties gehaald en bij twee is het doel zelfs ruim overschreden. Bij twee sportconcepten is meer dan drie kwart van het beoogde aantal locaties gehaald. Hierbij dient opgemerkt te worden dat voor het sportconcept "College Streetball" acht deelnemende MBO-scholen als doel was gesteld. Er hebben uiteindelijk zeven MBO-scholen deelgenomen, maar binnen deze scholen is het concept op dertien verschillende locaties aangeboden. In die zin is het sportconcept dus op meer dan acht locaties uitgevoerd. Voor de overige twee sportconcepten was het resultaat respectievelijk 2-4% en 43% van het oorspronkelijke doel. Redenen voor het niet halen van de doelstelling zijn onder andere een relatief kort tijdbestek om het sportconcept te starten, gebrek aan kader lokaal, een te ambitieuze doelstelling, een afwachtende houding bij verenigingen, lokale verenigingsactiviteiten die prioriteit krijgen en een samenwerking die niet tot stand is gekomen.

Tabel 3.2: Aantal locaties: doelen en resultaten

Sportconcept	Doel	Resultaat	Toelichting resultaat	Behaald
Run to The Start als vervolg op Start to Run	50	38	Run to The Start is op 17 locaties (atletiekverenigingen/loopgroepen) in het voorjaar en 21 locaties in het najaar aangeboden (2012). Ongeveer 50% van de locaties uit het voorjaar heeft weer meegedaan in het najaar. Er zijn verschillende redenen voor het lagere aantal locaties, zoals het wat krappe tijdsbestek om het traject op te starten, een gebrek aan kader lokaal en locaties die een eigen vervolgtraject aanbieden.	76%
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	10	35	Voor Run to The Start als voorbereiding op de Marikenloop zijn 15 locaties (atletiekverenigingen/loopgroepen) geworven, voor Run to The Start als voorbereiding op de Zevenheuvelenloop 20 locaties. Ongeveer 12-13 locaties die meededen in aanloop naar de Marikenloop, hebben ook weer meegedaan in aanloop naar de Zevenheuvelenloop.	350%
WandelFit	10	20	WandelFit is op 20 verschillende locaties (wanderverenigingen, wandelsportscholen, individuele wandeltrainers) aangeboden.	200%
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	30	13	Het hardloopprogramma is op 13 hockeyverenigingen aangeboden. Vijf verenigingen hebben het programma in het voorjaar aangeboden en negen verenigingen (inclusief een vereniging uit het voorjaar) in het najaar (2012). Redenen voor het lagere aantal verenigingen zijn: Een te ambitieuze doelstelling, een afwachtende houding bij verenigingen en lokale verenigingsactiviteiten die voorrang krijgen (waardoor verenigingen niet deelnemen).	43%

Sportconcept	Doel	Resultaat	Toelichting resultaat	Behaald
Zaalvoetbal-academie	15	15	Aantal opgestarte zaalvoetbalacademies.	100%
College Streetball	8	7	College Streetball is op zeven MBO-scholen, op 13 locaties binnen deze MBO-scholen, aangeboden. In het seizoen 2011-2012 waren vier onderwijsinstellingen en 10 locaties betrokken. In het seizoen 2012-2013 zijn zeven onderwijsinstellingen en 13 locaties betrokken. Er zijn hierbij vier onderwijsinstellingen en 10 locaties die voor de tweede keer meedoen. De NBB richtte zich in eerste instantie op deelname van acht MBO-scholen, niet wetende hoe de organisatie van een MBO-school eruit zag. Toen bleek dat een MBO-school vaak meerdere locaties had, is de NBB zich gaan richten op deelname van (meer dan acht) locaties.	88%
Denksportcentra in Beweging	4	4	Aantal deelnemende denksportcentra.	100%
Join the Table	75-145	3	Aantal deelnemende voetbalverenigingen. Er hebben geen hockeyverenigingen deelgenomen. Er worden verschillende redenen genoemd voor het lagere aantal verenigingen, zoals het niet (goed) tot stand komen van een samenwerking met de KNVB en KNHB, voetbalverenigingen die lastig te bereiken en motiveren zijn, de opgelopen vertraging met de ontwikkeling van de website en een beperktere inzet van de projectcoördinator.	2-4%

3.3 Aantal deelnemers

De sportbonden hadden in hun projectplannen aangegeven hoeveel mensen zij met het sportconcept wilden bereiken. In tabel 3.3 staan de doelen en resultaten weergegeven.

Twee sportconcepten hebben met het behaalde aantal deelnemers het doel ruimschoots overtroffen. Bij drie sportconcepten is minimaal twee derde van het beoogde aantal deelnemers bereikt. Bij de drie overige sportconcepten lag het deelnemersaantal ver beneden de oorspronkelijke doelstelling (tussen de 8% en 37% van het beoogde aantal deelnemers). De belangrijkste redenen voor het niet behalen van de doelstelling zijn minder deelnemende locaties/verenigingen en een (gemiddeld) lager aantal deelnemers per locatie. In het algemeen zijn er grote verschillen in deelnemersaantallen tussen locaties, ook bij de sportconcepten waar de doelstelling wel is gehaald. Voor de werving van deelnemers zijn de sportbonden toch afhankelijk van de lokale uitvoerders en de lokale situatie. Voor een lager aantal deelnemers op een locatie worden de volgende verklaringen gegeven: De afwezigheid van een lokaal netwerk, een ongunstige ligging van de locatie, een beperkte aanwezigheid van de doelgroep, matige (of geen passende) wervingsinspanningen door de lokale uitvoerders en een relatief korte wervingsperiode.

Tabel 3.3: Aantal deelnemers: doelen en resultaten

Sportconcept	Doel	Resultaat	Toelichting resultaat	Behaald
Run to The Start als vervolg op Start to Run	1.500	550	Er waren 300 deelnemers aan Run to The Start in het voorjaar en 250 deelnemers aan Run to The Start in het najaar. Redenen voor het lagere aantal deelnemers zijn: Minder deelnemende locaties en (gemiddeld) minder deelnemers per locatie. Voor de werving van deelnemers is de Atletiekunie namelijk erg afhankelijk van (de wervingsinspanningen van) de lokale trainer/coördinator.	37%
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	250	580	Er waren 290 deelnemers aan Run to The Start als voorbereiding op de Marikenloop en 290 deelnemers aan Run to The Start als voorbereiding op de Zevenheuvelenloop.	232%
WandelFit	500	446	Aantal deelnemers aan het WandelFit programma. Het aantal deelnemers per locatie verschilde erg tussen locaties. Op sommige locaties waren (veel) minder deelnemers dan beoogd. Redenen die hiervoor genoemd worden zijn: De afwezigheid van een lokaal netwerk, de aanwezigheid van concurrerende wandelprogramma's, de afwezigheid van de doelgroep, een relatief korte wervingsperiode en de ongunstige ligging van een locatie.	89%
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	1.250	205	Aantal ouders van (jongste) jeugdleden dat heeft deelgenomen aan het hardloopprogramma. Er waren minder deelnemers dan beoogd omdat er minder deelnemende verenigingen waren dan beoogd. Daarnaast had de KNHB de oorspronkelijke doelstelling uit het oog verloren. Zij richtte zich steeds op 15 deelnemers per vereniging (in plaats van 42).	16%
Zaalvoetbal-academie	820	± 675	Een schatting van het aantal deelnemers aan de zaalvoetbalacademies. Er waren minder deelnemers dan beoogd omdat het gemiddelde aantal deelnemers per zaalvoetbal-academie lager was dan beoogd. Het aantal deelnemers is erg afhankelijk van de inzet van vrijwilligers (de wervingsinspanningen lokaal) en de ligging van de zaalvoetbalacademie.	82%
College Streetball	300	1.100	Aantal deelnemers aan de clinics onder schooltijd. Er waren 2.650 deelnemers aan de Streetball Experiences (doel 1.200 deelnemers). Er waren geen deelnemers aan de naschoolse activiteiten op school (doel 120 deelnemers). Niet overal zijn naschoolse activiteiten aangeboden en op locaties waar dit wel is gebeurd was er geen animo voor naschoolse activiteiten. Verder zijn op vier MBO-scholen één of meerdere toernooien georganiseerd. Hieraan hebben 201 studenten deelgenomen (geen doel vooraf geformuleerd).	367%
Denksportcentra in Beweging	330	222	Aantal deelnemers aan de bridgecursus. Om wachtlijsten te voorkomen was de NBridgeB in de projectaanvraag uitgegaan van een maximum aantal deelnemers van 330.	67%
Join the Table	1.700	130	Aantal jeugdleden dat heeft deelgenomen aan Join the Table binnen de drie voetbalverenigingen. Hiervan hebben er 75 meegedaan aan het eindtoernooi. De NTTB schat dat daarnaast nog ± 70 volwassenen recreatief gebruik hebben gemaakt van de tafeltennistafel. Er waren minder deelnemers dan beoogd omdat er minder deelnemende verenigingen waren. Ook waren er gemiddeld minder deelnemers per vereniging. De NTTB weet niet precies hoe dit komt. Mogelijk had men lokaal meer aan werving kunnen doen. Een andere verklaring is dat potentiële deelnemers "afhaken" als iets "verplicht" wordt.	8%

3.4 Vervolgactiviteiten en doorstroom naar de georganiseerde sport

3.4.1 Vervolgactiviteiten

Voor het in beweging houden van deelnemers is het van belang dat zij na afloop van het sportconcept de mogelijkheid krijgen aangeboden om verder te sporten. Voor de sportbonden en sportverenigingen zelf is het van belang de deelnemers te binden middels een lidmaatschap. Daarvoor moet er wel een passend vervolgaanbod (bij de vereniging) aanwezig zijn. In tabel 3.4 staat aangegeven in welke mate er sprake is geweest van een vervolgaanbod en welke vervolgactiviteiten zijn aangeboden.

Bij vier sportconcepten is op alle deelnemende locaties een vervolgaanbod gedaan, bij twee sportconcepten is dat minstens op de helft van de locaties gebeurd en bij één sportconcept is er op geen enkele locatie een vervolgaanbod gedaan. Bij het laatste sportconcept “Denksportcentra in Beweging” moeten de bridgevervolgactiviteiten nog plaatsvinden. De tweejarige projecten lopen pas een aantal maanden. Na afloop van een project is het de bedoeling dat de deelnemers worden ondergebracht bij een bestaande bridgevereniging of samen een nieuwe bridgeclub gaan vormen. Op één bridgelocatie is het wandelaanbod reeds van start gegaan, op de andere drie locaties moet dit nog gebeuren. Hier is men namelijk nog bezig met het vormen van het sociale netwerk. Er is al wel een wandelaanbod geregeld voor deze locaties. Verder dient opgemerkt te worden dat er bij het sportconcept “College Streetball” wel vervolgactiviteiten zijn aangeboden, maar dat, vanwege te weinig animo, de activiteiten niet hebben plaatsgevonden. De aangeboden vervolgactiviteiten verschillen tussen sportconcepten, maar ook tussen locaties binnen een sportconcept. Het meest voorkomende vervolgaanbod is aansluiting bij het reguliere sportaanbod van de vereniging.

In het algemeen hebben de sportbonden het aanbieden van vervolgactiviteiten lokaal gestimuleerd en soms zelfs verplicht. Het (nog) niet beschikken over een (passend) vervolgaanbod en het niks zien in vervolgactiviteiten zijn (andere) verklaringen voor de afwezigheid van vervolgactiviteiten op sommige locaties.

Tabel 3.4: Aangeboden vervolgactiviteiten

Sportconcept	Percentage locaties dat een vervolgaanbod heeft gedaan (%)	Vervolgactiviteiten
Run to The Start als vervolg op Start to Run	100%	Op alle locaties konden de deelnemers na afloop van Run to The Start een maand lang gratis meetrainen met één van de reguliere loopgroepen (binnen de vereniging). Dit was verplicht gesteld door de Atletiekunie. Het idee was om tijdens een terugkombijeenkomst na het evenement de deelnemers de doorstromingsmogelijkheden (binnen de vereniging) te vertellen. De terugkombijeenkomst is op ongeveer de helft van de locaties georganiseerd.
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	100%	Op alle locaties konden de deelnemers na afloop van Run to The Start een maand lang gratis meetrainen met één van de reguliere loopgroepen (binnen de vereniging). Dit was verplicht gesteld door de Atletiekunie. Het idee was om tijdens een terugkombijeenkomst na het evenement de deelnemers de doorstromingsmogelijkheden (binnen de vereniging) te vertellen. De terugkombijeenkomst is op ongeveer de helft van de locaties georganiseerd.
WandelFit	100%	Het doen van een vervolgaanbod was verplicht door de KNBLO-NL. Na afloop van het trainingsprogramma was er een terugkombijeenkomst waar de deelnemers een vervolgaanbod werd gedaan. Meestal konden de deelnemers doorstromen naar het reguliere aanbod van de vereniging (in het geval van verenigingen) of zich aansluiten bij een wandelgroep (in het geval van wandeltrainers). Voorbeelden hiervan zijn: Verlenging van het WandelFit programma met drie maanden, waarbij de deelnemers aan de reguliere trainingen kunnen meedoen*; deelname aan een nordic walking tocht en de mogelijkheid zich aan te sluiten bij een wandelvereniging of nordic walking vereniging*.
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	> 50%	Het vervolgaanbod verschilde per vereniging. Voorbeelden zijn: Het toe trainen naar en deelnemen aan een lokaal hardloopevenement*, het aanbieden van vervolgtrainingen (gebaseerd op een moeilijker hardloopschema) en het introduceren van een apart hardloophidmaatschap.
Zaalvoetbal-academie	100%	De deelnemers konden meedoen aan een tweede of derde cyclus van de zaalvoetbalacademie. Daarnaast konden deelnemers doorstromen naar de vereniging en (indien aanwezig) competitie spelen.
College Streetball	57%	Op vier MBO-scholen zijn in het seizoen 2011-2012 naschoolse activiteiten op school aangeboden. Hier was echter geen animo voor onder de studenten. De activiteiten op zich hebben dus niet plaatsgevonden. In het seizoen 2012-2013 zijn op deze en de andere drie MBO-scholen geen naschoolse activiteiten aangeboden omdat de MBO-scholen hier van te voren al niks in zagen. Verder konden deelnemers van één MBO-school meedoen aan Streetball Masters, een voorronde van het NK Streetball. Hier heeft één team aan deelgenomen.
Denksportcentra in Beweging	?/25%	Vervolgactiviteiten (aansluiting bij een bestaande bridgevereniging of het starten van een nieuwe bridgeclub) zijn een onderdeel van het totale project. Aangezien de tweejarige projecten pas een paar maanden lopen, hebben de bridgevervolgactiviteiten nog niet plaatsgevonden. Op één locatie is het wandelaanbod reeds van start gegaan, op de andere drie locaties moet dit nog gebeuren. Hier is men namelijk nog bezig met het vormen van het sociale netwerk. Er is al wel een wandelaanbod geregeld voor deze drie locaties.
Join the Table	0%	Zowel vanuit de NTTB als de voetbalverenigingen zijn geen vervolgactiviteiten aan de deelnemers aangeboden. Er was nog geen vervolgaanbod beschikbaar.

* Voorbeelden uit de procesevaluatie op het niveau van de sportverenigingen.

3.4.2 Doorstroom naar de georganiseerde sport

In welke mate deelname aan de sportconcepten (en vervolgactiviteiten) heeft geleid tot meer leden voor de sportverenigingen/sportbond wordt weergegeven in tabel 3.5.

Uit de resultaten blijkt dat de sportbonden (nog) geen goed zicht op de doorstroom hebben, mede omdat trajecten nog niet zijn afgerond, er niet is gevraagd naar de doorstroom, verenigingen het lastig vinden om dergelijke cijfers bij te houden en/of er geen geschikte bindingsvorm aanwezig is. Voor drie sportconcepten wordt wel aangegeven dat het sportconcept waarschijnlijk geen of maar enkele nieuwe leden heeft opgeleverd. Voor twee sportconcepten schat men dat meer dan 80% van het beoogde aantal nieuwe leden is gehaald.

Redenen die worden genoemd voor de lage(re) doorstroom zijn het ontbreken van (vervolg)activiteiten (waarbij een vereniging betrokken is), een lager deelnemersaantal, een te korte duur van het aanbod waardoor deelnemers niet voldoende geïnteresseerd raken in de sport en het aanbieden van een andere sport dan waarvoor leden gewenst zijn (de KNHB bood hardlopen aan; de stap naar een hockeylidmaatschap is hierdoor te groot).

Aan de sportbonden is tevens gevraagd hoe de doorstroom verbeterd zou kunnen worden. Voorbeelden van suggesties zijn: (Indien afwezig) het aanbieden van passende vervolgactiviteiten en/of lokale uitvoerders meer “pushen” om vervolgactiviteiten aan te bieden, het bieden van kwaliteit (als deelnemers tevreden zijn met het aanbod, willen zij doorgaan), het aanbod zelf vaker herhalen waardoor deelnemers vertrouwd raken met de sport en de lokale vereniging “zichtbaarder” betrekken (bijvoorbeeld door trainingen te laten plaatsvinden op de vereniging of verenigingstrainers de trainingen te laten verzorgen).

Tabel 3.5: Doorstroom: doelen en resultaten

Sportconcept	Doel	Resultaat	Toelichting resultaat	Behaald
Run to The Start als vervolg op Start to Run	600	?	Op het moment van de procesevaluatie is het Run to The Start traject als vervolg op de Start to Run na-jaarscyclus nog niet afgerond. De Atletiekunie kan pas in het voorjaar van 2013 de daadwerkelijke doorstroom uit haar datasysteem filteren.	?
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	75	?	Op het moment van de procesevaluatie is het Run to The Start traject in het kader van de Zevenheuvelenloop nog niet afgerond. De Atletiekunie kan pas in het voorjaar van 2013 de daadwerkelijke doorstroom uit haar datasysteem filteren.	?
WandelFit	400	?	Op basis van terugkoppeling van deelnemende wandelverenigingen en wandeltrainers is de schatting dat 75-80% van de deelnemers is doorgestroomd naar een wandelvereniging/wandelgroep. Dit zou overeenkomen met 335-357 nieuwe leden (84%-89% van het beoogde aantal nieuwe leden). De KNBLO-NL kan de doorstroom niet nauwkeurig bepalen aan de hand van haar ledenbestand omdat er nog geen bindingsvorm is voor mensen die bij wandeltrainers wandelen.	?
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	63-125	?	De KNHB weet niet hoeveel deelnemers uiteindelijk lid zijn geworden van een hockeyvereniging, mede omdat een aantal trajecten nog niet is afgerond. Zij denkt dat bij de meeste verenigingen geen ouders lid zijn geworden van de hockeyvereniging om daar te hockeyen, omdat de stap naar een hockeylidmaatschap nog te groot is. Van één vereniging heeft de KNHB teruggekoppeld gekregen dat zij er een trimhockey-lid bij heeft gekregen. Een andere vereniging heeft een apart hardlooplidmaatschap ingevoerd. Er wordt op dit moment geïnventariseerd hoeveel ouders hiervan gebruik willen maken.	?
Zaalvoetbal-academie	123	?	De exacte doorstroom is onbekend. De KNVB schat dat meer dan 15% van de deelnemers lid is geworden van een vereniging en is gaan competitie spelen. Dit komt overeen met > 101 nieuwe leden, wat > 82% van de beoogde doelstelling is. De KNVB heeft de verenigingen niet naar de doorstroom gevraagd. Daarnaast vinden verenigingen het lastig dergelijke cijfers bij te houden.	?
College Streetball	20	?	De exacte doorstroom is onbekend. De NBB denkt echter dat er geen deelnemers lid zijn geworden van een basketbalvereniging, mede vanwege het ontbreken van vervolgvacatures (naschoolse activiteiten op school en activiteiten binnen de vereniging). Verder hebben sommige deelnemers maar één binnenschoolse clinic gehad. Voor hun is het aanbod waarschijnlijk te kort geweest om geïnteresseerd te raken. Ook was er soms geen vereniging betrokken, waardoor er geen zichtbare follow-up was.	?
Denksportcentra in Beweging	109	?	De tweejarige projecten lopen nog. Hierdoor is de doorstroom nog niet bekend.	?
Join the Table	165	?	De NTTB heeft geen concrete cijfers over de doorstroom. Er is een aantal jongeren, naast het voetbal gaan tafeltennissen. Dit aantal is echter op één hand te tellen. Daarnaast is er één jongen die gestopt is met voetbal en overgestapt is naar het tafeltennis.	?

3.5 Mate waarin de opgestelde doelstellingen in het algemeen zijn behaald

Voorafgaand aan de pilotfase hebben de sportbonden voor hun sportconcept doelstellingen geformuleerd. Er zijn zowel inhoudelijke als cijfermatige doelstellingen opgesteld (zie bijlage 5). De doelstellingen hadden onder andere betrekking op het beoogde aantal locaties, deelnemers en leden (zie ook paragrafen 3.2-3.4), de te bereiken doelgroep (zie ook paragraaf 3.6), het aantal te activeren deelnemers en de te ontwikkelen producten. Opvallend was dat bij geen enkel sportconcept cijfermatige doelstellingen waren opgesteld met betrekking tot het verhogen van de sportparticipatie en sportfrequentie. Bij de helft van de sportconcepten waren ook geen cijfermatige doelstellingen opgesteld met betrekking tot bewegingsstimulering/het voorkomen van de-activering. De mate waarin de opgestelde doelstellingen per sportconcept zijn bereikt wordt weergegeven in tabel 3.6. Hierbij zijn de doelstellingen onderverdeeld in vier categorieën: Behaald (> 95% van het beoogde doel is bereikt), deels behaald (50-95% van het beoogde doel is bereikt), niet behaald (< 50% van het beoogde doel is bereikt) en onbekend (het is (nog) niet bekend of de doelstelling is bereikt). Waar relevant zijn hiervoor resultaten uit de monitorstudie gebruikt. Verder dient opgemerkt te worden dat de resultaten een algemeen beeld geven, waarbij geen rekening is gehouden met de mate van “belangrijkheid” van doelstellingen.

Het aantal geformuleerde doelstellingen liep erg uiteen en varieerde tussen de drie en zestien. Geen enkele sportbond wist met het sportconcept alle doelstellingen volledig te bereiken. Voor zes sportconcepten geldt dat het merendeel van de doelstellingen gedeeltelijk of volledig is bereikt. Bij de overige twee sportconcepten vallen de meeste doelstellingen in de categorie “niet behaald”.

De redenen voor het niet of maar ten dele behalen van doelstellingen waren erg divers. De belangrijkste reden waarom bij de meeste sportconcepten relatief weinig doelstellingen volledig zijn bereikt is dat de doelstellingen vaak “samengestelde” doelstellingen waren en uit meerdere (sub)doelen bestonden. Andere belangrijke redenen voor het niet of maar ten dele behalen van doelstellingen waren te ambitieuze doelstellingen en het ontbreken van (geplande) samenwerkingsverbanden. Verder was voor een aantal doelstellingen (nog) niet te bepalen of deze gehaald zijn. Bij de sportconcepten “Zaalvoetbal-academie” en “Denksportcentra in Beweging” ging het om doelstellingen waarvan het resultaat pas na de pilotfase meetbaar is.

Buiten de beoogde doelstellingen om heeft de uitvoering van de sportconcepten voor de sportbonden positieve neveneffecten opgeleverd met name op het gebied van netwerkvorming. Er zijn namelijk samenwerkingsverbanden ontstaan, die in de toekomst voortgezet (kunnen) worden.

Aan de lokale uitvoerders zijn de doelstellingen van de sportbonden voorgelegd. Hierbij is gevraagd in welke mate zij deze doelstellingen onderschrijven en in welke mate de doelstellingen op de betreffende locatie zijn gehaald. Er waren soms grote verschillen tussen locaties en sportconcepten als het gaat om het onderschrijven en behalen van de doelstellingen. Veel genoemde doelstellingen die de lokale uitvoerders (buiten de doelstellingen van de sportbonden om) met de sportconcepten nastreefden waren: Het werven

van nieuwe leden voor de vereniging, het promoten van de eigen vereniging (de naamsbekendheid van de vereniging vergroten) en mensen enthousiasmeren voor de sport.

Tabel 3.6: Mate waarin de opgestelde doelstellingen zijn bereikt

Sportconcept	Aantal geformuleerde doelstellingen, N	Behaald (> 95%), N (%)	Deels behaald (50-95%), N (%)	Niet behaald (< 50%), N (%)	Onbekend, N (%)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	8	1 (13)	7 (88)	0 (0)	0 (0)
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	7	4 (57)	3 (43)	0 (0)	0 (0)
WandelFit	7	1 (14)	4 (57)	2 (29)	0 (0)
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	3	1 (33)	0 (0)	2 (67)	0 (0)
Zaalvoetbalacademie	12	4 (33)	4 (33)	2 (17)	2 (17)
College Streetball	6	3 (50)	1 (17)	2 (33)	0 (0)
Denksportcentra in Beweging	14	7 (50)	1 (7)	1 (7)	5 (36)
Join the Table	16	1 (6)	2 (13)	12 (75)	1 (6)

3.6 Mate waarin de doelgroep is bereikt onder de deelnemers en gebruikte wervingsmethoden

3.6.1 *Mate waarin de doelgroep is bereikt onder de deelnemers*

In de projectplannen van de sportbonden waren de beoogde doelgroepen omschreven. De sportconcepten richtten zich op doelgroepen die nu nog onvoldoende worden bereikt door sport, namelijk schoolgaande jeugd in het voortgezet onderwijs en MBO (leeftijd 13-20 jaar), ouders van jonge kinderen (leeftijd 25-45 jaar) en 45-plussers (17). In sommige gevallen was er een nadere specificering van de doelgroep gegeven (bijvoorbeeld ongebonden lopers, inactieven en eerste- en tweedejaars studenten). In tabel 3.7 staan de beoogde doelgroepen beschreven en de mate waarin de doelgroep volgens de sportbond is bereikt onder de deelnemers.

Bij vrijwel alle sportconcepten behoort het grootste deel van de deelnemers tot de beoogde doelgroep. Hierbij kunnen wel onderlinge verschillen zijn in de mate waarin (een deel van) de doelgroep is bereikt. Zo is bijvoorbeeld bij het sportconcept “Join the Table” de doelgroep jeugd (12-18 jaar) wel bereikt, maar de doelgroep 35-plussers niet. Een ander voorbeeld is het sportconcept “Zaalvoetbalacademie” dat zich richtte op schoolgaande jongeren (jongens en meisjes) van 12-18 jaar die geen lid zijn van een (zaal)voetbalvereniging. Alle deelnemers behoorden tot de beoogde leeftijdsgroep. Ook deden zowel jongens als meisjes mee aan de zaalvoetbalacademie. Veel deelnemers bleken echter al wel een voetbalachtergrond te hebben. Verder dient opgemerkt te worden dat geen rekening is gehouden met het aantal deelnemers aan het sportconcept. Bij drie sportconcepten was het deelnemersaantal bijvoorbeeld veel lager dan beoogd (zie ook paragraaf 3.3). Dit laat zien dat het bereiken van de doelgroep niet altijd even gemakkelijk was.

Aan de lokale uitvoerders is ook gevraagd op welke doelgroepen zij zich richtten. Uit de resultaten blijkt dat deze grotendeels overeen komen met de doelgroepen die de sportbonden hebben aangegeven. In een paar gevallen werd er gericht op een bredere doelgroep dan voorgeschreven door de sportbond. Daarnaast ondersteunen de antwoorden van de lokale uitvoerders bovenstaande bevindingen, namelijk dat een groot deel van de deelnemers tot de beoogde doelgroep behoort, maar ook dat in sommige gevallen de doelgroep lastig te bereiken was.

Tabel 3.7: Mate waarin de doelgroep is bereikt onder de deelnemers

Sportconcept	Doelgroep	Bereikt?
Run to The Start als vervolgvolg op Start to Run	Start to Run deelnemers (volwassenen).	Ja, naar schatting bestond 90% van de deelnemers uit Start to Runners. De overige 10% bestond uit oud-Start to Runners, verenigingsleden en mensen van buitenaf. De Atletiekunie had namelijk ook oud-Start to Runners geïnformeerd over het concept. Verder stond het programma ook open voor verenigingsleden en andere geïnteresseerden die wilden toe trainen naar een evenement. De percentages zijn gebaseerd op gegevens uit een eigen evaluatie van de Atletiekunie.
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	(On)gebonden lopers (volwassenen).	Ja, ongeveer 80% van de deelnemers bestond uit ongebonden lopers, 10% was Dutch Runner (individueel lid van de Atletiekunie) en 10% was al lid van een vereniging. De percentages zijn gebaseerd op gegevens uit een eigen evaluatie van de Atletiekunie.
WandelFit	Inactieven van 45 jaar en ouder. Daarnaast actieven (wandelaars 45+) die dreigen te deactiveren doordat het huidige aanbod niet meer geschikt is voor hen.	Ja, naar schatting was 95% van de deelnemers 45-plus (in de communicatie richtte men zich overigens niet op een specifieke leeftijdsgroep). Ook denkt de KNBLO-NL dat inactieven zijn bereikt, gezien de BMI- en gewichtsgegevens van de deelnemers afkomstig uit de evaluatie van de Universiteit van Maastricht. De KNBLO-NL schat dat ongeveer 10-15% van de deelnemers bestond uit wandelaars die dreigden uit te vallen. De meeste deelnemers waren geen wandelaars.
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	Ouders van nieuwe (jongste) jeugdleden van een hockeyvereniging.	Ja, gedeeltelijk. Alle deelnemers waren ouders van jongste jeugdleden. Er deden echter zowel ouders van nieuwe jongste jeugdleden mee, als ouders waarvan hun kind al langer bij de hockeyvereniging trainde (en die al wat binnen de vereniging deden). Sommige verenigingen richtten zich namelijk op een bredere groep ouders, mede om voldoende deelnemers te krijgen.
Zaalvoetbal-academie	Schoolgaande jongeren (jongens en meisjes) van 12-18 jaar die geen lid zijn van een (zaal)voetbalvereniging.	Ja, de leeftijdsgroep is bereikt. Ook zijn jongens en meisjes bereikt. Veel jongeren hadden echter al een voetbalachtergrond, met name een veldvoetbalachtergrond. Dit zou kunnen komen doordat in het algemeen veel kinderen op jonge leeftijd al gaan voetballen. Verder is het waarschijnlijk dat juist jongeren die de activiteiten leuk vinden om te doen, namelijk (ex-)voetballers, worden aangetrokken.
College Streetball	MBO-studenten (16-20 jaar), waarbij de focus ligt op eerste- en tweedejaarsstudenten.	Ja, alle deelnemers waren eerste- en tweedejaars MBO-studenten.

Sportconcept	Doelgroep	Bereikt?
Denksportcentra in Beweging	Inactieve (25% van de deelnemers is inactief en/of chronisch ziek) en semi-actieve (25% van de deelnemers is semi-actief en/of chronisch ziek) ouderen (55-plussers).	Ja, de deelnemers zijn allemaal 60-plussers. Op basis van ervaringen met gelijksoortige projecten en eerdere onderzoeken verwacht de NBridgeB dat de percentages inactieven, semi-actieven en chronisch zieken ook zijn bereikt.
Join the Table	Jeugd van 12-20 jaar (voetbal) en 35-plussers (hockey).	Bij de drie deelnemende voetbalverenigingen is de doelgroep jeugd bereikt. De doelgroep 35-plussers voor het hockey is niet bereikt, omdat er geen hockeyverenigingen zijn gestart met het concept.

3.6.2 Gebruikte wervingsmethoden

Om de doelgroep te bereiken en deelnemers te werven zijn verschillende promotie- en wervingsactiviteiten uitgevoerd, zowel op bondsniveau als op lokaal niveau. In tabel 3.8 staan de promotie- en wervingsactiviteiten vermeld, de ondersteuning die de sportbond geboden heeft bij de lokale werving en de mate waarin de sportbond tevreden is over de gebruikte promotie- en wervingsmethode.

De promotieactiviteiten die op bondsniveau zijn uitgevoerd waren met name bedoeld om landelijke bekendheid te geven aan het sportconcept en locaties te werven. Voorbeelden hiervan zijn: Het promoten van het sportconcept via een website (van de bond of een website gericht op het sportconcept), sociale media, advertenties in (lokale en landelijke) media en relevante samenwerkingspartners. De sportbonden zelf hebben niet direct (potentiële) deelnemers benaderd. Uitzonderingen hierop zijn de sportconcepten “Run to The Start als vervolg op Start to Run” en “Run to The Start als voorbereiding op een evenement” van de Atletiekunie. Voor het eerste sportconcept heeft de Atletiekunie (oud-)Start to Runners geïnformeerd over het concept via e-mail, voor het tweede concept was de inschrijving van het programma gekoppeld aan het inschrijfformulier van het hardloopevenement. Als mensen zich online inschreven voor het hardloopevenement (in dit geval de Zevenheuvelenloop), kregen zij meteen de optie aangeboden om zich in te schrijven voor “Run to The Start”.

De lokale promotieactiviteiten waren bedoeld om daadwerkelijk deelnemers te werven. Uit de resultaten blijkt dat er nog veel gebruik is gemaakt van traditionele wervingsmethoden, zoals het verspreiden van posters, folders en flyers en mond-tot-mond reclame. Daarnaast is er geregeld gebruik gemaakt van de clubwebsite en e-mail om potentiële deelnemers te benaderen. In slechts enkele gevallen is er lokaal gebruik gemaakt van sociale media (Facebook, Twitter). Verder is er in een enkel geval lokaal samengewerkt met een andere partij om de doelgroep te bereiken. Een goed voorbeeld is het sportconcept “Denksportcentra in Beweging”, waar de gemeente de doelgroep (55-plussers) persoonlijk heeft aangeschreven om deel te nemen. Er zijn 6.000-9.000 brieven per gemeente verstuurd.

Op de vraag of de gebruikte wervingsstrategie efficiënt en effectief is geweest, wordt voor vier sportconcepten “ja” geantwoord. Bij de overige vier sportconcepten had de werving beter gekund. Voorbeelden van suggesties die zijn gedaan om de werving lokaal te verbeteren zijn: Het zorgen voor een langere wervingsperiode, het plaatsen van meer advertenties in lokale media, een persoonlijker benadering van de doelgroep, het door de sportbond persoonlijk stimuleren/enthousiasmeren van mensen lokaal, het aanbieden van een handboek (met daarin handvatten voor de werving), het meer gebruiken van sociale media, het ter beschikking stellen van (meer) promotiematerialen aan verenigingen, het sportconcept aanbieden als onderdeel van het verplichte lesaanbod op school (“College Streetball”), meer flitsend beeldmateriaal gebruiken bij de werving, samenwerking met andere partijen bij de werving (bijvoorbeeld een school voor het werven van jongeren) en de doelgroep op informele wijze benaderen op plekken waar zij bijeenkomt.

Aan de lokale uitvoerders is ook gevraagd hoe de werving lokaal gefaciliteerd zou kunnen worden. De twee meest voorkomende antwoorden zijn: Een goede landelijke promotie van het sportconcept door de sportbond (zodat het bekendheid heeft) en het ter beschikking stellen van voldoende promotiematerialen (posters, folders, flyers, promotiefilmpje) door de sportbond aan de lokale uitvoerders.

Tabel 3.8: Promotie- en wervingsactiviteiten

Sportconcept	Promotie sportconcept door sportbond	Voorbeelden van lokale wervingsactiviteiten	Ondersteuning werving lokaal door sportbond	Effectieve en efficiënte wervingsmethode?
Run to The Start als vervolg op Start to Run	Promotie van het sportconcept via de Run to The Start website en sociale media (Facebook, Twitter). Daarnaast zijn Start to Runners en oud-Start to Runners per e-mail geïnformeerd over het concept.	Het plaatsen van advertenties in lokale media, het verspreiden van folders en flyers, het mondeling aanspreken van Start to Run deelnemers (tijdens de training) en het benaderen van deelnemers via e-mail en/of nieuwsbrieven*.	Ja, middels posters, flyers, een digitale media kit (met logo's foto's, icoontjes, standaard persberichten) en financieel (een hogere afdracht van de deelnemersbijdrage aan locaties).	Ja, er had niet meer gedaan kunnen worden.
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	Ophangen van posters op stations, het plaatsen van berichten in huis-aan-huisbladen, promotie van het sportconcept via de Run to The Start website en sociale media (Facebook en Twitter) en het koppelen van het concept aan het inschrijfformulier van het loopevenement.	Het plaatsen van advertenties in lokale media, het verspreiden van folders en flyers, het benaderen van oud-deelnemers via e-mail* en promotie via sociale media (Facebook en Twitter)*.	Ja, middels posters, flyers, banners, beachflags, een digitale media kit (met logo's foto's, icoontjes, standaard persberichten) en financieel (een hogere afdracht van de deelnemersbijdrage aan locaties en een promotiebudget).	Ja, vooral de koppeling van het concept aan het inschrijfformulier van het loopevenement. Verder had er niet meer gedaan kunnen worden.

Sportconcept	Promotie sportconcept door sportbond	Voorbeelden van lokale wervingsactiviteiten	Ondersteuning werving lokaal door sportbond	Effectieve en efficiënte wervingsmethode?
WandelFit	Het organiseren van een informatie-bijeenkomst voor wandeltrainers en wandelverenigingen, het promoten van het concept via de WandelFit website, het plaatsen van (landelijke) persberichten, promotie van het sportconcept door Olga Commandeur op omroep Max en promotie van het sportconcept via andere partijen (Zilveren Kruis Achmea, ouderenbonden, gemeenten en de NBridgeB).	Het plaatsen van advertenties in lokale media, het verspreiden van posters*, folders en flyers, het organiseren van kennismakingsdagen door wandeltrainers voor potentiële deelnemers, het benaderen van potentiële deelnemers via relevante partijen (zorginstanties)*, het gebruik van mond-tot-mond reclame* en het plaatsen van een stukje over het programma op de eigen website*.	Ja, middels flyers, posters, een concept persbericht en een bijeenkomst voor lokale uitvoerders gericht op het opzetten van een lokaal netwerk. Daarnaast heeft de KNBLO-NL de lokale uitvoerders gestimuleerd en ondersteund om zelf lokaal bijeenkomsten te organiseren met lokale partijen. Zo heeft zij voor lokale wandeltrainers en wandelverenigingen een inventarisatie gemaakt van relevante lokale samenwerkingspartners en contactgegevens van deze partijen aangeleverd.	Deels. De werving had beter gekund als de wervingsperiode langer was geweest. Daarnaast had de KNBLO-NL achteraf gezien meer budget willen uitrekken voor het adverteren in lokale media. Niet overall lukte het de lokale uitvoerders om berichten te plaatsen in lokale media en het blijkt toch dat de meeste deelnemers via lokale media bij het programma terecht zijn gekomen.
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	De KNHB heeft het sportconcept alleen gepromoot richting hockeyverenigingen via de website van de KNHB, haar nieuwsbrief, e-mail en het Nationaal Hockey Congres.	Het plaatsen van een stukje over het hardlooprogramma op de clubwebsite (tekst, digitale flyer en/of online banner), het benaderen van ouders via e-mail en/of een nieuwsbrief*, het uitdelen en ophangen van flyers op de vereniging en het aanspreken van ouders op de vereniging.	Ja, middels een digitale flyer, online banner en wervingstekst.	Ja, de verenigingen hebben naar hun kunnen een goede werving gedaan. Vooral fysieke promotiematerialen (posters, folders, flyers) werken goed.
Zaalvoetbal-academie	De KNVB heeft een aantal verenigingen gericht benaderd om het sportconcept uit te voeren. Er is bewust niet veel aan promotie gedaan, omdat voor het daadwerkelijk werven van deelnemers de lokale promotie het belangrijkste is.	Het plaatsen van advertenties in lokale media, het verspreiden van folders en flyers en het gebruik van mond-tot-mond reclame*.	Ja, middels posters en flyers (met een logo van de vereniging erop).	Nee, verenigingen zouden de doelgroep bijvoorbeeld persoonlijker moeten benaderen.

Sportconcept	Promotie sportconcept door sportbond	Voorbeelden van lokale wervingsactiviteiten	Ondersteuning werving lokaal door sportbond	Effectieve en efficiënte wervingsmethode?
College Streetball	De NBB heeft het sportconcept richting scholen en verenigingen gecommuniceerd. Daarnaast heeft zij het sportconcept gepromoot via haar website en sociale media (maar niet direct richting de studenten).	Het verspreiden van posters en flyers, het promoten van het sportconcept via beeldschermen in de school en het benaderen van studenten via e-mail, docenten en mentoren. Indien College Streetball onderdeel was van het verplichte lesaanbod, was er geen sprake van werving.	Ja, middels posters, flyers en foto's. Daarnaast heeft de NBB op een locatie meegewerkt aan een filmpje dat ter promotie van College Streetball is gebruikt.	Ja en nee. Er zijn heel veel studenten bereikt. Het heeft er echter niet toe geleid dat ze allemaal zijn gaan deelnemen.
Denksportcentra in Beweging	Promotie van het sportconcept via de website van de NBridgeB.	De gemeente heeft de doelgroep persoonlijk aangeschreven middels een brief die ondertekend was door de wethouder of het hoofd van de afdeling Samenleving. De brief was vergezeld van de door de NBridgeB gemaakte Denken en Doen folder. Er zijn 6.000-9.000 brieven verstuurd per gemeente. Daarnaast zijn folders neergelegd en affiches opgehangen bij onder andere WMO informatiepunten.	Ja, middels folders en affiches.	Ja, met name het persoonlijk benaderen van de doelgroep door de gemeente.
Join the Table	Middels bijeenkomsten zijn relevante partijen (KNVB, voetbalverenigingen, sportservicebureau en tafeltennisvereniging) geïnformeerd over het sportconcept. Verder is er een persbericht geplaatst in lokale media.	Het plaatsen van een stukje over het concept op de clubwebsite, het ophangen van posters op de vereniging, het benaderen van de jongeren via hun trainers (het leggen van flyers in de postvakjes van trainers, het persoonlijk langsgaan bij trainers en het versturen van e-mails naar trainers) en het benaderen van de jongeren via e-mail*.	Ja, middels posters, flyers en een voorbeeldtekst voor op de clubwebsite. Daarnaast is de NTTB bij de verenigingen langsgegaan om hen persoonlijk te ondersteunen bij de werving.	Ja en nee. Het zou een goede wervingsmethode kunnen zijn, maar de verenigingen hebben onvoldoende met de beschikbare promotiematerialen gedaan.

* Voorbeelden uit de procesevaluatie op het niveau van de sportverenigingen.

3.7 Bevorderende en belemmerende factoren benoemd door sportbonden en lokale uitvoerders

3.7.1 *Bevorderende en belemmerende factoren benoemd door sportbonden*

Aan de sportbonden is gevraagd om de belangrijkste factoren te benoemen die het implementatieproces hebben bevorderd, dan wel belemmerd. In tabel 3.9 worden deze factoren per sportconcept weergegeven. Opvallend was dat een factor soms zowel als bevorderend en, indien er niet aan werd voldaan, als belemmerend werd genoemd. Alhoewel de factoren per sportconcept kunnen verschillen, is er een aantal factoren dat vaker is genoemd. Deze “centrale” factoren worden hieronder beschreven.

De belangrijkste *bevorderende factoren* zijn:

- Enthousiaste mensen lokaal (bijvoorbeeld trainer, trekker): Het sportconcept staat of valt met de mensen die het lokaal moeten uitvoeren.
- De beschikking over kwalitatief goed kader lokaal: Het is belangrijk om trainers/begeleiders te hebben die in staat zijn kwalitatief goede trainingen/lessen aan te bieden, die aansluiten op de doelgroep.
- Een sportconcept dat goed uitgewerkt is, duidelijk communiceerbaar is en aansluit op de wensen van de doelgroep.
- Samenwerking met andere partijen bij de promotie van het sportconcept, de werving van deelnemers en/of de uitvoer lokaal.
- Een financiële bijdrage voor lokale uitvoerders om deelname te stimuleren.
- Aandacht voor het sociale aspect wat voor veel deelnemers belangrijker is dan deelname op zich.
- (Eerder) opgedane ervaringen waardoor de implementatie van het sportconcept relatief eenvoudig(er) verloopt: Gaandeweg het implementatieproces leert men wat wel of niet werkt. Deze kennis kan de implementatie van het sportconcept (op de wat langere termijn) faciliteren.

De belangrijkste *belemmerende factoren* zijn:

- Geen enthousiaste mensen lokaal (bijvoorbeeld trainer, trekker).
- De afhankelijkheid van vrijwilligers lokaal: Sportverenigingen draaien vaak op basis van vrijwilligers. Deze hebben niet altijd tijd om, naast de “gewone” verenigingszaken, nog andere taken op zich te nemen.
- (In relatie met de voorgaande factor) een beperkte beschikbaarheid van kader.
- Het niet beschikken over de juiste vaardigheden lokaal om het sportconcept uit te voeren: De mensen lokaal (trainers, vrijwilligers) zijn bezig met hun core business, namelijk het verzorgen van trainingen, het organiseren en begeleiden van wedstrijden en andere verenigingszaken. Daar zijn zij goed in. Zij beschikken echter niet altijd over de vaardigheden om een sportconcept goed tot uitvoer te brengen, zoals vaardigheden op het gebied van promotie, werving en netwerken.
- Een korte aanloop- en/of wervingsperiode waardoor het lastiger is zaken tijdig van de grond te krijgen en voldoende deelnemers te werven.
- De relatief lange ontwikkeltijd voor ICT-technische zaken: ICT-technische zaken, zoals de ontwikkeling van een website, nemen vaak meer tijd in beslag dan vooraf verwacht. Hierdoor kan het sportconcept in zijn geheel vertraging oplopen.

Tabel 3.9: Bevorderende en belemmerende factoren benoemd door sportbonden

Sportconcept	Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
Run to The Start als vervolg op Start to Run	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een duidelijke behoefte onder Start to Runners aan een vervolgtraject als Run to The Start. • Het beschikken over voldoende verenigingen/loopgroepen (met kwalitatief goede trainers en ervaring) die het Run to The Start traject kunnen aanbieden. • De betrokkenheid van verenigingen in het traject, waardoor de stap naar een verenigingslidmaatschap kleiner wordt. • Het toe trainen naar een lokaal evenement: Mensen vinden het leuk om naar een doel toe te trainen. Door het kiezen voor een lokaal evenement kan men op een laagdrempelige manier kennismaken met een hardloopevenement. • Het gehele traject Start to Run-Run to The Start: In het gehele traject is de deelnemers veel aangeboden. Zij hebben kennis gemaakt met de loopspor, progressie geboekt en kennis gemaakt met een hardloopevenement. • Grotere afdracht naar locaties: De locaties kregen een groter deel van de deelnemersbijdrage dan bij Start to Run. Op deze manier hoopte de Atletiekunie deelname aantrekkelijk te maken. Ook hoopte zij dat de locaties zo meer zouden doen op het gebied van werving. Dit laatste is echter niet (helemaal) gelukt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkte tijd: Door het wat krappe tijdsplan was het voor sommige locaties te kort om het traject op te starten. • Het zijn van een nieuw concept: Hierdoor moest het concept eerst wat "landen". Sommige verenigingen waren ook wat afwachtend. • Beperkte beschikbaarheid van kader: Veel Start to Run trainers zijn reguliere trainers binnen de vereniging. Zes weken vrijmaken voor Start to Run lukt dan nog wel, maar om dan ook nog eens 6-10 weken trainingen te verzorgen voor Run to The Start wordt erg lastig. • Bestaande vervolgtrajecten: Veel verenigingen hebben hun eigen vervolgtraject na Start to Run. De Atletiekunie merkte dat verenigingen dit dan ook vaak liever zelf organiseren en dit niet willen doen onder de regie van de Atletiekunie.
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	<ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijke benadering van locaties: De locaties zijn heel gericht en persoonlijk benaderd voor deelname aan Run to The Start. • Het aanbieden van één concept, één sterk merk: Het is beter dat er één duidelijk traject is, dan dat iedereen zelf allemaal losse trajecten aanbiedt. Eén traject biedt ook weer mogelijkheden. Zo kon Run to The Start gekoppeld worden aan de inschrijving van de Zevenheuvelenloop. Met meerdere trajecten is dit niet mogelijk. • Deelname van twee aansprekende evenementen, namelijk de Marikenloop en Zevenheuvelenloop: Dit zijn evenementen waar mensen graag aan deelnemen. • Grotere afdracht naar locaties: De locaties kregen een groter deel van de deelnemersbijdrage dan bij Start to Run. Op deze manier hoopte de Atletiekunie deelname aantrekkelijk te maken. Ook hoopte zij dat de locaties zo meer zouden doen op het gebied van werving. Dit laatste is echter niet (helemaal) gelukt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Afhankelijkheid van de mensen lokaal: De Atletiekunie wil heel veel, maar hierbij is zij toch afhankelijk van hoe de mensen lokaal het oppakken en uitvoeren. Lokaal heeft men bovendien vaak te maken met vrijwilligers, zowel als het gaat om trainers als mensen die de communicatie doen. Verder is het belangrijk dat de mensen lokaal enthousiast zijn over het concept. Als dit niet het geval is, dan wordt het ook minder goed opgepakt. • ICT-gebeuren (onder andere de ontwikkeling van de website): Dit heeft veel meer moeite en energie gekost dan vooraf verwacht. De Atletiekunie heeft dit onderschat. Zij had deze energie liever besteed aan de ondersteuning van de locaties.

Sportconcept	Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
WandelFit	<ul style="list-style-type: none"> • De beschikking over deskundig kader: Er is gewerkt met goede/ervaren wandeltrainers. De wandeltrainers waren goed in staat deelnemers bij de hand te nemen en hen op een goede en prettige manier te begeleiden. • Het WandelFit programma op zich: Het programma op zich (de kennismakingsdag, het trainingsprogramma, de ondersteunende materialen) staat al goed en is goed uitgewerkt. Het programma sluit goed aan bij de wensen van de doelgroep. • Een landelijke ambassadrice: Olga Commandeur is ingezet als landelijke ambassadrice van WandelFit. Dit heeft bijgedragen aan de aandacht voor WandelFit. Ook heeft Olga verschillende locaties bezocht. Dit heeft positief bijgedragen aan de beleving van de deelnemers. 	<ul style="list-style-type: none"> • De (relatief) korte aanlooperperiode: Door de korte aanlooperperiode van het project moesten deelnemers snel worden geworven. Het bereiken van deelnemers en hen over de drempel krijgen om mee te doen kost tijd. Zeker het (snel) bereiken en overhalen van de doelgroep inactieven is erg lastig. • Het bereiken van de doelgroep inactieven/de complexiteit van de doelgroep inactieven: In het algemeen is het lastig de doelgroep inactieven te bereiken. • Wandeltrainers die weinig ervaring hebben op het gebied van werving, marketing en netwerken: Vaak zijn wandeltrainers alleen met het programma zelf (inhoudelijk) bezig en houden zij zich niet bezig met het voortraject (werving, netwerken, marketing). Dit maakt het lastiger om een dergelijk project als WandelFit van de grond te krijgen. • Lokale partijen die wandeltrainers zien als commerciële partijen: Hier en daar was er achterdocht dat er ineens betaald moest worden voor een wandelprogramma. Zo waren er trainers die ineens geen free publicity meer kregen, maar moesten betalen voor berichten in de media. Doordat wandeltrainers als commerciële partijen werden gezien, werd niet de aandacht gegeven aan het programma die de KNBLO-NL zou willen. Dit ging uiteindelijk ten koste van de werving van deelnemers.
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	<ul style="list-style-type: none"> • Het sporten in groepsverband: Dit is niet alleen leuk, maar voor de deelnemers ook een stok achter de deur. • Het leren kennen van andere ouders: Ouders komen vaak alleen in aanraking met ouders van kinderen uit het team van hun kind. Door het hardlooprogramma komen zij in contact met andere ouders. • Het sociale aspect: Dit is erg belangrijk. De ouders lopen niet alleen samen, maar na afloop wordt er ook wat in het clubhuis gedronken. • Het hardlopen onder (professionele) begeleiding van een hardlooptrainer: Dit werd door de doelgroep als zeer prettig ervaren. • Een financiële bijdrage voor de verenigingen: Ondanks dat de kosten in het algemeen niet hoog zijn, was het fijn dat de verenigingen de deelnemers nu niet om een financiële bijdrage hoefden te vragen. Het was ook een reden voor verenigingen om mee te doen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gratis deelname: Alhoewel het sporten in groepsverband een stok achter de deur is, wordt ook makkelijker afgezegd omdat deelname gratis is. Van een tweetal verenigingen heeft de KNHB dit teruggekoppeld gekregen. • Het niet nadenken over een vervolgetraject: De KNHB heeft niet nagedacht over een vervolgetraject. De KNHB heeft zich alleen gefocust op het zes weken durende traject, maar niet op een eventueel vervolg (laat je de ouders weer gaan of wil je ze vast blijven houden?). De KNHB heeft verenigingen daarin ook niet begeleid. De KNHB denkt dat zij de verenigingen daarin beter had moeten begeleiden. Sommige verenigingen hebben het zelf opgepakt, andere zijn hierdoor een beetje blijven “zwemmen”.

Sportconcept	Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen (<i>vervolg</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Enthousiaste mensen lokaal: Het project staat of valt toch met de mensen lokaal. Het is belangrijk om zowel een enthousiaste (jeugd)coördinator (trekker) te hebben binnen de vereniging als een enthousiaste looptrainer. 	
Zaalvoetbal-academie	<ul style="list-style-type: none"> • Verenigingen die intrinsiek gemotiveerd zijn: Verenigingen die al van plan waren om iets met de jeugd te gaan doen, waren over het algemeen succesvoller dan verenigingen die dit niet van plan waren. • Het hebben van een stimulator/trekker binnen de vereniging: Het concept staat of valt met de mensen lokaal. Het is erg belangrijk om enthousiaste mensen lokaal te hebben. • Laagdrempeligheid van de zaalvoetbal-academie/een geleidelijke opbouw van de zaalvoetbalacademie voor de jongeren: De zaalvoetbalacademie biedt jongeren de kans om op een laagdrempelige manier kennis te maken met het zaalvoetbal. Het niveau wordt geleidelijk aan opgebouwd. • Ondersteuning vanuit de KNVB: De mensen lokaal missen soms de vaardigheden om een dergelijk project goed uit te voeren. De KNVB heeft onder andere middels diverse bijeenkomsten de lokale uitvoerders hierin proberen te ondersteunen. • Zaalvoetbalacademies die een aanbod hebben dat aansluit op de wensen van de doelgroep (qua inhoud, tijdstip en locatie). • Zaalvoetbalacademies die zich duidelijk positioneren en laten zien wat er voor de jongeren te halen valt. Dit maakt (blijvende) deelname aantrekkelijk voor de jongeren. • Aandacht vanuit de KNVB voor de vrijwilligers: De zaalvoetbalacademies worden (grotendeels) gerund door vrijwilligers. Het is erg belangrijk om aandacht aan hen te besteden, ook als ze falen. Hierdoor blijven ze gemotiveerd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het niet beschikken over de juiste vaardigheden lokaal: Heel veel besturen en vrijwilligers in de sport missen de juiste vaardigheden om een dergelijk project tot een goed einde te brengen. De KNVB heeft de lokale uitvoerders hierin wel proberen te ondersteunen met diverse informatieve bijeenkomsten, maar het blijft lastig omdat lokaal voornamelijk met vrijwilligers (en dus geen professionals) wordt gewerkt. • Zaalvoetbalacademies die een aanbod hebben dat niet aansluit op de wensen van de doelgroep (qua inhoud, tijdstip en/of locatie). • De traditionele wijze van werving lokaal: Veel verenigingen plaatsen een advertentie in een krant, een berichtje op hun clubwebsite en/of een berichtje in hun clubkrant. Hiermee worden de jongeren echter niet bereikt. • De aandacht van de jongeren erbij houden: Het is erg lastig om bij deze doelgroep 12 weken lang de aandacht erbij te houden. Bij sommige verenigingen kon het aantal deelnemers per training dan ook sterk variëren. Een vereniging moet goed weten wat zij wil/gaat doen om de deelnemers betrokken te houden. • Beperkte persoonlijke aandacht vanuit de KNVB: Het beste is om verenigingen persoonlijk te begeleiden en ondersteunen. Vanwege beperkte tijd (andere verplichtingen) heeft de KNVB echter niet alle verenigingen de persoonlijke aandacht kunnen geven die zij nodig hadden. • Drie cycli van de zaalvoetbalacademie: Drie cycli is best veel voor een vereniging. Dit betekent dat de vereniging 36 weken bezig is met de zaalvoetbalacademie, terwijl het seizoen 40 weken duurt. Dit was een te grote belasting voor de meeste verenigingen. Er zijn echter geen verenigingen afgehaakt. • Het ontbreken van een jeugdcompetitie in sommige gebieden: Veel jongeren willen lid worden van de vereniging en wedstrijden gaan spelen. Er is echter nog niet overal een competitieaanbod voor de jeugd. Alle verenigingen die de KNVB heeft gesproken konden na de zaalvoetbalacademie een team formeren. Alleen kon er niet altijd verder worden gegaan omdat er geen competitieaanbod was.

Sportconcept	Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
College Streetball	<ul style="list-style-type: none"> • Enthousiaste mensen lokaal: Als er mensen zijn die geloven in het concept, zowel bij de verenigingen als scholen (coördinatoren en sportdocenten), dan werkt dat heel prettig en goed. • Het hebben van een goede en enthousiaste trainer: De manier waarop het Streetball wordt ervaren door de jongeren hangt sterk samen met de manier waarop de trainer het Streetball overbrengt. Als dit op een enthousiaste en goede manier wordt gedaan, zijn de jongeren ook enthousiast. • Het hebben van verplichte gymlessen: Dit maakte de planning van de binnenschoolse lessen eenvoudiger. • De investering in de langere termijn: In de tweede helft van 2012 liep alles gemakkelijker, omdat de contacten er met een aantal scholen al waren en de wegen bekend(er) waren. • Langere voorbereidingstijd voor de tweede helft van 2012: Hierdoor waren activiteiten op de scholen makkelijker in te plannen. • Een slagvaardige coördinator lokaal: De implementatie wordt bevorderd door een lokale coördinator die slagvaardig is/meteen stappen onderneemt. • Goede timing/mogelijkheden voor de Streetball Experience en/of het toernooi: Een Streetball Experience is bijvoorbeeld goed te organiseren tijdens een sportdag of introductiedag. Een toernooi zou mogelijk plaats kunnen vinden in een periode waarin de studenten niet veel lessen hebben. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het hebben van een niet of minder enthousiaste trainer: In sommige gevallen was de trainer niet zo enthousiast en/of richtte zich nog teveel op het 5-tegen-5 basketbal (in plaats van het 3x3 Streetball), waardoor de jongeren ook minder enthousiast waren over Streetball. • De complexe organisatie van de MBO-scholen: De NBB heeft in haar project te maken met verschillende locaties/lagen binnen een school. Hierdoor kostte het tijd om iedereen te bereiken, dingen te regelen en activiteiten daadwerkelijk van de grond te krijgen. • De afwezigheid van verplichte gymlessen: Dit maakte het organiseren van de binnenschoolse lessen lastiger. • Geen slagvaardige coördinator lokaal: De NBB heeft sommige lokale coördinatoren wekelijks achter de broek aan moeten zitten, omdat zij geen actie ondernamen. Op deze manier duurde de implementatie een stuk langer. • De dagelijkse schoolbeslommeringen: Dagelijks schoolzaken als lessen en toetsweken maakten het soms lastig de verschillende onderdelen van College Streetball in te plannen. • Slechte timing/geen mogelijkheden voor de Streetball Experience en/of het toernooi: Op sommige scholen waren geen (goede) mogelijkheden om de Streetball Experience en/of het toernooi te organiseren. • Geen animo voor naschoolse activiteiten: Er zijn geen naschoolse trainingen aangeboden omdat hier geen animo voor was. Geen interesse, maar ook praktische zaken als een bijbaantje en het ver weg wonen van school, speelden hierin een rol.
Denksportcentra in Beweging	<ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijke benadering van de doelgroep door de gemeente: Potentiële deelnemers krijgen een persoonlijke brief van de gemeente om deel te nemen aan het project. • Het enthousiasme van de mensen lokaal: Het enthousiasme van zowel de bridge-docenten als wandeltrainers straalt af op de deelnemers. • Het zijn van een helder (uitgewerkt) concept: Het is duidelijk wat wordt aangeboden. De NBridgeB kan er ook een duidelijk verhaal over vertellen. • Al wat landelijke naamsbekendheid door het project Denken en Doen. • De aansluiting op de ervaring met de Denken en Doen projecten: Door de ervaring opgedaan in de Denken en Doen projecten verloopt de implementatie lokaal relatief soepel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het vinden van geschikte locaties: De locatie van het denksportcentrum moet aan twee tegengestelde wensen tegemoet komen. Enerzijds moet het deel uitmaken van de buurt, anderzijds moet het op loopafstand van de natuur liggen zodat er ook gewandeld kan worden. Dat gaat niet altijd samen.

Sportconcept	Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
Denksportcentra in Beweging (vervolg)	<ul style="list-style-type: none"> • Geschikte locaties: Het denksportcentrum biedt de deelnemers een vaste plek waar zij kunnen bridgen en wandelen. Voor wandelverenigingen is het denksportcentrum ook een mooi startpunt. Veel verenigingen hebben namelijk niet een vast “honk”. • Lage deelnamekosten voor deelnemers: Hierdoor zijn de kosten geen (of nauwelijks) een belemmering om deel te nemen. • De aandacht die er is voor groepsvorming en interactie: Als er groepsbinding is, is het onder andere makkelijker om de deelnemers te benaderen voor een beweegactiviteit. Daarnaast is voor veel deelnemers het sociale aspect op zich al heel belangrijk. 	
Join the Table	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking met de KNVB op met name districtsniveau en lokaal niveau: De KNVB (district West) heeft voetbalverenigingen gezocht en benaderd. Daarnaast heeft zij haar netwerk gebruikt om bijvoorbeeld een persbericht over het concept uit te zetten. • Samenwerking met de lokale tafeltennisvereniging in Haarlemmermeer: De samenwerking met de tafeltennisvereniging is goed verlopen. De tafeltennisvereniging had wel meer bij het project betrokken mogen worden. • Samenwerking met de sportservice in Veenendaal: In Veenendaal wordt samengewerkt met de sportservice. Bij de sportservice zijn de verschillende betrokken partijen bijeengekomen. Daarnaast heeft de sportservice het concept naar de voetbalverenigingen gecommuniceerd. • Meer inzicht in de hockey- en voetbal-sport en hun culturen: Er is nu meer kennis van de hockey- en voetbalsport en de specifieke dynamieken van deze sporten (competitieperiodes, cultuur e.d.). Daarnaast heeft de NTTB nu een beter beeld van wat de meerwaarde van dit concept kan zijn voor een “andere” sport. • Het eindtoernooi in Haarlemmermeer: Ondanks dat het deelnemersaantal lager was dan vooraf beoogd, was het toernooi op zich wel geslaagd. 	<ul style="list-style-type: none"> • De samenwerking met de KNVB en KNHB op bondsniveau: Het was vrij lastig om een samenwerking tot stand te laten komen, duidelijke afspraken te maken en tot een duidelijke rolverdeling te komen. Dat kwam omdat het concept bij deze sportbonden geen prioriteit had. • Het niet voldoende duidelijk hebben van de rol van de lokale tafeltennisvereniging: Hierdoor is de tafeltennisvereniging in Haarlemmermeer onvoldoende bij het project betrokken. Zij had bijvoorbeeld trainingen kunnen verzorgen op de voetbalverenigingen. • Het lang onduidelijk zijn van het doel van het concept: Voor de NTTB is het doel van het concept te lang onduidelijk geweest. Zo wist zij bijvoorbeeld niet op welke doelgroep zij zich moest gaan richten. Zij heeft eerst bij de voetbalverenigingen gekeken welke doelgroep ging tafeltennissen. Dit bleken met name de jeugdspelers te zijn. Bij de hockeyverenigingen was er een andere doelgroep (35-plussers). • Het lastig bereiken en motiveren van voetbalverenigingen: Het bleek erg lastig te zijn om de voetbalverenigingen te bereiken. De contactpersonen waren niet bereikbaar en/of reageerden niet op e-mails van de NTTB. Daarnaast hadden de verenigingen zelf meer kunnen doen. Zo werd er bijvoorbeeld achteraf gezegd dat ze misschien wel meer posters of flyers hadden kunnen ophangen. Als er bovendien werd afgesproken om iets te doen, dan gebeurde het niet. Hierdoor is alles erg moeizaam verlopen.

Sportconcept	Bevorderende factoren	Belemmerende factoren
Join the Table (vervolg)		<ul style="list-style-type: none"> • De afhankelijkheid van vrijwilligers: Bij de voetbalverenigingen is men afhankelijk van vrijwilligers. Voor dit concept regelde een vrijwilliger ook de zaken. Hierdoor werden dingen niet of minder goed gedaan. De NTTB kon hier niet goed “bovenop” zitten. • De lange ontwikkeltijd van de website: De ontwikkeling van de website heeft veel langer geduurd dan vooraf gedacht. Als de website eerder klaar was geweest, had dat wat druk bij de voetbalverenigingen weggenomen. De verenigingen dachten namelijk dat de organisatie van een interne competitie/het toernooi veel tijd zou kosten. Dit was overigens niet het geval want de NTTB bood bij alles ondersteuning aan. • De projectcoördinatie vanuit de NTTB: Deze verliep niet altijd goed, vanwege diverse (persoonlijke) redenen. Afspraken met andere partijen werden hierdoor niet gemaakt en/of uitgesteld.

3.7.2 *Bevorderende en belemmerende factoren benoemd door lokale uitvoerders*

Aan de lokale uitvoerders is ook gevraagd welke factoren het implementatieproces lokaal hebben bevorderd dan wel belemmerd. De genoemde factoren waren vaak specifiek voor een sportconcept of locatie, maar ook hier was een aantal “centrale” factoren te herkennen. Deze factoren komen deels overeen met de factoren die door de sportbonden zijn benoemd en worden hieronder beschreven.

De belangrijkste *bevorderende factoren* op lokaal niveau zijn:

- Enthousiaste mensen lokaal (bijvoorbeeld trainer, trekker).
- Een goede, kundige trainer, die in sommige gevallen een voorbeeldfunctie heeft.
- Aandacht voor het sociale aspect wat voor veel deelnemers belangrijker is dan deelname op zich.
- Eerdere ervaringen met een dergelijk sportconcept, waardoor de implementatie (op lokaal niveau) relatief eenvoudig verloopt.
- Ondersteuning vanuit de sportbond in de vorm van (landelijke) promotie, financiën, materialen, persoonlijke begeleiding en/of netwerken.
- De beschikking over een goede locatie/accommodatie om het sportconcept uit te voeren.
- Enthousiaste deelnemers: Zij zijn een stimulans voor andere deelnemers en de lokale uitvoerders.
- Deelname aan de trainingen/lessen is laagdrempelig doordat het (instap)niveau, de intensiteit en duur van het programma aansluiten op de doelgroep.
- Een les-/trainingsprogramma dat inhoudelijk goed in elkaar zit en (daardoor) aantrekkelijk is voor de deelnemers.

De belangrijkste *belemmerende factoren* op lokaal niveau zijn:

- Geen enthousiaste mensen lokaal (bijvoorbeeld trainer, trekker).
- Een korte aanloop- en/of wervingsperiode.

- Een ongunstige periode van aanbieden van het sportconcept: Op sommige locaties werd het sportconcept in een ongunstige periode (bijvoorbeeld een periode met veel vakantie- en feestdagen, examens en/of drukbezette sporthallen) aangeboden, waardoor het lastig was de trainingen/lessen in te plannen en continuïteit te bieden aan de deelnemers.
- Geen goede wervingsstrategie: Wervingsmaterialen en/of -kanalen die niet aansluiten op de doelgroep, al dan niet in combinatie met te weinig wervingsactiviteiten.
- Diversiteit (qua niveau) in deelnemers waardoor gedifferentieerd moet worden binnen de trainingen/lessen: Dit kan belemmerend werken indien de deelnemersgroep te klein is om te differentiëren en/of de trainer niet goed in staat is te differentiëren.

3.8 Samenwerking

De sportbonden en lokale uitvoerders hebben met verschillende partijen samengewerkt bij de uitvoer van de sportconcepten. De samenwerkingspartners staan weergegeven in tabel 3.10.

Tabel 3.10: Samenwerkingspartners

Sportconcept	(Voorbeelden van) samenwerkingspartners
Run to The Start als vervolg op Start to Run	Sportbond: Atletiekverenigingen en bij de Atletiekunie aangesloten loopgroepen. Lokaal: Hardloopspecialzaken, lokale organisaties hardloopevenementen, lokale gezondheidszorg (zoals fysiotherapeuten, sportmedische instellingen, masseurs en diëtisten) en gemeenten.
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	Sportbond: Atletiekverenigingen, bij de Atletiekunie aangesloten loopgroepen, Stichting Zevenheuvelenloop (organisator hardloopevenementen Marikenloop en Zevenheuvelenloop) en algemene partners van de Atletiekunie (Asics en AA Drink). Lokaal: Hardloopspecialzaken.
WandelFit	Sportbond: Wandel(sport)verenigingen, wandeltrainers, de NBridgeB, OAD Reizen, Zilveren Kruis Achmea en Olga Commandeur. Lokaal: Gemeenten, sportraden, welzijnsorganisaties, ouderenorganisaties, zorginstellingen en bridgeverenigingen.
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	Sportbond: Hockeyverenigingen en Cees Koppelaar. Lokaal: Atletiekverenigingen en hardlooptrainers.
Zaalvoetbalacademie	Sportbond: (Zaal)voetbalverenigingen. Lokaal: Sportwinkels, gemeenten, sportservicebureaus, onderwijsinstellingen en woningbouwcorporaties.
College Streetball	Sportbond: MBO-scholen, basketbalverenigingen, commerciële sportaanbieders, MBO-Raad en Schelde Sports.
Denksportcentra in Beweging	Sportbond: Gemeenten, denksportcentra, bridgeverenigingen en de KNBLO-NL. Lokaal: Wandel(sport)verenigingen en wandeltrainers.
Join the Table	Sportbond: Lokale sportservicebureaus, tafeltennisverenigingen, de KNVB en voetbalverenigingen.

3.8.1 Samenwerking met sportverenigingen

Alle sportbonden hebben voor de uitvoer van hun sportconcept samengewerkt met sportverenigingen. Sportverenigingen waren de lokale organisatoren/uitvoerders van de sportconcepten, stelden kader en vrijwilligers ter beschikking en zorgden in de meeste gevallen voor vervolgvacatures. In tabel 3.11 staat het aantal benaderde verenigingen weer-

gegeven, evenals het aantal deelnemende verenigingen. Daarnaast wordt voor de deelnemende verenigingen aangegeven hoe de samenwerking en implementatie is verlopen.

Voor vier sportconcepten zijn veel meer verenigingen benaderd dan uiteindelijk hebben deelgenomen. Bij deze sportconcepten lag het percentage deelnemende verenigingen tussen de 4% en 57%. Bij drie sportconcepten was het deelnamepercentage een stuk hoger variërend van 87% tot en met 100%. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat bij twee sportconcepten verenigingen vooraf waren geselecteerd door de sportbond om deel te nemen. Bij één sportconcept ("Join the Table") is het exacte deelnamepercentage onbekend, maar bleek het erg lastig te zijn verenigingen te motiveren deel te nemen. Redenen die werden genoemd voor het afzien van deelname waren divers. Voorbeelden zijn: Geen kader beschikbaar (overdag), een te kort tijdsbestek om het sportconcept van de grond te krijgen, het reeds aanbieden van een soortgelijk sportconcept, geen tijd vanwege andere (verenigings)activiteiten en niemand binnen de vereniging om de kar te trekken.

Bij zes sportconcepten is de samenwerking met de sportverenigingen overwegend positief verlopen. Bij twee sportconcepten verliep de samenwerking heel wisselend (dat wil zeggen soms goed, soms slecht) per vereniging. Hetzelfde geldt voor de ervaringen van de sportverenigingen met de implementatie van de sportconcepten en de waardering van de sportconcepten.

Tot slot beschikten bij zeven sportconcepten de deelnemende sportverenigingen over voldoende middelen (materiaal, menskracht en financiële middelen) om het sportconcept uit te voeren. Bij vier hiervan komt dit mede door de ondersteuning die de sportbond heeft geboden.

Tabel 3.11: Samenwerking met sportverenigingen

Sportconcept	Aantal benaderd, N	Aantal deelgenomen, N (%)	Verloop samenwerking	Hoe implementatie ervaren?	Voldoende middelen?	Waardering sportconcept door sportverenigingen
Run to The Start als vervolgvorm op Start to Run	135 (alle Start to Run locaties)	17 (13) in het voorjaar en 21 (16) in het najaar	Wisselend.	Wisselend.	Ja, mede door materialen van de Atletiekunie.	Wisselend.
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	Marikenloop: 30 atletiekverenigingen/loopgroepen, Zevenheuvelenloop: 35	Marikenloop: 15 (50), Zevenheuvelenloop: 20 (57)	Met het merendeel goed.	In het algemeen goed.	Ja.	In het algemeen positief gewaardeerd.
WandelFit	23 geselecteerde verenigingen ^a	20 (87)	Met het merendeel goed.	In het algemeen goed. Wel vond men de aanloopperiode kort.	Ja.	In het algemeen positief gewaardeerd.
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	320 (alle hockeyverenigingen), hiervan waren er 26 geïnteresseerd	13 (4)	Met allemaal goed.	In het algemeen goed.	Ja, mede door de financiële ondersteuning vanuit de KNHB.	In het algemeen positief gewaardeerd.
Zaalvoetbalacademie	15 geselecteerde verenigingen ^b	15 (100)	Met het merendeel goed.	In het algemeen goed, maar sommige dingen blijven lastig om lokaal te realiseren, mede door het ontbreken van de juiste vaardigheden lokaal.	Ja.	In het algemeen positief gewaardeerd.
College Streetball	16 ^c	8 (50)	In het algemeen goed, maar er waren wel verschillen in de mate van enthousiasme.	In het algemeen goed, omdat de verenigingen organisatorisch gezien niet veel hoefden te doen.	Ja, mede door de ondersteuning van de NBB in de vorm van materialen, een lesreeks, organisatorische ondersteuning en een financiële vergoeding voor de trainer.	In het algemeen positief gewaardeerd.

Sportconcept	Aantal benaderd, N	Aantal deelgenomen, N (%)	Verloop samenwerking	Hoe implementatie ervaren?	Voldoende middelen?	Waardering sportconcept door sportverenigingen
Denksportcentra in Beweging	4	4 (100)	Met allemaal goed.	In het algemeen goed. Wel moest men even wennen aan het beweegdeelte en de andere manier van werken.	Ja, door ondersteuning van de NBridgeB in de vorm van materialen en docenten.	In het algemeen positief gewaardeerd.
Join the Table	? ^d	3 (?)	Wisselend.	Wisselend. De verenigingen waren positief over het plaatsen van de tafeltennistafel, maar het was voor hen niet duidelijk wat van hen verwacht werd.	Nee, soms kwam men menskracht te kort.	Wisselend. De verenigingen waren positief over de tafeltennistafel, maar er hadden volgens hen dingen beter gekund in de uitvoer.

^a Er waren 43 aanmeldingen voor Wandelfit. Hiervan zijn 23 locaties geselecteerd door de KNBLO-NL op basis van vooraf gestelde criteria. Uiteindelijk hebben 20 locaties meegedaan.

^b De KNVB had op basis van resultaten van een verenigingsonderzoek en eigen ervaringen met verenigingen 20-22 verenigingen geselecteerd en benaderd voor deelname aan het sportconcept. Hiervan zijn er weer 15 geselecteerd door de KNVB op basis van mogelijkheden binnen de vereniging en spreiding door Nederland. Alle 15 verenigingen hebben meegedaan.

^c Er zijn 16 verenigingen benaderd. Hierbij dient opgemerkt te worden dat op twee locaties van een MBO-instelling al zes tot acht verenigingen zijn benaderd. Hiervan hebben er twee deelgenomen. Dit geeft dus enigszins een vertekend beeld.

^d Er zijn 15 voetbalverenigingen in Haarlemmeer benaderd. Hiervan zijn er door de KNVB vijf geselecteerd om mee te doen (onder andere op basis van de mogelijkheden om in de kantine een tafeltennistafel te plaatsen). Uiteindelijk hebben er drie meegedaan. In de gemeente Veenendaal zijn alle voetbalverenigingen benaderd. Het exacte aantal is onbekend. Twee hadden interesse om mee te doen. Hier is echter nog niks gestart. Vanuit de andere voetbalverenigingen is geen reactie ontvangen.

3.8.2 *Samenwerking met andere partijen*

Behalve met sportverenigingen is er ook met andere partijen samengewerkt voor de uitvoer van de sportconcepten. Belangrijke samenwerkingspartners op bondsniveau waren bijvoorbeeld andere sportbonden, MBO-scholen, gemeenten en de organisator van een hardloopevenement. Voorbeelden van samenwerkingspartners op lokaal niveau zijn: Hardloopspecialzaken, lokale organisaties hardloopevenementen, gemeenten, sportraden, andere sportverenigingen en lokale sportservicebureaus (zie ook tabel 3.10). Met deze partijen werd meestal door de sportverenigingen samengewerkt en niet door de sportbond zelf. De genoemde samenwerkingspartners hebben onder andere bijgedragen aan de promotie van het sportconcept, de werving van deelnemers en in sommige gevallen waren zij mede-uitvoerder.

Alhoewel het verloop van de samenwerking verschilt per partner, zijn de sportbonden overwegend positief over hun samenwerkingspartners. Het draagvlak voor de sportconcepten was goed bij deze partijen en voor alle sportbonden hebben de samenwerkingsverbanden positief bijgedragen aan het resultaat. Dezelfde mening delen de geïnterviewde lokale uitvoerders die met andere (lokale) partijen hebben samengewerkt.

Er dient wel opgemerkt te worden dat bij twee sportconcepten een beoogde samenwerking tussen sportbonden niet (goed) tot stand is gekomen. Zo had de KNHB graag willen samenwerken met de Atletiekunie in het kader van het sportconcept “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen”. De KNHB wilde voor het hardloopaanbod aansluiten bij één van de hardlooprogramma’s (“Start to Run” of “Run to The Start”) van de Atletiekunie. Toen de KNHB de Atletiekunie benaderde had zij echter nog geen concreet plan klaarliggen. Voor de Atletiekunie was niet meteen duidelijk wat voor haar de meerwaarde van deelname zou zijn. Daarnaast was zij op dat moment zelf druk bezig met de implementatie van haar eigen “Run to The Start” sportconcepten. De planning van het project van de KNHB liep bovendien niet gelijk met de uitvoering van de hardlooprogramma’s van de Atletiekunie. De KNHB heeft voor de ontwikkeling van het hardlooprogramma uiteindelijk samengewerkt met Cees Koppelaar. In die zin is het dus niet belemmerend geweest. Daarnaast zijn er nu voor de toekomst concrete plannen om met de Atletiekunie te gaan samenwerken. Voor het sportconcept “Join the Table” is het anders gelopen. De NTTB wilde hiervoor samenwerken met de KNVB en KNHB. De samenwerking tussen de NTTB en de andere sportbonden verliep moeizaam. Het was vrij lastig duidelijke afspraken te maken en tot een duidelijke rolverdeling te komen, omdat het sportconcept geen prioriteit bij deze sportbonden had. De KNVB heeft een belangrijke bijdrage geleverd bij het uitvoeren van “Join the Table” op de drie deelnemende voetbalverenigingen. Zij was echter wel van mening dat bij een verdere uitrol de NTTB de “trekker” moest zijn. Deze rol is door de NTTB onvoldoende opgepakt, waardoor de verdere uitrol niet heeft plaatsgevonden. Met de KNHB zijn diverse gesprekken gevoerd. Vanwege andere soortgelijke lopende projecten wilde de KNHB de samenwerking uitstellen tot het wereldkampioenschap hockey in 2014, waar zij het sportconcept “Join the Table” als side-event wil hebben. Dit alles heeft erin geresulteerd dat het sportconcept op geen enkele hockeyvereniging is uitgevoerd.

Tot slot is aan zowel de sportbonden als lokale uitvoerders gevraagd of zij nog een partij misten waarmee zij hadden willen samenwerken. Andere sportbonden en zorgverzekeraars zijn voorbeelden die op sportbondniveau zijn genoemd. De lokale uitvoerders noemden partijen als ouderenorganisaties, gemeenten, huisartsen, fysiotherapeuten en andere sportverenigingen (van dezelfde of een andere tak van sport).

3.9 Verrijkingsactiviteiten, Effectief Actief en opname op de Menukaart Sportimpuls

De sportbonden hebben gedurende de pilotfase verschillende activiteiten ondernomen om hun sportconcept te verrijken, ofwel verbeteren. Verrijking kon bijvoorbeeld plaatsvinden op inhoudelijk gebied, lokale of landelijke implementatie, door het uitvoeren van onderzoek en het maken van een beschrijving of theoretische onderbouwing van het sportconcept. Voor (ondersteuning bij) de verrijking van hun sportconcept konden de sportbonden zich aansluiten bij het traject Effectief Actief van NISB. In tabel 3.12 staan de uitgevoerde verrijkingsactiviteiten beschreven en of deze al dan niet binnen Effectief Actief hebben plaatsgevonden. Daarnaast wordt in de tabel aangegeven aan welke verrijkingsactiviteiten in de nabije toekomst behoefte is.

Bij zes sportconcepten heeft een deel van de activiteiten plaatsgevonden binnen Effectief Actief. Eén sportconcept participeert niet binnen Effectief Actief en bij één sportconcept is het Effectief Actief traject nog niet gestart. Veel voorkomende verrijkingsactiviteiten zijn: De ontwikkeling van een handleiding voor lokale uitvoerders, het maken van een goede beschrijving of theoretische onderbouwing van het sportconcept, de ontwikkeling van ondersteunende materialen (bijvoorbeeld wervingsmaterialen) voor lokale uitvoerders en de uitvoer van (extra) onderzoek. Alle sportbonden hebben daarnaast behoefte aan aanvullende verrijkingsactiviteiten, zoals het inhoudelijk doorontwikkelen van het sportconcept, de ontwikkeling van ondersteunende wervingsmaterialen voor lokale uitvoerders, het uitvoeren van (effect)onderzoek en voltooiing van reeds gestarte verrijkingsactiviteiten.

Behalve bovengenoemde verrijkingsactiviteiten zijn de sportbonden bezig geweest om hun sportconcept op de Menukaart Sportimpuls te krijgen. Alle sportconcepten, met uitzondering van het sportconcept “Run to The Start als vervolg op Start to Run”, zijn voor de Menukaart Sportimpuls aangemeld. In dit proces zijn de sportbonden in meer of mindere mate ondersteund door NISB. Inmiddels staan alle aangemelde sportconcepten op de Menukaart Sportimpuls. Hierdoor kan lokaal (bijvoorbeeld door een sportvereniging, evenementorganisator of school) een subsidie aangevraagd worden voor het opzetten en uitvoeren van de sportconcepten. Overigens dient nog wel opgemerkt te worden dat het sportconcept “Denksportcentra in Beweging” niet als afzonderlijk concept op de Menukaart staat vermeld, maar als onderdeel van het bestaande project “Denken en Doen”.

Tabel 3.12: Verrijkingsactiviteiten

Sportconcept	Participatie binnen Effectief Actief?	Verrijkingsactiviteiten
Run to The Start als vervolg op Start to Run	Ja.	Binnen Effectief Actief: De ontwikkeling van een handleiding “succesvolle vervolgtrajecten” voor lokale uitvoerders. Gewenste verrijkingsactiviteiten: Voltooiing van de handleiding.
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	Ja.	Binnen Effectief Actief: Het maken van een goede beschrijving van het sportconcept, de uitvoer van extra onderzoek bij Run to The Start als voorbereiding op de Zevenheuvelenloop en de ontwikkeling van een handleiding voor lokale uitvoerders. Gewenste verrijkingsactiviteiten: Voltooiing van de beschrijving en de handleiding.
WandelFit	Ja.	Binnen Effectief Actief: De organisatie van een bijeenkomst met NISB voor wandeltrainers gericht op het opzetten van lokale netwerken. Buiten Effectief Actief: De uitvoer van een proces- en effectonderzoek bij WandelFit locaties door de Universiteit van Maastricht. De resultaten kunnen gebruikt worden voor een theoretische onderbouwing van het sportconcept. Gewenste verrijkingsactiviteiten: WandelFit doorontwikkelen tot een landelijk keurmerk/platform.
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	Nee.	Buiten Effectief Actief: Aanpassing van het hardloopschema en de inhoudelijke rol van Cees Koppelaar, organisatie van een train-de-trainer dag en de ontwikkeling van digitale wervingsmaterialen (online flyer en banner). Gewenste verrijkingsactiviteiten: De ontwikkeling van fysieke wervingsmaterialen (posters), een handleiding en aandacht voor het vervolgtraject.
Zaalvoetbalacademie	Ja.	Binnen Effectief Actief: Het maken van een goede beschrijving van het sportconcept en de ontwikkeling van een handleiding/draaiboek voor verenigingen. Buiten Effectief Actief: Verbetering van het implementatieproces lokaal door ondersteuning van verenigingen (persoonlijk en middels bijeenkomsten) en de ontwikkeling van posters en flyers. Gewenste verrijkingsactiviteiten: Voltooiing van de handleiding/het draaiboek en aanpassing van het sportconcept aan de doelgroep uitvallers en hangjongeren. Verder zijn promotiemedewerkers in dienst genomen die verenigingen, die van de Sportimpuls gebruik gaan maken, in het hele traject kunnen ondersteunen.
College Streetball	Ja, maar het traject is nog niet gestart.	Buiten Effectief Actief: Ontwikkeling van een lessenreeks voor het MBO. Gewenste verrijkingsactiviteiten: Binnen Effectief Actief: De uitvoering van een doelgroepanalyse en een analyse van het aanbod en het maken van een goede beschrijving en theoretische onderbouwing van het sportconcept (allemaal onderdelen ter ondersteuning van het plan van aanpak). Buiten Effectief Actief: Het maken van een goede beschrijving van het aanbod (basisaanbod en aanvullende activiteiten) dat scholen kunnen afnemen.
Denksportcentra in Beweging	Ja.	Binnen Effectief Actief: Er is een goede beschrijving van het sportconcept (Denken en Doen) gemaakt. Nu wordt er gewerkt aan een theoretische onderbouwing van het sportconcept. Buiten Effectief Actief: Een verdere invulling van het beweegdeel bewerkstellingen. Hiervoor zijn contacten gelegd met de KNGU en hebben op twee locaties lokale sportservicebureaus van de gemeente enquêtes onder de deelnemers afgenomen over hun sport- en beweegbehoeften. Gewenste verrijkingsactiviteiten: Voltooiing van de theoretische onderbouwing en uitvoer van effectonderzoek om de effecten van de beweegcomponent in kaart te brengen.

Sportconcept	Participatie binnen Effectief Actief?	Verrijkingsactiviteiten
Join the Table	Ja.	<p>Binnen Effectief Actief: Het maken van een goede beschrijving van het sportconcept, het richten van de blik op de eindgebruiker en het helder krijgen van het hoofddoel en de subdoelen van het sportconcept.</p> <p>Buiten Effectief Actief: De ontwikkeling van een website (met onder andere een online laddercompetitie), een handleiding voor verenigingen en een poster met informatie over het sportconcept. Daarnaast heeft een stagiair een procesevaluatie uitgevoerd bij de drie deelnemende voetbalverenigingen in Haarlemmermeer.</p> <p>Gewenste verrijkingsactiviteiten: De ontwikkeling van brochures en flyers voor de verenigingen. Daarnaast middels de website en handleiding het lokaal en landelijk implementeren van het sportconcept. Dit zal worden gedaan met ondersteuning van een sportmarketingbureau.</p>

3.10 Verankering van de sportconcepten en mogelijkheden voor landelijke/bredere implementatie

De sportbonden hebben gedurende de pilotfase hun sportconcept kunnen uit te testen (wat werkt wel en wat werkt niet?) en doorontwikkelen, met als doel doorstromen en verdere uitrol binnen het brede Sport en Bewegen in de Buurt programma. De pilotfase moest leiden tot een zelfstandige (zowel organisatorisch als financieel) voortzetting van de sportconcepten en opname van de sportconcepten binnen het reguliere aanbod van de sportbond (en sportverenigingen).

3.10.1 Verankering van de sportconcepten

De mate van verankering van de sportconcepten op de langere termijn wordt weergegeven in tabel 3.13.

Uit de resultaten blijkt dat zeven van de acht sportconcepten op de één of andere manier gecontinueerd gaan worden. Deze sportconcepten zijn allen opgenomen in het meerjarenbeleid van de sportbond. Daarnaast hebben de betreffende sportbonden plannen of zien zij mogelijkheden om met andere partijen in het kader van het sportconcept (te blijven) samenwerken. Zes sportconcepten zullen (naar verwachting) in 2013 weer op (een deel van) de huidige locaties worden aangeboden. Zeven sportconcepten worden inhoudelijk doorontwikkeld en/of uitgebreid naar andere locaties. Doordat zij op de Menukaart Sportimpuls staan kan lokaal een subsidie voor de sportconcepten aangevraagd worden, wat bredere implementatie bevordert (zie ook paragraaf 3.9). Voor het sportconcept "Join the Table" dient opgemerkt te worden dat de NTTB een sportmarketingbureau wil gaan inzetten om het sportconcept verder in de markt te zetten. De aansturing van het project moet hierbij op lokaal niveau gaan plaatsvinden door een tafeltennisvereniging en lokale sportondersteuner (en niet meer door de sportbond). De NTTB blijft wel verantwoordelijk voor het sportconcept. Daarnaast zal het sportconcept "Denksportcentra in Beweging" onderdeel worden van het bestaande "Denken en Doen" project en onder deze noemer verder gaan.

Eén sportconcept, namelijk “Run to The Start als vervolg op Start to Run” van de Atletiekunie, zal niet meer voortgezet gaan worden. Vanwege het toe trainen naar een lokaal evenement, vergt het sportconcept veel lokaal maatwerk. Centrale aansturing vanuit de sportbond is hierdoor erg lastig en kost veel tijd. De Atletiekunie gaat het sportconcept niet meer op deze manier aanbieden. Zij zal wel een handleiding “succesvolle vervolgtrajecten” beschikbaar stellen aan alle verenigingen om hen te inspireren zelf met een vervolgtraject na “Start to Run” aan de slag te gaan.

Aan de lokale uitvoerders is ook gevraagd of zij het sportconcept gaan continueren. Alhoewel de bereidheid om het sportconcept voort te zetten per sportconcept en locatie kan verschillen, hebben de meeste geïnterviewde locaties aangegeven te willen doorgaan. Voorbeelden van knelpunten die worden genoemd voor het voortzetten van het sportconcept zijn een gebrek aan financiële middelen, een tekort aan trainers en te weinig deelnemers (waardoor de kosten niet worden gedekt).

Tabel 3.13: Verankering van de sportconcepten op de langere termijn

Sportconcept	Continuatie op huidige locaties?	Doorontwikkeling en/of uitbreiding?	Structurele samenwerkingsmogelijkheden?	Opname in meerjarenbeleid?
Run to The Start als vervolg op Start to Run	Nee, de Atletiekunie gaat niet meer verder met het sportconcept. Er komt wel een handleiding die lokale uitvoerders kunnen gebruiken als inspiratie voor het aanbieden van een vervolgtraject (na Start to Run).	Nee.	Nee.	Nee.
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	Ja, de verwachting is dat de meeste locaties weer mee zullen doen. Met Stichting Zevenheuvelenloop is reeds afgesproken om Run to The Start weer als voorbereidingstraject op de Marikenloop en Zevenheuvelenloop aan te bieden.	Ja, namelijk Run to The Start aanbieden in aanloop naar andere hardloopevenementen. Er zijn al organisaties van hardloopevenementen die interesse hebben getoond. Daarnaast de website van Run to The Start uitbreiden met een trainersdeel en een verdere koppeling realiseren tussen het inschrijfformulier van het hardloopevenement en de database van de Atletiekunie (deelnemers moeten nu nog handmatig ingevoerd worden). Verder staat het sportconcept op de Menukaart Sportimpuls waardoor evenementorganisatoren een subsidie kunnen aanvragen voor het sportconcept.	Ja, met Stichting Zevenheuvelenloop, Asics en AA-Drink. Daarnaast zijn er plannen om met organisaties van andere hardloopevenementen en hardloopspecialisten samen te gaan werken.	Ja.

Sportconcept	Continuatie op huidige locaties?	Doorontwikkeling en/of uitbreiding?	Structurele samenwerkingsmogelijkheden?	Opname in meerjarenbeleid?
WandelFit	Ja, op basis van evaluaties door de KNBLO-NL met de deelnemende locaties is de verwachting dat 80-90% door wil gaan.	Ja, de KNBLO-NL wil WandelFit doorontwikkelen tot een landelijk keurmerk en platform voor kwalitatief goede wandelprogramma's. Er zullen nieuwe WandelFit locaties gezocht gaan worden. Daarnaast wordt er een meerjarig onderzoeksproject opgestart in samenwerking met de Radboud Universiteit waarin de effecten van WandelFit op de gezondheid zullen worden onderzocht bij groepen mensen met specifieke chronische aandoeningen. Hiervoor zullen ook nieuwe WandelFit locaties gestart gaan worden. Verder staat het sportconcept op de Menukaart Sportimpuls waardoor (wandel)verenigingen een subsidie kunnen aanvragen voor het sportconcept.	Ja, met ouderenbonden, de NBridgeB en OAD Reizen. Daarnaast zijn er plannen om samen te werken met een zorgverzekeraar, de Radboud Universiteit en partijen als het Diabetes Fonds, KWF Kankerbestrijding en de Hartstichting om deelnemers voor het Radboud onderzoek te werven.	Ja.
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	Ja, de verwachting is dat zeker de helft van de deelnemende verenigingen het concept weer zal gaan aanbieden.	Ja, de KNHB gaat het hardloopprogramma inhoudelijk eventueel aanpassen, aandacht besteden aan een vervoltraject en promotiematerialen en een handleiding voor verenigingen ontwikkelen. Verder wordt bekeken welke ondersteuning voor verenigingen vanuit de KNHB in de toekomst nodig is. De KNHB gaat het project in 2013 actief onder de aandacht brengen bij de verenigingen. In de toekomst wil zij zich, naast hardlopen, ook gaan richten op andere sporten, zoals wielrennen. Tot slot staat het sportconcept op de Menukaart Sportimpuls waardoor (hockey)verenigingen een subsidie kunnen aanvragen voor het sportconcept.	Ja, eventueel met Cees Koppelaar. Daarnaast zijn er plannen om met de Atletiekunie te gaan samenwerken.	Ja.

Sportconcept	Continuatie op huidige locaties?	Doorontwikkeling en/of uitbreiding?	Structurele samenwerkingsmogelijkheden?	Opname in meerjarenbeleid?
Zaalvoetbal-academie	Het is nog onbekend hoeveel zaalvoetbal-academies gecontinueerd gaan worden, dit is mede afhankelijk van de financiële mogelijkheden lokaal. De KNVB verwacht dat het merendeel door zal gaan.	Ja, de KNVB is bezig met een handleiding voor de (zaal)voetbalverenigingen. Daarnaast staat het sportconcept op de Menukaart Sportimpuls. De lokale KNVB ondersteuners brengen de (zaal)voetbalverenigingen op de hoogte van de Sportimpuls en de mogelijkheid om daarin een subsidie aan te vragen voor de zaalvoetbalacademie. Vanuit het bondsbureau zal men niet meer actief verenigingen gaan werven. Er zijn promotiemedewerkers in dienst genomen die verenigingen, die van de Sportimpuls gebruik gaan maken, in het hele traject kunnen ondersteunen. Verder wil de KNVB het concept aanpassen aan de doelgroep uitvallers en hangjongeren.	Er zijn geen concrete plannen om samen te werken met andere partijen. De KNVB ziet wel mogelijkheden om met gemeenten, het onderwijs en woningbouwcorporaties in het kader van dit sportconcept samen te werken. De KNVB werkt overigens al met veel andere partijen (zoals het onderwijs) op andere gebieden samen.	Ja.
College Streetball	Ja, in seizoen 2012-2013 participeren zeven MBO-scholen. De activiteiten hiervan lopen (waarschijnlijk) door in 2013. Er zijn nog geen scholen die concrete plannen hebben om door te gaan in seizoen 2013-2014. De NBB verwacht dat vier à vijf MBO-scholen de activiteiten op de één of andere manier zullen continueren.	Ja, middels het ontwikkelen van een standaardpakket (met eventuele uitbreidingsmogelijkheden) dat scholen kunnen afnemen. De lessenreeks zal in de eigen NBB stijl worden weergegeven en, indien nodig, worden aangepast. De NBB wil de lessenreeks met haar Streetball Guide gaan aanbieden. Verder staat het sportconcept op de Menukaart Sportimpuls waardoor scholen en verenigingen een subsidie kunnen aanvragen voor het sportconcept.	Ja, met een aantal MBO-scholen en basketbalverenigingen.	Ja.
Denksportcentra in Beweging	Ja, de projecten duren twee jaar en lopen gewoon door.	Ja. In de eerste plaats gaat de NBridgeB het concept niet meer naast het bestaande Denken en Doen project aanbieden. Het concept zal onderdeel worden van Denken en Doen, waarbij Denken en Doen bij voorkeur zal worden aangeboden binnen denksportcentra, maar in geval van belemmerende factoren ook op andere locaties. Daarnaast zullen met de KNBLO-NL en KNGU afspraken worden gemaakt over een (verdere) invulling van de beweegcomponent.	Ja, met de KNBLO-NL. Er zijn plannen om te gaan samenwerken met de KNGU en de NBridgeB staat ook open voor andere lokale partners.	Ja, onder de noemer Denken en Doen.

Sportconcept	Continuatie op huidige locaties?	Doorontwikkeling en/of uitbreiding?	Structurele samenwerkingsmogelijkheden?	Opname in meerjarenbeleid?
Denksportcentra in Beweging (vervolg)		Verder wil de NBridgeB een onderzoek doen naar de effecten van het beweeggedeelte. Hiervoor zullen wel nieuwe projecten moeten starten en daarbij is de NBridgeB afhankelijk van andere partijen/subsidies. Tot slot staat het project Denken en Doen op de Menukaart Sportimpuls. Hierdoor kan er lokaal een subsidie worden aangevraagd voor het project.		
Join the Table	Het is nog onbekend of het sportconcept op de huidige voetbalverenigingen gecontinueerd gaat worden.	Ja, de NTTB wil een sportmarketingbureau gaan inzetten om het sportconcept verder in de markt te zetten. De aansturing van het project moet hierbij op lokaal niveau gaan plaatsvinden door een tafeltennisvereniging en lokale sportondersteuner. Verder zal het concept op termijn toepasbaar zijn voor andere settings, zoals bedrijven, scholen en recreatieplekken. Tot slot staat het sportconcept op de Menukaart Sportimpuls. Lokale partijen kunnen via deze weg een subsidie aanvragen voor uitvoer van het sportconcept.	Ja, met de sportservicebureaus. Daarnaast wil de NTTB gaan samenwerken met een sportmarketingbureau en andere sportservicebureaus.	Ja. Hierin staat ook beschreven dat de NTTB het sportconcept gaat uitbesteden. De NTTB blijft wel verantwoordelijk voor het sportconcept en blijft er ook bij betrokken.

3.10.2 Mogelijkheden voor landelijke/bredere implementatie

Behalve naar verankering van het sportconcept, is de sportbonden gevraagd naar de mogelijkheden voor landelijke/bredere implementatie. Deze (on)mogelijkheden worden weergegeven in tabel 3.14.

Voor zeven sportconcepten is er voldoende draagvlak (intern en extern) om ze landelijk/breder te implementeren. Voor het breder implementeren van het sportconcept "Run to The Start als vervolg op Start to Run" is, zoals reeds vermeld, geen intern draagvlak. Wel is er extern draagvlak voor een vervolgtraject na "Start to Run". Bij vier sportconcepten voldoet de huidige infrastructuur (voldoende locaties, voorzieningen en menskracht) voor landelijke/bredere implementatie. Bij de overige sportconcepten is er een gebrek aan menskracht (met name kader) en/of locaties. Verder moeten drie sportconcepten (enigszins) aangepast worden voordat landelijke/bredere implementatie mogelijk is. Tot slot is bij zes sportconcepten enige vorm van support wenselijk of noodzakelijk, meestal in de vorm van financiën.

Tabel 3.14: Landelijke en bredere implementatie van de sportconcepten

Sportconcept	Draagvlak binnen sportbond?	Draagvlak buiten sportbond?	Voldoet huidige infrastructuur?	Sportconcept aanpassen?	Support: organisatorisch, financieel of anders?
Run to The Start als vervolg op Start to Run	Nee, het sportconcept wordt niet gecontinueerd.	Ja, bij Start to Run locaties is er draagvlak voor een vervolgtraject na Start to Run.	Nee, bij sommige Start to Run locaties is er een tekort aan kader.	Niet van toepassing, want het sportconcept wordt niet gecontinueerd. Er wordt wel een handleiding gemaakt, zodat locaties zelf met een vervolgtraject aan de slag kunnen gaan.	Niet van toepassing, want het sportconcept wordt niet gecontinueerd.
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	Ja.	Ja, bij organisaties van hardloopevenementen, de Gelderse Sport Federatie, provincie Gelderland en verenigingen.	Ja.	Ja, er moet een koppeling worden gemaakt tussen de inschrijfsystemen van de evenementen en de database van de Atletiekunie (deelnemers moeten nu nog handmatig worden ingevoerd).	Financiële ondersteuning is wenselijk voor een verdere ontwikkeling van de website, de koppeling van de inschrijfsystemen van de evenementen met de database van de Atletiekunie en een snellere en grotere uitrol.
WandelFit	Ja.	Ja, bij wandeltrainers, wandelverenigingen, de NBridgeB, ouderenbonden en OAD Reizen.	Nee, er moeten in het algemeen meer wandeltrainers komen. Hiervoor heeft de KNBLO-NL trainersopleidingen. Daarnaast zijn er nog niet veel locaties in het westen van Nederland. Om daar meer locaties te krijgen zal zij in 2013 ook in het westen van het land starten met trainersopleidingen.	Ja, het WandelFit programma zal losgekoppeld worden van deelname aan een evenement (het evenement wordt optioneel). Hierdoor kan een wandeltrainer het programma op elk moment in het jaar aanbieden en is deelname voor sommige mensen laagdrempeliger.	Financiële ondersteuning is wenselijk voor een snellere en grotere uitrol. Verder zou ondersteuning van een media-partner wenselijk zijn.
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	Ja.	Ja, bij hockeyverenigingen en andere sportbonden (zij kunnen het sportconcept ook inzetten).	Ja.	Nee, alleen de handleiding moet klaar zijn.	Nee.

Sportconcept	Draagvlak binnen sportbond?	Draagvlak buiten sportbond?	Voldoet huidige infrastructuur?	Sportconcept aanpassen?	Support: organisatorisch, financieel of anders?
Zaalvoetbal-academie	Ja.	Ja, bij (zaal)voetbalverenigingen.	Nee, er is een tekort aan accommodaties (sportzalen).	Nee, alleen de handleiding moet klaar zijn.	Financiële ondersteuning van zaalvoetbalverenigingen is wenselijk om meer zaalvoetbalacademies te kunnen starten.
College Streetball	Ja.	Ja, bij MBO-scholen en basketbalverenigingen.	Ja, mits onderwijsinstellingen een "potje" hebben voor het financieren van de trainers.	De NBB is bezig een standaardpakket (met uitbreidingsmogelijkheden) voor College Streetball te ontwikkelen. Dit zal worden aangeboden aan scholen, inclusief een handleiding en de lessenreeks. Een deel hiervan is klaar, een deel moet nog gerealiseerd worden. Daarnaast wil zij de workshop Streetball nog aanpassen, zodat daarin de lessenreeks terugkomt.	Financiële ondersteuning is noodzakelijk als de NBB een actieve ondersteuningsrol moet gaan vervullen. Daarnaast is ondersteuning op het gebied van communicatie wenselijk.
Denksportcentra in Beweging	Ja.	Ja, bij gemeenten, de KNBLO-NL en KNGU.	Ja.	Nee, zo lang als maatwerk mogelijk blijft.	Ja, financiële ondersteuning is noodzakelijk om de opstartkosten van een project te dekken. Verder zou de NBridgeB graag het traject Effectief Actief met NISB willen afmaken om zodoende onder andere de weegcomponent wetenschappelijk beter te kunnen onderbouwen.

Sportconcept	Draagvlak binnen sportbond?	Draagvlak buiten sportbond?	Voldoet huidige infrastructuur?	Sportconcept aanpassen?	Support: organisatorisch, financieel of anders?
Join the Table	Ja.	Ja, bij sportverenigingen en de KNHB.	Nee, binnen de NTTB zal niemand meer beschikbaar zijn om het concept te coördineren. Daarom wil de NTTB het sportconcept gaan uitbesteden aan een sportmarketingbureau. De aansturing van het project moet op lokaal niveau gaan plaatsvinden door een tafeltennisvereniging en lokale sportondersteuner. Lokaal moeten er dan wel mensen beschikbaar zijn om het project te trekken.	Nee.	Ja, organisatorisch gezien is de NTTB afhankelijk van het commitment van andere sportbonden en het sportmarketingbureau (het sportmarketingbureau moet ook nog gezocht worden). Verder is financiële ondersteuning noodzakelijk om het sportconcept te continueren.

3.11 Discussie en conclusies procesevaluatie

De pilotfase had als doel het vergroten van de beschikbaarheid van sport en bewegen in de buurt en het verhogen van de sportparticipatie, de sportfrequentie, het aantal mensen dat voldoet aan de Combinorm en het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging.

Alle sportconcepten waren erop gericht deelnemers in beweging te krijgen en/of houden en hen te binden aan een sportvereniging. Verder zijn de sportconcepten op wijk/buurt-niveau uitgevoerd en in alle gevallen waren sportverenigingen in de uitvoer betrokken. In die zin hebben de sportconcepten bijgedragen aan het vergroten van het sport- en beweegaanbod in de wijk/buurt. In hoeverre de sportconcepten daadwerkelijk in de wijk/buurt van de deelnemers plaatsvonden moet echter blijken uit de resultaten van de monitorstudie. Op basis van de resultaten uit de procesevaluatie kan niks gezegd worden over veranderingen in sport- en beweeggedrag. Ook hebben de sportbonden zelf (nog) geen goed zicht op de doorstroom van deelnemers naar sportverenigingen, mede omdat trajecten nog niet zijn afgerond, er niet is gevraagd naar de doorstroom, verenigingen het lastig vinden dergelijke cijfers bij te houden en/of er geen geschikte bindingsvorm aanwezig is. Voor drie sportconcepten (“Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen”, “College Streetball” en “Join the Table”) werd door de sportbond wel aangegeven dat het sportconcept waarschijnlijk geen of maar enkele nieuwe leden voor de sportverenigingen heeft opgeleverd. Het is erg belangrijk dat de sportbonden de doorstroom van deelnemers beter in kaart hebben om zodoende de opbrengst van hun sportconcepten (in aantal nieuwe leden) te kunnen meten.

Naast de algemene doelstellingen van de pilotfase waren voor elk sportconcept afzonderlijke doelstellingen geformuleerd, bijvoorbeeld over het beoogde aantal locaties, deelnemers en leden, de te bereiken doelgroep, het aantal te activeren deelnemers en de te ontwikkelen producten. Opvallend was dat de sportbonden voornamelijk procesmatige doelstellingen hadden opgesteld. Bij geen enkel sportconcept waren namelijk cijfermatige doelstellingen opgesteld met betrekking tot het verhogen van de sportparticipatie en sportfrequentie. Bij de helft van de sportconcepten waren ook geen cijfermatige doelstellingen opgesteld met betrekking tot bewegingsstimulering (of het voorkomen van de-activering). Voor de sportbonden is het waarschijnlijk lastig in te schatten in hoeverre een sportconcept bijdraagt (of kan bijdragen) aan sport- en bewegingsstimulering. Dit blijkt ook wel uit de behaalde resultaten, aangezien bijna alle doelstellingen met betrekking tot bewegingsstimulering (of het voorkomen van de-activering) niet zijn gehaald. Verder blijkt uit de resultaten dat geen enkele sportbond met het sportconcept alle opgestelde doelstellingen volledig wist te bereiken. Voor zes sportconcepten is het merendeel van de doelstellingen gedeeltelijk of volledig bereikt. Bij de overige twee sportconcepten (“Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen” en “Join the Table”) zijn de meeste doelstellingen niet behaald. Er bleek veel variatie te zijn in het aantal, de inhoud en de ambitie van de doelstellingen. Veel doelstellingen waren zogenaamde “samen-gestelde” doelstellingen en bestonden uit meerdere (sub)doelen. Dit is meteen ook de belangrijkste reden waarom veel doelstellingen maar gedeeltelijk zijn behaald. Daarnaast kwam tijdens de procesevaluatie naar voren dat doelstellingen soms te ambitieus waren. Voor toekomstige sportconcepten is het daarom aan te bevelen een beperkt aantal eenvoudig geformuleerde, realistische en (natuurlijk) meetbare doelstellingen op te stellen. De resultaten van dit onderzoek kunnen sportbonden daarin ondersteunen.

Ondanks dat niet alle doelstellingen (volledig) zijn behaald, zijn de meeste sportbonden wel erg tevreden over het verloop van de geïmplementeerde projecten en de daarmee behaalde resultaten. Dit uit zich ook in de toekomstplannen, aangezien zeven van de acht sportconcepten na afloop van de pilotfase op de één of andere manier worden gecontinueerd. Deze sportconcepten zijn allemaal opgenomen in het meerjarig beleid van de sportbond. Bovendien staan ze op de Menukaart Sportimpuls, wat lokale uitvoerders de mogelijkheid biedt om een subsidie voor de sportconcepten aan te vragen. Dit zal bredere implementatie stimuleren. Een kanttekening die hierbij nog gemaakt dient te worden is dat bij zes sportconcepten nog enige vorm van support wenselijk of noodzakelijk is, meestal in de vorm van financiën.

Voor de uitvoer van de sportconcepten is door de sportbonden en lokale uitvoerders met verschillende partijen intensief samengewerkt. Belangrijke samenwerkingspartners op bondsniveau waren bijvoorbeeld andere sportbonden, MBO-scholen, gemeenten en de organisator van een hardloopevenement. Voorbeelden van samenwerkingspartners op lokaal niveau zijn: Hardloopspecialzaken, lokale organisaties hardloopevenementen, gemeenten, sportraden, andere sportverenigingen en lokale sportservicebureaus. In de meeste gevallen is de samenwerking goed verlopen, ook tussen de sportbonden en sportverenigingen onderling. Er zijn netwerken op bondsniveau en lokaal niveau ontstaan, die in de toekomst voortgezet kunnen worden. De meeste sportbonden geven aan plannen te hebben of mogelijkheden te zien om in het kader van hun sportconcept met andere partijen te gaan of blijven samenwerken.

De pilotfase is echter niet altijd even gemakkelijk verlopen. Zo bleek het toch lastig te zijn om verenigingen voor de sportconcepten te werven. Bij vijf sportconcepten zijn namelijk veel meer verenigingen benaderd dan uiteindelijk hebben deelgenomen. Hetzelfde geldt voor het werven/bereiken van de doelgroep bij sommige sportconcepten. Bij vrijwel alle sportconcepten behoorde het grootste deel van de deelnemers tot de beoogde doelgroep, maar niet alle sportbonden waren in staat de vooraf gestelde deelnemersaantallen te behalen. Daarnaast valt nog winst te behalen als het gaat om het vasthouden en binden van deelnemers aan een sportvereniging. Voor het “binden” van deelnemers is het belangrijk dat er een passend vervolgaanbod lokaal beschikbaar is. Bij drie sportconcepten (“Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen”, “College Streetball” en “Join the Table”) was dit niet (overall) het geval. Er waren helemaal geen vervolgvacatures of ze zijn niet op alle locaties aangeboden. Een ander belangrijk leerpunt is dat wanneer er tussen sportbonden onderling samengewerkt moet worden, vooraf goede afstemming moet plaatsvinden over rollen en taken. Het hebben van een gezamenlijke meerwaarde is hierbij een belangrijke voorwaarde. Voor het sportconcept “Join the Table” heeft het niet (goed) tot stand komen van een samenwerking met andere sportbonden erin geresulteerd dat het sportconcept (buiten drie voetbalverenigingen om) niet is uitgerold. Verder kwam uit de procesevaluatie een aantal belangrijke factoren naar voren die het implementatieproces (lokaal) hebben bevorderd, dan wel belemmerd. De factoren die de sportbonden en lokale uitvoerders noemden komen grotendeels overeen. Dit laat wel zien dat de sportbonden (nu) een redelijk goed zicht hebben op deze factoren. Het verdient aanbeveling deze factoren mee te nemen bij de ontwikkeling en implementatie van toekomstige sportconcepten. De factoren zijn reeds op een bijeenkomst voor de deelnemende bonden gepresenteerd. Een goede vervolgstap zou zijn om deze kennis verder te verspreiden, zodat andere sportbonden de opgedane ervaringen kunnen gebruiken bij het ontwikkelen en implementeren van hun sportconcepten.

Tot slot zijn de sportbonden gedurende de pilotfase druk bezig geweest om hun sportconcepten te verrijken, al dan niet binnen het traject Effectief Actief van NISB. Met het maken van een goede beschrijving of theoretische onderbouwing, het ontwikkelen van een handleiding en andere ondersteunende materialen en het uitvoeren van (extra) onderzoek, is een bredere basis gelegd voor een verdere implementatie binnen het programma Sport en Bewegen in de Buurt.

4 Resultaten monitorstudie

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten uit de monitorstudie gepresenteerd. In elke paragraaf worden de algemene resultaten beschreven in de tekst. Meer gedetailleerder informatie per sportconcept kan gevonden worden in de tabellen. De sportbonden zelf hebben een apart document ontvangen, waarin de resultaten van hun sportconcept (inclusief de resultaten van de aanvullende vragen) worden gepresenteerd in (voornamelijk) tabellen en figuren. Deze documenten zijn te vinden bij de digitale versie van het rapport op de website van het NIVEL (www.nivel.nl).

4.1 Algemeen

Voor de monitorstudie zijn de deelnemers aan de sportconcepten benaderd voor een baseline meting en een vervolgmeting (direct na afloop van het sportconcept of na drie maanden). In tabel 4.1 staat het aantal benaderde deelnemers weergegeven, evenals het aantal deelnemers dat de vragenlijsten heeft ingevuld.

Het sportconcept “Join the Table” had geen nieuwe deelnemers gedurende de onderzoeksperiode, waardoor het niet mogelijk was om voor dit sportconcept een monitorstudie uit te voeren. Bij vijf sportconcepten zijn tussen de 38 en 262 deelnemers benaderd voor deelname aan het onderzoek. De respons op de baseline meting varieerde hierbij tussen de 61% en 100%. Bij de overige twee sportconcepten is het onbekend hoeveel deelnemers zijn benaderd. Een berekening van de respons was dan ook niet mogelijk. De respons op de vervolgmeting (ten opzichte van baseline) varieerde tussen de 39% en 87%.

Verder was het streven dat minimaal 50 deelnemers per sportconcept beide vragenlijsten zouden invullen. Dit is gelukt voor bijna alle sportconcepten, met uitzondering van het sportconcept “Denksportcentra in Beweging”. Dit komt omdat ten tijde van de monitorstudie pas één locatie van start was gegaan. Daarnaast dient opgemerkt te worden dat voor het sportconcept “College Streetball” deelnemers van verschillende MBO-scholen de baseline vragenlijst hebben voltooid, maar dat de vervolgvragenlijst maar bij één MBO-school is afgenomen. Bij de overige sportconcepten zijn de resultaten gebaseerd op meerdere locaties.

Tot slot is het sportconcept “Denksportcentra in Beweging”, zoals reeds eerder vermeld, een tweejarig project. Ten tijde van de vervolgmeting waren de ondervraagde deelnemers pas drie maanden met de bridgecursus bezig en hadden zij pas twee à drie wandeltrainingen gehad. Hiermee dient rekening te worden gehouden bij de interpretatie van de resultaten, met name de resultaten op het gebied van veranderingen in sport- en beweeggedrag, lidmaatschap en ervaren gevolgen van deelname. Bij de overige sportconcepten vond de vervolgmeting direct na afloop plaats.

Tabel 4.1: Aantal deelnemers benaderd voor en respons op de monitorstudie

Sportconcept	Benaderd,	Baseline meting,	Vervolgmeting,
	N	N (%) ^a	N (%) ^b
Run to The Start als vervolg op Start to Run	248	152 (61)	96 (63)
Run to The Start als voorbereiding op een evenement ^c	262	215 (82)	141 (66)
WandelFit	161	107 (66)	89 (83)
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	179	118 (66)	79 (67)
Zaalvoetbalacademie	?	160 (?)	77 (48)
College Streetball	?	271 (?) ^d	107 (39) ^d
Denksportcentra in Beweging	38 ^e	38 (100)	33 (87)
Join the Table	0	0 (0)	0 (0)

^a Het percentage is berekend ten opzichte van het aantal benaderde deelnemers.

^b Het percentage is berekend ten opzichte van het aantal deelnemers dat de baseline meting heeft voltooid.

^c Deelnemers aan “Run to The Start” als voorbereiding op de Marikenloop.

^d De baseline vragenlijst is door deelnemers van verschillende MBO-scholen ingevuld. De vervolgvragenlijst is echter maar bij één MBO-school afgenomen.

^e Deelnemers van één locatie.

4.2 Kenmerken deelnemers

In tabellen 4.2A-4.2C staan de baseline kenmerken van de deelnemers per sportconcept weergegeven.

Bij vijf sportconcepten bestond het merendeel van de deelnemers uit vrouwen. De twee sportconcepten die zich richtten op jeugdigen (“Zaalvoetbalacademie” en “College Streetball”) hadden meer mannelijke deelnemers. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers aan de sportconcepten liep uiteen van 13 tot en met 70 jaar. De gemiddelde Body Mass Index (BMI) schommelde rond de 25 voor de sportconcepten met volwassenen, met een uitschieter van 27 voor het sportconcept “WandelFit”. Bij de twee sportconcepten voor jeugdige deelnemers was de gemiddelde BMI lager, namelijk 19 (“Zaalvoetbalacademie”) en 22 (“College Streetball”). Het percentage deelnemers met een chronische aandoening of beperking lag voor vijf sportconcepten tussen de 11% en 21%. Bij de overige twee sportconcepten, die zich richtten op een wat oudere doelgroep (“WandelFit” en “Denksportcentra in Beweging”), was dit percentage een stuk hoger, namelijk 49% en 66%. De meeste deelnemers aan de sportconcepten voelden zich echter wel gezond. Verder zijn met de sportconcepten vooral autochtonen⁹ bereikt. Met het sportconcept “Zaalvoetbalacademie” zijn de meeste allochtonen¹⁰ bereikt (37% van de jongeren was allochtoon).

Voor de deelnemers aan de vijf sportconcepten voor volwassenen was het opleidingsniveau gemiddeld tot hoog te noemen. Bij drie van deze sportconcepten had ongeveer 90% van de deelnemers een betaalde baan en viel de meerderheid van de deelnemers in de categorie “gehuwd/samenwonend met kind(eren)”. Bij de overige twee sportconcepten (“WandelFit” en “Denksportcentra in Beweging”) had een klein deel (respectievelijk 31%

⁹ Definitie autochtoon volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS): Persoon van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren, ongeacht het land waar men zelf is geboren (46).

¹⁰ Definitie allochtoon volgens het CBS: Persoon van wie tenminste één ouder in het buitenland is geboren (46).

en 14%) van de deelnemers (nog) een betaalde baan. De meeste deelnemers vielen hier in de categorieën “alleenwonend zonder kind(eren)” en “gehuwd/samenwonend zonder kind(eren)”.

Bij de twee sportconcepten voor jeugdige deelnemers komt een meerderheid van de deelnemers uit het voortgezet onderwijs (“Zaalvoetbalacademie”) en MBO (“College Streetball”). Bij het sportconcept “College Streetball” had twee derde van de deelnemers een betaalde baan, bij het sportconcept “Zaalvoetbalacademie” werkte een zesde deel van de deelnemers. Bij beide sportconcepten woonde het merendeel van de deelnemers bij twee volwassenen in huis (met/zonder broers of zussen).

Voor wat betreft het sportgedrag is gekeken naar het wel of niet voldoen aan de sportnorm van 12 keer per jaar sporten (de zogenoemde RSO norm) en de sportnorm van 40 keer per jaar sporten (norm frequente sportdeelname). Voorafgaand aan deelname aan de sportconcepten bleek tussen de 67% en 99% van de deelnemers aan de sportconcepten reeds te voldoen aan de sportnorm van 12 keer per jaar sporten. Voor de sportnorm van 40 keer per jaar sporten varieerde dit percentage voor zes sportconcepten tussen de 62% en 95%. Bij het sportconcept “WandelFit” was dit percentage een stuk lager, namelijk 50%. Als iemand voldoet aan één of beide sportnormen wil overigens niet meteen zeggen dat deze persoon zichzelf ook als sporter ziet. Het percentage deelnemers dat zichzelf als sporter zag was namelijk in het algemeen (veel) lager en liep uiteen van 19% tot en met 92% per sportconcept.

Als gekeken wordt naar het beweeggedrag in het algemeen, blijkt tussen de 53% en 88% van de deelnemers voor aanvang van het sportconcept reeds te voldoen aan de Combinorm en dus voldoende te bewegen. De deelnemers die niet aan de Combinorm voldeden waren bijna allemaal semi-actief. Er zijn geen of slechts enkele inactieven bereikt per sportconcept. Verder voldeden in het algemeen weinig deelnemers (9% of minder per sportconcept) aan de spiernorm.

Tot slot was bij zes sportconcepten tussen de 31% en 51% van de deelnemers lid van een sportvereniging. Bij het sportconcept “Zaalvoetbalacademie” waren de meeste deelnemers (89%) reeds lid van een sportvereniging. Behalve naar lidmaatschap in het algemeen is er ook gevraagd naar lidmaatschap van een specifieke sportvereniging, bijvoorbeeld lidmaatschap van een wandelvereniging bij het sportconcept “WandelFit”. Uit de resultaten blijkt dat het percentage deelnemers dat lid was van een specifieke sportvereniging varieerde tussen de 2% en 37% per sportconcept.

Tabel 4.2.A: Kenmerken deelnemers op baseline: Achtergrondkenmerken

Sportconcept	N	Vrouw/ meisje (%)	Leeftijd (gem. ± SD)	BMI (gem. ± SD)	Chronische aandoeningen/ beperkingen (%) ^a	Gezondheid ervaren als goed (%) ^b	Etniciteit ^c		
							Autochtoon (%)	Niet- westers allochtoon (%)	
Run to The Start als vervolg op Start to Run	152	81	42 ± 9	25 ± 3	19	93	93	1	7
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	215	100	40 ± 10	24 ± 3	14	92	91	1	7
Wandelfit	107	77	62 ± 9	27 ± 4	49	72	88	2	10
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	118	77	43 ± 5	24 ± 3	17	93	93	2	5
Zaalvoetbalacademie	160 ^d	26	13 ± 2	19 ± 3	11	100	63	31	6
College Streetball	270 ^d	29	17 ± 2	22 ± 3	21	86	81	12	7
Denksportcentra in Beweging	38 ^d	74	70 ± 8	26 ± 3	66	82	97	0	3

^a Aanwezigheid chronische aandoening of beperking (lichamelijk, auditief, visueel, verstandelijk).

^b Gezondheid ervaren als goed, zeer goed of uitstekend.

^c Bij het berekenen van etniciteit zijn de definities van autochtoon en allochtoon van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gehanteerd (46).

^d N kan per onderdeel variëren.

Tabel 4.2B: Kenmerken deelnemers op baseline: Opleidingsniveau, werk- en woonsituatie

Sportconcepten voor volwassenen	N	Opleidingsniveau ^a		Werksituatie		Woonsituatie					
		Laag (%)	Gemiddeld (%)	Hoog (%)	Betaalde de baan (%)	Uren/week (gem. ± SD)	Alleenwonend zonder kind(eren) (%)	Alleenwonend met kind(eren) (%)	Gehuwd/samenwonend met kind(eren) (%)	Gehuwd/ Anders (%)	
Run to The Start als vervolg op Start to Run	152	1	49	50	91	31 ± 9	17	6	20	55	3
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	215	0	36	64	89	30 ± 8	15	5	27	52	2
Wandelfit	107	0	57	43	31	27 ± 11	36	7	44	12	1
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	118	0	33	67	89	30 ± 10	1	9	2	88	0
Denksportcentra in Beweging	36 ^b	3	58	39	14	24 ± 15	43	3	46	6	3

^a Opleidingsniveau (hoogst voltooid opleiding); Laag: Geen opleiding, lager onderwijs; Gemiddeld: Lager of voorbereidend beroepsonderwijs, middelbaar algemeen voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en beroepsbegeleidend onderwijs, hoger algemeen en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs; Hoog: Hoger beroepsonderwijs, wetenschappelijk onderwijs.
^b N kan per onderdeel variëren.

Sportconcepten voor jeugd	N	Soort onderwijs ^a			Werksituatie		Woonsituatie					
		Basis (%)	Voortgezet (%)	Middelbaar beroeps (%)	Hoger beroeps (%)	Betaalde baan (%)	Uren/week (gem. ± SD)	Alleenwonend (%)	Samenwonend met partner (%)	Bij één volwassene in huize in vrienden (%)	Bij één volwassene in huize (%)	Anders (%)
Zaalvoetbalacademie	160 ^b	26	71	3	1	16	6 ± 4	0	0	77	21	1
College Streetball	269 ^b	1	23	75	1	61	11 ± 7	6	0	75	16	2

^a Soort onderwijs (onderwijs dat nu gevolgd wordt of hoogst voltooid opleiding): Basis: Lager onderwijs, basisschool, speciaal onderwijs; Voortgezet: LBO, VBO, VMBO, MAVO, HAVO, VWO; Middelbaar beroeps: MBO; Hoger: HBO, universiteit.
^b N kan per onderdeel variëren.

Tabel 4.2C: Kenmerken deelnemers op baseline: Sport- en bewegedrag

Sportconcept	N ^a	Sportnorm 12x per jaar sporten (%) ^b	Sportnorm 40x per jaar sporten (%) ^b	Ziet zichzelf als sporter (%) ^c	NNGB (%)	Fitnorm (%)	Combi- norm (%)	Inactief (%)	Semi- actief (%)	Spier- norm (%)	Lid van een sport- vereniging (%)	Lid van een sport- specifieke sport- vereniging (%)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	152	89	62	47	45	61	75	1	24	4	31	11
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	215	91	77	50	57	35	65	1	34	2	38	23
Wandelfit	107	67	50	19	52	18	59	5	36	7	35	20
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	118	84	64	50	45	31	57	0	43	2	51	16
Zaalvoetbalacademie	159 ^d	99	95	92	33	86	88	0	12	2	89	37
College Streetball	267 ^d	76	62	49	13	47	53	6	42	6	46	2
Denksportcentra in Beweging	36 ^d	86	81	23	58	19	61	0	39	9	46	7

^a Voor lidmaatschap van een (specifieke) sportvereniging en "ziet zichzelf als sporter" is N kleiner dan de aangegeven N.

^b Referentieperiode is het sportgedrag in de afgelopen twaalf maanden.

^c In de tabel wordt het percentage deelnemers weergegeven dat het (absoluut) eens is met de stelling.

^d N kan per onderdeel variëren.

4.3 Participatiegraad

Het doel van de sportconcepten was om deelnemers aan het sporten en bewegen te krijgen. Daarbij is het uiteraard van belang dat de deelnemers ook daadwerkelijk aan de trainingen/bijeenkomsten deelnemen. Aan de deelnemers is gevraagd aan hoeveel trainingen of bijeenkomsten zij hebben deelgenomen. De mate van participatie, ofwel de participatiegraad, staat weergegeven in tabel 4.3. Hierbij gaat het om deelname aan begeleide trainingen/bijeenkomsten. Alleen bij het sportconcept “WandelFit” gaat het om deelname aan zowel begeleide als onbegeleide trainingen.

Uit de resultaten blijkt dat bij alle sportconcepten het merendeel (60%-100%) van de deelnemers aan de helft of meer van de trainingen/bijeenkomsten heeft deelgenomen. Per sportconcept zijn er geen of slechts enkele deelnemers die helemaal niet hebben deelgenomen.

Tabel 4.3: Participatie deelnemers aan trainingen/bijeenkomsten

Sportconcept	N	Geen deelname (%)	Deelname aan < 50% van de trainingen/bijeenkomsten (%)	Deelname aan ≥ 50% van de trainingen/bijeenkomsten (%)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	96	4	13	83
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	141	0	9	91
WandelFit ^a	89	2	38	60
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	79	0	6	94
Zaalvoetbalacademie	74	0	7	93
College Streetball ^b	104	7	0	93
Denksportcentra in Beweging ^c	28	0	0	100

^a Deelname aan begeleide en onbegeleide trainingen.

^b Deelname aan Streetball-clinics onder schooltijd. Hierbij werden de volgende categorieën onderscheiden: “deelname aan alle clinics” (75%), “deelname aan maar een deel van de clinics” (18%) en “geen deelname aan clinics” (7%).

^c Deelname aan het eerste blok van de bridgecursus. Dit blok bestond uit tien bijeenkomsten verspreid over een periode van drie maanden.

4.4 Nabijheid sportaanbod

Een ander doel van de sportconcepten was om de beschikbaarheid van sport- en beweegmogelijkheden in de buurt te vergroten. Aan de deelnemers is gevraagd naar de bestaande sport- en beweegmogelijkheden in hun wijk of buurt. Daarnaast is gevraagd of het sportconcept in hun wijk of buurt werd aangeboden. De resultaten staan beschreven in tabel 4.4.

Bij alle sportconcepten vindt een meerderheid van de deelnemers dat er in hun wijk of buurt voldoende openbare plekken (bijvoorbeeld een park, speeltuin, trapveldje) zijn om te sporten en bewegen. Hetzelfde geldt voor de aanwezigheid van sportverenigingen en de organisatie van sport- en beweegactiviteiten, zoals een avondvierdaagse, activiteiten rond een speelveldje en sporttoernooien. Verder wordt bij vijf sportconcepten door een

meerderheid van de deelnemers aangegeven dat het sportconcept bij hun in de wijk of buurt werd aangeboden. Bij de overige twee sportconcepten vond het sportconcept bij respectievelijk 46% (“Zaalvoetbalacademie”) en 9% (“College Streetball”) van de deelnemers in hun wijk of buurt plaats. Voor de laatste, “College Streetball”, is dit niet zo vreemd aangezien de activiteiten op een onderwijsinstelling, in dit geval een MBO-school, plaatsvonden. De studenten hoeven niet per se in de buurt van hun school te wonen. “In de buurt” kan hier overigens ook anders worden geïnterpreteerd. De Streetball-activiteiten zijn namelijk wel in de directe omgeving van de doelgroep (MBO-school) aangeboden.

Tabel 4.4: Sport en bewegen in de wijk/buurt

Sportconcept	N	Voldoende openbare plekken om te sporten en bewegen (%)	Voldoende sportverenigingen (%)	Voldoende georganiseerde sport- en beweeg-activiteiten (%)	Sportconcept aangeboden in wijk/buurt (%)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	152	88	89	78	65
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	215	89	82	74	55
WandelFit	107	87	84	74	66
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	118	86	91	84	74
Zaalvoetbalacademie	160 ^a	84	82	59	46
College Streetball	267 ^a	75	74	59	9
Denksportcentra in Beweging	33 ^a	85	90	86	88

^a N kan per onderdeel variëren.

4.5 Veranderingen in sport- en bewegedrag

Het sport- en bewegedrag van de deelnemers is gemeten op baseline en direct na afloop van het sportconcept (of na drie maanden). In deze paragraaf wordt ingegaan op (mogelijke) veranderingen in sport- en bewegedrag.

4.5.1 Veranderingen in sportgedrag

Voor het meten van veranderingen in sportgedrag zijn de sportnorm van 12 keer per jaar sporten (oftewel minimaal één keer per maand sporten) en de sportnorm van 40 keer per jaar sporten (oftewel minimaal één keer per week sporten) als uitgangspunten genomen. De mate waarin veranderingen zijn opgetreden in het percentage deelnemers dat voldoet aan deze sportnormen wordt weergegeven in tabel 4.5.

Bij drie sportconcepten is er een significante toename van het percentage deelnemers dat minimaal één keer per maand sport. Bij dezelfde drie sportconcepten is er ook een significante stijging van het percentage deelnemers dat minimaal één keer per week sport. Bij de overige vier sportconcepten zijn geen significante veranderingen in het sportgedrag volgens de sportnormen waarneembaar.

Tabel 4.5: Voldoen aan de sportnormen: Op baseline en direct na afloop/na drie maanden^a

Sportconcept	N	Sportnorm 12 keer per jaar (één keer per maand) sporten			Sportnorm 40 keer per jaar (één keer per week) sporten		
		Baseline (%)	Direct na afloop/ na drie maanden (%)	Verandering (%)	Baseline (%)	Direct na afloop/ na drie maanden (%)	Verandering (%)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	96	97	97	0	91	94	+3
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	141	87	98	+11*	77	95	+18*
WandelFit	89	65	89	+24*	54	84	+30*
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	79	84	96	+12*	71	86	+15*
Zaalvoetbalacademie	71	100	100	0	100	100	0
College Streetball	99	76	79	+3	66	65	-1
Denksportcentra in Beweging ^b	28	86	89	+3	82	86	+4

^a Referentieperiode is het sportgedrag in de afgelopen drie maanden.

^b Let op: Ten tijde van de vervolgmeting hebben de ondervraagde deelnemers pas twee à drie wandeltrainingen gehad.

* Significante verandering ($p < 0.05$) (vergelijking direct na afloop/na drie maanden-baseline).

4.5.2 Veranderingen in beweeggedrag

Het beweeggedrag van de deelnemers is op de verschillende meetmomenten in kaart gebracht aan de hand van het wel of niet voldoen aan de beweegnormen (NNGB, Fitnorm en Combinorm). De mate waarin veranderingen zijn opgetreden in het percentage deelnemers dat voldoet aan deze beweegnormen wordt gepresenteerd in tabel 4.6.

Bij drie sportconcepten is er een significante toename van het percentage deelnemers dat voldoet aan de Fitnorm. Bij twee van deze drie sportconcepten heeft dit tevens geresulteerd in een significante toename van het percentage deelnemers dat voldoet aan de Combinorm. Bij de overige vier sportconcepten zijn er geen veranderingen in beweeggedrag volgens de genoemde beweegnormen.

Tabel 4.6: Voldoen aan de NNGB, Fitnorm en Combinorm: Op baseline en direct na afloop/na drie maanden

Sportconcept	N	NNGB		Fitnorm		Combinorm	
		Baseline (%)	Direct na afloop/na drie maanden (%)	Baseline (%)	Direct na afloop/na drie maanden (%)	Baseline (%)	Direct na afloop/na drie maanden (%)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	96	50	49	60	56	75	70
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	141	58	56	34	57	64	74
Wandelfit	89	53	45	15	37	57	63
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	79	44	54	+10	47	+22*	+6
Zaalvoetbalacademie	67	34	27	-7	81	+15*	+13*
College Streetball	96	11	11	0	41	-1	81
Denksportcentra in Beweging ^a	25	56	64	+8	28	-5	43
						+4	64

^a Let op: Ten tijde van de vervolgmeting hebben de ondervraagde deelnemers pas twee à drie wandeltrainingen gehad.

* Significante verandering ($p < 0.05$) (vergelijking direct na afloop/na drie maanden-baseline).

In tabel 4.7 wordt aangegeven in welke mate er veranderingen zijn opgetreden in het percentage inactieven en semi-actieven.

Er zijn geen significante veranderingen in het percentage inactieven. Bij twee sportconcepten is er een significante afname van het percentage semi-actieven. Voor de overige vijf sportconcepten zijn er geen significante veranderingen in het percentage semi-actieven waarneembaar.

Tabel 4.7: Het percentage inactieven, semi-actieven en normactieven: Op baseline en direct na afloop/na drie maanden

Sportconcept	N	Inactief		Semi-actief		Normactief	
		Baseline (%)	Verandering (%)	Baseline (%)	Verandering (%)	Baseline (%)	Verandering (%)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	96	1	0	24	+5	75	70
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	141	1	0	35	-10*	64	74
Wandelfit	89	6	-5	37	-1	57	63
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	79	0	+3	47	-15*	53	66
Zaalvoetbalacademie	67	0	0	16	+3	84	81
College Streetball	96	4	+4	47	+2	49	43
Denksportcentra in Beweging ^a	25	0	0	40	-4	60	64

^a Let op: Ten tijde van de vervolgmeting hebben de ondervraagde deelnemers pas twee à drie wandeltrainingen gehad.

* Significante verandering ($p < 0.05$) (vergelijking direct na afloop/na drie maanden-baseline).

Behalve naar de eerdere genoemde beweegnormen, is ook gekeken naar veranderingen in het percentage deelnemers dat voldoet aan de spiernorm. De resultaten hiervan worden weergegeven in tabel 4.8.

Uit de resultaten blijkt dat er geen significante veranderingen zijn opgetreden in het percentage deelnemers dat voldoet aan de spiernorm. Zoals reeds in paragraaf 4.2 opgemerkt, voldeden in het algemeen relatief weinig deelnemers aan de spiernorm.

Tabel 4.8: Voldoen aan de spiernorm: Op baseline en direct na afloop/na drie maanden

	N	Spiernorm		
		Baseline (%)	Direct na afloop/ na drie maanden (%)	Verandering (%)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	96	2	3	+1
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	141	1	5	+4
WandelFit	89	6	0	-6
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	79	0	4	+4
Zaalvoetbalacademie	53	4	2	-2
College Streetball	67	4	6	+2
Denksportcentra in Beweging	17	12	6	-6

4.6 Veranderingen in lidmaatschap

De sportconcepten moesten leiden tot meer leden voor de betrokken sportverenigingen. Hierbij is gekeken naar lidmaatschap van een sportvereniging in het algemeen en lidmaatschap van een specifieke sportvereniging (bijvoorbeeld een basketbalvereniging bij het sportconcept “College Streetball”). De mate waarin veranderingen zijn opgetreden in lidmaatschappen staat weergegeven in tabel 4.9.

Bij drie sportconcepten is er een significante toename van het percentage deelnemers dat lid is van een sportvereniging. Bij deze drie sportconcepten en een vierde sportconcept is er (tevens) een significante toename van het percentage deelnemers dat lid is van een specifieke sportvereniging.

Tabel 4.9: Lidmaatschap: Op baseline en direct na afloop/na drie maanden

Sportconcept	N		Lid van een sportvereniging		Lid van een specifieke sportvereniging	
	N	Verandering (%)	Baseline (%)	Direct na afloop/ na drie maanden (%)	Baseline (%)	Direct na afloop/ na drie maanden (%)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	92	+24*	34	58	11	48
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	138	+31*	38	69	24	58
WandelFit	69	+19*	36	55	19	42
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	74	-1	54	53	19	19
Zaalvoetbalacademie	72	0	93	93	31	44
College Streetball	86	0	35	35	1	2
Denksportcentra in Beweging ^a	21	-9	52	43	5	15

^a Let op: Ten tijde van de vervolgmeting loopt het tweejarige project pas drie maanden. Pas na afloop van het project worden de deelnemers ondergebracht bij een bestaande bridgevereniging of wordt er een nieuwe bridgeclub gestart.

* Significante verandering ($p < 0.05$) (vergelijking direct na afloop/na drie maanden-baseline).

4.7 Ervaringen met en waardering van de sportconcepten

Aan de deelnemers is gevraagd om de verschillende aspecten van het sportconcept te beoordelen. De mate waarin deelnemers tevreden zijn met de verschillende aspecten van het sportconcept wordt weergegeven in tabel 4.10. Voor het sportconcept “College Streetball” zijn overigens niet alle onderdelen bevraagd.

Uit de resultaten blijkt dat een (ruime) meerderheid van de deelnemers aan de sportconcepten (zeer) tevreden is over het trainings-/lesprogramma (tijdstip, frequentie, duur, niveau), de (bereikbaarheid van de) locatie, de deskundigheid en persoonlijke aandacht van de trainer(s)/begeleider(s), de hoogte van de deelnamekosten, de groepssfeer en de organisatie van het sportconcept. Bij het sportconcept “Denksportcentra in Beweging” zijn zelfs alle deelnemers (zeer) tevreden over negen van de twaalf gevraagde onderdelen.

Tabel 4.10: Tevredenheid over de verschillende onderdelen van het sportconcept^a

Sportconcept	N	Tijd- stip (%)	Frequentie (%)	Duur Niveau (%)	Locatie (%)	Bereik- baarheids- locatie (%)	Deskun- digheid trainer/ begelei- der (%)	Persoon- lijke aandacht trainer/ begeleider (%)	Hoogte deel- name- kosten (%)	Groeps- sfeer (%)	Organi- satie (%)	Organi- serende veren- ging (%)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	92	96	92	99	89	95	99	96	82	97	99	96
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	141	84	90	93	85	88	92	93	82	92	90	89
WandelFit	87	89	91	91	84	94	95	97	92	95	91	79
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	79	87	99	96	90	94	97	99	81	97	96	95
Zaalvoetbalacademie	74 ^c	84	83	89	76	88	90	91	93	96	95	96
College Streetball ^b	94 ^c	-	-	73	77	68	-	74 ^d	-	71	71	-
Denksportcentra in Beweging	28 ^c	100	100	100	96	89	100	100	100	100	100	96

^a In de tabel wordt steeds het percentage deelnemers weergegeven dat (zeer) tevreden is.

^b Tevredenheid met de Streetball-clinics onder schooltijd. Niet alle onderdelen van tevredenheid zijn gevraagd.

^c N kan per onderdeel variëren.

^d Van de deelnemers aan de Streetball-clinics onder schooltijd is 74% (zeer) tevreden met de begeleiding.

Verder is de deelnemers gevraagd of zij de sportactiviteit zouden aanbevelen bij anderen en of zij van plan zijn om de sport(activiteit) te continueren. Ook moesten de deelnemers het sportconcept in zijn geheel beoordelen met een rapportcijfer (op een schaal van 0 tot en met 10). De resultaten hiervan staan beschreven in tabel 4.11.

Bij zes sportconcepten zijn de resultaten erg positief: Tussen de 90% en 100% van de deelnemers zou het sportconcept aanbevelen bij anderen en tussen de 81% en 99% is van plan om de sport(activiteit) te continueren. De algemene beoordeling van het sportconcept loopt uiteen van een 8,0 tot en met een 8,7. Bij één sportconcept (“College Streetball”) lijken de deelnemers minder positief te zijn: Iets meer dan een kwart zou de sportactiviteit aanbevelen bij anderen en 8% geeft aan de sportactiviteit te continueren. Het gemiddelde rapportcijfer is een 6,2. Hierbij dient opgemerkt te worden dat door de deelnemers werd aangegeven dat de sportactiviteit onderdeel was van het verplichte lesaanbod op school. Dit zou mogelijk het matige enthousiasme kunnen verklaren.

Tabel 4.11: Sportconcept: Mate van aanbevelen bij anderen, algemene waardering en intentie om de sport(activiteit) te continueren

Sportconcept	N	Sportactiviteit aanbevelen bij anderen (%) ^a	Algemene waardering sport(activiteit) (gem. ± SD)	Intentie om te continueren (%) ^a
Run to The Start als vervolg op Start to Run	96 ^b	99	8,2 ± 0,8	99
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	141	95	8,0 ± 1,0	98
WandelFit	89 ^b	96	8,1 ± 0,9	97
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	79	99	8,5 ± 1,0	93
Zaalvoetbalacademie	74 ^b	90	8,1 ± 1,1	81
College Streetball	102 ^b	28	6,2 ± 1,9	8
Denksportcentra in Beweging	31 ^b	100	8,7 ± 0,9	97 ^c

^a Het percentage deelnemers dat “ja, zeker” en “ja, waarschijnlijk wel” heeft geantwoord.

^b N kan per onderdeel variëren.

^c Intentie om het bridge te continueren.

Tot slot is de deelnemers gevraagd in hoeverre deelname aan het sportconcept (volgens hen) geleid heeft tot veranderingen op het gebied van sport en bewegen, hun gezondheid en welbevinden. De resultaten worden getoond in tabel 4.12.

Bij alle sportconcepten wordt door een (ruime) meerderheid van de deelnemers aangegeven dat zij beter zijn geworden in de aangeboden sport. Bij vijf sportconcepten geeft een (ruime) meerderheid ook aan door deelname meer te zijn gaan sporten en bewegen, meer plezier te hebben gekregen in sport en bewegen, meer te blijven sporten en bewegen, een betere conditie te hebben gekregen en zich gezonder te zijn gaan voelen. Bij de overige twee sportconcepten (“College Streetball” en “Denksportcentra in Beweging”) wordt dit maar door een klein deel van de deelnemers aangegeven.

Verder lijkt deelname aan de sportconcepten niet te hebben geleid tot gewichtsverlies bij de meeste deelnemers. Het percentage deelnemers dat zegt te zijn afgevallen door deelname varieert namelijk tussen de 8% en 38%. Voor wat betreft het verkrijgen van sociale

contacten zijn er grote verschillen tussen de sportconcepten. Opvallend is hierbij het hoge percentage deelnemers aan het sportconcept “Zaalvoetbalacademie” dat aangeeft meer sociale contacten te hebben gekregen door deelname. Dit wordt namelijk door 70% van de deelnemers aangegeven.

Tabel 4.12: Mening deelnemers over gevolgen van deelname^a

Sportconcept	N	Beter geworden in de sport (%)	Meer gaan sporten en bewegen (%)	Meer plezier gekregen in sporten en bewegen (%)	Blijft meer sporten en bewegen (%)	Afgevallen (%)	Betere conditie gekregen (%)	Meer sociale contacten gekregen (%)	Zich gezonder gaan voelen (%)
Run to The Start als vervolg op Start to Run	92	92	88	84	88	35	91	58	80
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	141	80	68	57	61	21	79	33	67
Wandelfit	87	79	57	68	74	17	66	52	59
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	79	90	57	62	68	9	62	44	54
Zaalvoetbalacademie	70 ^c	96	71	65	79	38	81	70	70
College Streetball	102 ^c	55	24	27	25	17	17	15	24
Denksportcentra in Beweging ^b	25 ^c	84 ^d	38	25	33	8	21	25	21

^a In de tabel wordt steeds het percentage deelnemers weergegeven dat het (absoluut) eens is met de stelling.

^b Let op: Ten tijde van de vervolgmeting zijn de ondervraagde deelnemers pas drie maanden met de bridgecursus bezig en hebben zij pas twee à drie wandeltrainingen gehad.

^c N kan per onderdeel variëren.

^d Beter geworden in bridge.

4.8 Discussie en conclusies monitorstudie

De monitorstudie is bij zeven van de acht sportconcepten uitgevoerd. Omdat er tijdens de monitorstudie geen nieuwe deelnemers zijn gestart met het sportconcept “Join the Table”, kon er bij dit sportconcept geen monitorstudie worden uitgevoerd. De resultaten van de monitorstudie geven inzicht in de kenmerken van de deelnemers aan de sportconcepten en veranderingen in sportgedrag, beweggedrag en lidmaatschap na deelname. Daarnaast geven de resultaten inzicht in de ervaringen met en waardering van de sportconcepten.

Bij drie sportconcepten, namelijk “Run to The Start als voorbereiding op een evenement”, “WandelFit” en “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen” zijn er positieve veranderingen in sport- en beweggedrag waarneembaar. Na deelname is er een significante stijging van het percentage deelnemers dat voldoet aan de sportnormen (de norm van minimaal één keer per maand sporten én de norm van minimaal één keer per week sporten). Dit vertaalt zich tevens in een verhoging van de mate van lichamelijke activiteit in het algemeen. Bij alle drie sportconcepten voldoen na deelname significant meer deelnemers aan de Fitnorm. Bij twee sportconcepten (“Run to The Start als voorbereiding op een evenement” en “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen”) is er bovendien een significante stijging van het aantal deelnemers dat voldoet aan de Combinorm, en dus van het aantal mensen dat voldoende beweegt. Deze sportconcepten lijken dus in belangrijke mate te kunnen bijdragen aan de doelstellingen van de pilotfase die betrekking hebben op het verhogen van de sportparticipatie, de sportfrequentie en het aantal mensen dat voldoet aan de Combinorm. Bij de overige sportconcepten zijn er geen significante veranderingen in sport- en beweggedrag aangetoond. Dit kan deels verklaard worden door de doelgroep die met deze sportconcepten is geworven. Bij de meeste sportconcepten bleek een groot deel van de deelnemers namelijk reeds actief te zijn gemeten volgens de sportnormen en bewegnormen. Een toename in sport- of beweggedrag is lastiger te bewerkstelligen en volgens de normen ook niet zichtbaar. Daarnaast zijn in het algemeen weinig inactieven bereikt met de sportconcepten. Om meer winst te behalen op het gebied van sport- en bewegingsstimulering is het juist van belang deze doelgroep aan te spreken. Bij het sportconcept “Denksportcentra in Beweging” waren de wandelactiviteiten pas net van start gegaan, wat mede zou kunnen verklaren waarom er bij dit sportconcept (nog) geen significante veranderingen in sport- en beweggedrag zijn aangetoond. Ook was de groep die voor dit sportconcept aan de monitorstudie deelnam relatief klein ($n=38$). Wellicht dat onderzoek bij een grotere groep deelnemers wel significant positieve veranderingen in sport- en beweggedrag laat zien. Bij het sportconcept “College Streetball” vond een deel van de activiteiten plaats ter vervanging van de normale gymles. Dit zou voor dit sportconcept kunnen verklaren waarom er geen toename in sport- en beweggedrag is gevonden. Verder is het niet ondenkbaar dat de sportconcepten een afname in sport- en beweggedrag kunnen voorkomen. De sportconcepten zouden dan ingezet kunnen worden in het kader van behoud van huidig sport- en beweggedrag. Overigens was het opmerkelijk dat relatief weinig deelnemers aan de sportconcepten aan de spiernorm voldeden. Het is daarentegen niet vreemd dat er geen significante veranderingen op de spiernorm zijn gevonden, aangezien de sportconcepten niet direct waren gericht op het vergroten van spierkracht.

Bij de vier sportconcepten “Run to The Start als vervolg op Start to Run”, “Run to the Start als voorbereiding op een evenement”, “WandelFit” en “Zaalvoetbalacademie”, is er na deelname een significante toename van het aantal deelnemers dat lid is van een specifieke sportvereniging (atletiekvereniging, wandelvereniging en zaalvoetbalvereniging). Deze sportconcepten lijken dus te kunnen bijdragen aan de doelstelling van de pilotfase die betrekking heeft op het verhogen van het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging. Bij het sportconcept “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen” werd de sport “hardlopen” aangeboden om de betrokkenheid van ouders van nieuwe (jongste) jeugdleden bij de hockeyvereniging te vergroten. Mogelijk is hierdoor de stap naar een gewoon hockeylidmaatschap nog te groot geweest. De betrokkenheid van ouders bij de hockeyvereniging was na deelname overigens wel significant hoger (niet weergegeven in de resultatensectie).¹¹ In die zin lijkt het sportconcept dus wel geslaagd te zijn. Bij het sportconcept “Denksportcentra in Beweging” stromen deelnemers pas na afloop van het project door naar een bridgevereniging. Aangezien de tweejarige projecten pas een aantal maanden liepen is het niet vreemd dat er (nog) geen significante veranderingen in lidmaatschap waarneembaar zijn. Tot slot vonden bij het sportconcept “College Streetball” de activiteiten op de onderwijsinstelling plaats. De zichtbaarheid van de basketbalvereniging was gering, wat één van de verklaringen kan zijn voor het niet doorstromen van deelnemers naar de basketbalvereniging.

Een ander doel van de pilotfase was om de beschikbaarheid van sport en bewegen in de buurt te vergroten. Uit de resultaten van de monitorstudie blijkt dat bij vijf sportconcepten door een meerderheid van de deelnemers werd aangegeven dat het sportconcept ook daadwerkelijk in hun wijk of buurt plaatsvond. Voor deze deelnemers is het sport- en beweegaanbod in hun wijk of buurt vergroot. Daarnaast is deelname makkelijker gemaakt. Bij de overige twee sportconcepten “Zaalvoetbalacademie” en “College Streetball” vonden de sportactiviteiten echter bij een minderheid (respectievelijk 46% en 9%) van de deelnemers in hun wijk of buurt plaats. Voor “College Streetball” is dit niet zo vreemd omdat de activiteiten op de onderwijsinstelling plaatsvonden. De studenten hoeven niet per se in de buurt van hun school te wonen. “In de buurt” kan hier overigens ook anders worden geïnterpreteerd. De Streetball-activiteiten zijn namelijk wel in de directe omgeving van de doelgroep (MBO-school) aangeboden. Bij het sportconcept “Zaalvoetbalacademie” is men erg afhankelijk van de beschikbaarheid van sportzalen, wat kan verklaren waarom het sportaanbod voor een minderheid van de deelnemers in hun wijk of buurt plaatsvond. Niettemin blijft het belangrijk dat mensen de mogelijkheid hebben om te sporten en bewegen in hun buurt. Zeker gezien sportactiviteiten moeten concurreren met andere dagelijkse bezigheden als werk, studie en zorg voor het gezin. Aan de andere kant is het wel weer positief dat men toch deelneemt, ondanks dat het sportaanbod niet direct in de wijk of buurt wordt aangeboden. Dit zou mede kunnen komen door de “kwaliteit” van de sportconcepten. De deelnemers zijn namelijk erg tevreden over de inhoudelijke en organisatorische aspecten van de sportconcepten. Daarnaast zijn de deelnemers erg enthousiast over de sport(activiteit) zelf. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de hoge participatiegraad, het hoge percentage van aanbevelen bij anderen, de gemiddeld hoge rapportcijfers en de intentie van de meeste deelnemers om de

¹¹ Op baseline voelt 72% van de deelnemers zich redelijk tot heel erg betrokken bij de hockeyvereniging van hun kind. Direct na afloop van het hardlooprogramma is dit percentage 82%. De stijging van 10% is significant ($p < 0.05$).

sport(activiteit) te continueren. Alleen bij het sportconcept “College Streetball” zijn de deelnemers wat minder positief als het gaat om de drie laatst genoemde aspecten. Dit zou mogelijk kunnen komen doordat de Streetball-activiteiten onderdeel waren van het verplichte lesaanbod (de gymles) op school.

Tot slot heeft deelname aan de sportconcepten volgens de deelnemers zelf ertoe geleid dat zij beter zijn geworden in de aangeboden sport. Bij vijf sportconcepten geeft een meerderheid van de deelnemers bovendien aan dat deelname hun sport- en beweeggedrag, conditie en gezondheid positief heeft beïnvloed. Deelname heeft volgens de meeste deelnemers niet geleid tot gewichtsverlies. Als het gaat om het verkrijgen van sociale contacten laten de resultaten een wisselend beeld zien. Opvallend is het hoge percentage deelnemers (70%) aan het sportconcept “Zaalvoetbalacademie” dat aangeeft meer sociale contacten te hebben gekregen door deelname. Dit geeft meteen aan dat dit sportconcept mogelijk ook voor andere doeleinden (dan sport- en bewegingsstimulering) ingezet zou kunnen worden.

5 Scores op beoordelingscriteria en uitvoer SWOT-analyse

Op basis van de verzamelde informatie uit de procesevaluatie en monitorstudie zijn de sportconcepten beoordeeld op de vooraf opgestelde beoordelingscriteria (zie tabellen 2.1A en 2.1B). Aan de hand van de scores op deze criteria is per sportconcept een Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats (SWOT) analyse uitgevoerd. In dit hoofdstuk worden de scores op de criteria gepresenteerd. Daarnaast wordt een nadere toelichting op de SWOT analyse gegeven.

5.1 Scores op beoordelingscriteria

De scores op de beoordelingscriteria worden per sportconcept weergegeven in tabellen 5.1A, 5.1B, 5.2A en 5.2B.

Uit de resultaten blijkt dat bijna alle sportconcepten (redelijk) positief scoren op de beoordelingscriteria van de procesevaluatie. Alleen het sportconcept “Join the Table” scoort op een meerderheid van deze criteria “onvoldoende”.

De scores op de beoordelingscriteria van de monitorstudie laten een iets ander beeld zien. De scores variëren als het gaat om veranderingen in sport- en beweeggedrag. Op de overige criteria wordt wel weer overwegend positief gescoord. Bij het sportconcept “Join the Table” is geen monitorstudie uitgevoerd. Daarom scoort dit sportconcept op alle beoordelingscriteria van de monitorstudie “onbekend”.

Tabel 5.1A: Scores op beoordelingscriteria procesevaluatie

Sportconcept	Het bereiken van het beoogde aantal deelnemende locaties/ sportverenigingen	Het bereiken van het beoogde aantal deelnemers	Het bereiken van het beoogde aantal nieuwe leden voor de sportbond/ sportverenigingen	Verloop tijdsplanning	Beschikbaarheid vervolgaanbod	Het bereiken van de vooraf gestelde doelstellingen	Implementatie van het sportconcept binnen sportverenigingen
Run to The Start als vervolg op Start to Run	+	-	?	+	++	+	+
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	++	++	?	+	++	+	+
WandelFit	++	+	?	++	++	+	++
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	-	-	-	+	+	-	+
Zaalvoetbalacademie	++	+	?	+	++	+	++
College Streetball	++	++/ ^a	-	+	-	+	+
Denksportcentra in Beweging	++	+	? ^b	+	? ^b	+	++
Join the Table	-	-	-	-	-	-	-

^a ++ Deelnemers aan Streetball Experiences en clinics onder schooltijd; - Deelnemers aan naschoolse activiteiten op school.

^b Let op: Ten tijde van de procesevaluatie zijn de twejarige projecten pas een aantal maanden bezig. Pas na afloop van het project worden de deelnemers ondergebracht bij een bestaande bridgevereniging of wordt er een nieuwe bridgeclub gestart.

++ Goed; geheel voldaan aan het beoordelingscriterium

+ Voldoende; ten dele voldaan aan het beoordelingscriterium

- Onvoldoende; aan geen enkel subcriterium voldaan

? Onbekend; informatie voor beoordeling niet beschikbaar/beoordelingscriterium niet gemeten

Tabel 5.1B: Scores op beoordelingscriteria procesevaluatie

Sportconcept	Verloop samenwerking met andere partijen	Afweging kosten en inspanningen	Verankering van het sportconcept op de langere termijn	Mogelijkheden voor landelijke/bredere implementatie	Onafhankelijkheid van externe organisatorische support voor landelijke implementatie/het continueren van het sportconcept	Onafhankelijkheid van externe financiële support voor landelijke implementatie/het continueren van het sportconcept
Run to The Start als vervolg op Start to Run	N.v.t.	-	-	+	N.v.t.	N.v.t.
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	++	++	++	++	++	+
Wandelfit	++	++	++	++	++	+
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	++	++	++	++	++	++
Zaalvoetbalacademie	N.v.t.	++	++	+	++	+
College Streetball	++	++	++	++	++	-
Denksportcentra in Beweging	++	++	++	++	++	-
Join the Table	+	-	++	+	+	-

++ Goed; geheel voldaan aan het beoordelingscriterium

+ Voldoende; ten dele voldaan aan het beoordelingscriterium

- Onvoldoende; aan geen enkel subcriterium voldaan

N.v.t. Niet van toepassing

? Onbekend; informatie voor beoordeling niet beschikbaar/beoordelingscriterium niet gemeten

Tabel 5.2A: Scores op beoordelingscriteria monitorstudie

Sportconcept	Verandering in sportparticipatie (norm 12 keer per jaar sporten)	Verandering in sportfrequentie (norm 40 keer per jaar sporten)	Verandering in lichaamsbeweging	Verandering in lidmaatschap van een sportvereniging	Verandering in sportconcept door deelnemers
Run to The Start als vervolg op Start to Run	-	-	-	-	++
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	++	++	++	++	++
WandelFit	++	++	++	++	++
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	++	++	++	++	++
Zaalvoetbalacademie	-	-	-	-	++
College Streetball ^a	-	-	-	-	+
Denksportcentra in Beweging ^b	-	-	-	-	++
Join the Table ^c	?	?	?	?	?

^a Let op: De resultaten zijn gebaseerd op deelnemers van één MBO-school.

^b Let op: De resultaten zijn gebaseerd op deelnemers van één locatie. Ten tijde van de vervolgmeting zijn de ondervraagde deelnemers pas drie maanden met de bridgescursus bezig en hebben zij pas twee à drie wandeltrainingen gehad.

^c Bij dit sportconcept is geen monitorstudie uitgevoerd.

++ Goed; geheel voldaan aan het beoordelingscriterium

+ Voldoende; ten dele voldaan aan het beoordelingscriterium

- Onvoldoende; aan geen enkel subcriterium voldaan

? Onbekend; informatie voor beoordeling niet beschikbaar/beoordelingscriterium niet gemeten

Tabel 5.2B: Scores op beoordelingscriteria monitorstudie

Sportconcept	Waardering van trainer/begeleiding door deelnemers	Participatiegraad deelnemers	Intentie om de sport(activiteit) te continueren	Het bereiken van de beoogde doelgroep	Nabijheid van sportaanbod
Run to The Start als vervolg op Start to Run	++	++	++	++	+
Run to The Start als voorbereiding op een evenement	++	++	++	++	+
Wandelfit	++	+	++	++	+
Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	++	++	++	++	+
Zaalvoetbalacademie	++	++	++	+	-
College Streetball ^a	++	++	-	++	-
Denksportcentra in Beweging ^b	++	++	++	++	++
Join the Table ^c	?	?	?	?	?

^a Let op: De resultaten zijn gebaseerd op deelnemers van één MBO-school.

^b Let op: De resultaten zijn gebaseerd op deelnemers van één locatie. Ten tijde van de vervolgmeting zijn de ondervraagde deelnemers pas drie maanden met de bridgecursus bezig en hebben zij pas twee à drie wandeltrainingen gehad.

^c Bij dit sportconcept is geen monitorstudie uitgevoerd.

++ Goed; geheel voldaan aan het beoordelingscriterium
 + Voldoende; ten dele voldaan aan het beoordelingscriterium
 - Onvoldoende; aan geen enkel subcriterium voldaan
 ? Onbekend; informatie voor beoordeling niet beschikbaar/beoordelingscriterium niet gemeten

5.2 Uitvoer SWOT analyse

Om een goed beeld te krijgen van de sterke en zwakke punten van de sportconcepten en de facetten waarop verdere verbetering (en eventueel ondersteuning) nodig is, is op basis van de scores van de sportconcepten op de beoordelingscriteria per sportconcept een SWOT analyse uitgevoerd. De SWOT analyse bestond uit 1) een analyse van sterktes en zwaktes en 2) een analyse van eventuele mogelijkheden en bedreigingen. Bij de analyse van sterktes en zwaktes is gekeken naar de volgende beoordelingscriteria: Het bereiken van het beoogde aantal deelnemende locaties/sportverenigingen, het bereiken van het beoogde aantal deelnemers, verloop tijdsplanning, het bereiken van de vooraf gestelde doelstellingen, afweging kosten en inspanningen, onafhankelijkheid van externe organisatorische support voor landelijke implementatie/het continueren van het sportconcept, onafhankelijkheid van externe financiële support voor landelijke implementatie/het continueren van het sportconcept, verandering in sportparticipatie, verandering in sportfrequentie, verandering in lichaamsbeweging, waardering van sportconcept door deelnemers, waardering van trainer/begeleiding door deelnemers, participatiegraad deelnemers en het bereiken van de beoogde doelgroep. Bij de analyse van mogelijkheden en bedreigingen is gekeken naar de criteria: Het bereiken van het beoogde aantal nieuwe leden voor de sportbond/sportverenigingen, beschikbaarheid vervolgaanbod, implementatie van het sportconcept binnen sportverenigingen, verloop samenwerking met andere partijen, verankering van het sportconcept op de langere termijn, mogelijkheden voor landelijke/bredere implementatie, verandering in lidmaatschap van een specifieke sportvereniging, intentie om de sport(activiteit) te continueren en nabijheid van het sportaanbod. De resultaten van de SWOT analyse zijn samengevat in een overzicht zoals hieronder weergegeven voor het sportconcept “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen”. De SWOT samenvattingen van de (overige) sportconcepten zijn te vinden in bijlage 5.

SWOT analyse “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen”:

<i>Sterktes</i>	<i>Zwaktes</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kosten en inspanningen wegen op tegen resultaten. ▪ Wordt volledig vanuit bond georganiseerd, geen externe support nodig. ▪ Onafhankelijk van externe financiële support. ▪ Positieve veranderingen in sport- en beweeggedrag na deelname. ▪ Deelnemers zijn erg positief over het sportconcept. ▪ Deelnemers zijn tevreden over de begeleiding. ▪ Hoge participatiegraad deelnemers. ▪ Doelgroep bereikt onder deelnemers. ▪ Deelnemers zijn meer betrokken bij de hockeyvereniging na deelname. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relatief weinig deelnemende hockeyverenigingen (ten opzichte van doelstelling). ▪ Relatief laag aantal deelnemers (ten opzichte van doelstelling). ▪ Doelstellingen zijn niet bereikt.
<i>Bedreigingen</i>	<i>Mogelijkheden</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deelnemers worden niet lid van de hockeyvereniging. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Positief verloop samenwerking met betrokken partijen. ▪ Opgenomen in meerjarig beleid bond en mogelijkheden tot structurele samenwerking met partijen. ▪ Draagvlak en goede infrastructuur voor landelijke/bredere implementatie. ▪ Deelnemers willen het hardlopen continueren.

6 Algemene samenvatting en discussie

Met het programma Sport en Bewegen in de Buurt 2012-2016 investeert het huidige kabinet in meer mogelijkheden om te sporten en bewegen in de buurt. Hierdoor worden meer mensen in staat gesteld te kiezen voor sporten en bewegen en een gezonde en actieve leefstijl (24-26). Sportbonden, en in het verlengde daarvan, sportverenigingen, kunnen een belangrijke rol vervullen om sporten en bewegen toegankelijker te maken voor iedereen.

Binnen Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012 hebben zeven sportbonden van het ministerie van VWS financiering gekregen om laagdrempelige sportconcepten te ontwikkelen, met als doel doorstroom en verdere uitrol binnen het brede Sport en Bewegen in de Buurt programma. In totaal zijn acht sportconcepten ontwikkeld specifiek gericht op doelgroepen die nu nog onvoldoende worden bereikt door sport, namelijk: Schoolgaande jeugd in het voortgezet onderwijs en MBO, ouders van jonge kinderen en 45-plussers (17;41). Deze sportconcepten zijn uitgetest en doorontwikkeld in een pilotfase, welke liep van september 2011 tot en met december 2012. De pilotfase moest leiden tot een zelfstandige (zowel organisatorisch als financieel) voortzetting van de sportconcepten en opname van de sportconcepten binnen het reguliere aanbod van de sportbond (en sportverenigingen). Voor een verdere uitrol binnen het brede Sport en Bewegen in de Buurt programma was het daarnaast van belang de sportconcepten op de Menukaart Sportimpuls te krijgen. Lokale sport- en beweegaanbieders kunnen dan via de Sportimpuls een subsidie voor uitvoer van de sportconcepten aanvragen. In de huidige studie is de pilotfase geëvalueerd. De hoofdvraag in dit onderzoek was: *“Hoe zijn de sportconcepten Sport en Bewegen in de Buurt verlopen en wat zijn hun sterke en zwakke kanten?”* Specifiek werd hierbij gekeken naar de bijdrage van de sportconcepten aan de algemene doelstellingen van de pilotfase, namelijk (41):

- Het vergroten van de beschikbaarheid van sport en bewegen in de buurt.
- Het verhogen van de sportparticipatie (RSO norm: minimaal 12 keer per jaar sporten, oftewel minimaal één keer per maand sporten).
- Het verhogen van de sportfrequentie (norm frequente sportdeelname: minimaal 40 keer per jaar sporten, oftewel minimaal één keer per week sporten).
- Het verhogen van het aantal mensen dat voldoet aan de Combinorm (activering) en blijft voldoen aan de Combinorm (voorkomen van de-activering).
- Het verhogen van het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging.

Hiervoor is bij alle sportconcepten een procesevaluatie uitgevoerd op het niveau van de sportbonden en een (tussentijdse) procesevaluatie op het niveau van de sportverenigingen. Bij zeven van de acht sportconcepten heeft tevens een monitorstudie op het niveau van de deelnemers plaatsgevonden. Omdat er tijdens de monitorstudie geen nieuwe deelnemers zijn gestart met het sportconcept “Join the Table”, kon er bij dit sportconcept geen monitorstudie worden uitgevoerd. Over dit sportconcept kan dan ook niks worden gezegd over (mogelijke) veranderingen in sport- en beweeggedrag en ervaringen van deelnemers. Op basis van de verzamelde informatie uit de procesevaluatie en monitorstudie zijn de sportconcepten beoordeeld op vooraf opgestelde beoordelingscriteria (zie tabellen 2.1A en 2.1B). Om een goed beeld te krijgen van de sterke en zwakke punten van de sportcon-

cepten en de facetten waarop verdere verbetering (en eventueel ondersteuning) nodig is, is per sportconcept een Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats (SWOT) analyse uitgevoerd. De SWOT analyse is gebaseerd op de scores op de beoordelingscriteria en bestond uit 1) een analyse van sterktes en zwaktes en 2) een analyse van mogelijkheden en bedreigingen (zie hoofdstuk 5 en bijlage 5). De resultaten zullen hieronder aan de hand van de algemene doelstellingen van de pilotfase besproken worden.

Het vergroten van de beschikbaarheid van sport en bewegen in de buurt

Alle sportconcepten zijn op wijk-/buurniveau uitgevoerd en in alle gevallen waren sportverenigingen in de uitvoering betrokken. In die zin hebben de sportconcepten bijgedragen aan het vergroten van het sport- en beweegaanbod in de wijk/buurt. Vanuit de deelnemers gezien lijkt dit ook bij vijf sportconcepten het geval te zijn. Bij deze sportconcepten werd namelijk door een meerderheid van de deelnemers aangegeven dat het sportconcept bij hun in de wijk of buurt plaatsvond. Voor deze deelnemers is deelname gemakkelijker gemaakt. Bij de overige twee sportconcepten “Zaalvoetbal-academie” en “College Streetball” vonden de sportactiviteiten echter bij een minderheid (respectievelijk 46% en 9%) van de deelnemers in hun wijk of buurt plaats. Voor “College Streetball” is dit niet zo vreemd omdat de activiteiten op de onderwijsinstelling plaatsvonden. De studenten hoeven niet per se in de buurt van hun school te wonen. “In de buurt” kan hier overigens ook anders worden geïnterpreteerd. De Streetball-activiteiten zijn namelijk wel in de directe omgeving van de doelgroep (MBO-school) aangeboden. Bij het sportconcept “Zaalvoetbalacademie” is men erg afhankelijk van de beschikbaarheid van sportzalen, wat kan verklaren waarom het sportaanbod voor een minderheid van de deelnemers in hun wijk of buurt plaatsvond. Niettemin blijft het belangrijk dat mensen de mogelijkheid hebben om te sporten en bewegen in hun buurt. Zeker gezien sportactiviteiten moeten concurreren met andere dagelijkse bezigheden als werk, studie en zorg voor het gezin. Een lange(re) reistijd naar een sportaccommodatie kan dan net de druppel zijn om toch niet deel te nemen. Het zou daarom goed zijn als de sportconcepten nog meer verspreid op lokaal niveau worden aangeboden. Aan de andere kant is het wel weer positief dat sommige mensen toch hebben deelgenomen, ondanks dat het sportaanbod niet direct in hun wijk of buurt plaatsvond.

Het verhogen van de sportparticipatie, de sportfrequentie en het aantal mensen dat voldoet aan de Combinorm

Bij drie sportconcepten, namelijk “Run to The Start als voorbereiding op een evenement”, “WandelFit” en “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen”, zijn er positieve veranderingen in sport- en beweeggedrag waarneembaar. Na deelname is er een significante stijging van het percentage deelnemers dat voldoet aan de sportnormen (de norm van minimaal één keer per maand sporten én de norm van minimaal één keer per week sporten). Dit vertaalt zich tevens in een verhoging van de mate van lichamelijke activiteit in het algemeen. Bij alle drie sportconcepten voldoen na deelname significant meer deelnemers aan de Fitnorm. Bij twee sportconcepten (“Run to The Start als voorbereiding op een evenement” en “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen”) is er bovendien een significante stijging van het aantal deelnemers dat voldoet aan de Combinorm, en dus van het aantal mensen dat voldoende beweegt. Deze sportconcepten lijken dus in belangrijke mate te kunnen bijdragen aan het verhogen van de sportparticipatie, de sportfrequentie en het aantal mensen dat voldoet aan de Combinorm.

Bij de overige sportconcepten zijn er geen significante veranderingen in sport- en beweeggedrag aangetoond. Dit kan deels verklaard worden door de doelgroep die met deze sportconcepten is geworven. Bij de meeste sportconcepten bleek een groot deel van de deelnemers namelijk reeds actief te zijn gemeten volgens de sportnormen en beweegnormen. Het percentage volwassen deelnemers dat bijvoorbeeld bij aanvang aan de sportnorm van 12 keer per jaar sporten voldeed varieerde tussen de 67% en 91%. Voor de sportnorm van 40 keer per jaar sporten lag dit percentage bij vier van de vijf sportconcepten voor volwassenen tussen de 62% en 81%. De landelijke gemiddeldes zijn respectievelijk 64% en 53% (19), wat betekent dat de volwassen deelnemers aan de sportconcepten relatief meer sportten dan de gemiddelde Nederlander. Het percentage volwassen deelnemers dat voldeed aan de Combinorm (tussen de 57% en 75%) kwam overigens wel redelijk overeen met het landelijk gemiddelde (66%) (18) en was bij vier sportconcepten zelfs wat lager. Niettemin is een stijging in sport- en beweeggedrag bij reeds sportieve en actieve deelnemers lastiger te bewerkstelligen. Daarnaast is een verdere toename in sport- en beweeggedrag niet waarneembaar volgens de sport- en beweegnormen. Verder zijn in het algemeen weinig inactieven bereikt met de sportconcepten. Het percentage inactieven varieerde tussen de 0% en 6%, waarbij bij vijf sportconcepten geen of maar 1% inactieven zijn bereikt. Het landelijk gemiddelde ligt op 5% en 12% voor respectievelijk volwassenen en jeugdigen (18). Tot slot kunnen andere factoren een rol hebben gespeeld bij het niet vinden van (significant) positieve veranderingen in het sport- en beweeggedrag. Zo waren bij het sportconcept “Denksportcentra in Beweging” de wandelactiviteiten pas net van start gegaan en vonden bij het sportconcept “College Streetball” een deel van de activiteiten plaats ter vervanging van de normale gymles. Bij het sportconcept “Denksportcentra in Beweging” was bovendien het aantal deelnemers aan de monitorstudie relatief laag (n=38). Wellicht dat onderzoek bij een grotere groep deelnemers wel significant positieve veranderingen in sport- en beweeggedrag laat zien. Overigens is het niet ondenkbaar dat de sportconcepten een afname in sport- en beweeggedrag bij reeds sportieve en actieve mensen kunnen voorkomen. De sportconcepten zouden dan ingezet kunnen worden in het kader van behoud van huidig sport- en beweeggedrag, oftewel het voorkomen van de-activering. Het was trouwens opmerkelijk dat relatief weinig deelnemers aan de sportconcepten aan de spiernorm voldeden. Het is daarentegen niet vreemd dat er geen significante veranderingen op de spiernorm zijn gevonden, aangezien de sportconcepten niet direct waren gericht op het vergroten van spierkracht. Er zijn helaas nog geen cijfers op bevolkingsniveau beschikbaar, waarmee de cijfers uit het huidige onderzoek vergeleken kunnen worden.

Het verhogen van het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging

De sportbonden zelf hadden (nog) geen goed zicht op de doorstroom van deelnemers naar sportverenigingen, mede omdat trajecten nog niet waren afgerond, er niet naar de doorstroom was gevraagd, verenigingen het lastig vonden dergelijke cijfers bij te houden en/of er geen geschikte bindingsvorm aanwezig was. Voor de sportconcepten “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen”, “College Streetball” en “Join the Table” werd door de sportbond wel aangegeven dat het sportconcept waarschijnlijk geen of maar enkele nieuwe leden voor de sportverenigingen heeft opgeleverd. De resultaten van de monitorstudie geven meer inzicht in de doorstroom. Uit deze resultaten blijkt dat er bij de sportconcepten “Run to The Start als vervolg op Start to Run”, “Run to the Start als voorbereiding op een evenement”, “WandelFit” en “Zaalvoetbalacademie”, na deelname

een significante toename is van het aantal deelnemers dat lid is van een specifieke sportvereniging (atletiekvereniging, wandelvereniging en zaalvoetbalvereniging). Deze sportconcepten lijken dus te kunnen bijdragen aan het verhogen van het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging. De resultaten van de monitorstudie ondersteunen tevens het idee van de sportbonden dat de sportconcepten “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen” en “College Streetball” geen nieuwe leden voor de verenigingen hebben opgeleverd. Bij het sportconcept “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen” werd de sport “hardlopen” aangeboden om de betrokkenheid van ouders van nieuwe (jongste) jeugdleden bij de hockeyvereniging te vergroten. Mogelijk is hierdoor de stap naar een gewoon hockeylidmaatschap nog te groot geweest. De betrokkenheid van ouders bij de hockeyvereniging was na deelname overigens wel significant hoger (niet weergegeven in de resultatensectie).¹² In die zin lijkt het sportconcept dus wel geslaagd te zijn. Bij het sportconcept “College Streetball” vonden de activiteiten op de onderwijsinstelling plaats. De zichtbaarheid van de basketbalvereniging was hierbij gering, wat één van de verklaringen kan zijn voor het niet doorstromen van deelnemers naar de basketbalvereniging. Bij het sportconcept “Denksportcentra in Beweging” werden (na drie maanden) ook geen significante veranderingen in lidmaatschap gevonden. Bij dit project stromen de deelnemers echter pas na twee jaar door naar een bridgevereniging.

Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012: wel of geen succes?

In principe kunnen alle acht sportconcepten ingezet worden om op wijk- of buurtniveau het sport- en beweegaanbod te vergroten. Als het gaat om sport- en bewegingsstimulering en het werven van nieuwe leden voor sportverenigingen lijkt maar een deel van de sportconcepten hieraan te kunnen bijdragen. De vraag is nu of en in welke mate de pilotfase een succes genoemd kan worden. Hieronder volgt een aantal argumenten waarom het wel of niet een succes genoemd kan worden.

Succesvolle resultaten/ervaringen uit de pilotfase:

Er is veel geleerd

De sportbonden hebben veel geleerd van de pilotfase. Zij hebben kunnen uittesten wat wel en wat niet werkt bij hun sportconcepten. Van deze ervaringen kan binnen de sportbonden zelf, maar ook daarbuiten gebruik worden gemaakt. Zo is er nu goed inzicht in factoren die het implementatieproces (op lokaal niveau) bevorderen dan wel belemmeren. De factoren die de sportbonden en lokale uitvoerders noemden komen grotendeels overeen. Dit laat wel zien dat de sportbonden (nu) een redelijk goed zicht hebben op deze factoren. Het verdient aanbeveling deze factoren mee te nemen bij de (door)ontwikkeling en implementatie van de huidige en toekomstige sportconcepten. De factoren zijn reeds op een bijeenkomst voor de deelnemende bonden gepresenteerd. Een goede vervolgstap zou zijn om deze kennis verder te verspreiden, zodat andere sportbonden de opgedane ervaringen kunnen gebruiken bij het ontwikkelen en implementeren van hun sportconcepten.

¹² Op baseline voelt 72% van de deelnemers zich redelijk tot heel erg betrokken bij de hockeyvereniging van hun kind. Direct na afloop van het hardloopp programma is dit percentage 82%. De stijging van 10% is significant ($p < 0.05$).

Een bredere basis voor de toekomst

Tijdens de pilotfase hebben alle sportbonden hun sportconcepten doorontwikkeld en verrijkt, al dan niet binnen het traject Effectief Actief van NISB. Met het maken van een goede beschrijving of theoretische onderbouwing, het ontwikkelen van een handleiding en andere ondersteunende materialen en het uitvoeren van (extra) onderzoek, is een bredere basis gelegd voor een verdere implementatie binnen het programma Sport en Bewegen in de Buurt.

Intensieve samenwerking met andere partijen

Voor de uitvoer van de sportconcepten is door de sportbonden en lokale uitvoerders met verschillende partijen intensief samengewerkt. Belangrijke samenwerkingspartners op bondsniveau waren bijvoorbeeld andere sportbonden, MBO-scholen, gemeenten en de organisator van een hardloopevenement. Voorbeelden van samenwerkingspartners op lokaal niveau zijn: Hardloopspecialisten, lokale organisaties hardloopevenementen, gemeenten, sportraden, andere sportverenigingen en lokale sportservicebureaus. In de meeste gevallen is de samenwerking goed verlopen, ook tussen de sportbonden en sportverenigingen onderling. Er zijn netwerken op bondsniveau en lokaal niveau ontstaan, die in de toekomst voortgezet kunnen worden. De meeste sportbonden geven aan plannen te hebben of mogelijkheden te zien om in het kader van hun sportconcept met andere partijen te gaan of blijven samenwerken.

Kwaliteit sportconcepten

De kwaliteit van de sportconcepten is erg hoog. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de grote tevredenheid van de deelnemers met de inhoudelijke en organisatorische aspecten van de sportconcepten. Daarnaast zijn de deelnemers erg enthousiast over de sport(activiteit) zelf. Dit is te zien aan de hoge participatiegraad van de deelnemers, het hoge percentage van aanbevelen bij anderen, de gemiddeld hoge rapportcijfers en de intentie van de meeste deelnemers om de sport(activiteit) te continueren. Alleen bij het sportconcept "College Streetball" waren de deelnemers wat minder positief als het gaat om de drie laatst genoemde aspecten. Dit zou mogelijk kunnen komen doordat de Streetball-activiteiten onderdeel waren van het verplichte lesaanbod (de gymles) op school.

Deelnemers ervaren positieve gevolgen van deelname

Volgens de deelnemers zelf heeft deelname aan de sportconcepten tot verschillende positieve gevolgen geleid. Zo zijn deelnemers beter geworden in de aangeboden sport. Bij vijf sportconcepten geeft een meerderheid van de deelnemers bovendien aan dat deelname hun sport- en beweggedrag, conditie en gezondheid positief heeft beïnvloed. Een opvallende bevinding is het hoge percentage deelnemers (70%) aan het sportconcept "Zaalvoetbalacademie" dat aangeeft meer sociale contacten te hebben gekregen door deelname.

Continuering van sportconcepten

Zeven van de acht sportconcepten worden na de pilotfase op de één of andere manier gecontinueerd. Deze sportconcepten zijn allemaal opgenomen in het meerjarig beleid van de sportbond. Bovendien staan ze op de Menukaart Sportimpuls, wat lokale uitvoerders de mogelijkheid biedt om een subsidie voor de sportconcepten aan te vragen. Dit zal bredere implementatie stimuleren. Alleen het sportconcept "Run to the Start als vervolg

op Start to Run” zal niet meer voortgezet worden, omdat dit sportconcept teveel lokaal maatwerk vraagt. Centrale aansturing vanuit de sportbond is hierdoor erg lastig en kost veel tijd. De Atletiekunie is bezig om op basis van de ervaringen van de pilotfase een handleiding “succesvolle vervolgtrajecten” te maken. Deze handleiding zal zij onder alle atletiekverenigingen verspreiden om hen te inspireren zelf met een vervolgtraject na “Start to Run” aan de slag te gaan.

Evalueren

De sportconcepten zijn (tussentijds) geëvalueerd. Deelname aan het onderzoek was onderdeel van de verplichtingen van de sportbond in het kader van de subsidieverstrekking. Het is positief dat deze tendens van evalueren na het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB), setting sport, is voortgezet. In het kader van het NASB, setting sport, zijn veertien laagdrempelige sportconcepten gericht op de minder actieve Nederlander in een periode van drie jaar (2008-2011) landelijk geïmplementeerd. De projecten zijn geëvalueerd middels een proces- en effectevaluatie (38). Buiten het NASB, setting sport, om is er weinig onderzoek gedaan naar programma's en activiteiten uitgevoerd in de sport setting, zeker als het gaat om het meten van veranderingen in sport- en beweeggedrag (27;47;48). De tussentijdse procesevaluatie op het niveau van de sportverenigingen bood de sportbonden handvatten op basis waarvan zij hun sportconcepten (al gedurende pilotfase) konden bijstellen. De resultaten van de monitorstudie geven de sportbonden bovendien inzicht in de kenmerken van de deelnemers en veranderingen in sportgedrag, beweeggedrag en lidmaatschap na deelname. Doordat de sportbonden zelf vragen mochten toevoegen aan de monitorstudie, hebben zij voor hen direct bruikbare en relevante informatie ontvangen. De sportbonden kunnen de resultaten gebruiken om hun sportconcepten verder te onderbouwen en verbeteren. Zeker de SWOT analyse kan aan het laatst genoemde punt bijdragen. Hiermee zijn namelijk de sterke en zwakke punten en mogelijkheden en bedreigingen per sportconcept in kaart gebracht. Met de sportbonden is inmiddels afgesproken dat er na de pilotfase een vervolgbijeenkomst wordt georganiseerd, waar de SWOT resultaten zullen worden vertaald naar praktisch te nemen stappen.

Tegenvallende resultaten en leerpunten:

Niet alle sportconcepten lijken bij te dragen aan sport- en bewegingsstimulering en ledenverwerving

Op basis van de resultaten van de monitorstudie lijken maar drie van de zeven onderzochte sportconcepten te kunnen bijdragen aan sport- en bewegingsstimulering. Dit kan deels verklaard worden door de relatief sportieve en actieve deelnemers aan de sportconcepten. Met de sportconcepten zijn weinig of soms zelfs helemaal geen inactieven aangetrokken. Voor een deel is dit wel begrijpelijk omdat juist actieve mensen gemotiveerd zullen zijn om aan de sportactiviteiten deel te nemen. De resultaten zijn vergelijkbaar met de uitkomsten van het onderzoek naar de implementatiefase van het NASB, setting sport, waarin slechts drie van de negen onderzochte sportprojecten (in een gecontroleerd design) positieve effecten op het beweeggedrag van de deelnemers hadden. Ook hier bleken de meeste deelnemers al redelijk actief te zijn voorafgaand aan deelname (38). In het algemeen lijkt het dus lastig te zijn om met sportactiviteiten (veel) inactieven te bereiken. In het kader van sport- en bewegingsstimulering is het juist belangrijk deze doelgroep aan te spreken. Op dit punt valt dus nog winst te behalen. De sportbonden zelf

zouden hierin concrete stappen kunnen nemen. Zo werd niet altijd specifiek gericht op de doelgroep inactieven. Dit is bijvoorbeeld terug te zien aan de beoogde doelgroepen. Bij slechts twee sportconcepten waren inactieven (en/of semi-actieven) in de doelgroepomschrijving opgenomen. Ook bij het kiezen van locaties is niet altijd specifiek gekeken naar plekken waar de doelgroep inactieven zich bevindt. Een goede spreiding van locaties door Nederland was voor veel sportbonden namelijk het uitgangspunt bij de keuze van locaties. Mede hierdoor is het lastig vast te stellen of inactieven de sportactiviteiten onaantrekkelijk vonden of dat zij niet meededen omdat de activiteiten gewoonweg niet aan hen zijn aangeboden. Behalve dat de sportbonden met hun sportconcepten zich specifiek op inactieven zouden moeten richten, is het belangrijk dat er goed nagedacht wordt over hoe deze doelgroep lokaal geworven kan worden. Mogelijk zou (meer) samenwerking met de zorg (bijvoorbeeld huisartsen, fysiotherapeuten) of andere organisaties (bijvoorbeeld ouderenorganisaties) die in contact staan met deze doelgroep uitkomst kunnen bieden. Overigens bestaan de drie sportconcepten die een significante toename in sport- en beweeggedrag lieten zien na deelname, namelijk “Run to The Start als voorbereiding op een evenement”, “WandelFit” en “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen”, allen uit een programma van een aantal weken, waarbij het beweegniveau van de deelnemers stapsgewijs wordt opgebouwd. Daarnaast worden er sporten aangeboden (hardlopen en wandelen) waarvoor relatief weinig nodig is en die bijna overal en op elk moment van de dag beoefend kunnen worden. De NASB sportprojecten die effectief waren in het verhogen van het beweeggedrag hadden soortgelijke kenmerken (38). Dit lijken dus eigenschappen van een sportconcept te zijn die verbetering van sport- en beweeggedrag faciliteren. Sportbonden zouden dit mee kunnen nemen bij het (door)ontwikkelen van hun sportconcepten. Verder, zoals reeds opgemerkt, is het niet ondenkbaar dat deelname aan de sportconcepten een afname in sport- en beweeggedrag bij reeds sportieve en actieve mensen kan voorkomen. De sportconcepten zouden dan ingezet kunnen worden in het kader van behoud van huidig sport- en beweeggedrag. Voor wat betreft ledenwerving lijken vier sportconcepten hieraan te kunnen bijdragen. In het kader van het NASB, setting sport, hadden alle veertien sportprojecten nieuwe leden opgeleverd voor de sportbond en sportverenigingen. De mate van doorstroom verschilde echter wel per sportproject (38). Een opvallende bevinding is dat bij de vier sportconcepten, waar na deelname een significante toename in specifieke lidmaatschappen is te zien, op alle deelnemende locaties vervolgvacatures bij de vereniging zijn aangeboden. Dit in tegenstelling tot de sportconcepten die geen of maar enkele nieuwe leden voor de verenigingen hebben opgeleverd. Juist bij deze sportconcepten waren er helemaal geen vervolgvacatures of zijn ze niet op alle locaties aangeboden. Het lijkt dus dat, wanneer er een vervolgtraject wordt aangeboden, (meer) deelnemers “gebonden” worden. Daarnaast kan op het gebied van ledenwerving in het algemeen nog winst behaald worden. Zo bleken de deelnemers aan de sportconcepten over het algemeen al wat vaker lid te zijn van een sportvereniging dan de gemiddelde Nederlander. Bij de sportconcepten voor volwassenen varieerde bijvoorbeeld het percentage deelnemers dat bij aanvang van het sportconcept lid was van een sportvereniging tussen de 31% en 51%. Het landelijk gemiddelde ligt op 29% (19). Net als op het gebied van sport- en bewegingsstimulering is het belangrijk juist die mensen te benaderen/werven die nog niet (zo) actief zijn en nog geen lid zijn van een sportvereniging. Tot slot dient opgemerkt te worden dat sommige sportconcepten mogelijk ook voor andere doeleinden dan sport- en bewegingsstimulering of ledenwerving zouden kunnen worden ingezet. Zo lijkt bijvoorbeeld het sportconcept

“Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen” geschikt te zijn om de betrokkenheid van ouders van (jongste) jeugdleden bij de hockeyvereniging te vergroten. Een ander voorbeeld is het sportconcept “Zaalvoetbalacademie”. Bij dit sportconcept bestond 37% van de deelnemers uit allochtone jongeren. Gezien het hoge percentage deelnemers dat aangaf meer sociale contacten te hebben gekregen door deelname, zou dit sportconcept mogelijk ingezet kunnen worden om sociale netwerken van allochtone jongeren te verbeteren.

Het maar gedeeltelijk behalen van sportconcept-specifieke doelstellingen

Naast de algemene doelstellingen van de pilotfase waren voor elk sportconcept afzonderlijke doelstellingen geformuleerd, bijvoorbeeld over het beoogde aantal deelnemende locaties, deelnemers en leden, de te bereiken doelgroep, het aantal te activeren deelnemers en de te ontwikkelen producten. Uit de resultaten blijkt dat geen enkele sportbond met het sportconcept alle doelstellingen volledig wist te bereiken. Voor zes sportconcepten is het merendeel van de doelstellingen gedeeltelijk of volledig bereikt. Bij twee sportconcepten (“Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen” en “Join the Table”) zijn de meeste doelstellingen niet behaald. Dit lijken in eerste instantie tegenvallende resultaten te zijn. Het is echter de vraag in hoeverre sommige doelstellingen realistisch en haalbaar waren. De doelstellingen van de verschillende sportconcepten bleken erg divers te zijn in aantal, inhoud en ambitie. Hierdoor kon het voorkomen dat een sportbond veel had bereikt met een sportconcept (en ook meer (of evenveel) dan andere sportbonden met hun sportconcepten), maar dat de doelstellingen niet behaald zijn, omdat deze te ambitieus waren opgesteld. Een goed voorbeeld hiervan is het sportconcept “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen”. Uit de procesevaluatie kwam “te ambitieuze doelstellingen” ook als een belangrijke reden naar voren voor het niet of maar ten dele behalen van sommige doelstellingen. Aangezien mede op basis van de opgestelde doelstellingen is bekeken of een sportconcept binnen de pilotfase gesubsidieerd zou worden is het begrijpelijk dat doelstellingen ambitieus zijn, maar uiteindelijk is het zeker zo belangrijk dat ze reëel zijn. De belangrijkste reden waarom veel doelstellingen maar gedeeltelijk zijn behaald is echter dat deze doelstellingen zogenaamde “samengestelde” doelstellingen waren en uit meerdere subdoelen bestonden. Verder was het opvallend dat de sportbonden voornamelijk procesmatige doelstellingen hadden opgesteld. Bij geen enkel sportconcept waren namelijk cijfermatige doelstellingen opgesteld met betrekking tot het verhogen van het sportgedrag. Bij de helft van de sportconcepten waren ook geen cijfermatige doelstellingen opgesteld met betrekking tot bewegingsstimulering (of het voorkomen van de-activering). Voor de sportbonden is het waarschijnlijk lastig in te schatten in hoeverre een sportconcept bijdraagt (of kan bijdragen) aan sport- en bewegingsstimulering. Dit blijkt ook wel uit de behaalde resultaten, aangezien bijna alle doelstellingen met betrekking tot bewegingsstimulering (of het voorkomen van de-activering) niet zijn gehaald. In het algemeen blijkt het dus voor sportbonden lastig te zijn om (te behalen) aantallen in te schatten. Dit komt overeen met de resultaten uit het onderzoek naar de implementatiefase van het NASB, setting sport. Ook hier was slechts een deel (42%) van de doelstellingen van individuele projecten volledig gehaald (38). Voor toekomstige sportconcepten is het daarom aan te bevelen een beperkt aantal eenvoudig geformuleerde, realistische en (natuurlijk) meetbare doelstellingen op te stellen. Daarnaast is het belangrijk dat NOC*NSF (of een andere coördinerende partij) meer sturing geeft in het aantal, de aard en de haalbaarheid van de

doelstellingen. De resultaten van dit onderzoek en het onderzoek naar de implementatiefase van het NASB, setting sport, kunnen sportbonden en coördinerende partijen daarin ondersteunen.

Doorstroom niet goed zichtbaar

De sportbonden hebben zelf geen goed zicht op de doorstroom van deelnemers naar de sportverenigingen. Het is erg belangrijk dat de sportbonden de doorstroom van deelnemers beter in kaart hebben om zodoende de opbrengst van hun sportconcepten (in aantal nieuwe leden) te kunnen meten. Zij zouden bijvoorbeeld verenigingen kunnen verplichten dit nauwkeurig bij te houden en door te geven. Daarnaast zouden nieuwe lidmaatschapsvormen geïntroduceerd kunnen worden, waardoor de doorgestroomde deelnemers zichtbaar worden.

Werving van verenigingen

Het werven van verenigingen voor de uitvoer van de sportconcepten verliep relatief lastig. Zo zijn voor vijf sportconcepten veel meer verenigingen benaderd dan uiteindelijk hebben deelgenomen (bij vier sportconcepten lag het deelnamepercentage tussen de 4% en 57%, voor het vijfde sportconcept was het deelnamepercentage niet exact bekend). Redenen voor verenigingen om af te zien van deelname waren divers. Voorbeelden zijn: Geen kader beschikbaar (overdag), een te kort tijdbestek om het sportconcept van de grond te krijgen, het reeds aanbieden van een soortgelijk sportconcept, geen tijd vanwege andere (verenigings)activiteiten en niemand binnen de vereniging om de kar te trekken. De redenen lijken vooral betrekking te hebben op de situatie lokaal, dat wil zeggen de beschikbaarheid van menskracht lokaal. De vraag is in hoeverre de sportbonden hierop invloed kunnen uitoefenen. De sportbonden zouden het de sportverenigingen wel zo gemakkelijk mogelijk kunnen maken door bijvoorbeeld (bij)scholingen aan te bieden en ondersteunende materialen te leveren. De mate waarin ondersteuning geleverd kan worden is echter weer afhankelijk van de beschikbare middelen (en menskracht) binnen de sportbond.

Het bereiken van de doelgroep

Bij vrijwel alle sportconcepten behoorde het grootste deel van de deelnemers tot de doelgroep, zoals de sportbond deze vooraf had gedefinieerd (bijvoorbeeld MBO-studenten, (on)gebonden hardlopers en ouders van nieuwe (jongste) jeugdleden van de hockeyvereniging). Niet alle sportbonden waren echter in staat de vooraf gestelde deelnemersaantallen te behalen. Dit laat zien dat het bereiken van de doelgroep in sommige gevallen toch lastig was. De sportconcepten richtten zich op (leeftijds)groepen die nu nog onvoldoende worden bereikt door sport. De eerder genoemde resultaten laten echter zien dat het in het kader van sport- en bewegingsstimulering juist belangrijk is te richten op inactieven (en semi-actieven). Als men deze sportconcepten voor dit doel wil inzetten zouden daarom inactieven (en semi-actieven) tot de doelgroep(omschrijving) moeten behoren.

Samenwerking tussen sportbonden onderling

De samenwerking tussen sportbonden onderling is niet altijd (goed) van de grond gekomen. Zo verwachtte de NTTB voor het sportconcept "Join the Table" samen te werken met de KNVB en KNHB. Doordat deze samenwerkingsverbanden niet (goed) van de

grond zijn gekomen is het sportconcept op slechts drie voetbalverenigingen uitgevoerd (het doel was om het sportconcept op 40-75 voetbalverenigingen en 35-70 hockeyverenigingen uit te voeren). Een belangrijk leerpunt is dan ook dat bij een samenwerking tussen sportbonden er een gezamenlijk ambitie/meerwaarde moet zijn. Een goede timing is belangrijk en er moet een duidelijke rol- en taakverdeling zijn. Het zou bijvoorbeeld goed zijn dat, wanneer twee sportbonden betrokken zijn bij een sportconcept, er een gezamenlijke subsidieaanvraag moet worden ingediend, waarin taken en rollen duidelijk zijn omschreven.

Afhankelijkheid van support

Voor zes van de zeven sportconcepten die doorgaan na de pilotfase wordt aangegeven dat enige vorm van support wenselijk of noodzakelijk is voor het continueren en/of breder implementeren van het sportconcept. Meestal gaat het hier om financiële ondersteuning. De sportconcepten moeten na de pilotfase zelfstandig voortgezet kunnen worden. Het is daarom belangrijk dat bij dergelijke sportconcepten vooraf goed wordt nagedacht hoe het sportconcept zelfstandig voortgezet kan worden. De sportbonden moesten dit wel in de aanvraag voor de subsidie meenemen. Blijkbaar moet hier kritischer naar gekeken worden om ervoor te zorgen dat de sportconcepten na afloop van de subsidieperiode beter geborgd zijn.

Wanneer bovenstaande punten in overweging worden genomen kan geconcludeerd worden dat de pilotfase tot veel positieve resultaten heeft geleid, ondanks dat niet alle sportconcepten direct bij lijken te dragen aan de doelstellingen van de pilotfase. In een jaar tijd is veel kennis en ervaring opgedaan met het ontwikkelen en implementeren van de sportconcepten. Hier kan in de komende jaren op voortborduurd worden. Ook is met de verrijking van de sportconcepten, de opname van de sportconcepten op de Menukaart Sportimpuls en de ontstane netwerken een bredere basis gelegd voor een verdere implementatie binnen het programma Sport en Bewegen in de Buurt. Wel moeten de sportbonden in het kader van sport- en bewegingsstimulering zich specifiek richten op inactieven en kritisch bekijken hoe ze juist deze doelgroep kunnen bereiken. Ook is een verdere (financiële en organisatorische) borging van de sportconcepten van belang. Dit alles tezamen maakt dat de pilotfase, ondanks de beperkte successen op de opgestelde doelstellingen, voor veel partijen (sportbonden, sportverenigingen en deelnemers) toch succesvol is geweest doordat er naast de doelstellingen nog veel andere resultaten zijn behaald.

Overwegingen gebruikte onderzoeksopzet

Een sterk punt van het onderzoek is dat de sportconcepten vanuit verschillende invalshoeken (sportbond, sportvereniging en deelnemer) zijn geëvalueerd. Hierdoor wordt een goed beeld verkregen van het verloop van de sportconcepten op verschillende niveaus. De sportbonden en lokale uitvoerders hebben zich allen actief ingezet om aan het onderzoek mee te werken. Hetzelfde geldt voor de deelnemers aan de sportconcepten, gezien de toch redelijk tot goede respons op de monitorstudie bij de meeste sportconcepten. Aan het gebruikte onderzoeksdesign kleefde echter ook een aantal nadelen. Zo is met de procesevaluatie een subjectieve indruk verkregen van het verloop van de sportconcepten. De procesevaluatie bestond immers uit semi-gestructureerde interviews met vertegenwoordigers van de sportbonden en sportverenigingen wat mogelijk heeft geleid tot een te

positieve beoordeling van de sportconcepten. Aan de andere kant vullen de resultaten uit de verschillende evaluaties (procesevaluatie op het niveau van de sportbond, procesevaluatie op het niveau van de sportverenigingen en monitorstudie) elkaar goed aan, wat het idee ondersteunt dat de resultaten het verloop van de sportconcepten goed weergeven. Een ander nadeel van de onderzoeksopzet is dat er geen zicht is op hoe selectief de populatie was die meedeed aan het sportconcept en die meedeed aan de monitorstudie. Het is namelijk niet onwaarschijnlijk dat een deel van de deelnemers ook buiten de sportconcepten om zou hebben meegedaan aan sportactiviteiten, en dat juist de personen die het meest gemotiveerd zijn om deel te nemen aan het sportconcept/onderzoek de vragenlijsten hebben ingevuld. Verder is bij het meten van veranderingen in sport- en beweeggedrag en lidmaatschap (de monitorstudie) geen controlegroep meegenomen. Hierdoor kan niet met volledige zekerheid worden gezegd of de gevonden veranderingen te wijten zijn aan het sportconcept of veroorzaakt zijn door andere factoren, zoals seizoensinvloeden. De invloed van seizoensveranderingen lijkt overigens beperkt te zijn, aangezien de twee metingen (baseline meting en vervolgmeting na maximaal drie maanden) bijna altijd binnen hetzelfde seizoen vielen. Daarnaast zijn er andere resultaten uit de monitorstudie die positieve veranderingen in bijvoorbeeld sport- en beweeggedrag ondersteunen, zoals de hoge participatiegraad van de deelnemers aan de sportconcepten. Een andere beperking van de monitorstudie is dat de vervolgmeting direct na afloop van het sportconcept (of na maximaal drie maanden) plaatsvond. Ondanks dat de deelnemers aan de meeste sportconcepten de intentie hebben de sport(activiteit) te continueren, is het niet zeker of dit ook daadwerkelijk gebeurt. In vervolgonderzoek is het belangrijk om ook te kijken naar veranderingen in sportgedrag, beweeggedrag en lidmaatschap op de langere termijn. Tot slot dient opgemerkt te worden dat bij de sportconcepten “Denksportcentra in Beweging” en “College Streetball” de resultaten van de monitorstudie (grotendeels) zijn gebaseerd op één locatie. Bij het sportconcept “Denksportcentra in Beweging” heeft dit bovendien geleid tot een relatief kleine groep deelnemers aan de monitorstudie (n=38). Hierdoor zijn de resultaten van de monitorstudie voor deze twee sportconcepten mogelijk niet representatief voor alle locaties. Bij de overige sportconcepten waren de resultaten overigens wel gebaseerd op meerdere locaties.

Toekomst

Nu de resultaten van de pilotfase bekend zijn is het de vraag hoe deze kennis in de toekomst gebruikt kan worden. Moeten bijvoorbeeld sportconcepten ingezet worden binnen het programma Sport en Bewegen in de Buurt als deze het sport- en beweeggedrag van deelnemers niet lijken te verhogen? Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan helaas nog geen eenduidig antwoord op deze vraag worden gegeven. In de eerste plaats is het erg belangrijk aan wie en waar de sportconcepten worden aangeboden. De sportbonden zouden met hun sportconcepten zich specifiek op de doelgroep inactieven moeten (gaan) richten en de sportactiviteiten in de buurt van deze doelgroep moeten organiseren. Mogelijk worden dan meer inactieven bereikt en laten de sportconcepten dan wel de gewenste positieve veranderingen in sport- en beweeggedrag zien. Ten tweede is het niet ondenkbaar dat de sportconcepten een afname in sport- en beweeggedrag bij reeds sportieve en actieve mensen kunnen voorkomen. De sportconcepten zouden dan ingezet kunnen worden in het kader van behoud van huidig sport- en beweeggedrag. In het algemeen geven de resultaten van de monitorstudie (slechts) inzicht in veranderingen in sportgedrag, beweeggedrag en lidmaatschap op de korte termijn. Om te bepalen welke

sportconcepten daadwerkelijk effectief zijn in het verbeteren en/of behouden van deze aspecten, is het daarom wenselijk om vervolgonderzoek uit te voeren, waarbij wordt gekeken naar de langetermijneffecten van deelname met grotere onderzoeksgroepen ($n > 100$), ook in vergelijking met een geschikte controlegroep. Dit is mede belangrijk vanwege de toenemende aandacht voor goed onderbouwde en effectieve interventies, bijvoorbeeld in het kader van de erkenningstrajecten van NISB en het CGL (40;43). Vervolgonderzoek hoeft overigens niet veel extra inspanningen te vergen. Er kan immers gebruik worden gemaakt van de ontwikkelde vragenlijsten en de opgedane kennis en ervaringen uit de pilotfase. Verder kan (en dient) bekeken te worden hoe de sportconcepten op basis van de huidige resultaten verbeterd kunnen worden. Aan de hand van de resultaten van de SWOT analyse is er goed zicht op de sterke en zwakke punten (en mogelijkheden en bedreigingen) van de sportconcepten. Deze informatie kan ook gebruikt worden wanneer nieuwe sportconcepten ontwikkeld worden. Tot slot is het belangrijk de sportconcepten verder te borgen (zowel organisatorisch als financieel). Doordat de sportconcepten nu op de Menukaart Sportimpuls staan, kunnen lokale uitvoerders in het kader van de Sportimpuls een subsidie aanvragen voor uitvoering van de sportconcepten. Aangezien het budget binnen de Sportimpuls beperkt is en de Sportimpuls zelf van beperkte duur is (2012-2016), is het belangrijk dat de sportconcepten ook daarbuiten zelfstandig voortgezet kunnen worden.

Literatuur

- (1) Gill JM, Cooper AR. Physical activity and prevention of type 2 diabetes mellitus. *Sports Med* 2008; 38(10):807-824.
- (2) Jakicic JM. The effect of physical activity on body weight. *Obesity (Silver Spring)* 2009; 17 Suppl 3:S34-S38.
- (3) Schmitt NM, Schmitt J, Doren M. The role of physical activity in the prevention of osteoporosis in postmenopausal women-An update. *Maturitas* 2009; 63(1):34-38.
- (4) Sofi F, Capalbo A, Cesari F, Abbate R, Gensini GF. Physical activity during leisure time and primary prevention of coronary heart disease: an updated meta-analysis of cohort studies. *Eur J Cardiovasc Prev Rehabil* 2008; 15(3):247-257.
- (5) Thune I, Furberg AS. Physical activity and cancer risk: dose-response and cancer, all sites and site-specific. *Med Sci Sports Exerc* 2001; 33(6 Suppl):S530-S550.
- (6) Wendel-Vos GC, Schuit AJ, Feskens EJ, Boshuizen HC, Verschuren WM, Saris WH, Kromhout D. Physical activity and stroke. A meta-analysis of observational data. *Int J Epidemiol* 2004; 33(4):787-798.
- (7) Bize R, Johnson JA, Plotnikoff RC. Physical activity level and health-related quality of life in the general adult population: a systematic review. *Prev Med* 2007; 45(6):401-415.
- (8) Strohle A. Physical activity, exercise, depression and anxiety disorders. *J Neural Transm* 2009; 116(6):777-784.
- (9) Haskell WL, Lee IM, Pate RR, Powell KE, Blair SN, Franklin BA, Macera CA, Heath GW, Thompson PD, Bauman A. Physical activity and public health: updated recommendation for adults from the American College of Sports Medicine and the American Heart Association. *Med Sci Sports Exerc* 2007; 39(8):1423-1434.
- (10) Lee IM, Paffenbarger RS, Jr. Associations of light, moderate, and vigorous intensity physical activity with longevity. The Harvard Alumni Health Study. *Am J Epidemiol* 2000; 151(3):293-299.
- (11) Swain DP. Moderate or vigorous intensity exercise: which is better for improving aerobic fitness? *Prev Cardiol* 2005; 8(1):55-58.
- (12) Swain DP, Franklin BA. Comparison of cardioprotective benefits of vigorous versus moderate intensity aerobic exercise. *Am J Cardiol* 2006; 97(1):141-147.
- (13) Start Active, Stay Active: A report on physical activity for health from the four home countries' Chief Medical Officers. London, United Kingdom: Department of Health, Physical Activity, Health Improvement and Protection, 2011.
- (14) Hildebrandt VH, Chorus AMJ, Stubbe JH. Trendrapport Beweging en Gezondheid 2008/2009. Leiden: TNO Kwaliteit van Leven, 2010.
- (15) Kemper HCG, Ooijendijk WTM, Stiggelbout M. Consensus over de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. *TSG* 2000; 78:180-183.
- (16) Nelson ME, Rejeski WJ, Blair SN, Duncan PW, Judge JO, King AC, Macera CA, Castaneda-Sceppa C. Physical activity and public health in older adults: recommendation from the American College of Sports Medicine and the American Heart Association. *Med Sci Sports Exerc* 2007; 39(8):1435-1445.
- (17) Tiessen-Raaphorst A, Verbeek D, de Haan J, Breedveld K. Rapportage Sport 2010 - Sport: een leven lang. Den Haag/s-Hertogenbosch: Sociaal en Cultureel Planbureau/W.J.H. Mulier Instituut, 2010.
- (18) Bornaards C. Beweging in Nederland 2000-2010 - Resultaten TNO-Monitor Beweging en Gezondheid. Leiden: TNO, 2011.
- (19) Collard D, Hoekman R. Sportdeelname in Nederland: 2006-2011. Utrecht: Mulier Instituut, 2012.
- (20) Tijd voor sport - Bewegen, meedoen en presteren. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), 2005.
- (21) Samen voor sport - Uitvoeringsprogramma van de kabinetsnota "Tijd voor sport - Bewegen, meedoen en presteren". Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), 2006.

- (22) The Toronto Charter for Physical Activity: A Global Call for Action. Global Advocacy Council for Physical Activity/International Society for Physical Activity and Health, 2010.
- (23) Communication from the commission to the European parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions - Developing the European Dimension in Sport. Brussels, Belgium: European Commission, 2011.
- (24) Landelijke nota gezondheidsbeleid - Gezondheid dichtbij. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), 2011.
- (25) Beleidsbrief Sport - Sport en Bewegen in Olympisch perspectief. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), 2011.
- (26) Programma Sport en Bewegen in de Buurt. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), 2011.
- (27) Cavill N, Richardson D, Foster C. Improving Health Through Participation in Sport: a review of research and practice. Oxford, United Kingdom: British Heart Foundation Health Promotion Research Group, Department of Public Health, University of Oxford, 2012.
- (28) Dobbins SJ, Hayman JA, Livingston PM. Prevalence of health promotion policies in sports clubs in Victoria, Australia. *Health Promot Int* 2006; 21(2):121-129.
- (29) Eime RM, Payne WR, Harvey JT. Making sporting clubs healthy and welcoming environments: a strategy to increase participation. *J Sci Med Sport* 2008; 11(2):146-154.
- (30) Kokko S, Kannas L, Villberg J. The health promoting sports club in Finland--a challenge for the settings-based approach. *Health Promot Int* 2006; 21(3):219-229.
- (31) Eyster AA, Brownson RC, Donatelle RJ, King AC, Brown D, Sallis JF. Physical activity social support and middle- and older-aged minority women: results from a US survey. *Soc Sci Med* 1999; 49(6):781-789.
- (32) Sallis JF, Hovell MF, Hofstetter CR. Predictors of adoption and maintenance of vigorous physical activity in men and women. *Prev Med* 1992; 21(2):237-251.
- (33) Wendel-Vos W, Droomers M, Kremers S, Brug J, van Lenthe F. Potential environmental determinants of physical activity in adults: a systematic review. *Obes Rev* 2007; 8(5):425-440.
- (34) Breedtesportimpuls - Het breedtesportbeleid van de rijksoverheid. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), 1999.
- (35) BOS-impuls - Stimulans voor samenwerking buurt, onderwijs en sport. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), 2004.
- (36) Proeftuinen Nieuwe Sportmogelijkheden - Ervaringen van 15 proeftuinen met vernieuwend, klantgericht sportaanbod. Arnhem: NOC*NSF, 2010.
- (37) Hoekman R, Elling A, van der Roest J, van Rens F. Opbrengsten van Meedoen - Eindevaluatie programma Meedoen Alle Jeugd door Sport. 's-Hertogenbosch: W.H.J. Mulier Instituut, 2011.
- (38) Ooms L, Veenhof C. Evaluatie van de implementatiefase van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen, setting sport - Resultaten proces- en effectevaluatie. Utrecht: NIVEL, 2011.
- (39) www.sportimpuls.nl
- (40) www.effectiefactief.nl
- (41) Aanvraag - Pilotfase concepten Sporten en Bewegen in de Buurt 2011-2012. Arnhem: NOC*NSF, 2011.
- (42) Sport inspireert! - Sportagenda 2016. Arnhem: NOC*NSF, 2012.
- (43) www.loketgezondleven.nl/interventies
- (44) Pisters MF, Veenhof C. Evaluatie pilotfase van het Nationaal Actieplan Sport & Bewegen - Setting sport. Utrecht: NIVEL, 2008.
- (45) Vragenlijst Nationaal Sportonderzoek 2011. Utrecht: Mulier Instituut, 2011.
- (46) www.cbs.nl
- (47) Priest N, Armstrong R, Doyle J, Waters E. Interventions implemented through sporting organisations for increasing participation in sport. *Cochrane Database Syst Rev* 2008;(3):CD004812.

- (48) Priest N, Armstrong R, Doyle J, Waters E. Policy interventions implemented through sporting organisations for promoting healthy behaviour change. *Cochrane Database Syst Rev* 2008;(3):CD004809.

Bijlage 1: Interviewschema sportbonden

Naam sportconcept:

Naam sportbond:

Datum interview:

Aanwezigen + functie:

1. Algemene vragen over het sportconcept:
 - Kunt u een korte beschrijving geven van het sportconcept (inhoud/opzet sportconcept)? *Zou u hiervoor het document “omschrijving sportconcept” kunnen invullen?*
 - Hoe is de implementatie van het sportconcept in het algemeen verlopen (wat is wel en wat is niet goed gegaan)?
 - Wat zijn volgens u de belangrijkste bevorderende factoren (succesfactoren) geweest bij implementatie van het sportconcept?
 - Wat zijn volgens u de belangrijkste belemmerende factoren (faalfactoren) geweest bij implementatie van het sportconcept?
 - Zijn er in het pilotjaar activiteiten verricht gericht op het verrijken van het sportconcept of is er in de nabije toekomst behoefte aan verrijking van het sportconcept (denk hierbij bijvoorbeeld aan het maken van een theoretische onderbouwing, het uitvoeren van een procesevaluatie of effectonderzoek, verbeteringen op het gebied van lokale of landelijke implementatie en het (inhoudelijk) doorontwikkelen van het sportconcept zelf)?
 - Zo ja, welke activiteiten zijn verricht en is dit gedaan binnen het traject Effectief Actief van NISB?
 - Zo ja, aan welke verrijkingsactiviteiten is er in de nabije toekomst behoefte?
2. Locaties/sportverenigingen:
 - Wat was het beoogde aantal deelnemende locaties/sportverenigingen?
 - Op hoeveel locaties/sportverenigingen is het sportconcept aangeboden?
 - Kunt u een eventueel verschil tussen de twee voorafgaande vragen verklaren?
3. Deelnemers:
 - Wat was het beoogde aantal deelnemers?
 - Hoeveel deelnemers hebben aan het sportconcept meegedaan?
 - Kunt u een eventueel verschil tussen de twee voorafgaande vragen verklaren?
 - Wat was de beoogde doelgroep?
 - Is deze doelgroep bereikt?
 - Zo nee, kunt u toelichting geven welke doelgroep wel is bereikt en hoe u deze verandering verklaart?
 - Hoe zijn de deelnemers geworven?
 - Hoe is door de sportbond (of anderen) bekendheid gegeven aan het sportconcept?
 - Zijn er door lokale uitvoerders promotie-/wervingsactiviteiten uitgevoerd?
 - Is de lokale promotie/werving door de sportbond ondersteund?
 - Is dit naar uw mening een efficiënte en effectieve manier geweest om deelnemers te werven?
 - Hoe zou de werving (eventueel) verbeterd kunnen worden?

4. Tijdsplanning:
 - Is het sportconcept volgens de oorspronkelijke tijdsplanning uitgevoerd?
 - Zo nee, volgens welk tijdspad is het sportconcept uitgevoerd?
 - Zo nee, waardoor werd van deze tijdsplanning afgeweken?

5. Vervolgactiviteiten:
 - Zijn er vervolgactiviteiten aangeboden aan de deelnemers?
 - Zo ja, welke vervolgactiviteiten zijn aangeboden?
 - Zo nee, waarom zijn er geen vervolgactiviteiten aangeboden?
 - Hoeveel deelnemers hebben aan deze vervolgactiviteiten meegedaan?
 - Komt dit overeen met het verwachte aantal deelnemers?
 - Wat was het beoogde aantal deelnemers dat lid zou worden van de sportbond/een sportvereniging?
 - Hoeveel deelnemers zijn lid geworden van de sportbond/een sportvereniging?
 - Kunt u een eventueel verschil tussen de twee voorafgaande vragen verklaren?
 - Hoe zou de doorstroom naar de sportbond/sportverenigingen (nog) verbeterd kunnen worden?

6. Doelstellingen:
 - Vooraf waren de volgende doelstellingen voor het sportconcept opgesteld: (*doelstellingen invullen*)
 - Zijn deze doelstellingen behaald?
 - Zo ja/nee, kunt u dit toelichten?

7. Ondersteuning vanuit NOC*NSF/NISB voor doorontwikkeling en implementatie van het sportconcept:
 - Welke ondersteuning heeft de sportbond gekregen vanuit NOC*NSF en hoe is die ondersteuning ervaren?
 - Welke ondersteuning heeft de sportbond gekregen vanuit NISB en hoe is die ondersteuning ervaren?

8. Samenwerking met sportverenigingen:
 - Was het lastig om sportverenigingen te werven voor uitvoer van het sportconcept?
 - Hoeveel van de benaderde sportverenigingen hebben uiteindelijk deelgenomen?
 - Hoe was de samenwerking met en betrokkenheid van de deelnemende sportverenigingen?
 - Hoe is de implementatie van het sportconcept door de deelnemende sportverenigingen ervaren?
 - Beschikten de deelnemende sportverenigingen over voldoende middelen (materiaal, menskracht, evt. financiële middelen) om het sportconcept aan te bieden?
 - Hoe wordt het sportconcept door de deelnemende sportverenigingen gewaardeerd?

9. Samenwerking met andere partijen:
- Is in het kader van het sportconcept met andere (lokale) partijen (andere dan sportverenigingen) samengewerkt?
 - Zo ja, met welke partijen is samengewerkt?
 - Kunt u voor elke samenwerkingspartner kort toelichten hoe de samenwerking eruit zag (taken en rollen van de partijen) en hoe de samenwerking is verlopen?
 - Hoe was het draagvlak voor het sportconcept bij deze partijen?
 - In welke mate heeft de samenwerking/hebben de samenwerkingsverbanden bijgedragen tot het resultaat?
 - Mist u nog een partij/partijen, waarmee u graag had willen samenwerken in het kader van het sportconcept?
 - Zo ja, welke partij(en)?
10. Kosten en opbrengsten:
- Kunt u een inschatting maken van de gemaakte kosten voor dit sportconcept (dit betreft dus kosten voor de ontwikkeling, implementatie, uitvoer, promotie, materialen, menskracht, etc.)?
 - Kunt u een inschatting maken van de inkomsten voor dit sportconcept (denk aan bijdragen van deelnemers, sponsorgelden, subsidies)?
 - Heeft het sportconcept financieel gezien wat voor de sportbond opgeleverd (wat zijn de opbrengsten)?
 - Wegen voor de sportbond de gemaakte kosten en geleverde inspanningen op tegen de behaalde resultaten (naast financiële inkomsten, het aantal mensen dat heeft deelgenomen, het aantal nieuwe leden, ontwikkelde producten, etc.)?
11. Verankering van het sportconcept op de langere termijn:
- Wordt het sportconcept op de huidige locaties/sportverenigingen gecontinueerd in 2013?
 - Wordt het sportconcept, zoals het in de pilotfase is uitgevoerd, verder ontwikkeld/uitgebreid?
 - Zo ja, op welke manier?
 - Zo nee, waarom niet?
 - Is een structurele samenwerking mogelijk met partijen die bij de pilotfase betrokken waren? Of zijn er plannen om met andere partijen te gaan samenwerken in het kader van het sportconcept?
 - Is het sportconcept opgenomen in het (meerjarig) beleid van de sportbond?
12. Landelijke implementatie:
- Is er voldoende draagvlak binnen de sportbond om het sportconcept landelijk/breder te implementeren?
 - Is er voldoende draagvlak buiten de sportbond om het sportconcept landelijk/breder te implementeren?
 - Zo ja, bij wie?
 - Zo nee, waarom niet?
 - Voldoet de huidige infrastructuur (voldoende locaties/voorzieningen/menskracht) om het sportconcept landelijk/breder te implementeren?
 - Moet het sportconcept en/of het implementatieproces nog aangepast/verbeterd worden voordat landelijke/bredere implementatie mogelijk is?
 - Welke (andere) voorwaarden moeten worden behaald voordat een landelijke/bredere implementatie haalbaar is?

13. Support:

- Is de sportbond afhankelijk van organisatorische support (bijvoorbeeld vanuit NOC*NSF) voordat landelijke implementatie en/of continuering van het huidige sportconcept mogelijk is?
- Is financiële ondersteuning (bijvoorbeeld vanuit VWS) een voorwaarde/noodzakelijk om landelijke implementatie en/of continuering van het huidige sportconcept mogelijk te maken?
- Is op andere punten nog ondersteuning wenselijk om landelijke implementatie en/of continuering van het huidige sportconcept mogelijk te maken?

Bijlage 2: Voorbeeld interviewschema sportverenigingen

Naam sportconcept: WandelFit

Naam vereniging/locatie:

Plaats vereniging/locatie:

Sportconcept aangeboden in de periode:

Datum groepsinterview:

Aanwezigen + functie:

1. Algemene vragen over het sportconcept:
 - Hoe werd het sportconcept op deze vereniging/locatie aangeboden? Kunnen jullie een korte beschrijving geven van de invulling van het sportconcept (duur sportconcept, aantal lessen/trainingen per week, inhoud lessen/trainingen)?
 - Hoe is de implementatie van het sportconcept in het algemeen verlopen (wat is wel en wat is niet goed gegaan)?
 - Wat zijn volgens jullie de belangrijkste bevorderende factoren (succesfactoren) geweest bij implementatie van het sportconcept (binnen de vereniging/op deze locatie)?
 - Wat zijn volgens jullie de belangrijkste belemmerende factoren (faalfactoren) geweest bij implementatie van het sportconcept (binnen de vereniging/op deze locatie)? Indien er belemmerende factoren zijn geweest:
 - Wat is nodig om deze belemmerende factoren (faalfactoren) aan te pakken?
 - Hoe kan dat gefaciliteerd worden (bijvoorbeeld door de sportbond of een andere partij)?
 - Het sportconcept is bedoeld om enerzijds inactieve ouderen (45+) in beweging te krijgen (te activeren), anderzijds moet het sportconcept voorkomen dat oudere (45+) wandelaars stoppen met wandelen.
 - Voldoet het sportconcept als interventie om inactieven in de leeftijd 45+ te activeren?
 - Voldoet het sportconcept als interventie om te voorkomen dat semi-actieven inactief worden?
 - Voldoet het sportconcept als interventie om te voorkomen dat actieven semi-actief worden?
 - Hebben jullie concrete aanbevelingen om het sportconcept en/of het implementatieproces te verbeteren? Zo ja, welke?
 - Indien ja: Hoe kan dat gefaciliteerd worden (bijvoorbeeld door de sportbond of een andere partij)?
2. Draagvlak:
 - Was er voldoende draagvlak binnen de vereniging/op deze locatie om het sportconcept uit te voeren?
 - Indien ja: Hoe is dit draagvlak ontstaan? Is dit bijvoorbeeld ontstaan door het sportconcept zelf of hebben jullie als initiatiefnemers extra moeite gedaan om draagvlak te creëren?
 - Indien nee: Wat is/zijn daarvan de reden/redenen?
 - Moet het sportconcept nog aangepast worden om het creëren van draagvlak binnen de vereniging/op een locatie makkelijker te maken? Zo ja, hoe?
 - Indien ja: Hoe kan dat gefaciliteerd worden (bijvoorbeeld door de sportbond (communicatierol) of een andere partij)?

- Zou de sportbond in het algemeen kunnen/moeten helpen bij het creëren van draagvlak voor het sportconcept binnen de vereniging/op een locatie? Zo ja, hoe?
3. Het lokale netwerk:
- Met welke partijen wordt er in het kader van het sportconcept samengewerkt (hoe ziet het lokale netwerk er uit)?
 - Kan voor elke samenwerkingspartner kort toegelicht worden hoe deze samenwerking eruit zag (taken en rollen van de partijen) en hoe de samenwerking is verlopen?
 - Hoe wordt/worden de samenwerking/samenwerkingsverbanden in stand gehouden?
 - In welke mate heeft de samenwerking/hebben de samenwerkingsverbanden bijgedragen tot het resultaat?
 - Zijn er op het niveau van samenwerking met andere partijen nog aanvullende bevorderende factoren voor implementatie van het sportconcept te benoemen?
 - Zijn er op het niveau van samenwerking met andere partijen nog aanvullende belemmerende factoren voor implementatie van het sportconcept te benoemen? Was het bijvoorbeeld lastig om bepaalde samenwerkingspartners te vinden of een samenwerking in stand te houden? Indien er belemmerende factoren zijn:
 - Wat is nodig om deze belemmerende factoren aan te pakken? Of is dat niet meer nodig?
 - Hoe kan dat gefaciliteerd worden (bijvoorbeeld door de sportbond of een andere partij)?
 - Missen jullie een partij/partijen, waarmee jullie graag hadden willen samenwerken? Zo ja, welke partij(en)?
 - Indien ja: Hoe kan de samenwerking met deze partij(en) gefaciliteerd worden (bijvoorbeeld door de sportbond of een andere partij)?
4. Deelnemers en doelgroep:
- Hoeveel deelnemers hebben meegedaan aan het sportconcept (op deze vereniging/locatie)?
 - Komt dit overeen met het verwachte aantal deelnemers?
 - Was de werving van deelnemers lastig?
 - Hoe zijn de deelnemers geworven?
 - Is dit naar jullie mening een effectieve en efficiënte manier geweest om deelnemers te werven?
 - Hoe kan de werving van deelnemers eventueel gefaciliteerd worden (bijvoorbeeld door de sportbond of een andere partij)?
 - Is er iets bekend over de participatiegraad van de deelnemers (hoe vaak waren de deelnemers aanwezig bij de lessen/trainingen)?
 - Wat was de beoogde doelgroep?
 - Is deze doelgroep bereikt?

(N.B. Door de sportbond wordt gericht op de doelgroep inactieve ouderen (45+) en oudere wandelaars (45+), die dreigen uit te vallen).
 - Hoe is er gecommuniceerd met de deelnemers? Is er alleen met de deelnemers gecommuniceerd tijdens de trainingen of was er ook contact via e-mail, telefoon, sms en/of de website wandelfit.nl?

5. Vervolgactiviteiten:
- Zijn er vervolgactiviteiten aangeboden aan de deelnemers?
 - Zo ja, welke vervolgactiviteiten zijn aangeboden?
 - Zo nee, waarom zijn er geen vervolgactiviteiten aangeboden?
 - Hoeveel deelnemers hebben in het totaal meegedaan aan deze vervolgactiviteiten?
 - Komt dit overeen met het verwachte aantal deelnemers?
 - Is er hulp nodig bij het aanbieden van vervolgactiviteiten? Zo ja, welke hulp is nodig?
 - Indien ja: Hoe zou hierin gefaciliteerd kunnen worden (bijvoorbeeld door de sportbond of een andere partij)?
6. De mate waarin beoogde doelstellingen zijn behaald:
- De sportbond had vooraf de volgende doelstellingen voor het sportconcept opgesteld:
Inhoudelijke doelstelling:
 - Een bijdrage leveren aan het bevorderen van het deel (blijven) uitmaken van sociale verbanden door de doelgroep (ouderen). Dit wordt deels bereikt door aanpassing van het aanbod voor de doelgroep waardoor ze (de ouderen) langer deel blijven uitmaken van een vereniging of loopgroep als sociaal verband.
- Cijfermatige doelstellingen:
- 10 locaties met \pm 50 deelnemers per locatie. In totaal \pm 500 deelnemers.
 - Er wordt gewerkt met een groeps grootte van 10-15 personen. Per locatie zijn er dan drie à vier loopgroepen.
 - 10 meerdaagse wandelevenementen met \pm 250 deelnemers per evenement (50 deelnemers die zich voorbereiden met “WandelFit” en 200 deelnemers die niet aan “WandelFit” meedoen). In totaal 2.500 deelnemers aan de evenementen.
 - Activering 250 deelnemers (inactief \rightarrow semi-actief \rightarrow normactief): Ouderen die niet of onvoldoende lichamelijk actief zijn in beweging krijgen.
 - Voorkomen de-activering 250 deelnemers (deelnemers die niet van normactief naar semi-actief/inactief gaan): Voorkomen dat oudere wandelaars uitvallen.
 - Rechtstreekse doorstroom van deelnemers naar lidmaatschappen bij verenigingen/de bond: 80%.
- Kunnen jullie je vinden in deze doelstellingen? Waarom wel of waarom niet?
 - Zijn deze doelstellingen volgens jullie behaald? Zo ja/nee kunnen jullie dit toelichten?
 - Indien nee: Wat is nodig om deze doelstellingen wel te behalen en hoe kan hierin gefaciliteerd worden?
 - Welke (andere) doelstellingen werden door jullie (de vereniging/deze locatie) met het sportconcept nagestreefd?
 - Zijn deze doelstellingen behaald? Zo ja/nee kunnen jullie dit toelichten?
 - Indien nee: Wat is nodig om deze doelstellingen wel te behalen en hoe kan hierin gefaciliteerd worden?

7. Investerings en opbrengsten:
 - Wat heeft het sportconcept gekost (in geld en mankracht)?
 - Wat heeft het sportconcept opgeleverd?
 - Heeft het sportconcept financieel gezien wat voor de vereniging/deze locatie opgeleverd? Zo ja, hoeveel?
 - Heeft het sportconcept nieuwe leden voor de vereniging/deze locatie opgeleverd? Zo ja, hoeveel?
 - Heeft het sportconcept (nog) wat anders voor de vereniging/deze locatie opgeleverd?
8. Ondersteuning vanuit de sportbond:
 - Welke ondersteuning hebben jullie gekregen vanuit de sportbond voor implementatie van dit sportconcept?
 - Was deze ondersteuning voldoende of is extra/andere ondersteuning wenselijk?
 - Wat zouden jullie vanuit de sportbond het liefste zien ter aanvulling van de huidige ondersteuning?
9. Het algemeen oordeel over (de uitvoering van) het sportconcept:
 - Wat is jullie (algemene) mening over en ervaringen met het sportconcept?
 - Wat is jullie (algemene) mening over en ervaringen met *de uitvoering* van het sportconcept?
10. Verankering van het sportconcept op de langere termijn:
 - Zijn jullie van plan het sportconcept te blijven aanbieden?
 - Zo ja, op welke manier?
 - Zo nee, waarom niet?
 - Is er voldoende draagvlak binnen de vereniging/op deze locatie om het sportconcept te continueren?
 - Zijn er voldoende financiële middelen beschikbaar om het sportconcept te continueren?
 - Is er voldoende menskracht beschikbaar om het sportconcept te continueren?
 - Is er een locatie/accommodatie beschikbaar waar het sportconcept gecontinueerd kan worden?
 - Verwachten jullie tegen (andere) problemen/knelpunten aan te lopen bij de uitvoer van het sportconcept in de toekomst?
 - Hoe kunnen (eventuele) problemen/knelpunten aangepakt worden? Kan hierin gefaciliteerd worden (bijvoorbeeld door de sportbond of een andere partij)?
 - Zijn er plannen om met partijen in het kader van het sportconcept te (blijven) samenwerken?
11. Overige opmerkingen:
 - Hebben jullie verder nog wat toe te voegen aan het interview?

Bijlage 3: Voorbeeld baseline meting monitorstudie

Nederlands instituut
voor onderzoek van de
gezondheidszorg

Otterstraat 118-124
Postbus 1568
3500 BN Utrecht
Telefoon 030 2729 700

PMED004/LO/MvG

Vragenlijst 1 deelnemers KNVB zaalvoetbalscholen

Door de deelnemer in te vullen:

Voornaam + achternaam deelnemer:

Naam zaalvoetbalschool :

Plaats zaalvoetbalschool :

Datum :

Door de onderzoeker in te vullen:

Respondentnummer:

Toelichting:

Deze vragenlijst maakt deel uit van een evaluatieonderzoek naar het zaalvoetbalaanbod voor jongeren dat de KNVB op verschillende plekken in Nederland aanbiedt. Het onderzoek heeft tot doel meer inzicht te verkrijgen in achtergrondkenmerken en het sport- en beweggedrag van de deelnemers, hun ervaringen, beleving en tevredenheid met het zaalvoetbalaanbod. Aan de hand van de onderzoekresultaten kan de KNVB het aanbod nog beter afstemmen op de behoeften van de zaalvoetballers. Voor het onderzoek zul je gevraagd worden om twee vragenlijsten in te vullen. Dit is de eerste vragenlijst, de tweede vragenlijst krijg je op de een na laatste zaalvoetbaltraining.

Aanwijzingen voor het invullen van de vragenlijst:

- Het invullen van de vragenlijst duurt circa 10 minuten.
- Bij de meeste vragen kun je het antwoord dat op jou van toepassing is aankruisen of kun je antwoorden doormiddel van het invullen van een getal.
- Per vraag moet je één antwoord aankruisen. Als er bij een vraag meerdere antwoorden mogelijk zijn, staat dit duidelijk aangegeven met: *(meerdere antwoorden mogelijk)*.
- Soms kun je één of meerdere vragen overslaan. Dan staat achter het door jou aangekruiste antwoord naar welke vraag of welk deel je verder moet gaan. Bijvoorbeeld: → **Ga naar vraag 6**

Alvast hartelijk dank voor je medewerking!

Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het onderzoeksinstituut NIVEL. De gedragsregels voor wetenschappelijk onderzoek, zoals omschreven in de brochure "Goed Gedrag" van de Raad voor Gezondheidsonderzoek worden strikt nageleefd. Jouw gegevens zullen anoniem worden verwerkt en uitsluitend gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek.

Mocht je nog vragen hebben, dan kun je contact opnemen met Linda Ooms via telefoonnummer 030 2729 811 of via e-mail: l.ooms@nivel.nl.

Deel A: Achtergrondgegevens

Let op: Vergeet niet op de voorkant van de vragenlijst je naam, de naam/plaats van je zaalvoetbal-school en de datum in te vullen!

1. Wat is je geboortedatum?

--	--	--	--	--	--

dag maand jaartal

2. Ben je een jongen of een meisje?

Jongen

Meisje

3. Wat zijn de vier cijfers van je postcode?

--	--	--	--

4. Welk soort onderwijs volg je nu of is het hoogst waar je een diploma van hebt?

Lager onderwijs, basisschool, speciaal onderwijs

LBO, VBO, VMBO basis- of kaderberoepsgerichte leerweg

MAVO, VMBO theoretische of gemengde leerweg

HAVO, VWO (Atheneum, Gymnasium)

MBO

HBO

Universiteit

Anders, namelijk

5. a. Heb je op dit moment een betaalde baan?

Ja

Nee → **Ga naar vraag 6**

- b. Hoeveel uur werk je gemiddeld per week?

Rond af op hele uren: 10,5 uren vul je bijvoorbeeld in als 11 uren.

Aantal uren per week:

6. Hoe woon je?

Alleen/op mezelf

Samen met mijn partner

Samen met een vriend(in) of samen met meerdere vriend(inn)en

Bij twee volwassenen in huis (vader en moeder of vader/moeder met nieuwe partner) met/zonder broers of zussen

Bij één volwassene in huis (alleen mijn vader of alleen mijn moeder) met/zonder broers of zussen

Anders, namelijk

7. Wat is het geboorteland van jezelf, je vader en je moeder?

	Jezelf	Je vader	Je moeder
Nederland	☐	☐	☐
Turkije	☐	☐	☐
Marokko	☐	☐	☐
Suriname	☐	☐	☐
Nederlandse Antillen en Aruba	☐	☐	☐
Anders, namelijk
Weet ik niet	☐	☐	☐

Deel B: Sporten

De volgende vragen gaan over sportbeoefening. Het gaat over de sport(en) die je hebt beoefend bij een vereniging, op straat, tijdens je vakantie, in de pauze op school en bij de naschoolse of buitenschoolse opvang. Voorbeelden van sporten zijn voetbal, badminton, hockey, fitness, skaten, snowboarden en zwemmen.

Let op: *Sporten tijdens de gymles, wandelen met je hond, fietsen naar school, spelen op de Wii/Playstation tellen niet mee!*

8. Hoeveel keer heb je in de afgelopen twaalf maanden in totaal gesport?
- 0 keer (*geen enkele keer gesport*) → **Ga naar vraag 14**
 - 1-11 keer (*minder dan 1 keer per maand gesport*)
 - 12-39 keer (*1-3 keer per maand gesport*)
 - 40-79 keer (*1-2 keer per week gesport*)
 - 80-119 keer (*2-3 keer per week gesport*)
 - 120 keer of meer (*3 of meer keer per week gesport*)
9. a. Heb je in de afgelopen drie maanden gesport?
- Ja
 - Nee → **Ga naar vraag 11**
- b. Als je naar de afgelopen drie maanden kijkt, hoe vaak sportte je dan **gemiddeld**?
- Minder dan 1 keer per maand
 - 1 keer per maand
 - 2 keer per maand
 - 3 keer per maand
 - 1 keer per week
 - 2 keer per week
 - 3 keer per week
 - 4 keer per week
 - 5 keer per week
 - 6 keer per week
 - 7 keer per week
 - Meer dan 7 keer per week

c. Welke sport of sporten heb je in de afgelopen drie maanden beoefend? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Aerobics/steps/spinning/zumba (groepslessen op muziek) (1)	☐ Midgetgolf (25)
☐ Atletiek (2)	☐ Motorsport (26)
☐ Badminton (3)	☐ Paardensport (27)
☐ Basketbal (4)	☐ Roeien (28)
☐ Biljart/poolbiljart/snooker (5)	☐ Schaatsen (langebaan/kunstschaatsen/ijshockey) (29)
☐ Bowling (6)	☐ Schaken (30)
☐ Bridge (7)	☐ Schietsport (31)
☐ Dammen (8)	☐ Skeelers/skaten (32)
☐ Danssport (9)	☐ Skiën/langlaufen/snowboarden (33)
☐ Darts (10)	☐ Squash (34)
☐ Duiksport (11)	☐ Tafeltennis (35)
☐ Fitness (cardio/kracht) (12)	☐ Tennis (36)
☐ Golf (13)	☐ Vecht- en verdedigingssporten (excl. judo) (37)
☐ Gymnastiek/turnen (14)	☐ Veldvoetbal (38)
☐ Handbal (15)	☐ Volleybal (zaalvolleybal/beachvolleybal) (39)
☐ Hardlopen/joggen/trimmen (16)	☐ Wandelsport (40)
☐ Hockey (17)	☐ Waterpolo (41)
☐ Honkbal/softbal (18)	☐ Wielrennen/mountainbiken/toerfietsen (42)
☐ Jeu de boules (19)	☐ Zaalvoetbal (43)
☐ Judo (20)	☐ Zeilen/surfen (44)
☐ Kano (21)	☐ Zwemsport (excl. waterpolo) (45)
☐ Karting (22)	☐ Andere sport, namelijk:
☐ (Berg)klimsport (indoor/outdoor) (23)	(46)
☐ Korfbal (24)	

De volgende vragen gaan over de sport(en) die je hierboven bij vraag 9c hebt aangekruist.

10. a. Welke van deze sporten heb je in de afgelopen drie maanden het meest beoefend? Sport 1 Sport 2 Sport 3
- Vul maximaal drie sporten in. Doe dit door het nummer in het hokje te noteren dat in de lijst achter de sport staat. Voor hockey noteer je bijvoorbeeld het nummer 17. Als er meer dan drie sporten in aanmerking komen, vul dan de drie sporten in die je de afgelopen drie maanden het meest hebt beoefend.

- b. Hoe vaak heb je deze sport(en) in de afgelopen drie maanden beoefend?

	Sport 1	Sport 2	Sport 3
Minder dan 1 keer per maand	☐	☐	☐
1 keer per maand	☐	☐	☐
2 keer per maand	☐	☐	☐
3 keer per maand	☐	☐	☐
1 keer per week	☐	☐	☐
2 keer per week	☐	☐	☐
3 keer per week	☐	☐	☐
4 keer per week	☐	☐	☐
5 keer per week	☐	☐	☐
6 keer per week	☐	☐	☐
7 keer per week	☐	☐	☐
Meer dan 7 keer per week	☐	☐	☐

11. a. Ben je lid van een sportvereniging?
 Ja
 Nee → **Ga naar vraag 12**
- b. Ben je lid van een voetbalvereniging?
 Ja, van een zaalvoetbalvereniging → **Ga naar vraag 11c**
 Ja, van een veldvoetbalvereniging → **Ga naar vraag 13**
 Ja, van zowel een zaal- als een veldvoetbalvereniging → **Ga naar vraag 11c**
 Nee → **Ga naar vraag 12**
- c. Ben je lid van een zaalvoetbalvereniging geworden door de zaalvoetbalschool?
 Ja, ik ben lid geworden van een zaalvoetbalvereniging naar aanleiding van deelname aan de zaalvoetbalschool → **Ga naar vraag 13**
 Nee, ik was al lid van een zaalvoetbalvereniging voordat ik deelnam aan de zaalvoetbalschool → **Ga naar vraag 13**
12. Ben je in het verleden lid geweest van een voetbalvereniging?
 Ja, van een zaalvoetbalvereniging
 Ja, van een veldvoetbalvereniging
 Ja, van zowel een zaal- als een veldvoetbalvereniging
 Nee

13. Kun je aangeven in hoeverre je het eens bent met de volgende stellingen?

	Absoluut mee eens	Mee eens	Niet mee eens/niet mee oneens	Mee oneens	Absoluut mee oneens	Niet van toe- passing
Ik vind sporten belangrijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind sporten leuk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel vriend(inn)en die sporten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb veel familieleden (ouders, broers, zussen) die sporten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zie mezelf als sporter	☐	☐	☐	☐	☐	☐

→ **Ga nu verder met onderdeel C: Bewegen en gezondheid**

14. Kun je toelichten waarom je in de afgelopen twaalf maanden niet hebt gesport? (*meerdere antwoorden mogelijk*)
- Ik vind het niet nodig om te sporten
 - Ik vind sporten niet leuk
 - Voor sporten ben ik te oud
 - Ik weet het eigenlijk niet, het is geen gewoonte
 - Ik heb voldoende lichaamsbeweging
 - Te duur
 - Er zijn geen of weinig sportmogelijkheden in mijn omgeving
 - Reistijd naar een sportgelegenheid is te lang (geen goed transport, te ver weg)
 - Te weinig tijd vanwege werk/studie
 - Te weinig tijd vanwege gezin
 - Andere vrijetijdsbestedingen vind ik leuker
 - Vanwege gezondheidsproblemen
 - Vanwege een blessure
 - Ik kan niet goed sporten
 - Ik weet niet welke sport bij mij past
 - Ik zie tegen het leren van een (nieuwe) sport op
 - Ik zie tegen het leren kennen van nieuwe mensen op
 - Ik ben niet goed op de hoogte van de sportmogelijkheden in mijn omgeving
 - Ik ken geen mensen om mee te sporten
 - Anders, namelijk

Deel C: Bewegen en gezondheid

De volgende vraag gaat over lichaamsbeweging, zoals wandelen of fietsen, tuinieren, sporten en andere lichaamsbeweging op school/werk, in het huishouden of in je vrije tijd. Het gaat om alle lichaamsbeweging die **tenminste even inspannend is als stevig doorlopen of fietsen**.

15. Hoeveel dagen per week heb je **tenminste 60 minuten per dag** zulke lichaamsbeweging? Het gaat om het gemiddeld aantal dagen van een normale week in de afgelopen maand.

Aantal dagen:

De volgende vraag gaat over **inspannende lichaamsbeweging**, waarvan je **merkbaar sneller gaat ademen en wat lang genoeg duurt om bezweet te raken**, zoals sporten en andere inspannende activiteiten op school/werk, in het huishouden of in je vrije tijd.

16. Hoe vaak per week beoefen je inspannende sporten of zware lichamelijke activiteiten die lang genoeg duren om bezweet te raken? Het gaat om inspannende lichaamsbeweging die **tenminste 20 minuten per keer** duurt. Neem in je gedachten een normale week in de afgelopen maand.

Aantal keer per week:

De volgende vraag gaat over lichamelijke activiteiten die speciaal bedoeld zijn om je **spieren te versterken**, zoals oefeningen met een gewicht of weerstand. Het gaat om oefeningen waarbij de **grote spiergroepen** (benen, rug, borst, buik) zijn betrokken.

17. a. Hoeveel dagen per week doe je dergelijke spierversterkende oefeningen? Neem in je gedachten een normale week in de afgelopen maand.

Aantal dagen per week (Als je 0 dagen per week hebt ingevuld → **Ga naar vraag 18**)

- b. Hoeveel spierversterkende oefeningen doe je dan gemiddeld per dag?

Aantal oefeningen per dag:

18. Hoe zou je over het algemeen je gezondheid noemen?

- Uitstekend
- Zeer goed
- Goed
- Matig
- Slecht

19. a. Heb je een chronische aandoening of beperking? (*meerdere antwoorden mogelijk*)

- Ja, een chronische aandoening (bijvoorbeeld astma, suikerziekte)
- Ja, een lichamelijke beperking
- Ja, een auditieve beperking (doof, slechthorend)
- Ja, een visuele beperking (blind, slechtziend)
- Ja, een verstandelijke beperking
- Nee → **Ga naar vraag 20**

- b. Wordt je door je chronische aandoening of beperking belemmerd bij het sporten en bewegen?

- Ja, sterk belemmerd
- Ja, licht belemmerd
- Nee, niet belemmerd

20. Wat is je lichaamslengte in centimeters?

cm

21. Wat is je gewicht in kilogrammen?

kg

Deel D: Sporten en bewegen in de wijk/buurt

22. Vind je dat er bij jou in de wijk of buurt voldoende openbare plekken (bijvoorbeeld park, speeltuin, trapveldjes, wandel- en fietspaden) zijn om te sporten of bewegen?
- Ja
 Nee
23. Vind je dat er bij jou in de wijk of buurt voldoende sportverenigingen zijn?
- Ja
 Nee
24. Vind je dat er in bij jou in de wijk of buurt voldoende activiteiten (bijvoorbeeld avondvierdaagse, fietstochten, sporttoernooien, activiteiten rond speelveldje, activiteiten in wijkcentrum of buurthuis), worden georganiseerd om te sporten of bewegen?
- Ja
 Nee
25. Zit de zaalvoetbalschool bij jou in de wijk of buurt?
- Ja
 Nee

Deel E: Zaalvoetbalschool

26. Hoe heb je voor het eerst van de zaalvoetbalschool gehoord? *(meerdere antwoorden mogelijk)*
- Via een brief, folder, flyer of poster
 Via een advertentie (in een weekblad, krant, op een prikbord)
 Via de (lokale) tv
 Via internet (Google, digitale nieuwsbrief, (club)website, e-mail)
 Via sociale media (Hyves, Facebook, Twitter)
 Via een sportwinkel
 Via een kennismakingsles, clinic, workshop of demonstratieles
 Via mijn (sport)vereniging/trainer
 Via een familielid, vriend, kennis of collega
 Via mijn huisarts of andere zorgverlener
 Via sportbuurtwerk/welzijn
 Via school
 Via werk
 Anders, namelijk

27. Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen om deel te nemen aan de zaalvoetbalschool?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Verbeteren van mijn conditie/me fitter voelen
- Kennismaken met zaalvoetbal
- Verminderen/houden van mijn lichaamsgewicht
- Mijn uiterlijk verbeteren
- Om iets uit huis te doen
- Verbeteren van mijn gezondheid
- Het zaalvoetbal beter onder de knie krijgen
- Om mentaal fit te blijven
- Voor de gezelligheid/het plezier
- Voor de ontspanning
- Om actief te blijven
- Nieuwe contacten opdoen
- Voor de prestatie (mezelf verbeteren)
- Voor de competitie (meten met anderen)
- Op advies van mijn huisarts of andere zorgverlener
- Op advies van een familielid/vriend/kennis/collega
- Anders, namelijk

28. Heb je al eerder deelgenomen aan een serie/cyclus van trainingen op deze zaalvoetbalschool?

- Ja
- Nee

29. Wat verwacht je de komende weken van de trainingen op de zaalvoetbalschool?

30. Heb je tot slot nog aanvullende opmerkingen?

- Nee
- Ja, namelijk:

***Dit is het einde van de vragenlijst.
Hartelijk dank voor je medewerking aan dit onderzoek!***

Bijlage 4: Voorbeeld vervolgmeting monitorstudie

Nederlands instituut
voor onderzoek van de
gezondheidszorg

Otterstraat 118-124
Postbus 1568
3500 BN Utrecht
Telefoon 030 2729 700

PMED017/LO/MvG

Vragenlijst 2 deelnemers KNVB Zaalvoetbalscholen

Door de deelnemer in te vullen:

Voornaam + achternaam deelnemer:

Naam zaalvoetbalschool :

Plaats zaalvoetbalschool :

Datum :

Door de onderzoeker in te vullen:

Respondentnummer:

Toelichting:

Deze vragenlijst maakt deel uit van een evaluatieonderzoek naar het zaalvoetbalaanbod voor jongeren dat de KNVB op verschillende plekken in Nederland aanbiedt. Het onderzoek heeft tot doel meer inzicht te verkrijgen in achtergrondkenmerken en het sport- en beweeggedrag van de deelnemers, hun ervaringen, beleving en tevredenheid met het zaalvoetbalaanbod. Aan de hand van de onderzoekresultaten kan de KNVB het aanbod nog beter afstemmen op de behoeften van de zaalvoetballers.

Je hebt al eerder een vragenlijst over de zaalvoetbalschool ingevuld. In deze vragenlijst zijn nieuwe vragen opgenomen. Wij vragen jou om ook deze vragenlijst **volledig** in te vullen.

Aanwijzingen voor het invullen van de vragenlijst:

- Het invullen van de vragenlijst duurt circa 10-15 minuten.
- Bij de meeste vragen kun je het antwoord dat op jou van toepassing is aankruisen of kun je antwoorden doormiddel van het invullen van een getal.
- Per vraag moet je één antwoord aankruisen. Als er bij een vraag meerdere antwoorden mogelijk zijn, staat dit duidelijk aangegeven met: *(meerdere antwoorden mogelijk)*.
- Soms kun je één of meerdere vragen overslaan. Dan staat achter het door jou aangekruiste antwoord naar welke vraag of welk deel je verder moet gaan. Bijvoorbeeld: → **Ga naar vraag 8**

Alvast hartelijk dank voor je medewerking!

Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het onderzoeksinstituut NIVEL. De gedragsregels voor wetenschappelijk onderzoek, zoals omschreven in de brochure "Goed Gedrag" van de Raad voor Gezondheidsonderzoek worden strikt nageleefd. Jouw gegevens zullen anoniem worden verwerkt en uitsluitend gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek.

Mocht je nog vragen hebben, dan kun je contact opnemen met Linda Ooms via telefoonnummer 030 2729 811 of via e-mail: l.ooms@nivel.nl.

Deel A: Achtergrondgegevens

Let op: Vergeet niet op de voorkant van de vragenlijst je naam, de naam/plaats van je zaalvoetbalschool en de datum in te vullen!

1. Wat is je geboortedatum?

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
dag	maand	jaartal			

2. Ben je een jongen of een meisje?

- Jongen
 Meisje

3. Wat zijn de vier cijfers van je postcode?

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Deel B: Sporten

De volgende vragen gaan over sportbeoefening. Het gaat over de sport(en) die je hebt beoefend bij een vereniging, op straat, tijdens je vakantie, in de pauze op school en bij de naschoolse of buitenschoolse opvang. Voorbeelden van sporten zijn voetbal, badminton, hockey, fitness, skaten, snowboarden en zwemmen.

Let op: Sporten tijdens de gymles, wandelen met je hond, fietsen naar school, spelen op de Wii/Playstation tellen niet mee!

4. Hoeveel keer heb je in de afgelopen twaalf maanden in totaal gesport?
- 0 keer (geen enkele keer gesport) → **Ga naar onderdeel C: Bewegen en Gezondheid**
 - 1-11 keer (minder dan 1 keer per maand gesport)
 - 12-39 keer (1-3 keer per maand gesport)
 - 40-79 keer (1-2 keer per week gesport)
 - 80-119 keer (2-3 keer per week gesport)
 - 120 keer of meer (3 of meer keer per week gesport)

5. a. Heb je in de afgelopen drie maanden gesport?
- Ja
 - Nee → **Ga naar vraag 8**
- b. Als je naar de afgelopen drie maanden kijkt, hoe vaak sportte je dan **gemiddeld**?
- Minder dan 1 keer per maand
 - 1 keer per maand
 - 2 keer per maand
 - 3 keer per maand
 - 1 keer per week
 - 2 keer per week
 - 3 keer per week
 - 4 keer per week
 - 5 keer per week
 - 6 keer per week
 - 7 keer per week
 - Meer dan 7 keer per week
- c. Welke sport of sporten heb je in de afgelopen drie maanden beoefend? (*meerdere antwoorden mogelijk*)
-
☐ Aerobics/steps/spinning/zumba (groepslessen op muziek) (1)	☐ Midgetgolf (25)
☐ Atletiek (2)	☐ Motorsport (26)
☐ Badminton (3)	☐ Paardensport (27)
☐ Basketbal (4)	☐ Roeien (28)
☐ Biljart/poolbiljart/snooker (5)	☐ Schaatsen (langebaan/kunstschaatsen/ijshockey) (29)
☐ Bowling (6)	☐ Schaken (30)
☐ Bridge (7)	☐ Schietsport (31)
☐ Dammen (8)	☐ Skeelers/skaten (32)
☐ Danssport (9)	☐ Skiën/langlaufen/snowboarden (33)
☐ Darts (10)	☐ Squash (34)
☐ Duiksport (11)	☐ Tafeltennis (35)
☐ Fitness (cardio/kracht) (12)	☐ Tennis (36)
☐ Golf (13)	☐ Vecht- en verdedigingssporten (excl. judo) (37)
☐ Gymnastiek/turnen (14)	☐ Veldvoetbal (38)
☐ Handbal (15)	☐ Volleybal (zaalvolleybal/beachvolleybal) (39)
☐ Hardlopen/joggen/trimmen (16)	☐ Wandelsport (40)
☐ Hockey (17)	☐ Waterpolo (41)
☐ Honkbal/softbal (18)	☐ Wielrennen/mountainbiken/toerfietsen (42)
☐ Jeu de boules (19)	☐ Zaalvoetbal (43)
☐ Judo (20)	☐ Zeilen/surfen (44)
☐ Kano (21)	☐ Zwemsport (excl. waterpolo) (45)
☐ Karting (22)	☐ Andere sport, namelijk:
☐ (Berg)klimsport (indoor/outdoor) (23)	(46)
☐ Korfbal (24)	
-

De volgende vragen gaan over de sport(en) die je bij de vorige vraag (5c) hebt aangekruist.

6. a. Welke van deze sporten heb je in de afgelopen drie maanden het meest beoefend? Sport 1 Sport 2 Sport 3
- Vul maximaal drie sporten in. Doe dit door het nummer in het hokje te noteren dat in de lijst achter de sport staat. Voor hockey noteer je bijvoorbeeld het nummer 17. Als er meer dan drie sporten in aanmerking komen, vul dan de drie sporten in die je de afgelopen drie maanden het meest hebt beoefend.*

- b. Hoe vaak heb je deze sport(en) in de afgelopen drie maanden beoefend?

	Sport 1	Sport 2	Sport 3
Minder dan 1 keer per maand	☐	☐	☐
1 keer per maand	☐	☐	☐
2 keer per maand	☐	☐	☐
3 keer per maand	☐	☐	☐
1 keer per week	☐	☐	☐
2 keer per week	☐	☐	☐
3 keer per week	☐	☐	☐
4 keer per week	☐	☐	☐
5 keer per week	☐	☐	☐
6 keer per week	☐	☐	☐
7 keer per week	☐	☐	☐
Meer dan 7 keer per week	☐	☐	☐

7. Vind je dat je in de afgelopen drie maanden lichamelijk actiever bent geworden?

- Ja
 Nee
 Weet ik niet

8. a. Ben je lid van een sportvereniging?

- Ja
 Nee → **Ga naar onderdeel C: Bewegen en Gezondheid**

- b. Ben je lid van een voetbalvereniging?

- Ja, van een zaalvoetbalvereniging
 Ja, van een veldvoetbalvereniging → **Ga naar onderdeel C: Bewegen en Gezondheid**
 Ja, van zowel een zaal- als een veldvoetbalvereniging
 Nee → **Ga naar onderdeel C: Bewegen en Gezondheid**

- c. Ben je lid van een zaalvoetbalvereniging geworden door de zaalvoetbalschool?

- Ja, ik ben lid geworden van een zaalvoetbalvereniging naar aanleiding van deelname aan de zaalvoetbalschool
 Nee, ik was al lid van een zaalvoetbalvereniging voordat ik deelnam aan de zaalvoetbalschool

Deel C: Bewegen en gezondheid

De volgende vraag gaat over lichaamsbeweging, zoals wandelen of fietsen, tuinieren, sporten en andere lichaamsbeweging op school/werk, in het huishouden of in je vrije tijd. Het gaat om alle lichaamsbeweging die **tenminste even inspannend is als stevig doorlopen of fietsen**.

9. Hoeveel dagen per week heb je **tenminste 60 minuten per dag** zulke lichaamsbeweging? Het gaat om het gemiddeld aantal dagen van een normale week in de afgelopen maand.

Aantal dagen per week:

De volgende vraag gaat over **inspannende lichaamsbeweging**, waarvan je **merkbaar sneller gaat ademen en wat lang genoeg duurt om bezweet te raken**, zoals sporten en andere inspannende activiteiten op school/werk, in het huishouden of in je vrije tijd.

10. Hoe vaak per week beoefen je inspannende sporten of zware lichamelijke activiteiten die lang genoeg duren om bezweet te raken? Het gaat om inspannende lichaamsbeweging die **tenminste 20 minuten per keer** duurt. Neem in je gedachten een normale week in de afgelopen maand.

Aantal keer per week:

De volgende vraag gaat over lichamelijke activiteiten die speciaal bedoeld zijn om je **spieren te versterken**, zoals oefeningen met een gewicht of weerstand. Het gaat om oefeningen waarbij de **grote spiergroepen** (benen, rug, borst, buik) zijn betrokken.

11. a. Hoeveel dagen per week doe je dergelijke spierversterkende oefeningen? Neem in je gedachten een normale week in de afgelopen maand.

Aantal dagen per week (Als je 0 dagen per week hebt ingevuld → **Ga naar vraag 12**)

- b. Hoeveel spierversterkende oefeningen doe je dan gemiddeld per dag?

Aantal oefeningen per dag:

12. Hoe zou je over het algemeen je gezondheid noemen?

- Uitstekend
 Zeer goed
 Goed
 Matig
 Slecht

13. Wat is je lichaamslengte in centimeters?

cm

14. Wat is je gewicht in kilogrammen?

kg

Deel D: Zaalvoetbalschool

15. a. Heb je je voor de zaalvoetbalschool samen met een vriend(in) of meerdere vriend(inn)en aangemeld?
- Ja, ik heb mij samen met een vriend(in) of meerdere vriend(inn)en aangemeld
 - Nee, ik heb mij alleen aangemeld → **Ga naar vraag 16**
- b. Heb je ook samen met deze vriend(in) of vriend(inn)en aan de trainingen deelgenomen?
- Ja, ik heb steeds samen met deze vriend(in) of vriend(inn)en getraind
 - Ja, ik heb af en toe samen met deze vriend(in) of vriend(inn)en getraind
 - Nee, ik heb niet samen met deze vriend(in) of vriend(inn)en getraind
16. a. De zaalvoetbalschool bestaat uit twaalf wekelijkse trainingen. Aan hoeveel trainingen heb je in totaal deelgenomen?
- 0 trainingen → **Ga naar vraag 22**
 - 1-5 trainingen
 - 6-12 trainingen → **Ga naar vraag 17**
- b. Waarom heb je maar aan enkele trainingen deelgenomen? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Ik was niet meer zo enthousiast over de zaalvoetbalschool
 - Te hoge (bijkomende) kosten
 - Ik paste niet in de groep
 - Geen goede groepssfeer
 - Ontevreden over de trainer/begeleiding
 - Het niveau van de trainingen sloot niet goed bij mij aan
 - Ik wilde niet (meer) in groepsverband sporten
 - Te weinig tijd vanwege werk/studie
 - Te weinig tijd vanwege gezin
 - Reistijd naar trainingslocatie/accommodatie was te lang (geen goed transport, te ver weg)
 - Ongunstige les-/trainingstijden
 - Vanwege gezondheidsproblemen
 - Vanwege een blessure
 - Te prestatiegericht
 - Ongewenste omgangsvormen (pesten, agressie, discriminatie, intimidatie)
 - Mensen (vriend(inn)en) waarmee ik aan de zaalvoetbalschool zou deelnemen zijn afgehaakt
 - Andere vrijetijdsbestedingen vond ik leuker
 - Ik ben een andere sport gaan doen
 - Ik ben verhuisd
 - Anders, namelijk

17. Kun je aangeven hoe tevreden je bent over de volgende aspecten van de zaalvoetbalschool?

	Ze er te vre den	Te vre den	Nie t te vre den/nie t ont vre den	Ont te vre den	Ze er ont te vre den	Nie t van toe pas sing
Tijdstip van trainingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Frequentie van trainingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Duur van trainingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Niveau van trainingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Locatie van trainingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bereikbaarheid van de locatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Deskundigheid trainer(s)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Persoonlijke aandacht trainer(s)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hoogte van de deelnamekosten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Groepssfeer	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sportmaterialen (ballen, e.d.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Organisatie van trainingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Organiserende vereniging/club	☐	☐	☐	☐	☐	☐

18. Welk rapportcijfer zou je de zaalvoetbalschool in het geheel geven?

Ze er sle cht	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Heel erg goed
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

19. Zou je de zaalvoetbalschool bij anderen (familieleden, vrienden, etc.) aanbevelen?

- Ja, zeker
- Ja, waarschijnlijk wel
- Nee, waarschijnlijk niet
- Nee, zeker niet
- Weet ik niet

20. Heb je nog suggesties voor aanpassing/verbetering van de zaalvoetbalschool?

- Nee
- Ja, namelijk:

21. De volgende stellingen gaan over je deelname aan de zaalvoetbalschool en de mogelijke effecten daarvan op je gezondheid en welbevinden. Kun je aangeven in hoeverre je het eens bent met deze stellingen?

Door deelname aan de zaalvoetbalschool...	Absoluut mee eens	Mee eens	Niet mee eens/niet mee oneens	Mee oneens	Absoluut mee oneens	Niet van toepassing
Ben ik beter geworden in zaalvoetbal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ben ik meer gaan sporten en bewegen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Heb ik meer plezier gekregen in sporten en bewegen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Blijf ik meer sporten en bewegen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ben ik afgevallen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Heb ik een betere conditie gekregen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Heb ik meer sociale contacten/vriend(inn)en gekregen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Voel ik mezelf gezonder	☐	☐	☐	☐	☐	☐

→ **Ga nu verder met vraag 23**

22. Waarom heb je aan geen enkele training van de zaalvoetbalschool deelgenomen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik was niet meer zo enthousiast over de zaalvoetbalschool
- Te hoge (bijkomende) kosten
- Ik wilde niet (meer) in groepsverband sporten
- Te weinig tijd vanwege werk/studie
- Te weinig tijd vanwege gezin
- Reistijd naar trainingslocatie/accommodatie was te lang (geen goed transport, te ver weg)
- Ongunstige les-/trainingstijden
- Vanwege gezondheidsproblemen
- Vanwege een blessure
- Mensen (vriend(inn)en) waarmee ik aan de zaalvoetbalschool zou deelnemen zijn afgehaakt
- Andere vrijetijdsbestedingen vond ik leuker
- Ik ben een andere sport gaan doen
- Ik ben verhuisd
- Anders, namelijk

23. a. Ben je van plan om te blijven zaalvoetballen?

- Ja, zeker
- Ja, waarschijnlijk wel
- Nee, waarschijnlijk niet → **Ga naar vraag 24**
- Nee, zeker niet → **Ga naar vraag 24**

- b. Op welke manier ben je van plan zaalvoetbal te blijven spelen?

- Ik zou opnieuw mee willen doen aan de zaalvoetbalschool
- Bij een zaalvoetbalvereniging in een gewone competitie
- Op een andere manier, namelijk

→ **Ga nu verder met vraag 25**

24. Waarom ben je van plan of denk je erover om te gaan stoppen met het zaalvoetbal? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Ik vind het zaalvoetbal niet leuk meer
 - Te hoge (bijkomende) kosten
 - Ik vind dat ik niet in de groep pas
 - Geen goede groepssfeer
 - Ontevreden over de trainer/begeleiding
 - Het niveau van de trainingen sluit niet goed bij mij aan
 - Ik wil niet (meer) in groepsverband sporten
 - Te weinig tijd vanwege werk/studie
 - Te weinig tijd vanwege gezin
 - Reistijd naar trainingslocatie/accommodatie is te lang (geen goed transport, te ver weg)
 - Ongunstige les-/trainingstijden
 - De lessen/trainingen zijn gestopt en er worden geen vervolglesen/-trainingen aangeboden
 - Vanwege gezondheidsproblemen
 - Vanwege een blessure
 - Te prestatiegericht
 - Ongewenste omgangsvormen (pesten, agressie, discriminatie, intimidatie)
 - Mensen (vriend(inn)en) waarmee ik zaalvoetbal(de) stoppen of zijn gestopt
 - Andere vrijetijdsbestedingen vind ik leuker
 - Ik ga een andere sport doen
 - Ik heb mijn doel met deze sport behaald, namelijk
 - Ik ben verhuisd/ga verhuizen
 - Anders, namelijk
25. Je hebt nu € 25,- betaald voor deze cyclus van de zaalvoetbalschool. Wat is het maximale bedrag dat je voor een cyclus zou willen betalen?
- € 25,-
 - € 40,-
 - € 55,-
 - € 70,-
 - Meer, namelijk €..... (Rond het bedrag af op hele euro's)
26. Heb je tot slot nog aanvullende opmerkingen?
- Nee
 - Ja, namelijk:
-

**Dit is het einde van de vragenlijst.
Hartelijk dank voor je medewerking aan dit onderzoek!**

Bijlage 5: Omschrijving en SWOT analyses sportconcepten

Sportbond	Sportconcept	Pagina
Atletiekunie	Run to The Start als vervolg op Start to Run	149
Atletiekunie	Run to The Start als voorbereiding op een evenement	153
KNBLO Wandelsportorganisatie Nederland (KNBLO-NL)	WandelFit	157
Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB)	Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen	161
Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB)	Zaalvoetbalacademie	165
Nederlandse Basketball Bond (NBB)	College Streetball	169
Nederlandse Bridge Bond (NBridgeB)	Denksportcentra in Beweging	173
Nederlandse Tafeltennisbond (NTTB)	Join the Table	177

Sportbond: Atletiekunie

Sportconcept: Run to The Start als vervolg op Start to Run

Omschrijving sportconcept: “Start to Run” is een zesweeks hardloopp programma van de Atletiekunie, gericht op beginnende hardlopers. Na afloop van het programma zijn de deelnemers in staat 3 km onafgebroken te hardlopen. Het merendeel van de Start to Run deelnemers gaat door met hardlopen, maar dit gebeurt veelal in ongeorganiseerd verband. De drempel om daadwerkelijk een verenigingslidmaatschap aan te gaan is voor veel Start to Run deelnemers momenteel nog te hoog. Om de kloof tussen “Start to Run” en het lopen in georganiseerd verband te dichten biedt de Atletiekunie de Start to Run deelnemers het vervolgprogramma “Run to The Start” aan. Na afloop van “Start to Run” trainen de deelnemers gezamenlijk door richting deelname aan een regionaal hardloopevenement van ongeveer 5 km. In zes tot tien weken tijd leren zij om minstens een half uur aaneengesloten te kunnen hardlopen. Op deze manier zijn zij beter voorbereid om in te stromen in een reguliere loopgroep. “Run to The Start” wordt georganiseerd door atletiekverenigingen of bij de Atletiekunie aangesloten loopgroepen. Na afloop van het hardloopevenement krijgt de deelnemer een vrijblijvend persoonlijk advies over welke loopgroep (binnen de vereniging) het beste bij zijn/haar loopbeleving en ambities past.

Doelstelling(en) sportconcept: Het bieden van een vervolgtraject voor Start to Run deelnemers om de aansluiting met reguliere loopgroepen te bewerkstelligen. Voor de deelnemers is het doel om in zes tot tien weken tijd minstens een half uur aaneengesloten te kunnen hardlopen (± 5 km) en deel te nemen aan een hardloopevenement van ongeveer 5 km.

Doelgroep: “Run to The Start” richt zich op volwassenen, in dit geval Start to Run deelnemers. De flexibiliteit van de loopsportbeoefening is vooral voor jonge ouders van belang om te komen tot een mogelijke (her-)activering en intensivering van de (vroegere) loopsportbeoefening. “Run to The Start” biedt de deelnemers een “licht lidmaatschap” aan door een overzichtelijk traject van zes tot tien weken te bieden. Het project “Start to Run” heeft aangetoond dat er veel belangstelling bestaat voor kortdurende projecten met een tijdsbestek van circa acht weken. Daarnaast speelt het traject in op de behoefte van evenementenlopers door gezonde, veilige en deskundige trainingen te bieden.

Totale duur (start-eind): Het traject duur zes tot tien weken afhankelijk van de datum van het hardloopevenement.

Frequentie trainingen: Er is minimaal één begeleide training, optioneel twee. Daarnaast zijn er één of twee onbegeleide huiswerktrainingen.

Duur trainingen: Een training duurt anderhalf uur en bestaat uit een stuk theorie en (minimaal een uur) praktijk.

Bereik (aantal deelnemers per locatie): Gemiddeld 20 deelnemers per locatie.

Deelnamekosten (tijdens pilotfase): Afhankelijk van de duur van het traject betalen de deelnemers een bedrag van €40,- (zes weken), €50,- (acht weken) of €60,- (tien weken) voor deelname.

Aantal locaties dat heeft geparticipeerd: “Run to The Start” is op 17 locaties in het voorjaar en 21 locaties in het najaar aangeboden (2012). Hierbij heeft ongeveer 50% van de locaties uit het voorjaar weer meegedaan in het najaar.

Vervolgtraject voor deelnemers: “Run to The Start” wordt ten allen tijde georganiseerd door atletiekverenigingen of bij de Atletiekunie aangesloten loopgroepen. Na “Run tot The Start” (zes tot tien weken inclusief het loopevenement van ± 5 km) is men in staat om minstens een half uur aaneengesloten te kunnen hardlopen. Doorstroming binnen één van de loopgroepen van de vereniging of loopgroep is dan mogelijk en verantwoord. Om de doorstroming te bevorderen mogen de deelnemers een maand lang gratis mee trainen met één van de reguliere loopgroepen (binnen de vereniging). In een terugkombijeenkomst na het evenement worden de doorstromingsmogelijkheden (binnen de vereniging) verteld.

Samenwerkingspartners: Sportbond: Atletiekverenigingen en bij de Atletiekunie aangesloten loopgroepen. Lokaal: Hardloopspecialisten, lokale organisaties hardloopevenementen, lokale gezondheidszorg (zoals fysiotherapeuten, sportmedische instellingen, masseurs en diëtisten) en gemeenten.

Ontwikkelde producten:

- Website (www.runtothestart.nl) met onder andere een inschrijfmodule
- Beachflag
- Posters
- Trainershandboek

Ondersteuning aan lokaal:

- Organisatorische ondersteuning door de Atletiekunie
- Trainershandboek inclusief trainingsschema's voor het gehele traject
- Trainerskleding
- Beachflag en posters
- Website (www.runtothestart.nl) met onder andere een inschrijfmodule
- Helpdeskfunctie (voor zowel deelnemers als ook locatiecontactpersonen)
- Opleidingen looptrainers
- Ondersteuning bij de werving en promotie
- Een vergoeding per deelnemer van €27,50,- (zes weken), €32,50,- (acht weken) of €37,50,- (tien weken)
- Deelnemersevaluatie (door Atletiekunie/NIVEL/NISB)

Website: www.runtothestart.nl

Contactpersoon: Patrick Aris; patrick.aris@atletiekunie.nl

Doelstellingen in het kader van Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012:

Inhoudelijke doelstellingen:

Hoofddoel:

- “Run to The Start” stimuleert en daagt zowel beginnende lopers als gevorderde lopers uit om actief te blijven in georganiseerd verband bij verenigingen. “Run to The Start” biedt ongebonden lopers een compleet trainingspakket aan, waardoor zij op een laagdrempelige wijze kennismaken met het lopen in georganiseerd verband.

Daarnaast zorgt dit traject voor een continue toestroom van deelnemers richting de loopevenementen.

Subdoelen:

- Het aanbieden van “Run to The Start” als vervolgtraject voor Start to Run deelnemers om zo de aansluiting met de reguliere loopgroepen te bewerkstelligen.
- Door middel van een persoonlijk advies het doorgeleiden van deelnemers aan “Run to The Start” naar bestaande loopgroepen binnen verenigingen.
- De relatie met de loopevenementen te versterken door te voorzien in een continue toestroom van nieuwe beginnende lopers.

Cijfermatige doelstellingen:

- 20 locaties in voorjaar 2012 (600 deelnemers: per locatie 30 deelnemers); 30 locaties in najaar 2012 (900 deelnemers: per locatie 30 deelnemers).
- 70% van de Start to Runners stroomt door in “Run to The Start”.
- Na afloop van “Run to The Start” stroomt 40% van de deelnemers door naar één van de loopgroepen binnen de verenigingen en blijft daardoor actief en langer behouden voor de loopsport.
- Ten opzichte van de huidige doorstromingspercentages van “Start to Run” 30% meer Start to Runners die actief blijven en doorstromen richting een vereniging.

SWOT analyse:

<i>Sterktes</i>	<i>Zwaktes</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ Deelnemers zijn erg positief over het sportconcept.▪ Deelnemers zijn tevreden over de begeleiding.▪ Hoge participatiegraad deelnemers.▪ Doelgroep bereikt onder deelnemers.	<ul style="list-style-type: none">▪ Relatief laag aantal deelnemers (ten opzichte van doelstelling).▪ Kosten en inspanningen wegen niet op tegen resultaten.▪ Geen (significante) veranderingen in sport- en beweggedrag na deelname.
<i>Bedreigingen</i>	<i>Mogelijkheden</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ Niet opgenomen in meerjarig beleid bond, de bond gaat niet verder met het sportconcept. Er zal een handleiding “succesvolle vervolgtrajecten” verspreid worden onder alle verenigingen.▪ Te kort aan kader op sommige locaties.▪ Belasting van trainers.▪ Er bestaan reeds vervolgtrajecten, er is geen behoefte aan een nieuw traject.	<ul style="list-style-type: none">▪ Deelnemers worden lid van een atletiekvereniging/loopgroep.▪ Deelnemers willen het hardlopen continueren.▪ Draagvlak voor een vervolgtraject na Start to Run.

Sportbond: Atletiekunie

Sportconcept: Run to The Start als voorbereiding op een evenement

Omschrijving sportconcept: “Run to The Start” is een hardloopcursus ter voorbereiding op een hardloopevenement. Er wordt gericht op de evenementloper, zowel de beginnende als de gevorderde (on)gebonden loper. Onder begeleiding van ervaren en deskundige trainers wordt in een periode van zes tot twaalf weken toe getraind naar een loopafstand van 5, 10 of 15 km. Er wordt voornamelijk gewerkt aan techniek en snelheid, met als doel een verantwoorde en veilige voorbereiding op het evenement. Een goede voorbereiding resulteert daarnaast in een grotere succes- en plezierbeleving van het loopevenement. Dat laatste is een motivatieprikkel om door te blijven gaan met hardlopen. “Run to The Start” draagt op deze manier bij aan het reduceren van het aantal uitvallers, geblesseerden en deelnemers die moeten gaan wandelen tijdens het loopevenement. De “Run to The Start” trainingen worden in samenwerking met lokale atletiekverenigingen en loopgroepen aangeboden aan de deelnemers van het evenement. In het concept trainen alle deelnemers toe naar hetzelfde loopevenement (in de pilotfase werd gericht op de loopevenementen Marikenloop en Zevenheuvelenloop). Na afloop van het loopevenement kunnen de deelnemers één maand gratis meetrainen bij de desbetreffende atletiekvereniging/loopgroep om de doorstroom naar de reguliere trainingsgroepen te bevorderen.

Doelstelling(en) sportconcept:

- Een verantwoorde en veilige voorbereiding promoten en faciliteren voor deelnemers van een hardloopevenement met een positief effect op de succesbeleving van de deelnemers aan het evenement.
- Het aanbieden van “Run to The Start” als kennismaking voor (on)gebonden lopers met de georganiseerde loopsport in verenigingsverband.
- Door middel van een persoonlijk advies en de sociale binding van de groep het doorgeleiden van deelnemers aan “Run to The Start” naar bestaande loopgroepen binnen verenigingen.

Doelgroep: “Run to The Start” richt zich op volwassen (on)gebonden lopers die willen gaan deelnemen aan een hardloopevenement. Deze doelgroep bevindt zich in meerderheid in de levensfase van een werkzaam leven gekoppeld aan gezinsvorming en uitbreiding. Flexibiliteit in sportbeoefening is voor hen een belangrijke voorwaarde. Daarnaast heeft de evenementenloper vooral behoefte aan gezond en veilig hardlopen, onder begeleiding van professionals, en aangevuld met informatie over techniek en training. Door het aanbieden van een “licht lidmaatschap” (zes tot twaalf weken) via verenigingen met als afsluiting deelname aan een loopevenement staat de deelnemer goed voorbereid aan de start.

Totale duur (start-eind): “Run to The Start” is een interventie die bij verschillende loopevenementen ingezet kan worden. Het is een concept met een duidelijke kop en staart dat jaarlijks bij het loopevenement herhaald kan worden. Het traject duurt zes tot twaalf weken. In de pilotfase is “Run to The Start” ingezet als voorbereiding op de loopevenementen Marikenloop en Zevenheuvelenloop. Hierbij werd in een periode van twaalf weken toe getraind naar een afstand van respectievelijk 5/10 km (Marikenloop) en 15 km (Zevenheuvelenloop).

Frequentie trainingen: Er zijn drie trainingen per week, waarvan (minimaal) één begeleide training en twee huiswerktrainingen.

Duur trainingen: De centrale training vindt plaats bij de vereniging/loopgroep. Deze training onder begeleiding duurt gemiddeld anderhalf uur, waarin ook een stukje theorie verwerkt zit.

Bereik (aantal deelnemers per locatie): Gemiddeld 20 (Marikenloop) en 15 (Zevenheuvelenloop) deelnemers per locatie.

Deelnamekosten (tijdens pilotfase): De deelnemers betalen een bedrag van €60,- (niet-leden), €50,- (Dutch Runners: de individuele leden van de Atletiekunie) of €20,- (leden van loopgroepen en verenigingen) voor deelname.

Aantal locaties dat heeft geparticipeerd: Voor “Run to The Start” als voorbereiding op de Marikenloop zijn 15 locaties geworven en voor “Run to The Start” als voorbereiding op de Zevenheuvelenloop zijn 20 locaties geworven. Ongeveer 12-13 locaties die meededen in aanloop naar de Marikenloop, hebben ook weer meegedaan in aanloop naar de Zevenheuvelenloop.

Vervolgtraject voor deelnemers: Na afloop van “Run to The Start” kunnen de deelnemers één maand gratis meetrainen bij de desbetreffende atletiekvereniging/loopgroep om de doorstroom naar de reguliere trainingsgroepen te bevorderen. In een terugkombijeenkomst na het evenement worden de doorstromingsmogelijkheden (binnen de vereniging) verteld.

Samenwerkingspartners: Sportbond: Atletiekverenigingen, bij de Atletiekunie aangesloten loopgroepen, organisaties hardloopevenementen (in de pilotfase Stichting Zevenheuvelenloop) en de huidige partners van de Atletiekunie (Asics en AA Drink). Lokaal: Hardloospecialzaken.

Ontwikkelde producten:

- Website (www.runtothestart.nl) met onder andere een inschrijfmodule
- Flyers
- Posters
- Abri's
- Beachflag
- Trainershandleiding
- Nieuwsbrief
- L-banners
- Trainerskleding
- Bidons

Ondersteuning aan lokaal:

- Organisatorische ondersteuning door de Atletiekunie
- Volledig draaiboek voor het gehele traject
- Trainerskleding
- Beachflag
- Website (www.runtothestart.nl) met onder andere een inschrijfmodule
- Ondersteuning bij de werving en promotie
- Een vergoeding per deelnemer van €30,- (€25,- bij Dutch Runners, voor deelname van verenigingsleden is geen vergoeding vanuit de Atletiekunie beschikbaar)
- Een éénmalige startsubsidie van €250,- per locatie (bijvoorbeeld voor lokale promotie)

- Deelnemersevaluatie (door Atletiekunie/NIVEL/NISB)

Website: www.runtothestart.nl

Contactpersoon: Bob Winter; bob.winter@atletiekunie.nl

Doelstellingen in het kader van Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012:

Inhoudelijke doelstellingen:

Hoofddoel:

- “Run to The Start” stimuleert en daagt zowel beginnende lopers als gevorderde lopers uit om actief te blijven in georganiseerd verband bij verenigingen. “Run to The Start” biedt ongebonden lopers een compleet trainingspakket aan, waardoor zij op een laagdrempelige wijze kennismaken met het lopen in georganiseerd verband. Daarnaast zorgt dit traject voor een continue toestroom van deelnemers richting de loopevenementen.

Subdoelen:

- Het aanbieden van “Run to The Start” als kennismaking voor ongebonden lopers met de georganiseerde loopsport in verenigingsverband.
- Het bewerkstelligen van de kennismaking van individuele leden (Dutch Runners) met het verenigingsaanbod.
- Door middel van een persoonlijk advies het doorgeleiden van deelnemers aan “Run to The Start” naar bestaande loopgroepen binnen verenigingen.
- De relatie met de loopevenementen te versterken door te voorzien in een continue toestroom van nieuwe beginnende lopers.

Cijfermatige doelstellingen:

- In 2012 voorbereidingsclinics op 10 locaties (250 deelnemers: per locatie 25 deelnemers).
- 30% van de deelnemers aan “Run to The Start” stroomt door naar een vereniging en blijft daardoor actief en langer behouden voor de loopsport.

SWOT analyse:

Sterktes	Zwaktes
<ul style="list-style-type: none">▪ Atletiekverenigingen/loopgroepen zijn bereid deel te nemen.▪ Aantal deelnemers.▪ Kosten en inspanningen wegen op tegen resultaten.▪ Wordt volledig vanuit bond georganiseerd, geen externe support nodig.▪ Positieve veranderingen in sport- en beweeggedrag na deelname.▪ Deelnemers zijn erg positief over het sportconcept.▪ Deelnemers zijn tevreden over de begeleiding.▪ Hoge participatiegraad deelnemers.▪ Doelgroep bereikt onder deelnemers.	<p>Er zijn geen zwakke punten.</p>
Bedreigingen	Mogelijkheden
<p>Er zijn geen bedreigingen.</p>	<ul style="list-style-type: none">▪ Positief verloop samenwerking met betrokken partijen.▪ Opgenomen in meerjarig beleid bond en mogelijkheden tot structurele samenwerking met partijen.▪ Draagvlak en goede infrastructuur voor landelijke/bredere implementatie.▪ Deelnemers worden lid van een atletiekvereniging/loopgroep.▪ Deelnemers willen het hardlopen continueren.

Sportbond: KNBLO Wandelsportorganisatie Nederland (KNBLO-NL)

Sportconcept: WandelFit

Omschrijving sportconcept: “WandelFit” richt zich op inactieve ouderen en ouderen (wandelaars) die dreigen te de-activeren. De doelgroep wordt lokaal geworven. In het concept volgen de deelnemers een wandelprogramma van gemiddeld twaalf weken. In het begin wordt het fitheidsniveau bepaald aan de hand van een test. Op basis daarvan wordt bekeken welk trainingsprogramma gevolgd kan worden. Gedurende het programma sport de deelnemer twee à drie keer per week. Twee trainingen worden begeleid door een trainer, een derde trainingsmoment wordt door de deelnemer zelfstandig ingevuld. Optioneel werken de deelnemers toe naar een afsluitend evenement (meerdaagse wandeltocht). Het trainingsprogramma wordt indien gewenst hierop afgestemd. Na afsluiting van “WandelFit” vindt een terugkombijeenkomst plaats waarin de trainer het programma evalueert en een vervolgaanbod doet.

Doelstelling(en) sportconcept: Het bevorderen van een gezonde leefstijl onder de doelgroep senioren en inactieven.

Doelgroep: Inactieven van 45 jaar en ouder. Daarnaast actieven (wandelaars 45+) die dreigen te de-activeren doordat het huidige aanbod niet meer geschikt is voor hen.

Totale duur (start-eind): Het programma duurt drie maanden.

Frequentie trainingen: Er zijn twee à drie trainingen per week. Twee trainingen worden begeleid door een trainer, een derde trainingsmoment wordt door de deelnemer zelfstandig ingevuld.

Duur trainingen: Afhankelijk van het niveau een half uur tot anderhalf uur en oplopend in opbouw.

Bereik (aantal deelnemers per training/locatie): Het aantal deelnemers per locatie varieert van 8-73. De grootte van de groepen waarin wordt gelopen varieert van 8-20 deelnemers.

Deelnamekosten (tijdens pilotfase): De deelnemers betalen een bedrag van €39,- voor deelname.

Aantal locaties dat heeft geparticipeerd: “WandelFit” is op 20 locaties aangeboden.

Vervoltraject voor deelnemers: Doorstroming naar reguliere groepen bij trainers en verenigingen, die al dan niet een nieuw afgebakend programma van drie maanden kennen.

Samenwerkingspartners: Sportbond: Wandel(sport)verenigingen, wandeltrainers, de NBridgeB, OAD Reizen, Zilveren Kruis Achmea en Olga Commandeur. Lokaal: Gemeenten, sportraden, welzijnsorganisaties, ouderenorganisaties, zorginstellingen en bridgeverenigingen.

Ontwikkelde producten:

- Wervingsflyer
- Trainingsprogramma's

- Website (www.wandelfit.nl)
- Draaiboek

Ondersteuning aan lokaal:

- Financiële tegemoetkoming aan trainers
- T-shirt voor deelnemers
- Landelijke ambassadeur, Olga Commandeur

Website: www.wandelfit.nl

Contactpersoon: Gijs Janssen; g.janssen@knblo-nl.nl

Doelstellingen in het kader van Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012:

Inhoudelijke doelstelling:

- Een bijdrage leveren aan het bevorderen van het deel (blijven) uitmaken van sociale verbanden door de doelgroep (ouderen). Dit wordt deels bereikt door aanpassing van het aanbod voor de doelgroep waardoor ze (de ouderen) langer deel blijven uitmaken van een vereniging of loopgroep als sociaal verband.

Cijfermatige doelstellingen:

- 10 locaties met ± 50 deelnemers per locatie. In totaal ± 500 deelnemers.
- Er wordt gewerkt met een groeps grootte van 10-15 personen. Per locatie zijn er dan drie à vier loopgroepen.
- 10 meerdaagse wandelevenementen met ± 250 deelnemers per evenement (50 deelnemers die zich voorbereiden met “WandelFit” en 200 deelnemers die niet aan “WandelFit” meedoen). In totaal 2.500 deelnemers aan de evenementen.
- Activering 250 deelnemers (inactief → semi-actief → normactief): Ouderen die niet of onvoldoende lichamelijk actief zijn in beweging krijgen.
- Voorkomen de-activering 250 deelnemers (deelnemers die niet van normactief naar semi-actief/inactief gaan): Voorkomen dat oudere wandelaars uitvallen.
- Rechtstreekse doorstroom van deelnemers naar lidmaatschappen bij verenigingen/de bond: 80%.

SWOT analyse:

<i>Sterktes</i>	<i>Zwaktes</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ Wandelverenigingen/-trainers zijn bereid deel te nemen.▪ Uitvoerbaar binnen vooraf gestelde tijdsplanning.▪ Kosten en inspanningen wegen op tegen resultaten.▪ Wordt volledig vanuit bond georganiseerd, geen externe support nodig.▪ Positieve veranderingen in sport- en beweeggedrag na deelname.▪ Deelnemers zijn erg positief over het sportconcept.▪ Deelnemers zijn tevreden over de begeleiding.▪ Doelgroep bereikt onder deelnemers.	<ul style="list-style-type: none">▪ Er zijn geen zwakke punten.
<i>Bedreigingen</i>	<i>Mogelijkheden</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ Algemeen tekort aan wandeltrainers en te weinig locaties in het westen van Nederland. De KNBLO-NL gaat hier wel concrete acties voor ondernemen.	<ul style="list-style-type: none">▪ Vervolgaanbod is overal beschikbaar.▪ Positieve ervaringen met betrekking tot de implementatie van het sportconcept binnen verenigingen.▪ Positief verloop samenwerking met betrokken partijen.▪ Opgenomen in meerjarig beleid bond en mogelijkheden tot structurele samenwerking met partijen.▪ Deelnemers worden lid van een wandelvereniging.▪ Deelnemers willen het wandelen continueren.

Sportbond: Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB)

Sportconcept: Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen

Omschrijving sportconcept: Ouders van nieuwe (jongste) jeugdleden van een hockeyvereniging leren in zes weken de basistechnieken van het hardlopen. Dit doen zij onder begeleiding van een gediplomeerde looptrainer en in groepsverband. De zes trainingen van een uur vinden op de hockeyvereniging plaats.

Doelstelling(en) sportconcept: De doelstelling van het project “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen” is de betrokkenheid van ouders van nieuwe (jongste) jeugdleden bij de hockeyvereniging te vergroten. Onder betrokkenheid wordt verstaan dat ouders van kinderen, die net lid zijn geworden van de hockeyvereniging, het gevoel hebben dat de club hen ook iets te bieden heeft. Dat kan zich uiten in een sociaal netwerk, sport- en beweegactiviteiten zoals hockey, maar ook hardlopen of bijvoorbeeld wielrennen. De kinderen zijn lid van de vereniging, maar de ouders voelen zich voldoende verbonden om ook vrijwilligerstaken, zoals het bemannen van de wedstrijdtafel op zaterdag, op zich te nemen. Kort gezegd wil de KNHB met het project kader creëren op de vereniging. Deze verbondenheid kan zich op termijn ook uiten in een lidmaatschap van de vereniging.

Doelgroep: Ouders van nieuwe (jongste) jeugdleden van de hockeyvereniging.

Totale duur (start-eind): Het sportconcept wordt in zes aaneengesloten weken uitgevoerd.

Frequentie trainingen: Het sportconcept bestaat uit zes hardlooptrainingen die eenmaal per week plaatsvinden onder begeleiding van een gediplomeerde looptrainer.

Duur trainingen: Een looptraining duurt één uur.

Bereik (aantal deelnemers per locatie): Gemiddeld 15 deelnemers per vereniging.

Deelnamekosten (tijdens pilotfase): De deelnemers hoeven geen financiële bijdrage te leveren.

Aantal locaties dat heeft geparticipeerd: Het hardloopp programma is op 13 verenigingen aangeboden. Vijf verenigingen hebben het programma in het voorjaar aangeboden en negen verenigingen (inclusief een vereniging die ook in het voorjaar heeft meegedaan) hebben het programma in het najaar aangeboden (2012).

Vervolgtraject voor deelnemers: Vanuit de KNHB wordt geen vervolgtraject aangeboden aan de hockeyverenigingen. De KNHB stimuleert de verenigingen om het project zelfstandig voort te zetten (zelf kosten dragend en/of een bijdrage aan de deelnemers vragen). De KNHB is hierin uiteraard ondersteunend.

Samenwerkingspartners: Vanuit de KNHB is samengewerkt met hockeyverenigingen en Cees Koppelaar, looptrainer van onder andere het Nederlands Dames Elftal. Cees Koppelaar heeft het hardloopp programma ontwikkeld en is ook op verscheidene verenigingen bij een looptraining aanwezig geweest. Op lokaal niveau zijn de verenigingen gestimuleerd om een looptrainer aan te trekken van de lokale atletiekvereniging.

Ontwikkelde producten:

- Een handleiding voor hockeyverenigingen (met daarin de stappen beschreven die een vereniging moet ondernemen om het project succesvol te implementeren)
- Online banners (voor op de website)
- Digitale flyer
- Filmpje
- Wervingstekst
- Algemene informatie over het project op de website van de KNHB

Ondersteuning aan lokaal: In 2012 hebben twee pilotfases op 13 verenigingen plaatsgevonden. Deze verenigingen werden financieel ondersteund door de KNHB. Dat hield in dat de kosten die zij maakten voor het inzetten van de looptrainer en drankjes na afloop van de training werden vergoed door de KNHB. Voor de tweede pilotfase in het najaar heeft de KNHB online promotiemateriaal ontwikkeld: een banner en een flyer die de deelnemende vereniging op haar website kon plaatsen. Verder was er een wervingstekst die de vereniging kon gebruiken. De verenigingen konden kosteloos het hardloopprogramma, opgesteld door Cees Koppelaar, overnemen. De looptrainer kon dit schema één op één gebruiken of, al dan niet op basis van dit document, een eigen hardloopschema opstellen. Cees Koppelaar is op bijna iedere vereniging langs geweest om een deel van de hardlooptraining voor zijn rekening te nemen. Ook heeft hij voorafgaande beide pilotfases een clinic gegeven aan de looptrainers van de pilotverenigingen.

Website:

http://www.knhb.nl/jeugd/ouders/kennismaken+met+de+hockeyvereniging+door+hardlopen/cDU1485_Kennismaken+met+de+hockeyvereniging+door+hardlopen.aspx

Contactpersoon: Bloeme van Kessel; bloeme.van.kessel@knhb.nl

Doelstellingen in het kader van Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012:Inhoudelijke doelstelling:

- De doelstelling van het project “Kennismaken met de hockeyvereniging door hardlopen” is de betrokkenheid van ouders van nieuwe (jongste) jeugdleden bij de hockeyvereniging te vergroten. Onder betrokkenheid wordt verstaan dat ouders van kinderen, die net lid zijn geworden van de hockeyvereniging, het gevoel hebben dat de club hen ook iets te bieden heeft. Dat kan zich uiten in een sociaal netwerk, sport- en beweegactiviteiten zoals hockey, maar ook hardlopen of bijvoorbeeld wielrennen. De kinderen zijn lid van de vereniging, maar de ouders voelen zich voldoende verbonden om ook vrijwilligerstaken, zoals het bemannen van de wedstrijdtafel op zaterdag, op zich te nemen.

Cijfermatige doelstellingen:

- In het seizoen 2012-2013 wil de KNHB 250 niet-actieve en 1.000 weinig actieve ouders binden aan het project. Er wordt ernaar gestreefd dat 5% tot 10% van deze groep ouders een vorm van lidmaatschap aangaat met de hockeyvereniging van hun kind.
- Aan het begin van het seizoen wil de KNHB het project implementeren bij 30 hockeyverenigingen.

SWOT analyse:

<i>Sterktes</i>	<i>Zwaktes</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ Kosten en inspanningen wegen op tegen resultaten.▪ Wordt volledig vanuit bond georganiseerd, geen externe support nodig.▪ Onafhankelijk van externe financiële support.▪ Positieve veranderingen in sport- en beweggedrag na deelname.▪ Deelnemers zijn erg positief over het sportconcept.▪ Deelnemers zijn tevreden over de begeleiding.▪ Hoge participatiegraad deelnemers.▪ Doelgroep bereikt onder deelnemers.▪ Deelnemers zijn meer betrokken bij de hockeyvereniging na deelname.	<ul style="list-style-type: none">▪ Relatief weinig deelnemende hockeyverenigingen (ten opzichte van doelstelling).▪ Relatief laag aantal deelnemers (ten opzichte van doelstelling).▪ Doelstellingen zijn niet bereikt.
<i>Bedreigingen</i>	<i>Mogelijkheden</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ Deelnemers worden niet lid van de hockeyvereniging.	<ul style="list-style-type: none">▪ Positief verloop samenwerking met betrokken partijen.▪ Opgenomen in meerjarig beleid bond en mogelijkheden tot structurele samenwerking met partijen.▪ Draagvlak en goede infrastructuur voor landelijke/bredere implementatie.▪ Deelnemers willen het hardlopen continueren.

Sportbond: Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB)

Sportconcept: Zaalvoetbalacademie (voorheen “Zaalvoetbalscholen in de Wijk”)

Omschrijving sportconcept: Het sportconcept “Zaalvoetbalacademie” richt zich op schoolgaande jongeren (jongens én meisjes) in de juniorenleeftijd 12-18 jaar die geen lid zijn van een (zaal)voetbalvereniging. Dit zijn jongeren die niet direct in een competitie zaalvoetbal willen of kunnen gaan spelen, maar wekelijks op een vaste dag en locatie bij hen in de wijk/buurt gaan zaalvoetballen. Spelers en trainers van de lokale zaalvoetbalvereniging brengen hen door middel van wedstrijden en het aanbieden van voetbalvormen de basisbeginselen van het zaalvoetbal bij. De vereniging betreft de deelnemers door speelsters/spelers van het eerste team te vragen aanwezig te zijn bij de activiteiten. Daarnaast behoren een bezoek aan een wedstrijd van een eerste team, het spelen van een voorwedstrijd van het eerste team of misschien wel uitgenodigd te worden voor trainingen bij een team bij de activiteiten.

Doelstelling(en) sportconcept: Primair is het doel het bewegen en de sportparticipatie onder jongeren tussen de 12-18 jaar te bevorderen. Tevens is het doel een uitbreiding van het aantal leden bij de vereniging door jongeren te binden die geen gebruik maken van een gestructureerd sportaanbod.

Doelgroep: Schoolgaande jongeren (zowel jongens als meisjes) van 12-18 jaar die interesse hebben in sport en geen lid zijn van een (zaal)voetbalvereniging. Een zaalvoetbalacademie kan voor meisjes, jongens evenals gemengd worden georganiseerd.

Totale duur (start-eind): Een zaalvoetbalacademie bestaat uit twaalf activiteiten van anderhalf uur gedurende twaalf weken. Om deelnemers te werven dient uitgegaan te worden van vier weken.

Frequentie trainingen: Per week is er één contactmoment. Deze training wordt verzorgd door een trainer van de vereniging.

Duur trainingen: Een training duurt anderhalf uur.

Bereik (aantal deelnemers per locatie): Gemiddeld 15 deelnemers per zaalvoetbalacademie.

Deelnamekosten (tijdens pilotfase): De deelnemers betalen minimaal een bedrag van €25,- voor deelname (de vereniging mag zelf de deelnemersbijdrage vaststellen).

Aantal locaties dat heeft geparticipeerd: Er waren 15 zaalvoetbalacademies.

Vervolgtraject voor deelnemers: Geïnteresseerde jongeren kunnen worden ondergebracht in een reguliere KNVB jeugdzaalvoetbalcompetitie mits deze plaatsvindt. Oudere jongeren (16-18 jaar) kunnen deelnemen aan een seniorencompetitie. Daarnaast kan de vereniging een tweede cyclus van de zaalvoetbalacademie organiseren waar de jongeren weer aan kunnen deelnemen.

Samenwerkingspartners: Vanuit de KNVB wordt alleen samengewerkt met (zaal)voetbalverenigingen. De KNVB stimuleert de (zaal)voetbalverenigingen na te denken over partnerships om de interventie op deze manier te borgen voor continuïteit. Voorbeelden van samenwerkingspartners lokaal zijn: Sportwinkels, gemeenten, sportservicebureaus en

onderwijsinstellingen. Daarnaast kan de vereniging op zoek gaan naar partners die bereid zijn om hen te ondersteunen op het gebied van organisatie en financiën, denk hierbij bijvoorbeeld aan woningbouwcorporaties.

Ontwikkelde producten:

- Een praktische handleiding (deze maakt onderdeel uit van het startpakket jeugdzaalvoetbal)
- USB stick met digitale materialen, zoals promotiemateriaal, standaard persberichtjes en bruikbare formulieren

Ondersteuning aan lokaal: De KNVB ondersteunt in de persoon van de medewerker organisatie zaalvoetbal opstartende zaalvoetbalacademies. Dit gebeurt in de vorm van een oriënterend gesprek (een gesprek waarin de aanpak van de zaalvoetbalacademie wordt besproken met eventuele vervolgstappen).

Website: www.knvbzaalvoetbal.nl

Contactpersonen: Willem Bos (willem.bos@knvb.nl) en Marius Privee (marius.privee@knvb.nl)

Doelstellingen in het kader van Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012:

Inhoudelijke doelstellingen:

- Het hoofddoel van de KNVB met de introductie van het concept “Zaalvoetbalacademie” is: Het zaalvoetbalaanbod van reguliere competities uitbreiden met een laagdrempelig, lokaal zaalvoetbalaanbod dat aantrekkelijk is voor jongeren. Dit aanbod kan enerzijds leiden naar een volwaardig lidmaatschap van de zaalvoetbalvereniging en deelname aan competities, maar kan anderzijds ook autonoom bestaan naast het reguliere competitieaanbod. Met andere woorden de KNVB tracht voor zaalvoetbal een gedifferentieerd aanbod te realiseren voor verschillende groepen jeugdige zaalvoetballers om hiermee de sportparticipatie onder de doelgroep te verhogen.

Op de langere termijn wil de KNVB zaalvoetbal, door de introductie van verschillende producten en diensten ontwikkelen tot een belangrijke partner in de wijk. Het concept “Zaalvoetbalacademie” is hiervan een voorbeeld dat op termijn door een groot deel van de in totaal 645 zaalvoetbalverenigingen in Nederland wordt aangeboden.

Cijfermatige doelstellingen:

- 15 zaalvoetbalacademies.
- Bij minimaal 5 van de 15 zaalvoetbalacademies (33%) zullen zaalvoetbalactiviteiten voor groepen meisjes worden georganiseerd.
- De zaalvoetbalacademie is (elk half jaar) actief over een periode van twaalf weken, waarbij twee uur per week zaalvoetbaltraining wordt gegeven (bijvoorbeeld naschools of op zondag, afhankelijk van de beschikbaarheid van de accommodatie) aan minimaal één groep van rond de 20 deelnemers.
- Minimaal 41 cycli van activiteiten, in totaal minimaal 820 deelnemers.
- Tijdens en ná een cyclus van twaalf weken van de zaalvoetbalacademie zal getracht worden om de geïnteresseerde jongeren lid te laten worden van de betreffende (zaal)voetbalvereniging om uit te komen in één van de reguliere KNVB

jeugdzaalvoetbalcompetities in de regio. Het doel is dat 15% van de deelnemers doorstroomt naar het reguliere verenigingslidmaatschap. Dit betekent minimaal 123 nieuwe jeugdleden verdeeld over de verenigingen.

- Aangezien het niet ondenkbaar is dat de dynamiek die zal ontstaan in de verschillende verenigingen als het gaat om jeugdvoetbal ook een spin-off effect zal hebben op de toestroom van jeugdleden naar de zaalvoetbalverenigingen zonder te hebben geparticipeerd in de zaalvoetbalacademie, is de doelstelling om gedurende de subsidieperiode bij elk van de betrokken zaalvoetbalverenigingen minimaal één nieuw jeugdteam te formeren. In totaal dus 15 nieuwe jeugdteams zaalvoetbal bij de betrokken zaalvoetbalverenigingen die uitkomen in een KNVB competitie.
- De zaalvoetbalacademies dienen bij te dragen aan het activeren van de deelnemers van “semi-actief” naar “normactief” door het bieden van een wekelijks en structureel zaalvoetbalaanbod aan de deelnemers aan de zaalvoetbalacademie. De zaalvoetbalacademies realiseren een activering van 400 jongeren van “semi-actief” naar “normactief”.
- Door een volwaardig voetbalalternatief te bieden aan jongeren die uitstromen/afhaken uit het veldvoetbal, dient de zaalvoetbalacademie bij te dragen aan het voorkomen van de-activering van “normactief” naar “semi-actief”. De zaalvoetbalacademies voorkomen een de-activering van 420 jongeren van “normactief” naar “semi-actief”.
- Alle 15 opgezette zaalvoetbalacademies (100%) zullen ook na afloop van de subsidieperiode geheel zelfstandig en lokaal geborgd worden gecontinueerd.
- Na afloop van de subsidieperiode zijn de opgedane kennis en ervaringen vastgelegd en geborgd in een toolkit zaalvoetbalacademies, welke door de KNVB onder overige geïnteresseerde verenigingen kan worden verspreid.

SWOT analyse:

<i>Sterktes</i>	<i>Zwaktes</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ (Zaal)voetbalverenigingen zijn bereid deel te nemen. ▪ Kosten en inspanningen wegen op tegen resultaten. ▪ Wordt volledig vanuit bond georganiseerd, geen externe support nodig. ▪ Deelnemers zijn erg positief over het sportconcept. ▪ Deelnemers zijn tevreden over de begeleiding. ▪ Hoge participatiegraad deelnemers. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen (significante) veranderingen in sport- en beweeggedrag na deelname.
<i>Bedreigingen</i>	<i>Mogelijkheden</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tekort aan accommodaties (sportzalen). ▪ Sportaanbod wordt niet altijd georganiseerd in wijk/buurt deelnemers. ▪ Geen jeugdcompetitie op alle locaties. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vervolgaanbod is overal beschikbaar. ▪ Positieve ervaringen met betrekking tot de implementatie van het sportconcept binnen verenigingen. ▪ Opgenomen in meerjarig beleid bond. ▪ Deelnemers worden lid van een zaalvoetbalvereniging. ▪ Deelnemers willen het zaalvoetbal continueren.

Sportbond: Nederlandse Basketball Bond (NBB)

Sportconcept: College Streetball

Omschrijving sportconcept: “College Streetball” stimuleert MBO-studenten te bewegen door basketbal aan te bieden op de schoollocatie in een echte Streetball-sfeer. Dit houdt in dat hoofdzakelijk 3-tegen-3 wordt gespeeld in plaats van het traditionele 5-tegen-5, dat de lessen worden ondersteund door muziek en dat aandacht wordt besteed aan de sportieve normen en waarden sportiviteit, teamwork, acceptatie en respect (STAR).

“College Streetball” wordt aangeboden in samenwerking met de lokale basketbalvereniging, waardoor de stap naar de vereniging of ander basketbalaanbod kleiner wordt. Dit wordt ondersteund door de mogelijkheid een nieuw lidmaatschap af te nemen, waarbij iemand projectlid wordt in plaats van volwaardig (competitie spelend) verenigingslid.

“College Streetball” bestaat uit verschillende activiteiten, zodat studenten op meerdere momenten in aanraking komen met Streetball en echt kennismaken met de sport. De eerste activiteit is de Streetball Experience, waarbij studenten in een dagdeel deelnemen aan verschillende basketbalactiviteiten ter eerste kennismaking. Na deze dag biedt een ervaren trainer een lessenreeks aan van vier Streetball-lessen onder schooltijd en op de schoollocatie. In deze lessen worden de studenten basketbalvaardigheden geleerd op een competitieve manier en met behulp van de STAR-waarden, maar draait het vooral om het ervaren van het plezier van de sport. De lessenreeks wordt afgesloten met een toernooi, waaraan alle klassen deelnemen die de lessenreeks hebben gevolgd. In het toernooi wordt de kampioen, de Streetball Master, van de school bepaald.

Behalve het aanbod voor de studenten, behoort ook een bijscholing voor docenten en trainers tot het programma van “College Streetball”. In deze workshop Streetball staat het 3x3 basketbal centraal en komt aan bod wat het verschil is met 5-tegen-5, wat kenmerken zijn van Streetball en hoe de lessenreeks in elkaar zit.

Naast deze standaardonderdelen is het mogelijk “College Streetball” uit te breiden met naschools aanbod. Indien voldoende studenten enthousiast zijn en graag meer willen leren kan de school in samenwerking met de vereniging naschoolse trainingen aanbieden op de schoollocatie. Vanuit deze groep kan een team worden geformeerd dat deelneemt aan het NK 3x3 voor MBO-studenten en de Streetball Masters Tour, het NK 3x3 van de NBB.

Doelstelling(en) sportconcept:

- Jongeren op het MBO kennis laten maken met Streetball en ze daarmee te laten ervaren dat sporten en bewegen leuk is. Er is gekozen voor Streetball, 3x3 basketbal, daar dit een laagdrempelige vorm van basketbal is. Bij 3-tegen-3 is iedereen betrokken bij het spel, waar dit bij 5-tegen-5 niet altijd het geval is. Dat maakt 3-tegen-3 de ideale vorm van basketbal voor kennismaking met de sport. “College Streetball” richt zich met name op eerste- en tweedejaarsstudenten, omdat zij nog geen stage lopen en dus relatief veel op school zijn.
- Naast groei van de sport- en beweegactiviteit van studenten zorgen voor ledengroei bij de lokale basketbalvereniging, doordat zij in contact komt met de studenten en hen een vervolg kan bieden op de vereniging of in de vorm van ander aanbod, zoals City Streetball (Streetball-aanbod op pleintjes in de wijk).
- Het bieden van de mogelijkheid aan docenten van de school en trainers van de lokale basketbalvereniging zich bij te scholen op het gebied van Streetball middels de workshop Streetball.

Doelgroep: De activiteiten van “College Streetball” zijn gericht op MBO-studenten (16-20 jaar), waarbij de focus ligt op eerste- en tweedejaarsstudenten.

Totale duur (start-eind): Het programma van “College Streetball” bestaat uit een Streetball Experience, een workshop, een lessenreeks en een toernooi. Eventueel wordt dit uitgebreid met naschoolse trainingen. Het standaardpakket (Experience, workshop, lessenreeks, toernooi) neemt tenminste zes weken in beslag.

Frequentie lessen/trainingen:

- De Streetball Experience wordt één à twee keer gegeven op een school.
- De workshop wordt één à twee keer gegeven op een school. De tweede keer is dan veelal een vervolg op de eerste keer.
- De lessenreeks bestaat uit vier lessen (één per week).
- Het toernooi beslaat een dagdeel.
- De naschoolse trainingen worden eenmaal per week aangeboden.

Duur lessen/trainingen:

- De Streetball Experience vormt de eerste kennismaking voor de studenten met Streetball en duurt maximaal één dagdeel (vier uur). Dit kan, afhankelijk van de mogelijkheden van de school, worden ingekort tot twee uur. In deze Experience maken één of meerdere klassen kennis met Streetball in de vorm van een clinic, shooting games en een toernooitje.
- De workshop duurt anderhalf uur en bestaat uit een gedeelte theorie (45 minuten) en een gedeelte praktijk (45 minuten).
- De lessenreeks bestaat uit vier lessen van 70 minuten.
- Het toernooi beslaat, afhankelijk van het aantal deelnemers, tweeënhalf tot vier uur, waarin studenten in teams van vier à vijf studenten het tegen elkaar opnemen om kampioen van de school te worden.
- De naschoolse trainingen duren 60 tot 90 minuten per keer en worden eenmaal per week aangeboden voor minimaal zes weken achtereen.

Bereik (aantal deelnemers per locatie):

Werkelijke bereik:

- Streetball Experience: Gemiddeld 150 deelnemers per Experience.
- Workshop: Gemiddeld 10 deelnemers per workshop.
- Lessenreeks: Per locatie nemen gemiddeld 100 studenten deel aan één of meerdere lessen.
- Toernooi: Tot op heden zijn slechts twee toernooien geweest, waar gemiddeld 25 studenten aan deel hebben genomen. Er volgen nog meer en grotere toernooien.
- Naschoolse trainingen: Tot op heden hebben studenten nog geen gebruik gemaakt van dit aanbod.

Deelnamekosten (tijdens pilotfase): De studenten hoeven voor deelname aan de Streetball Experience, de lessen onder schooltijd en het toernooi op school niks te betalen. Voor de naschoolse activiteiten betalen de studenten tenminste €5,- per jaar, omdat ze dan tijdens de activiteiten verzekerd zijn via de NBB. De verenigingen bepalen echter het definitieve bedrag (dit is afhankelijk van de kosten die zij maken). Als studenten als schoolteam deelnemen aan toernooien buiten school kunnen daar ook kosten aan zijn verbonden. Voor bijvoorbeeld deelname aan het NK Streetball of Streetball Masters is de bijdrage €35,- per team per toernooi. Docenten en trainers hoeven niks te betalen voor deelname aan de workshop.

Aantal locaties dat participeert/heeft geparticipeerd: “College Streetball” is op zeven MBO-scholen, op 13 locaties binnen deze MBO-scholen, aangeboden. In het seizoen 2011-2012 waren vier onderwijsinstellingen en 10 locaties betrokken. In het seizoen 2012-2013 zijn zeven onderwijsinstellingen en 13 locaties betrokken. Er zijn hierbij vier onderwijsinstellingen en 10 locaties die voor de tweede keer meedoen.

Vervolgtraject voor deelnemers: Indien gewenst kunnen studenten naschoolse trainingen krijgen op de schoollocatie (bij voldoende animo), anders is er de mogelijkheid in te stromen bij de vereniging (standaard aanbod van trainingen en wedstrijden). Daarnaast is het in Heerenveen en Utrecht mogelijk aan te haken bij City Streetball, waar Streetball wordt aangeboden op pleintjes in de wijken.

Samenwerkingspartners: MBO-scholen, basketbalverenigingen, commerciële sportaanbieders, MBO-Raad en Schelde Sports.

Ontwikkelde producten:

- Logo
- Lessenreeks van vier lessen
- Handleiding (nog in ontwikkeling)
- Posters en flyers
- Website (www.collegestreetball.nl)
- Banners
- T-shirts
- Beachvlaggen

Ondersteuning aan lokaal:

De NBB biedt ondersteuning op verschillende vlakken:

- Lesmaterialen
 - Streetball-lessenpakket speciaal voor het MBO
 - City Streetball Guide voor vervolgaanbod
 - Basketballen
 - Kleding voor trainers en docenten
- Overige materialen
 - T-shirts
 - Banners
 - Beachvlaggen
 - Prijzen deelnemers
- Standaard communicatie-uitingen
 - Logo College Streetball
 - Posters en flyers voor promotie onder studenten
- Workshop Streetball
- Inhoudelijke expertise, begeleiding en coördinatie

Website: www.collegestreetball.nl

Contactpersoon:

Simone van den Biggelaar; simone.van.den.biggelaar@nbb.basketball.nl

Doelstellingen in het kader van Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012:

Inhoudelijke doelstelling:

- Het activeren van een moeilijk bereikbare doelgroep (MBO-leerlingen) middels een laagdrempelig aanbod (“College Streetball”) dat aansluit bij de leefwereld van de doelgroep. Tegelijkertijd biedt “College Streetball”, mits op de correcte manier aangeboden, een sportief alternatief voor jongeren die uitstromen uit (basketbal)verenigingen.

Cijfermatige doelstellingen:

- Deelname van acht MBO-scholen.
- Streetball Experience (voorheen Basketball Experience) voor gemiddeld 75 studenten per keer (totaal: 1.200 deelnemers op acht scholen). Het doel is per school twee Streetball Experiences te organiseren.
- Clinics onder schooltijd voor groepen van ongeveer 25 studenten, per groep vier clinics (totaal tenminste 300 studenten op acht scholen). Het doel is meerdere groepen per school te hebben.
- Trainingen na schooltijd voor gemiddeld 15 studenten (totaal 120 studenten op acht scholen)
- Vanuit deze onderdelen stromen in totaal 20 studenten door naar de vereniging.

SWOT analyse:

<i>Sterktes</i>	<i>Zwaktes</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ MBO-scholen zijn bereid deel te nemen.▪ Aantal deelnemers aan de Streetball Experiences en clinics onder schooltijd.▪ Kosten en inspanningen wegen op tegen resultaten.▪ Wordt volledig vanuit bond georganiseerd, geen externe support nodig.▪ Deelnemers zijn tevreden over de begeleiding.▪ Hoge participatiegraad deelnemers.▪ Doelgroep bereikt onder deelnemers.	<ul style="list-style-type: none">▪ Geen deelnemers aan de naschoolse activiteiten.▪ Afhankelijk van externe financiële support.▪ Geen (significante) veranderingen in sport- en beweeggedrag na deelname.
<i>Bedreigingen</i>	<i>Mogelijkheden</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ Geen (animo voor) vervolgaanbod.▪ Deelnemers worden niet lid van een basketbalvereniging.▪ Deelnemers willen het basketbal niet continueren.▪ Sportaanbod wordt niet georganiseerd in wijk/buurt deelnemers.▪ Een moeizame opstart van activiteiten bij MBO-scholen door de complexe organisatie van deze scholen.▪ Werven van deelnemers verloopt moeizaam.▪ Sport is geen onderdeel van verplicht lesaanbod.	<ul style="list-style-type: none">▪ Positief verloop samenwerking met betrokken partijen.▪ Opgenomen in meerjarig beleid bond en mogelijkheden tot structurele samenwerking met partijen.▪ Draagvlak en goede infrastructuur voor landelijke/bredere implementatie.▪ Basketbalvereniging kan zichtbaarder aanwezig zijn.▪ Sport is onderdeel van verplicht lesaanbod.

Sportbond: Nederlandse Bridge Bond (NBridgeB)

Sportconcept: Denksportcentra in Beweging

Omschrijving sportconcept: Het project “Denksportcentra in Beweging” richt zich op inactieve en semi-actieve ouderen (55-plussers) in de buurt met als doel hen uit hun sociale isolement te halen en een actieve leefstijl bij hen te bevorderen. Tijdens elk project wordt een netwerk gevormd van minstens dertig personen. Na afloop kan dit netwerk zelfstandig voortbestaan. Met dit project bouwt de NBridgeB verder op de ervaringen die zijn opgedaan met het “Denken en Doen” project. Dit project richt zich op dezelfde doelgroep, maar kent geen directe binding met een denksportcentrum.

Het project verloopt in drie stappen. Eerst gaan de deelnemers samen briden. Op deze manier ontstaat er sociale interactie en groepsbinding. Als de groepsbinding tot stand is gekomen worden de deelnemers uitgenodigd om samen een beweegactiviteit te ondernemen. In de meeste gevallen is dit wandelen, maar het kan ook een andere beweegactiviteit zijn. Uiteindelijk moet het gevormde netwerk voort blijven bestaan. Er wordt een nieuwe bridgegroep/-vereniging gestart of de bridgers worden ondergebracht bij een bestaande bridgevereniging. In dit project staat het denksportcentrum centraal. Het denksportcentrum biedt een vaste plaats om samen te komen. Na afloop van het project kan het vervolgaanbod daar ook plaatsvinden.

Het project moet de samenhang in de wijk/buurt versterken en bijdragen aan de activering van ouderen. Ouderen lopen meer kans om lichamelijk minder actief te worden en in sociaal isolement te raken. Lichamelijke beperkingen en chronische ziekten (zoals hart- en longziekten, depressie, reuma en diabetes) zijn voor deelname aan het project “Denksportcentra in Beweging” geen beperking. Het project moet eveneens de positie van het denksportcentrum in de wijk versterken. Dit moet zich ontwikkelen tot een kenniscentrum en ontmoetingsplek voor denksporten en andere (sociale en sportieve) activiteiten. Men weet elkaar te vinden.

Het project “Denksportcentra in Beweging” versterkt in de wijk de sociale infrastructuur voor ouderen. Het uitgangspunt van het project is de zelfstandigheid van de deelnemers. De sociale contacten die door het netwerk tot stand komen hebben een positief effect op de gezondheid(sbeleving) van de deelnemers. Men voelt zich thuis in de buurt, waardoor de druk op lokale zorgvoorzieningen afneemt.

Doelstelling(en) sportconcept:

- Een beter bereik van inactieve en semi-actieve bewoners (55-plussers) van de wijk.
- Het, ook sociaal, in beweging krijgen van buurtbewoners.
- Verankering van het denksportcentrum als laagdrempelige (en goedkope) voorziening binnen buurt of wijk.
- Het (duurzaam) versterken van de infrastructuur voor ouderen om actief te zijn binnen de wijk (dus ook na afloop van het project).

Doelgroep: Inactieve (25% van de deelnemers is inactief en/of chronisch ziek) en semi-actieve (25% van de deelnemers is semi-actief en/of chronisch ziek) ouderen (55-plussers).

Totale duur (start-eind): Het project duurt twee jaar.

Frequentie lessen: Er is één les per week verspreid over een periode van twee jaar. In totaal zijn er 54 begeleide bijeenkomsten.

Duur lessen: Eén les duurt drie uur.

Bereik (aantal deelnemers per les /locatie): Gemiddeld zijn er 56 deelnemers per locatie. Het aantal deelnemers per les ligt rond de 25.

Deelnamekosten (tijdens pilotfase): De deelnemers betalen voor de bridgecursus een bedrag van €30,- per blok van tien bijeenkomsten. Aan de kennismaking met het wandelen (circa tien trainingen) zijn voor de deelnemers geen kosten verbonden. Als de deelnemers ervoor kiezen om daarna verder te gaan met wandelen, moeten zij wel een financiële bijdrage leveren. De kosten per deelnemer kunnen dan erg uiteen lopen.

Aantal locaties dat participeert/heeft geparticipeerd: Het concept is op vier denksportcentra geïmplementeerd.

Vervolgtraject voor deelnemers: Na afloop van het project kan het gevormde netwerk voortbestaan als zelfstandige vereniging of als onderdeel van een bestaande vereniging.

Samenwerkingspartners: Sportbond: Gemeenten, denksportcentra, bridgeverenigingen en de KNBLO-NL. Lokaal: Wandel(sport)verenigingen en wandeltrainers.

Ontwikkelde producten:

- Folders
- Affiche
- Andere wervingsmaterialen
- Lesmateriaal (drie boekjes) en een bijbehorende docentenhandleiding met onder andere een power-point presentatie
- Hulpprogramma via internet speciaal voor beginnende bridgers (BIC-toekomstclub)

Ondersteuning aan lokaal: Vanuit de NBridgeB is er persoonlijke begeleiding van docenten en denksportcentra waarbij de ervaring die in de loop der jaren is opgedaan met het “Denken en Doen” project wordt aangewend om het sportconcept af te stemmen op de lokale situatie. Materialen die niet of onvoldoende aanwezig zijn in het denksportcentrum worden in bruikleen ter beschikking gesteld.

Website: www.bridge.nl

Contactpersoon: Nico Portegijs; nico.portegijs@bridge.nl

Doelstellingen in het kader van Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012:

Inhoudelijke doelstellingen:

Hoofddoel:

- Het “Denken en Doen” project is gericht op het vormen van communities van ouderen (gemiddeld 60+) waarbij bridge wordt ingezet als middel om mensen met elkaar te verbinden. “Denken en Doen” geeft de deelnemers een netwerk, een structuur met wekelijkse bijeenkomsten en kansen om sociaal en fysiek meer actief te worden.

Subdoelen:

- Het vormen van communities in buurt en wijk in de vorm van bridgeclubs, van ouderen (gemiddeld 60-plussers), waarbij het onderling ontmoeten van andere mensen en het kunnen aangaan en onderhouden van sociale verbanden met elkaar centraal staat, om op die manier deel te (blijven) nemen aan het lokale maatschappelijke leven.
- Deelnemers voor een periode van twee jaar of langer laten deelnemen in deze of soortgelijke communities, bij voorkeur na verloop van circa zes tot twaalf maanden als lid van een bridgeclub.
- Het voort laten bestaan (continuïteit) van de community voor meer dan twee jaar, hetzij als zelfstandige bridgeclub, hetzij als satellietclub/middagclub/eigen lijn van een bestaande bridgeclub in wijk of buurt.
- Het bieden van een instrument voor gemeenten om in te zetten bij hun ouderenbeleid op het gebied van ouderenparticipatie.

Cijfermatige doelstellingen:

- Vier deelnemende denksportcentra.
- Met 50, 60, 100 en 120 deelnemers per project, dus 330 in totaal.
- Mensen met een gemiddelde leeftijd van boven de 60 jaar opnemen in een sociaal netwerk.
- 25% van de deelnemers is inactief en/of chronisch ziek.
- 25% van de deelnemers is semi-actief en/of chronisch ziek.
- Activeringsdoelstelling is 33% van de niet-/semi-actieven (die niet chronisch ziek zijn).
- 50% van de deelnemers is zes maanden na aanvang van het project nog betrokken.
- 40% van de deelnemers is bij afloop van het project nog betrokken.
- 33% van de deelnemers blijft actief na afloop van het project in het sociale netwerk.

SWOT analyse:

<i>Sterktes</i>	<i>Zwaktes</i>
<ul style="list-style-type: none">▪ Denksportcentra/bridgeverenigingen zijn bereid deel te nemen.▪ Kosten en inspanningen wegen op tegen resultaten.▪ Wordt volledig vanuit bond georganiseerd, geen externe support nodig.▪ Deelnemers zijn erg positief over het sportconcept.▪ Deelnemers zijn tevreden over de begeleiding.▪ Hoge participatiegraad deelnemers.▪ Doelgroep bereikt onder deelnemers.▪ Persoonlijke benadering van deelnemers door gemeente.▪ Lage deelnamekosten.▪ Duur van het project (twee jaar).	<ul style="list-style-type: none">▪ Afhankelijk van externe financiële support.▪ Geen (significante) veranderingen in sport- en beweeggedrag drie maanden na de start van het sportconcept.
<i>Bedreigingen</i>	<i>Mogelijkheden</i>
<p>Er zijn geen bedreigingen.</p>	<ul style="list-style-type: none">▪ Positieve ervaringen met betrekking tot de implementatie van het sportconcept binnen verenigingen.▪ Positief verloop samenwerking met betrokken partijen.▪ Opgenomen in meerjarig beleid bond en mogelijkheden tot structurele samenwerking met partijen.▪ Draagvlak en goede infrastructuur voor landelijke/bredere implementatie.▪ Deelnemers willen het bridge continueren.▪ Sportaanbod wordt georganiseerd in wijk/buurt deelnemers.

Sportbond: Nederlandse Tafeltennisbond (NTTB)

Sportconcept: Join the Table

Omschrijving sportconcept: “Join the Table” plaatst een tafeltennistafel in de kantine van een andere sportvereniging en daagt leden uit elkaar op sportieve wijze te ontmoeten aan tafel. Om de ontmoeting te stimuleren is er een online omgeving waarin de vereniging een competitie aanmaakt voor de deelnemers: www.jointhetable.nl. Er wordt gespeeld in een poulesysteem waardoor men steeds nieuwe tegenstanders ontmoet. Sociale media ondersteunen de uitdaging om een wedstrijd te spelen. Spelers kunnen toewerken naar deelname aan het eindtoernooi “de beste tafeltennissende... (bijvoorbeeld voetballer, hockeyer) van gemeente...”.

Doelstelling(en) sportconcept: Het hoofddoel van de interventie is om de binding van de leden met de club te bevorderen. De kantine wordt een plek waar sporters en niet-sporters elkaar ontmoeten aan tafel. Een subdoel is om sportuitval te voorkomen door kennismaking met een tweede sport. Het is mogelijk deze nieuwe sport in de vertrouwde omgeving uit te oefenen. Doordat ook niet-sporters gaan bewegen, wordt de sportparticipatie vergroot (tweede subdoel).

Doelgroep: De doelgroep wordt bepaald door de sportvereniging en hangt samen met het sociale aspect dat “Join the Table” bevordert. Het zijn die mensen die graag aanwezig zijn op de club, voor of na afloop van een training/wedstrijd of in de competitievrije periode. Bij de KNVB zijn dit vooral jeugdspelers van 12-20 jaar (met name 14 tot 18-jarigen) en bij de KNHB 35-plussers.

Totale duur (start-eind): “Join the Table” duurt ongeveer drie maanden, inclusief afsluitend toernooi.

Frequentie wedstrijden/trainingen: Het gaat om wedstrijden die onbegeleid zijn. Gemiddeld gaat het om drie wedstrijden, en het eindtoernooi. Trainingen kunnen tussentijds worden georganiseerd, al dan niet in aanwezigheid van een tafeltennistrainer.

Duur wedstrijd: Een wedstrijd duurt 10 tot 15 minuten, kort en krachtig.

Bereik (aantal deelnemers per locatie): Er wordt gespeeld in een poule van vier personen. Het aantal poules binnen een competitie kan eindeloos zijn, afhankelijk van wat de beheerder van de competitie vooraf bepaald. Hij/zij kan ook meerdere competities aanmaken.

Deelnemerkosten (tijdens pilotfase): De deelnemers hoeven geen financiële bijdrage te leveren voor deelname aan de tafeltennisactiviteiten.

Aantal locaties dat heeft geparticipeerd: Er hebben drie voetbalverenigingen deelgenomen in de gemeente Haarlemmermeer.

Vervolgtraject voor deelnemers: Het plan van aanpak voorziet in een kick-off georganiseerd door de lokale tafeltennisvereniging in samenwerking met het lokale sportservicebureau. Vervolgens wordt de online competitie module (www.jointhetable.nl) zelfstandig op de sportvereniging gedraaid, met de mogelijkheid begeleiding te krijgen van de tafeltennisvereniging. Er wordt toegewerkt naar een eindtoernooi georganiseerd door de

tafeltennisvereniging waar wordt gestreden om de titel “beste tafeltennissende... (bijvoorbeeld voetballer, hockeyer) van gemeente...”.

Samenwerkingspartners: Lokale sportservicebureaus, tafeltennisverenigingen en sportbonden en sportverenigingen uit andere takken van sport (in de pilotfase is samengewerkt met de KNVB en voetbalverenigingen).

Ontwikkelde producten:

- Website (www.jointhetable.nl) met een online competitiemodule en sociale omgeving
- Handleiding
- Tafeltennismaterialen (zoals een servicepakket met batjes en balletjes)
- Marketing materialen (folders, posters, flyers)
- Tafeltennis techniek filmpje
- Goede voorbeelden

De handleiding, marketingmaterialen, het techniek filmpje en de goede voorbeelden zijn te downloaden/zien via de website. Via de website kunnen ook de tafeltennismaterialen worden besteld.

Ondersteuning aan lokaal: Lokaal zorgt het sportservicebureau voor het verbinden van de diverse sportverenigingen. De sportservice kan ook de combinatiefunctionaris beschikbaar stellen om de deelnemers in beweging te krijgen (deel te laten nemen). De lokale tafeltennisvereniging is de organisator. Zij verzorgt de kick-off, eventuele tussentijdse trainingen, geeft tips en adviezen en organiseert het eindtoernooi in haar tafeltennishal. Financieel kan een traject opgestart worden met behulp van een aanvraag binnen de Sportimpuls. De kosten zijn overigens erg laag, om ook zelf te kunnen starten.

Website: www.jointhetable.nl

Contactpersoon: Ingrid Koppelman; koppelman@nttb.nl

Doelstellingen in het kader van Pilotfase concepten Sport en Bewegen in de Buurt 2011-2012:

Inhoudelijke doelstellingen:

- De tafeltennistafel als ontmoetingsplek in de sportkantine, een laagdrempelige manier om met elkaar in contact te komen en te bewegen. Hierbij is het sociale aspect belangrijker dan het sportieve aspect.
- Behoud van leden voor de georganiseerde sport: Leden die stoppen met hun eerste sport (voetbal, hockey) en switchen naar een tweede sport (tafeltennis) of andersom.
- Activeren van aanwezige vrienden, ouders en toeschouwers op een clubhuis (niet-leden).
- Het versterken van het clubhuisgevoel, de wijkfunctie, door meer aanbod, langer aanwezig zijn, meer mensen die komen.
- Activatie doelgroep 12-20 jaar (met name bij voetbal).
- Activatie doelgroep 35+ (met name bij hockey).

Cijfermatige doelstellingen:

- Minimaal 35 deelnemende hockeyverenigingen (schatting is 70).
- In de pilot met de KNVB samenwerking met vijf voetbalverenigingen (2011-2012).
- In 2012 samenwerking met 35-70 voetbalverenigingen.
- 1.300 vertrekkende hockeyleden blijven behouden voor de georganiseerde sport.

- 350 vertrekkende voetballers blijven behouden voor de georganiseerde sport.
- Activatie doelgroep 12-20 jaar: 300 deelnemers.
- Activatie doelgroep 35+: 1.400 deelnemers.
- Activatie:
 - 25% (425 deelnemers) zijn bij aanvang van het project “Join the Table” niet actief en na afloop weinig actief.
 - 30% (510 deelnemers) zijn bij aanvang van het project “Join the Table” weinig actief en na afloop actief.
 - 45% (765 deelnemers) zijn bij aanvang van het project “Join the Table” actief en blijven actief.
- 1.650 nieuwe leden voor de NTTB, waarvan minimaal 10% gaat deelnemen aan de reguliere NTTB (jeugd) competitie en dus lid wordt van een tafeltennisvereniging.
- Behoud leden voor de samenwerkende sportbonden is (naar verwachting) 5% van de normale uitstroom.

SWOT analyse:

<i>Sterktes</i>	<i>Zwaktes</i>
Er zijn geen sterkte punten.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Weinig deelnemende verenigingen. ▪ Laag aantal deelnemers. ▪ Niet uitvoerbaar binnen vooraf gestelde tijdsplanning. ▪ Doelstellingen zijn niet bereikt. ▪ Kosten en inspanningen wegen niet op tegen resultaten. ▪ Afhankelijk van externe organisatorische support. ▪ Afhankelijk van externe financiële support. ▪ Geen monitorstudie uitgevoerd. Hierdoor is geen inzicht in veranderingen in sport- en beweggedrag en ervaringen van deelnemers.
<i>Bedreigingen</i>	<i>Mogelijkheden</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen vervolgaanbod. ▪ Weinig deelnemers worden lid van een tafeltennisvereniging. ▪ Wisselende ervaringen met betrekking tot de implementatie van het sportconcept binnen verenigingen. ▪ Wisselend verloop samenwerking met betrokken partijen. ▪ Geen menskracht binnen bond beschikbaar om het sportconcept te coördineren. ▪ Geen animo voor een competitie tafeltennis bij voetbalverenigingen: Tafeltennis is “bijzaak”. ▪ Geen vrijwilliger binnen de (voetbal)vereniging om de kar te trekken. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opgenomen in meerjarig beleid bond en mogelijkheden tot structurele samenwerking met partijen. ▪ Het plan om het sportconcept te gaan uitbesteden aan een sportmarketingbureau. ▪ Tafeltennisvereniging actiever betrekken.